

JULES VERNE

OCOLUL PAMANTULUI IN OPTZECI DE ZILE

Capitolul I.

ÎN CARE PHILEAS FOGG ȘI PASSEPARTOUT SE ACCEPTĂ RECIPROC, UNUL CA STĂPÂN, CELĂLALT CA SERVITOR.

În anul 1872, casa cu numărul 7 de pe Saville-row, Burlington Gardens

– casă în care în 1814 murise Sheridan – era locuită de Phileas Fogg, esq.¹, unul din membrii cei mai ciudați și mai remarcabili ai Reform-Club-ului din Londra, deși el își dădea, pare-se, toată osteneala să nu atragă prin nimic atenția asupra sa.

Deci, unuia dintre cei mai mari oratori care făcuse cinste Engliterei îi urma acest Phileas Fogg, personaj enigmatic, despre care nu se știa nimic, decât că era un om foarte generos și unul dintre cei mai frumoși gentlemen din înalta societate britanică.

Se spunea despre el că seamănă cu Byron – la chip, firește, căci, în ceea ce privește picioarele, n-avea nici un cusur² – însă un Byron cu mustăți și favoriți, un Byron pe care nimic nu putea să-l tulbure, care ar fi putut să trăiască o mie de ani fără să îmbătrânească.

Englez fără îndoială, Phileas Fogg poate că nu era totuși londonez. Nu fusese văzut niciodată nici la Bursă, nici la Bancă, nici la vreunul din ghișeele aflate în City.

Nici în bazinele, nici în docurile Londrei nu intrase vreodată vreo navă al cărei armator să fie Phileas Fogg.

Acest gentleman nu figura în nici un consiliu de administrație. Numele său nu răsunase niciodată la vreun colegiu de avocați, nici la Temple, nici la Lincoln's-inn, nici la Gray's-inn. El nu pledase niciodată nici la Curtea cancelarului, nici la înalta Curte de Justiție, nici la Curtea fiscală, nici la Curtea eclesiastică. Nu era nici industriaș, nici comerciant, nici agricultor. Nu făcea parte nici din Institutul regal al Marii Britanii, nici din Institutul Londrei, nici din Asociația meșteșugarilor, nici din Institutul Russel, nici din Instituția literară din vest, nici din Institutul de Drept, nici din acea Instituție reunită a Artelor și Științelor, aflată sub patronajul direct al grațioasei sale maiestăți. În sfârșit, nu aparținea nici uneia din numeroasele societăți care abundă în capitala Angliei, începând cu Societatea Armonica și terminând cu Societatea entomologică, fondată în scopul principal de a distruge insectele păgubitoare.

Phileas Fogg era membru al Reform-Club-ului și atâtă tot.

Celor care s-ar mira că un gentleman atât de misterios făcea parte dintre membrii acestei onorabile asociații, li s-ar putea răspunde că personajul nostru fusese primit la club în urma recomandăției domnilor Baring-frații, la care el avea credit deschis. De aici, o oarecare „suprafață”, firească, de vreme ce toate cecurile semnate de el erau plătite la vedere, fără dificultăți, din debitul său curent, totdeauna creditor.

Era bogat acest Phileas Fogg? Fără îndoială! însă în ce chip făcuse această avere, n-ar fi putut să spună nici omul cel mai bine informat – iar Mr. Fogg era ultimul căruia te-ai fi putut adresa pentru a-i cere lămuriri. În orice caz, omul nu era câtuși de puțin risipitor, dar nici zgârcit, căci de câte ori trebuia întregită o sumă pentru o cauză nobilă, utilă sau generoasă, el dăruia banii fără zgomot, ba chiar anonim.

Într-un cuvânt, nimic mai puțin comunicativ decât acest gentleman. El vorbea cât mai puțin posibil – și părea cu atât mai misterios cu cât era mai tăcut. Cu toate acestea, viața sa nu avea nimic ascuns. Dar gesturile și faptele sale se repetau atât de matematic, încât imaginația nemulțumită a oamenilor caută ceva dincolo de ele.

Oare călătorise în viața lui? Pesemne da, căci nimeni nu cunoștea harta lumii mai bine decât el. Nu era colțisor, oricât de retras, despre care el, pare- se, să nu aibă cunoștințe speciale. Câteodată, însă, în puține cuvinte scurte și clare, punea ordine în miile de vorbe care circulau în club pe seama călătorilor rătăciți sau pierduți; el arăta adevăratele probabilități – și cuvintele sale parcă erau inspirate de un al doilea văz, căci evenimentele sfârșeau totdeauna prin a le justifica. Era deci un om care trebuie să fi călătorit pretutindeni – cel puțin cu închipuirea.

Totuși se știa sigur că de mulți ani Phileas Fogg nu părăsise Londra. Cei care aveau cinstea de a-l cunoaște ceva mai bine decât ceilalți declarau că, în afară de drumul direct pe care îl străbătea în fiecare zi pentru a veni de acasă la club, nimeni nu putea pretinde să-l fi văzut vreodată în altă parte. Singurul său fel de a-și trece timpul era lectura ziarelor și jocul de wist.

Câștiga adesea la acest joc tăcut, așa de potrivit cu firea lui, însă aceste câștiguri destul de serioase nu-i intrau niciodată în pungă, ci figurau în bugetul său de binefaceri. De altfel, trebuie remarcat că Mr. Fogg juca, desigur, pentru a juca, nu pentru a câștiga. Jocul era pentru el o întrecere, o luptă împotriva unei dificultăți, o luptă fără mișcare, fără mutare din loc, fără oboseală, ceea ce se potrivea de asemenea cu caracterul său.

Nu se știa ca Phileas Fogg să aibă o soție, nici copii – ceea ce se poate întâmpla celor mai cumsecade oameni – nici rude, nici prieteni – ceea ce, e drept, se întâmplă mai rar. Phileas Fogg locuia singur în casa lui din Saville-row, unde nu intra nimeni. Niciodată nu se discuta nimic în ceea ce privește casa lui. Un singur servitor era de ajuns pentru a-l servi. Prânzind și cinând la club, la ore fixate cronometric, în același salon, la aceeași masă, netratându-și niciodată colegii, nepoftind nici un străin, el nu se întorcea decât pentru a se culca, precis la miezul nopții, fără să se folosească vreodată de camerele confortabile pe care Reform-Club-ul le ținea la dispoziția membrilor săi. Din cele douăzeci și patru de ore ale unei zile, el petrecea acasă zece, fie pentru a dormi, fie pentru a se ocupa de toaleta sa. La club, dacă se plimba, o făcea totdeauna cu un pas egal, în sala de la intrare, pardosită cu parchet de diferite culori, sau pe galeria circulară deasupra căreia se rotunjea o cupolă cu vitralii albastre, susținută de douăzeci de coloane ionice în porfir roșu.

Pentru prânzul sau cina sa, bucătăriile, cămara, oficiul, pescăria și lăptăria clubului furnizau bogatele lor rezerve; servitorii clubului, personaje grave, în haine negre. Încălțați în pantofi cu talpă de pâslă, îl serveau în fârfurii de porțelan special, pe o minunată față de masă, din pânză de Saxonia; paharul de cherry sau porto, sau vinul roșu cu arome și cu scorțișoară i se serveau în cupe de cristal, de o formă cum nu se mai fabrică, ale clubului, în sfârșit băuturile sale erau ținute la temperatura convenită datorită gheții clubului, gheață adusă cu mari sacrificii tocmai din lacurile Americii.

Dacă a trăi în aceste condiții înseamnă a fi excentric, trebuie să admitem că excentricitatea își are partea ei bună.

Casa din Saville-row, fără să fie somptuoasă, se bucura de un desăvârșit confort. De altfel, având în vedere obiceiurile invariabile ale locatarului, serviciul aici se reducea la puțin. Totuși, Phileas Fogg îi pretindea unicului său servitor o punctualitate și regularitate extraordinară. Chiar în ziua aceea, 2 octombrie, el îl concediase pe James Forster, omul făcându-se vinovat de a-i fi adus apa de bărbierit la 84° Fahrenheit în loc de 86°, și acum îl aștepta pe succesorul acestuia, care urma să se prezinte între orele unsprezece și unsprezece și jumătate.

Așezat rigid în fotoliul său, cu picioarele lipite ca ale unui soldat la paradă, cu mâinile pe genunchi, cu corpul drept, cu capul sus, Phileas Fogg urmărea acul pendulei, instrument complicat care arăta minutele, secundele, zilele cu data lor și anul. La unsprezece și jumătate, nici un minut mai târziu, Mr. Fogg urma să plece de acasă, după obiceiul său cotidian, spre a se duce la Reform-Club.

În clipa aceea se auzi ciocănind în ușa micului salon, unde se afla stăpânul casei.

James Forster, servitorul concediat, se ivi în prag.

Noul servitor! vesti el.

Un flăcău de vreo treizeci de ani se arătă în ușă și salută.

Ești francez și te numești John? îl întrebă Phileas Fogg.

Jean, dacă domnului nu-i displace! răspunse noul venit. Jean Passepartout, o poreclă cu care am rămas și care explică însușirile mele firești dt a ieși din orice încurcătură. Cred că sunt un băiat cumsecade, domnule, însă, ca să fiu cinstit, trebuie să mărturisesc că am avut multe meserii: am fost cântăreț ambulant, călăreț de circ, în care calitate am făcut salturi ca Leotard și am dansat pe frânghie ca Blondin, pe urmă, ca să dau un scop mai folositor talentelor mele, am ajuns profesor de gimnastică, și în ultima vreme am fost sergent de pompieri la Paris; în dosarul meu am chiar incendii remarcabile. Însă iată că acum cinci ani am părăsit Franța și, vrând să gust viața de familie, am devenit valet în Anglia. Or, în clipa de față fiind fără serviciu și aflând că domnul Phileas Fogg este omul cel mai punctual și cel mai sedentar din Regatul Unit, m-am prezentat la domnia sa cu speranța de a trăi aici liniștit și de a-mi uita chiar și numele de Passepartout...

Passepartout îmi place, răspunse stăpânul casei. Mi-ai fost recomandat, informațiile despre dumneata sunt bune. Cunoști condițiile mele?

Da, domnule!

Bine! Ce oră este?

Ora unsprezece și douăzeci și două, răspunse Passepartout, după ce scoase din buzunarul jiletcii un uriaș ceas de argint.

E în urmă! observă Mr. Fogg.

Iertați-mă, domnule, dar nu se poate!

E în urmă cu patru minute. N-are importanță; este de ajuns să știi diferența. Deci, începând din această clipă, miercuri 2 octombrie 1872, ora unsprezece și douăzeci și nouă dimineața, te afli în serviciul meu!

Acestea zise, Phileas Fogg se ridică, luă pălăria cu mâna stângă, o puse în cap cu o mișcare de automat și ieși afară fără să mai adauge un cuvânt.

Passepartout auzi ușa de la stradă închizându-se o dată: ieșea noul stăpân; apoi încă o dată: ieșea la rândul lui predecesorul său, James Forster.

Passepartout rămase singur în casa din Saville-row.

Capitolul II.

ÎN CARE PASSEPARTOUT ESTE CONVINS CĂ ÎN SFÂRȘIT ȘI-A GĂSIT IDEALUL

„Pe cinstea mea, își zise Passepartout, la început puțin aiurit, la Madame Tussaud am văzut oameni la fel de vii ca noul meu stăpân!”

Se cuvine să spunem aici că „oamenii” doamnei Tussaud sunt figuri de ceară foarte vizitate la Londra și căroră, într-adevăr, nu le lipsește decât darul vorbirii.

În timpul celor câteva clipe cât se aflase în fața lui Phileas Fogg, Passepartout își cercetase repede, însă cu multă grijă, viitorul stăpân. Acesta

era un bărbat care putea să aibă patruzeci de ani, cu o înfățișare nobilă și frumoasă, înalt, cu trupul neîngreunat, deși ajuns la o oarecare împlinire, cu părul și favoriții blonzi, cu fruntea netedă, fără riduri vizibile la tâmple, cu chipul mai degrabă palid decât colorat, cu dinți minunați. El părea să aibă în cel mai înalt grad acel ceva pe care fizionomiștii îl numesc „calm în acțiune”, însușire comună tuturor celor ce fac mai multă treabă decât zgomot.

Netulburat, flegmatic, cu privirea deschisă, cu pleoapele nemișcate, Phileas Fogg era tipul desăvârșit

al acelor englezi cu sânge rece, atât de des întâlnești în Regatul Unit și a căror atitudine oarecum studiată a fost minunat redată de penelul Angelicai Kauffmann. Privit în diferitele acte ale existenței sale, acest gentleman făcea impresia unei ființe bine echilibrate, un om corect și stăpânit, la fel de perfect ca un cronometru al lui Leroy sau Earnshaw. Într-adevăr, Phileas Fogg era exactitudinea personificată, ceea ce se vedea limpede din „expresia picioarelor și mâinilor sale”, căci membrele omului, ca și ale animalelor, sunt organe capabile să exprime și pasiunile.

Phileas Fogg era unul din acei oameni matematic exacti, care, niciodată grăbiți, și totdeauna gata, fac economie de pași și de mișcări. El nu făcea niciodată un pas mai mult decât era necesar, ci alegea totdeauna drumul cel mai scurt. Nu-și pierdea vremea niciodată contemplând tavanul, nu-și permitea nici un gest inutil, nu fusese văzut niciodată mișcat sau tulburat.

Era omul cel mai puțin grăbit din lume, însă ajungea totdeauna la timp. După toate astea e lesne de înțeles că el trăia singur și, ca să zicem așa, fără nici un fel de relații sociale. Phileas Fogg știa că în viață trebuie să te ciocnești de alții, și cum ciocnirile te fac să întârzi, el nu se ciocnea de nimeni.

În ceea ce-l privește pe Jean, zis Passepartout, parizian veritabil, de cinci ani de când locuia în Anglia și făcea meseria de valet la Londra, căutase în van un stăpân de care să se poată lega.

El nu era câtuși de puțin unul dintre acei Frontini sau Mascarilli care, cu umerii ridicați, cu nasul în vânt, cu privirea îndrăzneată, nepăsători, nu sunt decât niște secături nerușinate. Nu. Passepartout era un băiat cumsecade, cu chipul plăcut, cu buzele cărnoase care păreau gata mereu să guste și să sărute, o ființă supusă și serviabilă, cu unul din acele capete rotunde care îți place să-l vezi pe umerii unui prieten. Avea ochii albaștri, fața îmbujorată, cu obrazul destul de gras ca să-și poată vedea singur pomeții. Voinic, cu pieptul larg, cu o musculatură vânjoasă, el se bucura de o forță herculeană, pe care exercițiile din tinerețe o dezvoltaseră admirabil. Părul său negru era puțin cam răvășit. Dacă sculptorii din antichitate cunoșteau optsprezece feluri de a orândui pieptănătura Minervei, Passepartout nu cunoștea decât unul singur pentru a sa: trei mișcări de pieptene, și pieptănătura era gata!

Prudența cea mai elementară te împiedică să spui dacă firea expansivă a acestui flăcău se va potrivi cu a lui Phileas Fogg. Era oare Passepartout acel servitor cu desăvârșire punctual, care îi trebuia stăpânului său?

Asta nu se putea ști înainte de a încerca.

După ce avusese, după cum se știe, o tinerețe destul de vânturată, el visa la odihnă. Auzind cât e de laudat spiritul metodic englezesc și cumpănirea proverbială a gentlemanilor, flăcăul nostru venise să-și caute

norocul în Anglia. Însă până acum soarta nu-l ajutase; fusese în zece case, fără să prindă rădăcini nicăieri. Peste tot stăpânii erau capricioși, schimbători, vântură-lume, ceea ce nu mai putea să-i convină lui Passepartout. Ultimul său stăpân, tânărul lord Longsferry, membru al Parlamentului, după ce își petrecea nopțile în „oysters-rooms”urile din Hay-Market, se întorcea prea adesea acasă cărat în spinare de policeman. Dorind înainte de toate să-și poată respecta stăpânul, Passepartout îndrăznise să-i adreseze câteva observații respectuoase, care fuseseră prost primite, și el trebuise să plece.

Între timp auzise că Phileas Fogg, esq., căuta un servitor și îndată se informase asupra acestui gentleman. Un personaj a cărui existență era așa de regulată, care dormea totdeauna acasă, nu călătorea de loc, nu lipsea niciodată nici măcar o singură zi, nu putea decât să fie pe placul lui. Deci el se înfățișase aici și fusese primit în împrejurările cunoscute.

Și astfel, când ceasul bătea unsprezece ore și jumătate, Passepartout se găsea singur în casa din Saville-row.

Îndată el începu inspecția, parcurgând totul de la pivniță până la pod. Această casă curată, bine orânduită, severă, puritană, al cărei serviciu era perfect organizat, îi plăcu.

Ea îi făcu impresia unei frumoase cochilii de melc, însă o cochilie luminată și încălzită cu gaz, căci hidrogenul carburat era îndestulător aici pentru amândouă aceste nevoi. Noul servitor găsi fără greutate, la al doilea etaj, camera care îi era destinată; era pe gustul său. Sonerii electrice și tuburi acustice o legau cu încăperile de la parter și de la primul etaj. Pe cămin, o pendulă electrică era în legătură cu pendula din dormitorul lui Phileas Fogg, astfel încât cele două instrumente arătau în aceeași clipă aceeași secundă.

„Aici e de mine!” își zise Passepartout.

Văzu, de asemenea, în camera sa, un afiș pus deasupra pendulei: era programul lui zilnic. Acesta cuprindea – începând de la ora opt dimineața, ora reglementară la care se trezea Phileas Fogg, până la ora unsprezece și jumătate, când el pleca de acasă pentru a se duce să prânzească la Reform-Club – toate amănuntele serviciului, ceaiul și friptura de la ora opt și douăzeci și trei, apa de bărbierit de la nouă și treizeci și șapte, pieptănatul de la zece fără douăzeci și așa mai departe. Apoi, de la ora unsprezece și jumătate dimineața până la miezul nopții – ora de culcare a metodicului gentleman – totul era scris, prevăzut, sistematizat. Pentru Passepartout fu o adevărată bucurie să mediteze asupra acestui program și să-și întipărească în minte felurile lui puncte.

Cât privește îmbrăcămintea stăpânului, ea era foarte bogată și de cea mai bună calitate. Fiecare pantalon, haină sau vestă avea un număr de ordine trecut într-un registru de intrare și de ieșire, arătând data la care, după anotimp, acestor veșminte le venea rândul să fie îmbrăcate. Aceeași ordine și pentru încălțăminte.

Pe scurt, casa din Saville-row – care trebuie să fi fost un templu al dezordinei pe timpul ilustrului, dar zăpăcitului Sheridan – confortabil cum era mobilată, anunța o viață plăcută. Nu se vedea nici bibliotecă, nici cărți care nu i-ar fi folosit la nimic domnului Fogg, atâta vreme cât Reform-Club-ul îi ținea la îndemână două biblioteci, una de literatură, alta de drept și politică. În dormitor se afla o casă de bani de mărime mijlocie care, prin construcția ei, era apărută tot atât de bine de foc ca și de furt. Nici un fel de arme în toată casa, nici o unealtă de vânatoare sau de război; totul dovedea obiceiurile cele mai pașnice.

După ce examina locuința în amănunțime, Passepartout își frecă mâinile, cu fața lui largă înflorind de bucurie, și repetă voios: „Aici e de mine! Bună treabă! O să mă înțeleg perfect cu Mr. Fogg! Un om de casa și grozav de punctual; o adevărată mașină! Ei bine, n-am de ce să mă supăr că servesc o mașină!”

Capitolul III.

ÎN CARE ÎNCEPE O CONVERSAȚIE CARE AR PUTEA SĂ-L COSTE SCUMP PE PHILEAS FOGG.

Phileas Fogg părăsi casa din Saville-row la ora unsprezece și jumătate și, după ce puse de cinci sute șaptezeci și cinci de ori piciorul drept înaintea piciorului stâng, și de cinci sute șaptezeci și șase de ori piciorul stâng înaintea celui drept, ajunse la Reform-Club, clădire vastă, pe Pall-Mall, a cărei construcție nu costase mai puțin de trei milioane.

Noul venit se îndreptă numaidecât spre sala de mâncare, ale cărei ferestre în număr de nouă dădeau într-o frumoasă grădină cu copaci auriți de aripa toamnei. Aici el se așeză la masa obișnuită, unde îl aștepta tacâmul său. Prânzul era alcătuit din gustări, urmate de pește rasol cu „reading sauce” extrem de fin, apoi un roastbeef stacojiu împodobit cu condimente

„mushroom”, o prăjitură umplută cu revent³ și coacăze verzi, și în sfârșit o felie de chester – totul udat cu câteva cești de ceai, acel excelent ceai anume cules pentru oficiul ReformClub-ului.

La douăsprezece și patruzeci și șapte, gentlemanul nostru se ridică de la masă și se îndreaptă spre marele salon, încăpere măreață, împodobită cu picturi bogat înrămate.

Aici, un servitor îi aduse ziarul Times încă nedescăcut și Phileas Fogg îndeplini el însuși împovărătoarea treabă, cu o siguranță a mâinii care dovedea o mare obișnuință în asemenea grea operațiune. Lectura acestui ziar ținu până la ora trei și patruzeci și cinci, iar Standard, care îi urmă, ocupă timpul lui Phileas Fogg până la cină. Cina se desfășură în aceleași condițiuni cu prânzul, numai că se adăugă „royal british sauce”.

La ora șase fără douăzeci, gentlemanul nostru reapăru în salonul cel mare și se adânci în lectura ziarului Morning-Chronicle.

O jumătate de oră mai târziu, mai mulți membri ai Reform-Club-ului intrară în salon și se apropiară de căminul în care ardea un foc de cărbuni. Erau partenerii obișnuți ai lui Mr. Phileas Fogg, înfocați jucători de wist ca și el: inginerul Andrew Stuart, bancherii John Sullivan și Samuel Fallentin, omul de afaceri Thomas Flanagan, apoi Gauthier Ralph, unul din administratorii Băncii Angliei – personaje bogate și respectate în acest club, care avea printre membri somitățile industriei și finanțelor.

Ascultă, Ralph, întrebă Thomas Flanagan, ce se mai aude cu furtul acela?

Ei bine, răspuse Andrew Stuart, Banca o să rămână păgubașă.

Ba dimpotrivă, interveni Gauthier Ralph, eu sper că o să punem mâna pe hoț. Mai mulți inspectori de poliție, oameni foarte dibaci, au fost trimiși în America și în Europa, în toate porturile principale, așa că domnului acela îi va fi foarte greu să scape.

Dar, mă rog, se cunosc semnalmentele hoțului? întrebă Andrew Stuart.

Mai întâi că nu-i un hoț! răspuse cu seriozitate Gauthier Ralph.

Cum să nu fie hoț un individ care sustrage un teanc de bancnote în valoare de cincizeci și cinci de mii de lire? (1 milion 375.000 franci).

Și totuși nu! stăruie Ralph.

Atunci e un industriaș? întrebă John Sullivan.

Morning-Chronicle susține că e un gentleman.

Cel ce intervenise nu era altul decât Phileas Fogg, al cărui cap apăru deasupra valului de hârtie adunat în jurul său. Zicând acestea, el își salută colegii, care îi răspuseră numaidecât.

Faptul de care era vorba, și pe care diversele ziare din Regatul Unit îl comentau cu aprindere, se întâmplase cu trei zile înainte, adică la 29 septembrie. Un teanc de bancnote, reprezentând uriașa sumă de cincizeci și cinci de mii de lire, fusese luat de pe ghișeul casierului principal al Băncii Angliei.

Celor care își arătau mirarea că un asemenea furt putuse fi săvârșit atât de ușor, viceguvernatorul Băncii, Gauthier Ralph, se limita să le răspundă că în momentul acela casierul era ocupat cu înregistrarea unei încasări de trei șilingi și șase pence, și că bietul om nu putea să aibă ochii la toate.

Aici e cazul însă să atragem atenția – ceea ce face faptul mai explicabil

– că această admirabilă instituție care este „Bank of England” pare să poarte o nespus de mare grijă demnității publicului vizitator. Nici un fel de gardieni, nici urmă de invalizi, nici pomeneală de grilaje! Aurul, argintul, biletele de bancă sunt lăsate la vedere și, ca să zicem așa, la îndemâna primului venit.

Căci doar n-o să pui la îndoială onorabilitatea oricărui trecător! Unul din cei mai buni observatori ai obiceiurilor englezești povestește chiar următoarele: aflându-se odată într-una din sălile Băncii, el avu curiozitatea să vadă mai de aproape un lingou de aur, în greutate de șapte până la opt livre, care se găsea pus la vedere pe policioara de la ghișeul casierului; omul luă lingoul, îl cercetă, i-l dădu

vecinului său, acesta îl dădu altuia, astfel că, trecând din mână în mână, lingoul de aur ajunsese până în fundul unui coridor întunecos, și în se întoarse la locul lui decât după o jumătate de oră, fără ca în timpul acesta casierul măcar să fi ridicat capul din hârtiile sale.

Însă, la 29 septembrie, faptele nu se petrecuseră chiar așa: teancul de bancnote nu se mai întorsese, și când mărețul orologiu aflat deasupra lui

„drawwing-office” sună ora cinci, vestind închiderea birourilor, Băncii Angliei nu-i mai rămăsese decât să înscrie cele cincizeci și cinci de mii de lire la contul profit și pierdere.

Îndată ce furtul fu constatat în toată regula, numeroși agenți și detectivi, aleși dintre cei mai pricepuți, fură trimiși în porturile principale, la Liverpool, la Glasgow, la Le Havre, la Suez, la Brindisi, la New York și așa mai departe, cu promisiunea, în caz de reușită, a unei prime de două mii de lire (50.00.0 franci) și cinci la sută din suma care ar fi găsită. În așteptarea informațiilor pe care urmau să le primească în urma anchetei începute imediat, acești inspectori aveau deocamdată însărcinarea să observe cu întreaga luare-aminte pe toți călătorii care veneau sau plecau.

Or, cu siguranță, așa cum spunea Morning-Chronicle, era cazul să se presupună că autorul furtului nu făcea parte din nici o asociație de hoți din Anglita. În cursul acelei zile de 29 septembrie, un gentleman elegant, cu bune maniere, cu un aer distins, fusese văzut plimbându-se de ici-colo prin sala unde se făceau plățile, teatrul furtului. Ancheta izbutise să stabilească destul de exact semnalmentele acestui gentleman, semnalmente care fură trimise numaidecât tuturor detectivilor din Regatul Unit și de pe continent. Unii optimiști – și Gauthier Ralph făcea parte dintre ei – se credeau deci îndreptățiți să spere că hoțul nu va scăpa.

Cum se poate presupune, această întâmplare era la ordinea zilei la Londra și în întreaga Anglita. Se discuta cu înflăcărare pentru sau contra probabilităților de reușită a poliției metropolitane.

Astfel, nu e de mirare că niște membri ai ReformClub-ului discutau aceeași chestiune, cu atât mai mult cu cât unul din viceguvernatorii Băncii se afla printre ei.

Onorabilul Gauthier Raloh nu se îndoia câtuși de puțin de rezultatul cercetărilor, deoarece socotea că prima oferită avea să ascute în chip cu totul deosebit zelul și inteligența agenților. În schimb, colegul său Andrew Stuart era departe de a împărtăși această încredere. Discuția continuă deci între gentlemen, care între timp se așezară la o masă de wist, Stuart în fața lui Flanagan, Fallentin în fața lui Phileas Fogg. În timpul jocului partenerii nu vorbeau, însă între partide conversația întreruptă reîncepea mai aprinsă.

Eu susțin că șansele sunt de partea hoțului, care nu poate să fie decât un om foarte iscusit! zise Andrew Stuart.

Haida-de! răspunse Ralph. Nu există o singură țară în care el s-ar putea refugia.

Ia te uită!

Unde ai vrea să se ducă?

Nu știu, răspunse Andrew Stuart. La urma urmei, pământul este destul de mare!

A fost odată!... zise cu glasul scăzut Phileas Fogg. Apoi întinse cărțile spre Thomas Flanagan și adăugă:

E rândul dumitale să tai, domnule!

Discuția se întrerupse iarăși în timpul jocului; însă îndată după aceea Andrew Stuart reîncepu:

Cum adică, odată?! Ce, nu cumva pământul s-a micșorat?

Fără îndoială! interveni Gauthier Ralph. Sunt de părerea domnului Fogg. Pământul s-a micșorat, fiindcă azi îl străbați de zece ori mai repede

decât acum o sută de ani, și în cazul de care ne ocupăm tocmai asta va face ca cercetările să se desfășoare mai repede.

Ușurând de asemenea fuga hoțului.

Rândul dumatăle să joci, domnule Stuart! zise Phileas Fogg.

Însă neîncrezătorul Stuart nu era convins, așa că, odată partida sfârșită, el reîncepu:

Domnule Ralph, trebuie să mărturisesc că ai găsit un fel glumeț de a spune că pământul s-a micșorat!

Adică pentru că azi îl poți înconjura în trei luni...

În numai optzeci de zile! îl întrerupse Phileas Fogg.

Într-adevăr, domnilor, adăugă John Sullivan, optzeci de zile, de când porțiunea între Rothal și Allahabad a fost dată în circulație pe „Great Indian peninsular railway”. Iată aici socoteala făcută în această privință de Morning- Chronicle:

De la Londra la Suez, prin Mont Cenis și Brindisi, drum de fier și vapor... 7 zile de la Suez la Bombay, vapor... 13 zile de la Bombay la Galtcutta, drum de fier... 3 zile de la Galtcutta la Hong Kong (China), vapor... 13 zile de la Hong Kong la Yokohama (Japonia), vapor... 6 zile de la Yokohama la San Francisco, vapor. 22 zile de la San Francisco la New York, drum de fier... 7 zile de la New York la Londra, vapor și drum de fier... 9 zile.

Total. 80 zile

Da, optzeci de zile, însă fără să pui la socoteală timpul prost, vântul contrariu, naufragiile, deraierile și toate celelalte! strigă Andrew Stuart, pierzând din neatentie un at?

Ba totul e socotit, răspuse Phileas Fogg, continuând să joace, căci, de data asta, discuția nu mai respecta wist-ul.

Chiar și dacă hindușii sau indienii scot șinele?! strigă iar Andrew Stuart. Chiar dacă opresc trenurile, pradă vagoanele și-i scalpează pe călători?!

Chiar dacă! răspuse Phileas Fogg. Apoi, dând cărțile pe față, vesti: Două atu-uri!

Andrew Stuart, care trebuia să împartă cărțile, obiectă:

Teoretic, ai dreptate, domnule Fogg, însă în practică...

În practică la fel, domnule Stuart.

Tare aș vrea să te văd făcând această ispravă!

Nu depinde decât de dumneata; hai să plecăm împreună.

Ferească Dumnezeu! strigă Stuart. Dar aș paria pe patru mii de lire (100.000 fr.) că o asemenea călătorie, în asemenea condiții, este imposibilă.

Dimpotrivă, e foarte posibilă! răspuse Mr. Fogg.

Ei bine, fă-o!

Ocolul pământului în optzeci de zile?

Da.

Mă învoiesc!

Și când pleci?

Numaidecât!

Asta e o nebunie! strigă încă o dată Andrew Stuart, care începea să se simtă jignit de încăpățânarea partenerului său. Hai să lăsăm asta! Mai bine să ne continuăm jocul.

Atunci, te rog, fii bun și dă cărțile încă o dată, fiindcă le-ai dat greșit! răspuse Phileas Fogg.

Andrew Stuart adună cărțile cu înfrigurare; apoi deodată le puse pe masă și izbucni:

Ei bine, da, domnule Fogg, pariez pe patru mii de lire...!

Dragul meu Stuart, liniștește-te! interveni Fallentin. Nu-i serios ce faci!

Când am spus că pun rămașag, nu poate fi decât serios! răspuse Andrew Stuart.

Fie! încuviință Mr. Fogg. Apoi se întoarse spre colegii săi: Domnilor, am douăzeci de mii de lire (500.000 fr.) depuse la frații Baring. Îi risc bucuros...

Douăzeci de mii de lire! exclamă John Sullivan.

Douăzeci de mii de lire pe care le poți pierde din cauza unei întârzieri neprevăzute!

Nu există neprevăzut! răspuse simplu Phileas Fogg.

Domnule Fogg, dar aceste optzeci de zile n-au fost calculate decât ca un minimum de timp!

Un minimum bine folosit e prea de ajuns.

Însă, pentru a nu-l depăși, trebuie să sari matematic din tren în vapor și din vapor în tren!

Voi sări matematic.

Glumești!

Un adevărat englez nu glumește niciodată, când e vorba de ceva atât de serios ca un rămășag, răspuse Phileas Fogg. Pun prinsoare, pe douăzeci de mii de lire, cu oricine dorește, că voi face ocolul pământului în nu mai mult de optzeci de zile, adică în o mie nouă sute douăzeci de ore, sau în o sută cincisprezece mii două sute de minute. Primiți?

Primum! răspunseră domnii Stuart, Fallentin, Sullivan, Flanagan și Ralph, după ce se înțeleseră între ei.

Bine! încheie Mr. Fogg. Trenul de Dover pleacă la ora opt și patruzeci și cinci. Voi lua acest tren.

Chiar în seara asta? întrebă Stuart.

Chiar în seara asta! răspuse Phileas Fogg. Apoi, uitându-se într-un calendar de buzunar, adăugă: Deci, fiindcă astăzi este miercuri, 2 octombrie, va trebui să fiu înapoi la Londra, în acest salon al Reform-Club-ului, sâmbătă, 21 decembrie, la ora opt și patruzeci și cinci seara, fără de care cele douăzeci de mii de lire depuse în clipa de față la frații Baring vă vor aparține de fapt și de drept, domnilor. Iată un cec asupra acestei sume.

Îndată fu întocmit un act scris asupra rămășagului și cei șase cointeresați îl semnară; Phileas Fogg era netulburat. Desigur, el nu pusese rămășag pentru a câștiga – și dacă nu angajase decât douăzeci de mii de lire, adică jumătate din avutul său, o făcuse numai fiindcă prevedea că avea să cheltuiască cealaltă jumătate pentru a sfârși cu bine acest greu, ca să nu spunem irealizabil, proiect. Cât despre adversarii săi, aceștia păreau tulburați, dar nu din cauza sumei puse în joc, ci fiindcă aveau un fel de muștrări de cuget să lupte în asemenea condițiuni.

Tocmai atunci ceasul bătea ora șapte: i se propuse domnului Fogg să suspende jocul pentru a-și putea face pregătirile de plecare.

— Sunt gata în orice clipă! răspuse netulburatul gentleman. Și începu să împartă cărțile. Caro! spuse el. Rândul dumitale, domnule Stuart.

Capitolul IV.

ÎN CARE PHILEAS FOGG ÎL LASĂ CU GURA CĂSCATĂ PE SERVITORUL SĂU PASSEPARTOUT.

La ora șapte și douăzeci și cinci, după ce câștigase vreo douăzeci de guinee la wist, Phileas Fogg se despărți de onorabili săi colegi și părăsi clubul. La ora șapte și cincizeci, el deschidea ușa casei sale.

Passepartout, care studiasse cu conștiinciozitate programul, fu destul de surprins să-l vadă pe Mr. Fogg vinovat de inexactitate, apărând, contrar obiceiului, la ora aceasta neobișnuită. După nota scrisă, locatarul din Saville-row nu urma să se întoarcă decât la douăsprezece noaptea precis.

După ce urcă în camera sa, Phileas Fogg îl strigă:

Passepartout!

Servitorul nu răspuse; chemarea aceasta nu-l privea: nu era încă ora.

Passepartout! repetă Mr. Fogg, fără să ridice glasul. Flăcăul nostru își făcu apariția.
Ea doua oară când te chem! observă stăpânul său.
Păi nu-i ora douăsprezece! răspunse Passepartout, cu ceasul în mână.
Știu, și de aceea nu-ți fac nici o muștrare, reluă Phileas Fogg. Peste douăzeci de minute plecăm spre Dover și Calais.
Pe fața rotundă a franțuzului se lăți un fel de strâmbătură; era limpede că nu înțelesese bine.
Plecați în călătorie? întrebă el.
Da, răspunse stăpânul său. Vom face ocolul pământului.
Passepartout, cu ochii cășcați, cu sprâncenele ridicate peste măsură, cu brațele atârând, cu trupul gata să se prăbușească, arăta în clipa aceea toate semnele uimirii dusă până la încremeneală.
Ocolul pământului! murmură el.
În optzeci de zile! întregi Mr. Fogg. Așa că, vezi, n-avem o clipă de pierdut.
Dar geamantanele?... făcu Passepartout, legănându-și fără voie capul de la dreapta la stânga.
Nici un geamantan! Doar un sac de călătorie, cu două cămăși de lână și trei perechi de ciorapi; la fel și pentru dumneata. Restul vom cumpăra pe drum. Ia-mi mantaua și pătura de călătorie. Vezi să ai ghete bune. Adică... de altfel o să mergem puțin pe jos, sau chiar de loc. Haide!
Passepartout ar fi vrut să mai spună ceva, dar nu putu. Părăsi camera domnului Fogg, urcă în odăița lui, căzu pe un scaun și zise, folosind o frază destul de vulgară, de la el de acasă:
A naibii treabă! Și eu care voiam să duc o viață liniștită...!
Apoi începu, mașinal, pregătirile de plecare. Ocolul pământului în optzeci de zile! Avea de-a face cu un nebun? Nu... Atunci era o glumă? Să mergi la Dover, bine! La Galais, fie! Asta nu putea, desigur, să-l supere pe bravul nostru flăcău, care de cinci ani de zile nu mai pusese piciorul pe pământul patriei. Poate și până la Paris ar fi fost o treabă bună, și, zău așa, ar fi revăzut cu bucurie marea capitală. Dar desigur, un gentleman așa de grijuliu cu pașii săi ar trebui să se oprească acolo... Da, fără îndoială! – și totuși nu era mai puțin adevărat că gentlemanul acesta, atât de lipit de casă până acum, iată-l că pleca, o lua din loc!
La ora opt, Passepartout avea gata modestul sac, care cuprindea îmbrăcămintea sa și pe a stăpânului său; apoi, cu cugetul încă tulburat el părăsi camera, a cărei ușă o încuie cu grijă, și coborî la Mr. Fogg.
Acesta era gata. Avea sub braț o carte, Bradshaw' s continental railway steam tranzit and general guide, care urma să-i furnizeze toate indicațiile necesare pentru călătoria sa. Luă sacul din mâna lui Passepartout, îl deschise și vârî înăuntru un teanc gros de bancnote frumoase care au curs în toate țările.
N-ai uitat nimic? își întrebă Mr. Fogg servitorul.
Nimic, domnule.
Mantaua și pătura mea?
Iată-le.
Bine; ia sacul. Și întinzând acest prețios obiect lui Passepartout, Mr. Fogg adăugă: Ai grijă că aci sunt douăzeci de mii de lire (500.000 fr.)!
Passepartout fu cât pe aci să scape sacul din mână, ca și cum cele douăzeci de mii de lire ar fi fost în aur și ar fi avut o greutate uriașă.
Stăpânul și servitorul coborâră, și ușa de la stradă fu încuiată de două ori.
O stație de trăsuri se găsea la capătul străzii. Cei doi călători se urcară într-un cab, care se îndreptă repede către gara de la Charing-Cross, de unde pornea una din liniile

societății de căi ferate „South-Eastern-railway”.

La ora opt și douăzeci, trăsură se opri în fața grilajului gării.

Passepartout sări jos. Stăpânul său îl urmă și plăti vizitiul.

În clipa aceea, o biată cerșetoare, ținând un copil de mână cu picioarele goale prin noroi, cu o pălărie zdrențăroasă de care atârna o pană mizerabilă, cu un șal sfâșiat aruncat peste zdrențe, se apropie de Mr. Fogg cerându-i de pomană.

Acesta scoase din buzunar cele douăzeci de guinee câștigate la wist și le întinse cerșetoarei, zicându-i:

Ține, femeie! Îmi pare bine că te-am întâlnit! Apoi porni mai departe.

Passepartout simți că i se umezesc ochii; stăpânul său făcuse un pas spre inima lui.

Îndată după aceea, amândoi intrau în marea sală a gării. Aici Phileas Fogg îi porunci lui Passepartout să scoată două bilete la clasa întâi, până la Paris. Pe urmă, întorcând capul, îi zări pe cei cinci colegi de la Reform-Club.

După cum vedeți, plec, domnilor! li se adresă. Feluritele vize puse pe un pașaport, luat anume în acest scop, vă vor permite să controlați la întoarcere drumul urmat de mine.

Oh, domnule Fogg, nu era nevoie! răspunse politicos Gauthier Ralph.

Ne încredem în onoarea dumatăle de gentleman.

E mai bine așa, spuse Mr. Fogg. Andrew Stuart observă:

Nu uita că trebuie să fii înapoi...

În optzeci de zile, întregi Mr. Fogg, adică sâmbătă, 21 decembrie 1872, la ora opt și patruzeci și cinci de minute seara. La revedere, domnilor!

La ora opt și patruzeci, Phileas Fogg și servitorul său se urcară în același compartiment. La ora opt și patruzeci și cinci răsună fluierul locomotivei și trenul porni.

Noaptea era întunecoasă, iar de sus cădea o ploaie mărunță. Phileas Fogg stătea tăcut în colțul său.

Passepartout, încă aiurit, strângea mașinal în brațe sacul cu bancnote.

Trenul nu depășise încă Sydenham, când el scoase un adevărat strigăt de disperare.

Ce e? întrebă Mr. Fogg.

E că... e că... În grabă... În zăpăceală... am uitat...

Ce?

Am uitat să sting becul de gaz din camera mea!

Ei bine, băiete, răspunse cu răceală Mr. Fogg, becul arde pe socoteala dumatăle!

Capitolul V.

ÎN CARE O NOUĂ ACȚIUNE APARE LA BURSA LONDONEZĂ.

Părăsind Londra, desigur Phileas Fogg nu se îndoia câtuși de puțin de marele răsunset pe care avea să-l provoace plecarea sa. Vestea rămășagului se răspândi mai întâi la Reform-Club, unde produse o adevărată tulburare printre membrii acestui onorabil cerc. Apoi, de la club, tulburarea ajunse în ziare, cu ajutorul reporterilor, iar din ziare la publicul londonez și în întregul Regat Unit.

Această „istorie cu ocolul pământului” fu comentată, discutată, disecată cu atâta pasiune și stăruință ca și când ar fi fost vorba de o nouă afacere „Alabama”. Unii erau de partea lui Phileas Fogg, alții – și aceștia ajunseseră curând la o majoritate considerabilă – se pronunțau contra lui. A face ocolul pământului – și nu teoretic, pe hartă – în acest minimum de timp, cu mijloacele de comunicație existente, nu era numai o imposibilitate, ci o curată nebunie.

Times, Standard, Evening-Star, Morning-Chronicle și douăzeci de alte ziare cu mare răspândire se declarară împotriva lui Phileas Fogg. Numai Daily-Telegraph îl susținea într-o oarecare măsură. Gentlemanul fu în general socotit drept maniac, drept un nebun, iar colegii săi de la Reform-Club fură

dezaprobați că ținuseră acest rămășag, care dovedea slăbirea facultăților mintale ale autorului lui. Cu privire la această istorie apărură numeroase articole extrem de înfierbântate, deși nu lipsite de logică. E cunoscut interesul pe care îl stârnește în Anglia orice are vreo legătură cu geografia. Așa că nu exista cititor, indiferent de clasa lui socială, care să nu devoreze coloanele închinat cazului „Phileas Fogg”.

În primele zile, câteva spirite îndrăznețe – îndeobște femei – fură de partea lui, mai ales după ce Illustrated-London-News îi publică portretul, după fotografia depusă la arhivele Reform-Club-ului. Unii gentlemen chiar îndrăzniră să spună: „Hm! Hm! Și la urma urmei, de ce nu? S-au văzut lucruri și mai extraordinare!” Aceștia erau mai cu seamă cititorii ziarului Daily-Telegraph. Însă în curând se simți că însuși ziarul în cauză începea să dea înapoi.

La 7 octombrie, în Buletinul Societății regale de Geografie apăru un lung articol, care se ocupa de chestiune din toate punctele de vedere, și dovedea limpede nebunia unei asemenea fapte. După acest articol, totul era potrivit călătorului, și oamenii, și natura. Pentru a izbuti un astfel de proiect, trebuia să admiți o potrivire miraculoasă între orele de plecare și cele de sosire, potrivire care nu exista, care nu putea să existe. Eventual, și asta numai în Europa, unde e vorba de distanțe de o lungime relativ mică, te poți bizui pe sosirea trenurilor la ore fixe; însă când sunt necesare trei zile pentru a traversa Statele Unite, mai poți să sprijini pe exactitatea trenului elementele unei asemenea probleme? Apoi defectările de locomotivă, deraierile, tamponările, anotimpul prost, înzăpezirile – toate acestea nu erau oare împotriva lui Phileas Fogg? Pe vapoare, în timpul iernii, nu se găsea el la cheremul furtunilor sau al cețurilor? Ce, oare rar se întâmplă ca și cele mai rapide vapoare ale liniilor transoceanice să aibă întârzieri de două sau trei zile? Or, era nevoie de o întârziere, una singură, ca lanțul comunicațiilor să fie rupt, fără putință de îndreptare. Dacă Phileas Fogg sosea cu o întârziere fie de numai câteva ore față de plecarea unui vapor, el era nevoit să aștepte vaporul următor, și chiar numai prin asta călătoria sa era compromisă definitiv.

Articolul cu pricina avu mare răsunet. Aproape toate ziarele îl reproduseră, și acțiunile lui Phileas Fogg scăzură în chip neobișnuit.

În primele zile după plecarea gentlemanului se încheiaseră importante afaceri cu privire la soarta acțiunii sale. E cunoscută lumea pariorilor din Anglia, lume mai inteligentă, mai ridicată decât aceea a jucătorilor de cărți. A paria face parte din temperamentul englez. Astfel se încheiară rămășaguri pe sume considerabile, pentru sau contra lui Phileas Fogg, și nu numai între feluriți membri ai Reform-Club-ului, ci chiar în marea masă a publicului britanic. Phileas Fogg fu înscris ca un cal de curse, la un fel de studbook⁴. Se născu o acțiune care fu numaidecât cotată la Bursa londoneză. Se cereau, se ofereau acțiuni „Phileas Fogg” și din asta se încheiau afaceri uriașe. Însă la cinci zile de la plecarea gentlemanului, în urma articolului din Buletinul Societății de Geografie, ofertele începură să se îngrămădească. Acțiunile

„Phileas Fogg” scădeau. Ele erau oferite în teancuri. Cotate la început cinci la unu, pe urmă zece, acum se dădeau douăzeci, cincizeci, o sută la unu.

Călătorului nostru îi rămase un singur partizan; acesta era un bătrân paralytic, lordul Albermale. Țintuit în fotoliul său, onorabilul gentleman și-ar fi dat întreaga avere pentru a putea face ocolul pământului, fie chiar și în zece ani! – și el parie cinci mii de lire (100.000 fr.) pentru Phileas Fogg. Iar, când, o dată cu prostia proiectului, i se demonstră inutilitatea lui, el se mulțumi să răspundă: „Dacă lucrul e realizabil, e bine ca el să fie realizat prima oară de un englez!”

Deci, aceasta era situația: partizanii lui Phileas Fogg se răreau din ce în ce; toată lumea se pronunța împotriva lui, și nu fără motive; acțiunile „Phileas Fogg” nu mai erau cotate decât o sută cincizeci, două sute la unu, până ce, la șapte zile după plecarea lui, o întâmplare cu totul neașteptată făcu să nu

mai fie cotate de loc.

Într-adevăr, în ziua aceea, la orele nouă seara, directorul poliției metropolitane primise telegrafic o depeșă, care spunea: „De la Suez la Londra, Rowan, director de poliție, administrația centrală, Scotland Place.

Urmăresc hoțul de Bancă, Phileas Fogg. Trimiteți imediat mandat de arestare la Bombay (India engleză)

Detectiv Fix”.

Efectul acestei depeșe se văzu imediat. Onorabilul gentleman dispăru, pentru a lăsa locul hoțului de bancnote. I se cercetă fotografia, depusă la Reform-Club împreună cu cele ale colegilor săi. Ea înfățișa leit pe omul ale cărui semnalmente fuseseră stabilite de anchetă. Oamenii își amintiră ceea ce era misterios în existența lui Phileas Fogg, izolarea lui, plecarea lui subită – și păru limpede că, pretextând o călătorie în jurul lumii și sprijinindu-se pe un rămășag nebunesc, personajul nu urmărise altceva decât să deruteze pe agenții poliției engleze.

Capitolul VI.

ÎN CARE AGENTUL FIX DĂ DOVADĂ DE O NERĂBDARE FOARTE ÎNDREPTĂȚITĂ.

Iată în ce împrejurări fusese expediată această telegramă privind pe numitul Phileas Fogg.

Miercuri, 9 octombrie, se aștepta să sosească la Suez, la ora unsprezece dimineața, pachebotul Mongolia, al Companiei Peninsulare și Orientale, vapor de fier, cu elice și spardek, cu un deplasament de două mii opt sute de tone și având o forță nominală de cinci sute de cai. Mongolia făcea cursa regulată între Brindisi și Bombay, prin canalul Suez. Era unul din cele mai rapide vase ale Companiei și depășise totdeauna viteza regulamentară, adică zece mile pe oră între Brindisi și Suez» și nouă mile cincizeci și trei de sutimi între Suez și Bombay.

În așteptarea Mongoliei, doi oameni se plimbau pe chei, în mijlocul mulțimii de băștinași și străini care se îmbulzesc în acest oraș, odinioară un târgușor, căruia acum marea operă a d-lui Lesseps⁵ îi asigurase un viitor măreț.

Unul dintre acești doi oameni era agentul consular al Regatului Unit la Suez și care – în ciuda neplăcutelor pronosticuri ale guvernului britanic și sinistrelor preziceri făcute de inginerul Stephenson⁶ – vedea în fiecare zi navele engleze străbătând canalul și scurtând astfel la jumătate vechiul drum din Anglia în Indii, pe la Capul Bunei-Speranțe.

Celălalt era un omuleț slab, cu chipul destul de inteligent, nervos, care își contracta cu o stăruință vizibilă sprâncenele. Pe sub genele lui lungi sclipea o privire foarte vie, pe care el însă știa să și-o stăpânească. În clipa aceea, omulețul se mișca de colo până colo, neputând sta locului, dând astfel oarecare semne de nerăbdare.

Insul în cauză se numea Fix și era unul din acei „detectivi” sau agenți ai poliției engleze care, după furtul comis la Banca Angliei, fuseseră trimiși în diferitele porturi ale lumii. Fix trebuia să supravegheze cu cea mai mare grijă pe toți călătorii în trecere spre Suez, și dacă vreunul dintre ei i-ar fi părut suspect, să-l „fileze” până la primirea mandatului de arestare.

Exact cu două zile înainte, Fix primise de la directorul poliției metropolitane semnalmente presupusului autor al furtului; erau ale acelui personaj distins și cu înfățișarea corectă care fusese văzut în sala de plăți a Băncii.

Detectivul, desigur momit de serioasa primă făgăduită în caz de succes, aștepta deci cu o nerăbdare ușor de înțeles sosirea Mongoliei.

Care va să zică, domnule consul, credeți că vaporul n-o să întârzie? întrebă el pentru a zecea oară.

Nu, domnule Fix, răspunse consulul. Ieri se afla la Port-Said, și cei șaiszeci de kilometri ai canalului sunt un fleac pentru un vas așa de rapid. Îți repet că Mongolia a câștigat întotdeauna prima de

douăzeci și cinci de lire pe care guvernul o plătește pentru fiecare douăzeci și patru de ore câștigate din timpul reglementar al călătoriei.

Vaporul acesta vine direct de la Brindisi? întrebă Fix.

Chiar de la Brindisi, de unde a luat poștă pentru Indii și de unde a plecat sâmbătă la ora cinci după-amiază. Așa că ai răbdare; trebuie să sosească foarte curând. Însă iată ceea ce nu înțeleg eu: dacă omul dumitale se află pe bordul Mongoliei, cum ai să-l poți recunoaște numai după semnalmente pe care le-ai primit?

Domnule consul, răspunse detectivul, pe acești oameni mai degrabă îi miroși decât îi recunoști.

Pentru asta trebuie să ai fler, și flerul este un fel de simț special pe care îl ajută și auzul, și văzul, și mirosul. În viața mea am arestat destui asemenea gentlemeni, și dacă hoțul meu se află într-adevăr pe bord, vă asigur că nu-mi va scăpa din mână.

Vă urez să reușiți, domnule Fix, fiindcă e vorba de un furt însemnat!

Un furt magnific! exclamă agentul, cu înflăcărare. Cincizeci și cinci de mii de lire! Nu ne pică des asemenea plească! Hoții au devenit meschini! Neamul celor de-alde Sheppard se stinge! Azi unii ajung la spânzurătoare pentru câțiva șilingi!

Domnule Fix, observă consulul, vorbești cu atâta înflăcărare, încât îți doresc din toată inima să izbutești, însă, repet, date fiind împrejurările în care te afli, mă tem că va fi foarte greu. Știi preabine că, după semnalmente pe care le-ai primit, hoțul acesta seamănă întru totul cu un om cumsecade.

Domnule consul, răspunse sigur pe el inspectorul de poliție, toți marii escroci par oameni cumsecade. Vă dați seama că cei cu mutră de pungași n-au decât un drum de ales: să rămână curați, că altfel i-ar aresta imediat. De aceea trebuie să suspectezi pe cei cu înfățișare de oameni cinstiți.

Lucru greu, admit; asta nu mai e o meserie, ci o artă.

Era limpede că numitului Fix nu-i lipsea o oarecare doză de amor propriu.

Între timp pe chei se vedea din ce în ce mai multă mișcare. Marinari de diferite nații, negustori, misiți, hamali, felahi se strâneau din toate părțile.

Era limpede că se apropia clipa sosirii vaporului.

Vremea era destul de frumoasă, însă cam rece din cauza vântului de est. Deasupra orașului se profilau câteva minarete, sub razele palide ale soarelui. Către sud, un dig lung de două mii de metri se întindea ca un braț asupra radei Suezului. Pe valurile Mării Roșii se legănau mai multe vase de pescuit sau de cabotaj, dintre care unele păstrau în liniile lor silueta elegantă a galerei antice.

Tot făcându-și loc prin această mulțime de oameni, Fix, din obișnuință profesională, cerceta chipurile trecătorilor cu câte o scurtă ochiadă.

Era ora zece și jumătate.

Dar nu mai vine odată vaporul acela? strigă agentul, auzind bătaia orologiului din port.

Trebuie să fie aproape, răspunse consulul.

Cât timp o să stea la Suez?

Patru ore; atât cât să încarce cărbuni. De la Suez la Aden, la capătul celălalt al Mării Roșii, sunt o mie trei sute zece mile, și trebuie să-și. facă provizii de combustibil.

Și de la Suez merge direct la Bombay?

Direct, fără oprire.

Ei bine, zise Fix, dacă hoțul a luat acest drum și acest vapor, desigur că și-a făcut planul să debarce la Suez, ca de aici să ajungă pe altă cale în posesiunile olandeze sau franceze din Asia. Trebuie să știe prea bine că în India, care este un teritoriu englez, n-ar fi în siguranță.

Numai dacă nu o fi un om foarte îndrăzneț, răspunse consulul. Știi doar că un criminal englez se poate

ascunde mai bine la Londra decât în străinătate.

După aceste cuvinte, care îi dădură mult de gândit agentului, consulul se îndreptă spre biroul său, aflat în apropiere. Fix rămase singur, stăpânit de o nerăbdare nervoasă, cu presimțirea destul de ciudată că hoțul său se găsea pe bordul Mongoliei, și într-adevăr, dacă pungașul fugise din Anglia cu gândul de a ajunge în Lumea Nouă, el alesese probabil drumul Indiilor, mai puțin supravegheat sau mai greu de supravegheat decât cel al Atlanticului.

Fix nu rămase mult timp sub stăpânirea acestor gânduri. Fluiere răsunătoare vestiră sosirea vaporului. Gloata de hamali și de felahi se năpusti spre chei, într-o îmbulzeală destul de neliniștitoare pentru membrele și

veșmintele călătorilor aflați în port. Vreo zece bărci se desprinsevă de la mal și se repeziră în întâmpinarea Mongoliei.

În curând se ivi uriașul corp de fier al vaporului, navigând între malurile canalului, și la ora unsprezece punct ancora fu aruncată în radă, în timp ce aburul mașinilor țâșnea cu zgomot pe țevile de eșapament.

Pe bord erau destul de mulți călători. Unii rămăseseră pe punte, ca să admire priveliștea pitorească a orașului, însă cea mai mare parte coborâră în bărcile care trăsese la bordul Mongoliei.

Fix cerceta cu cea mai mare luare-aminte pe toți cei care puneau piciorul pe chei.

Deodată, unul dintre aceștia, după ce împinse energic în lături pe felahii care îl asaltau oferindu-și serviciile, se apropie de el și-l întrebă foarte politicoasă dacă nu cumva putea să-i arate unde se află biroul agentului consular englez. Zicând acestea, călătorul arătă un pașaport pe care, fără îndoială, dorea să i se pună viza britanică.

Fix luă instinctiv pașaportul, citi dintr-o privire semnalmentele înscrise în el, și nu putu să-și împiedice o tresărire. Hârtia începu să-i tremure în mână; semnalmentele înscrise în pașaport erau identice cu cele primite de la directorul poliției metropolitane.

Nu-i pașaportul dumatăle? îl întrebă pe călător.

Nu, răspunse acesta, e al stăpânului meu.

Și el unde e?

A rămas pe bord.

Păi trebuie să se prezinte personal la biroul consulatului, pentru a i se stabili identitatea, îi explică agentul.

Oare e nevoie de așa ceva?

Neapărat!

Și unde e biroul ăsta?

Colo, în colțul pieții, răspunse inspectorul, arătând cu mâna o casă aflată la vreo două sute de pași.

Atunci mă duc să-i spun stăpânului meu, deși n-o să-i placă de loc să se deranjeze!

Acestea zise, călătorul îl salută pe Fix și se întoarse pe bord.

Capitolul VII.

CARE DOVEDEȘTE ÎNCĂ O DATĂ INUTILITATEA PAȘAPOARTELOR ÎN RAPORTURILE CU POLIȚIA.

Inspectorul coborî pe chei, îndreptându-se în grabă spre biroul consulului, unde, la cererea sa insistentă, fu introdus numaidecât.

Domnule consul, zise Fix fără altă introducere, am serioase motive să cred că omul nostru se află pe bordul Mongoliei.

Și el povesti istoria cu servitorul și pașaportul.

Bine, domnule Fix, răspunse consulul, nu mi-ar dispăcea câtuși de puțin să văd mutra acestui pungaș,

Însă dacă el este cel bănuț de dumneata, poate că n-o să se prezinte la biroul meu. Unui hoț nu-i place să lase urme în trecerea sa – și de altfel formalitatea pașapoartelor nu mai este obligatorie.

Domnule consul, stăruie agentul, dacă este un om îndrăzneț, cum trebuie să bănuim, o să vină.

Ca să-și vizeze pașaportul?

Da. Pașapoartele nu servesc decât ca să încurce pe oamenii cumsecade și să ajute fuga pungașilor. Vă asigur că hârtiile omului nostru vor fi în regulă, dar sper că dumneavoastră n-o să le vizați...

Și de ce nu? se miră consulul. Dacă pașaportul este în regulă, n-am dreptul să-i refuz viza.

Totuși, domnule consul, trebuie neapărat să-l rețin pe omul acesta aici, până ce primesc de la Londra un mandat de arestare.

A, domnule Fix, asta e treaba dumată, eu însă nu pot... Consulul nu-și sfârși fraza. În clipa aceea se auzi ciocănind la ușă, și

băiatul de birou introduse doi străini, dintre care unul era, fără doar și poate, servitorul acela de pe chei.

Erau, într-adevăr, stăpânul și servitorul său. Stăpânul arată pașaportul și-l rugă fără altă explicație pe consul să aibă bunătatea de a-l viza.

Slujbașul britanic luă documentul și îl citi cu luare-aminte, în timp ce Fix, într-un colț al biroului, îl cerceta, sau mai degrabă îl devora cu ochii pe străin.

Dumneavoastră sunteți Phileas Fogg, esquire? întrebă consulul după ce sfârși lectura.

Da, domnule, răspunse gentlemanul.

Și omul acesta este servitorul dumneavoastră?

Da. Un francez numit Passepartout.

Veniți de la Londra?

Da.

Și unde mergeți?

La Bombay.

Bine, domnule. Știți că formalitatea vizei nu este trebuitoare, și că noi nu mai cerem să ni se prezinte pașapoartele?

Știu, domnule, răspunse Phileas Fogg, însă prin această viză vreau să se constate trecerea mea prin Suez.

Fie, domnule.

Și consulul, după ce semnă și puse data pe pașaport, aplică ștampila. Mr. Fogg plăti taxele de viză, apoi, după ce adresă un salut rece, ieși, urmat de servitorul său.

Ei bine? întrebă inspectorul.

Ei bine, răspunse consulul, are aerul celui mai cumsecade om!

Poate, însă nu asta ne interesează. Domnule consul, nu găsiți că acest flegmatic gentleman seamănă leit cu hoțul ale cărui semnalmente le- am primit?

Ai dreptate, dar, vezi dumneata, semnalmentele...

Eu, unul, vreau să fiu cu inima împăcată, răspunse Fix. Servitorul mi s-a părut mai puțin indescifrabil decât stăpânul. Pe deasupra este francez și n-o să-și poată ține gura. Pe curând, domnule consul!

Cu aceste cuvinte, agentul ieși și porni în căutarea lui Passepartout.

În acest timp, Mr. Fogg, plecând de la consulat, se îndreptase spre chei.

Acolo dădu câteva porunci servitorului său, pe urmă se urcă într-o barcă, reveni la bordul Mongoliei, intră în cabina sa și deschise un carnet în care erau însemnate următoarele: „Părăsit Londra, miercuri, 2 octombrie, ora 8 și 45 seara.

Sosit la Paris, joi, 3 octombrie, ora 7 și 20 dimineața. Părăsit Paris, joi, ora 8 și 40 dimineața.

Sosit la Torino, prin Mont Cenis, vineri, 4 octombrie, ora 6 și 35 dimineața.

Părăsit Torino, vineri, ora 7 și 20 dimineața.

Sosit la Brindisi, sâmbătă 5 octombrie, ora 4 seara. Îmbarcat pe Mongolia, sâmbătă, ora 5 seara.

Sosit la Suez, miercuri, 9 octombrie, ora 11 dimineața. Totalul orelor folosite: 158 și 1/2 sau în zile: 6 zile și 1/2.”

Mr. Fogg înscria aceste date într-un itinerariu așezat pe coloane care indicau, de la 2 octombrie până la 21 decembrie, luna, ziua și ora, sosirile reglementare și sosirile efective în fiecare localitate principală: Paris, Brindisi, Suez, Bombay, Galtcutta, Singapore, Hong Kong, Yokohama, San Francisco, New York, Liverpool, Londra și care îi îngăduia să noteze avansul sau întârzierile rezultate în fiecare punct al parcursului.

Acest itinerar metodic avea astfel în vedere totul, și Mr. Fogg știa în orice clipă dacă este în câștig sau în întârziere.

Deci în acea zi, miercuri, 9 octombrie, el înscrie sosirea sa la Suez, care corespundea cu sosirea reglementară, neînfrățind nici câștig, nici pierdere.

După aceea ceru să i se aducă dejunul în cabină. Cât despre ideea de a vizita orașul, nici măcar nu-i trecea prin minte, ca unul care făcea parte din acea rasă de englezi care își trimit servitorii să viziteze locurile pe unde trec.

Capitolul VIII.

ÎN CARE PASSEPARTOUT VORBEȘTE, POATE, CEVA MAI MULT DECÂT S- AR CUVENI.

În câteva clipe, Fix îl ajunse pe Passepartout, care pornise hoinar pe chei, privind în toate părțile, el, unul nesocotindu-se dator să nu vadă nimic.

Ei, prietene, v-ați vizat pașaportul? îl întrebă agentul, apropiindu-se de el.

Ah! Dumneavoastră erați! răspunse franțuzul. Mulțumesc de întrebare, suntem în perfectă ordine!

Și acum privești locurile astea?

Da, însă mergem așa de repede, încât mi se pare că fac călătoria în vis. Care va să zică aici suntem la Suez?

La Suez.

În Egipt?

În Egipt, desigur.

Și în Africa?

În Africa.

În Africa! repetă Passepartout. Nu-mi vine să cred. Închipuiți-vă, domnule, că nu m-am gândit vreodată să ajung mai departe decât până la Paris – și am revăzut această vestită capitală exact de la ora șapte și douăzeci dimineața până la opt și patruzeci, între Gara de Nord și Gara Lyon, prin ferestrele unui cupeu și pe o ploaie cu bășici! Ce rău îmi pare! Aș fi vrut să revăd cimitirul P?re-Lachaise și Circul din ChampsElysées!

Care va să zică sunteți foarte grăbiți! observă inspectorul de poliție.

Eu, unul, nu, însă stăpânul meu, da. Bine că mi-am adus aminte de el; trebuie să cumpăr ciorapi și cămăși! Am plecat fără geamantane, numai cu un sac de călătorie.

Am să te conduc la un bazar unde ai să găsești tot ce-ți trebuie.

Domnule, răspunse Passepartout, sunteți, ce să spun, de o bunăvoință...!

Și porniră împreună, Passepartout vorbind neconținut.

Trebuie să am grijă, zise el, să nu pierd vaporul!

Ai tot timpul, nu-i decât douăsprezece! Passepartout scoase din buzunar ceasornicul lui uriaș. Douăsprezece? Da' de unde! E ora nouă și cincizeci și două de minute!

Ceasul dumitale e în urmă, observă Fix.

Ceasul meu! Țasta e un ceas de familie, pe care l-a avut străbunicul meu. Nu greșește nici cinci minute pe an. E un adevărat cronometru!

Văd ce se întâmplă, răspuse Fix. Ai rămas la ora Londrei, care e cu aproximativ două ceasuri în urmă față de Suez. Trebuie să ai grijă să-ți potrivești ceasul după ora locală a fiecărei țări. Să mă ating de ceasul meu! strigă Passepartout. Niciodată!

Bine, dar n-o să se mai potrivească cu soarele.

Cu atât mai rău pentru soare, domnule! El va cădea în greșeală. Și flăcăul nostru își vârî ceasul în buzunarul vestei, cu un gest măreț. După câteva clipe, Fix redeschise vorba:

Și zi, ați plecat în grabă de la Londra?

Păi dar! Miercurea trecută. Mr. Foog a venit acasă de la club la ora opt seara, contrar oricărui obicei, și trei sferturi de oră mai târziu eram plecați.

Dar unde se duce stăpânul dumitale?

Drept înainte, mereu! Face ocolul pământului!

Ocolul pământului? exclamă Fix.

Da, și încă în optzeci de zile! Cică ar fi un rămășag, însă, între noi fie vorba, eu nu cred o boabă; cum o să-mi intre așa ceva în cap? Trebuie să fie altceva la mijloc.

Ah! Acest Mr. Fogg e un original?

Așa cred.

Atunci e bogat?

Bineînțeles! Și are cu el o sumă frumușică, și numai în hârtii noi- nouțe! Nu se sinchisește de bani pe drum! Ca să vezi, mecanicului de pe Mongolia i-a făgăduit un dar măreț dacă ajungem la Bombay mai devreme!

Și îl cunoști de mult pe stăpânul dumitale?

Eu? Da de unde! răspuse Passepartout. Am intrat în slujba lui chiar în ziua plecării.

E ușor de închipuit ce efect trebuiau să producă aceste răspunsuri asupra minții inspectorului de poliție și așa foarte înfierbântată.

Această plecare grăbită de la Londra, scurt timp după săvârșirea furtului, această mare sumă de bani luată în călătorie, această grabă de a ajunge în țări îndepărtate, acest pretext cu rămășaguri neobișnuite, totul întărea, cum era firesc, bănuielile agentului. El îl descusu mai departe pe franțuz și se încredință că flăcăul acesta nu-l cunoștea câtuși de puțin pe stăpânul său, că acela trăia izolat la Londra, că era socotit bogat fără să se știe de unde îi venea bogăția, că era un om de nepătruns și așa mai departe. Însă, în același timp, Fix ajunse la convingerea că Phileas Fogg nu va debarca la Suez, și că se îndrepta spre Bombay.

O fi departe Bombay ăsta? întrebă Passepartout.

Destul de departe, răspuse agentul. Mai aveți de mers încă vreo zece zile pe mare.

Și unde vine Bombay?

În India.

Adică în Asia?

Firește.

Fir-ar să fie!... Ce voiam să vă spun... e ceva care mă sâcăie... becul de acasă!

Ce bec?

Becul de gaz din camera mea. Am uitat să-l sting, și acum arde în contul meu. Or, am făcut socoteala

că asta înseamnă doi șilingi în douăzeci și patru de ore, adică exact șase pence mai mult decât leafa mea – și înțelegeți că, atât cât o să țină călătoria asta...

Oare înțelesese Fix istoria cu gazul? Puțin probabil. De câtva timp, el nu mai asculta, ci se gândea ce hotărâre să ia. Între timp ajunseră la bazar.

Agentul îl lăsă pe Passepartout să se ocupe de cumpărături, îl sfătui să aibă grijă să nu întârzie la plecarea vaporului, iar el se întoarse în grabă la consulat.

Acum, când își formase convingerea, Fix își recâștigase tot sângele rece.

Domnule, se adresă el consulului, nu mai am nici o îndoială. Îl am în mână. Vrea să pară un excentric care face ocolul pământului în optzeci de zile.

Atunci e foarte șiret! răspunse consulul. Pesemne își face socoteala să se întoarcă la Londra după ce va deruta poliția de pe amândouă continente!

Asta o s-o vedem! răspunse Fix.

Dar ești sigur că nu te înșeli? stăruie consulul.

Nu mă înșel.

Bine, dar atunci de ce Hoțul acesta a ținut să-și marcheze printr-o viză trecerea lui prin Suez?

De ce?... Nu știu, domnule consul, însă ascultați.

Și în câteva cuvinte, Fix îi aduse la cunoștință punctele importante din convorbirea sa cu servitorul numitului Fogg.

Într-adevăr, observă consulul, toate bănuielile se îngrămădesc împotriva acestui om. Și ce-ai de gând să faci?

Să trimit o telegramă la Londra, cerând să mi se expedieze urgent un mandat de arestare la Bombay, apoi să mă imbarc pe Mongolia, să-l filez pe omul meu până în Indii, și acolo, pe acest teritoriu englez, să mă apropiu de el politicos, cu mandatul de arestare într-o mână, iar cu mâna cealaltă să-l înhaț de umăr.

După ce rosti rece aceste cuvinte, agentul își luă rămas bun de la consul și se îndreptă spre biroul telegrafului, de unde expedie directorului poliției metropolitane depeșa pe care o cunoaștem.

Un sfert de oră mai târziu, cu puținul său bagaj în mână, dar bine înarmat cu bani, Fix se imbarca pe Mongolia – și rapidul pachebot pornea îndată cu toată viteza pe apele Mării Roșii.

Capitolul IX.

ÎN CARE MAREA ROȘIE ȘI MAREA INDIILOR SE ARATĂ FAVORABILE PLANURILOR LUI PHILEAS FOGG.

Distanța dintre Suez și Aden este de o mie trei sute zece mile în cap, și caietul de sarcini al Companiei acordă vapoarelor sale o sută treizeci și opt de ore pentru a o străbate. Mongolia, cu focurile întesite în draci, naviga în așa chip, încât făgăduia să sosească înaintea orei prevăzute.

Cea mai mare parte a călătorilor imbarcați la Brindisi mergeau în India. Unii se îndreptau spre Bombay, alții spre Calcutta, însă tot prin Bombay, căci de când drumul de fier traversa peninsula indiană în toată lățimea sa, nu mai era nevoie să ocolești capul Ceylon.

Printre călători erau feluriți funcționari civili și ofițeri de toate gradele. Dintre aceștia, unii aparțineau armatei britanice propriu-zise, alții comandau trupe indigene de sipahi⁷, toți foarte bine plătiți chiar acum când guvernul luase asupra sa drepturile și sarcinile vechii Companii a Indiilor; de pildă, sublocotenenții primeau 7.000 franci, comandanții de brigadă – 60.000, generalii – 100.000⁸.

Se trăia deci bine pe bordul Mongoliei, în această societate de funcționari, printre care se amestecau câțiva tineri englezi, care cu milionul în buzunar se duceau să înființeze întreprinderi comerciale în țări îndepărtate.

„Purser”-ul, omul de încredere al Companiei, egal în grad cu comandantul vasului, orânduia pe bord un trai îmbelșugat. La micul dejun, la prânzul de la ora două, la cina de la cinci și jumătate și la supeul de la ora opt seara, mesele se îndoiau sub greutatea mâncărilor de carne proaspătă și a gustărilor furnizate de măcelăria și cămările vaporului. Călătoarele – căci erau și din acestea câteva – își schimbau toaletele de două ori pe zi. Se făcea muzică, ba chiar se și dansa, când marea era prielnică.

Însă Marea Roșie este foarte nestatornică și prea adesea se zburlește, ca toate golfurile lungi și înguste. Când sufla vântul, fie dinspre coasta Asiei, fie dinspre Africa, Mongolia, ca un fus cu elice, prinsă dintr-o coastă, se balansa înspăimântător. Doamnele se făceau atunci nevăzute, pianul amuțea, muzica și dansul încetau dintr-o dată. Dar cu toată hula, cu toate răbufnirile de vânt, vaporul, împins de puternicele lui mașini, gonea fără întârziere spre strâmtoarea Bab-el-Mandeb.

Dar ce făcea oare Phileas Fogg în acest timp? S-ar putea crede că, îngrijorat și neliniștit, el ținea seama neconținut de schimbările vântului, care ar fi putut stingheri mersul vaporului, de legănările bezmetice produse de hulă, care ar fi putut să pricinuiască vreun neajuns la mașini, în sfârșit de toate stricăciunile posibile, care, obligând vasul să întârzie în vreun port, i-ar fi dat peste cap programul călătoriei.

Nimic din toate acestea! Sau, chiar dacă gentlemanul nostru se gândea la asemenea cazuri, cel puțin nu lăsa să se vadă nimic. El rămânea mereu același om calm, membrul imperturbabil al Reform-Club-ului, pe care nici un incident nu putea să-l găsească nepregătit. El nu părea câtuși de puțin mai tulburat decât netulburatele cronometre de bord. Numai arareori putea fi văzut pe punte, căci nu se ostenea să privească această Mare Roșie, atât de bogată în amintiri, acest teatru al primelor scene istorice ale umanității. Nu-l interesau nici ciudatele orașe înșirate pe malurile ei, orașe al căror pitoresc contur se desena uneori la orizont. El nici măcar nu visa la primejdiile acestui golf arabic, despre care istoricii antichității, Strabon, Arrion, Arthemidor, Edrisi, au vorbit totdeauna cu spaimă, și pe apele căruia navigatorii de odinioară nu se hazardau niciodată înainte de a aduce sacrificii ca să atragă asupra călătoriei îngăduința cerului.

Dar ce făcea atunci acest original, aflat pe bordul Mongoliei ca într-o închisoare? În primul rând stătea la masă de patru ori pe zi, și nici ruliul, nici tangajul nu puteau să deranjeze o mașină așa de minunat alcătuită.

Pe urmă juca wist.

Da, întâlnește aici parteneri de joc, la fel de înverșunați ca și el; un perceptor care se ducea la postul său, la Goa, un ministru, reverendul Decimus Smith, care se întorcea la Bombay, și un general de brigadă din armata engleză, îndreptându-se spre corpul său la Benares.

Acești trei călători aveau pentru wist aceeași pasiune ca Mr. Fogg, și jucau ore întregi, nu mai puțin tăcuți decât el.

Cât despre Passepartout, răul de mare nu se lipea de el. Tânărul franțuz ocupa o cabină la prova și, întocmai ca și stăpânul său, mânca foarte conștiincios. Trebuie spus că, fără îndoială, o călătorie făcută în asemenea condiții nu-i mai displăcea câtuși de puțin. Așa începea să-i vină la îndemână. Bine hrănit, bine adăpostit, pe deasupra mai vedea și țări străine – destul ca să se împace cu soarta sa, cu atât mai mult cu cât era convins că toată această fantezie avea să se termine la Bombay.

A doua zi după plecarea de la Suez, adică la 29 octombrie, nu se poate afirma că nu resimți o oarecare bucurie când întâlnești pe punte pe îndatoritorul personaj, căruia i se adresase debarcând în Egipt. Deci se apropie de el și i se adresă cu cel mai cald surâs:

Dacă nu mă înșel, domnule, dumneavoastră m-ați îndrumat cu atâta bunăvoință la Suez.

Ah, da, te recunosc! răspunse detectivul. Dumneata ești servitorul aceluia englez original...

Întocmai, domnule, ă...

Fix.

Domnule Fix, sunt încântat să vă regăsesc aici. Și unde mergeți?

Păi, și eu merg la Bombay!

Minunat! Ați mai făcut până acum drumul acesta?

De multe ori, răspunse Fix. Sunt agent al Companiei Peninsulare.

Atunci cunoașteți India?

Mda... bâigui detectivul, care nu voia să meargă prea departe cu vorba.

Și, spuneți-mi, e ciudată India asta, nu-i așa?

Foarte ciudată! Moschei, minarete, temple, fachiri, pagode, tigri, șerpi, baiadere! Dar nădăjduiesc că o să aveți destul timp să vizitați țara.

Nădăjduiesc și eu, domnule Fix. Înțelegeți și dumneavoastră că unui om cu mintea întreagă nu-i este îngăduit să sară din vapor în tren și din tren în vapor, pe motivul că face ocolul pământului în optzeci de zile!

Nu. Fiți sigur că toată această gimnastică o să se termine la Bombay.

Mr. Fogg se simte bine? întrebă detectivul Fix cu tonul cel mai natural.

Foarte bine, domnule Fix. De altfel și eu tot așa.

Barem eu, unul, mănânc ca un căpcăun după post; știți, din cauza aerului de mare.

Dar pe stăpânul dumitale nu-l văd niciodată pe punte.

Așa e, nu iese de loc. Nu e curios să privească...

Știi, domnule Passepartout, mă gândesc că acest pretins ocol al pământului în optzeci de zile ar putea să ascundă cine știe ce însărcinare secretă... De pildă, o misiune diplomatică!

Domnule Fix, pe cinstea mea vă mărturisesc că nu știu nimic și, la urma urmelor, n-aș da nici o jumătate de coroană ca să știu!

După această întâlnire, Passepartout și Fix stătură adesea de vorbă. Inspectorul de poliție urmărea să se apropie de servitorul individului Fogg; asta putea să-i fie de folos odată. Deci îl poftea deseori la barul Mongoliei, unde îl cinstea cu câteva pahare de whisky sau de bere, pe care flăcăul nostru le primea fără fașoane, cinstindu-l la rândul lui, ca să nu rămână dator, și găsea cu acest prilej în Fix un gentleman foarte plăcut.

Între timp vaporul înainta cu repeziciune. În ziua de 13 văzură Moka ivindu-se în brâul ei de ziduri ruinate, deasupra cărora se ridicau câțiva curmali înverziți. În depărtare, pe munți, se desfășurau întinse livezi de cafetieri. Passepartout fu încântat să contemple acest oraș vestit, pe care, cu zidurile lui circulare și cu fortul dărâmat profilându-se pe cer ca o toartă, îl asemui cu o ceașcă uriașă.

În timpul nopții următoare, Mongolia străbătu strâmtoarea Bab-el-Mandeb, al cărei nume arab înseamnă Poarta Lacrimilor, și a doua zi, 14 octombrie, se opri la Steamer Point, în nord-vestul radei Adenului, unde trebuia să se reprovizioneze cu combustibil.

Alimentarea focurilor pe vapoare, la asemenea depărtări de centrele de producție, este o treabă gravă și importantă. Numai Compania Peninsulară cheltuiește în acest scop opt sute de mii de lire pe an (20 milioane de franci). A trebuit, într-adevăr, să se înființeze depozite în numeroase porturi, și aici, în aceste mări îndepărtate, prețul cărbunelui se ridică la optzeci de franci tona.

Mongolia mai avea de făcut încă o mie șase sute cincizeci de mile până la Bombay, și trebuia să rămână patru ore la Steamer Point, pentru a-și reumple magaziile de cărbuni.

Însă această oprire fiind prevăzută, nu dăuna câtuși de puțin programului lui Phileas Fogg. De altfel, vaporul, în loc să sosească la Aden în dimineața zilei de 15 octombrie, sosise în seara zilei

precedente; asta însemna un câștig de cincisprezece ore.

Mr. Fogg și servitorul său coborâră pe țărm. Gentlemanul voia să-și vizeze pașaportul. Firește, Fix se ținu după el, dar fără să fie văzut. Odată viza făcută, călătorul nostru se întoarse la bord, pentru a-și continua partida de wist întreruptă.

După obiceiul său, Passepartout rămase să hoinărească prin port, în mijlocul populației de somalieni, baniani, parși, evrei, arabi, europeni, care alcătuiesc cele douăzeci și cinci de mii de locuitori ai Adenului. El admiră fortificațiile care fac din acest oraș Gibraltarul Mării Indiilor, și mărețele cisterne la care mai lucrau și azi inginerii englezi, două mii de ani după inginerii regelui Solomon.

„Foarte ciudat, foarte ciudat! își zicea Passepartout, în timp ce se întorcea la bord. Bag de seamă că e bine să călătorești, dacă vrei să vezi ceva nou.”

La ora șase seara, Mongolia frământa cu palele elicei sale apa din rada Adenului și în curând alunecă pe întinsul Mării Indiilor. După program trebuia să străbată distanța între Aden și Bombay în o sută șazeci și opt de ore. Până la urmă, Marea Indiilor fu prielnică traversării. Vântul se menținea mereu de la nord-vest, astfel că pânzele veniră în ajutorul mașinilor.

Vasul, câștigând viteză acum, se balansa mai puțin. Călătoarele reapărură pe punte, în toalete noi, iar cântecele și dansul reîncepură.

Călătoria decurgea deci în cele mai bune condițiuni. Passepartout era încântat de binevoitorul tovarăș pe care întâmplarea i-l scosese în cale în persoana domnului Fix.

Duminică 20 octombrie, către ora prânzului, coasta indiană apăru la orizont. Două ore mai târziu, pilotul se urca pe bordul Mongoliei. La orizont, un șir de coline se profilau armonios pe fondul cerului. Îndată coroanele de palmieri care acopereau orașul își arătară verdeța vie. Vaporul intră în rada dintre insulele Salcette, Colaba, Elephanta și Butcher, și la ora patru și jumătate acostă la unul din cheiurile portului Bombay.

În clipa aceea, Phileas Fogg termina a treizeci și treia partidă a zilei și, împreună cu partenerul său, datorită unei manevre îndrăznețe, făcând treisprezece levate, încheia această frumoasă traversare printr-un șlem admirabil.

Mongolia nu trebuia să ajungă la Bombay decât la 22 Octombrie; or iată că sosise la 20. Era deci un câștig de două zile, socotit din clipa plecării de la Londra, și Phileas Fogg îl înscrise metodic în itinerarul său, în coloana beneficiilor.

Capitolul X.

ÎN CARE PASSEPARTOUT E PREA FERICIT SĂ SCAPE CU FAȚA CURATĂ DINTR-O ÎNCURCĂTURĂ PIERZÂNDU-ȘI NUMAI GHETELE.

Toată lumea știe că India – acest triumphi răsturnat, cu baza la nord și vârful la sud – are o suprafață de un milion patru sute de mii de mile pătrate, pe care este răspândită inegal o populație de o sută optzeci de milioane de locuitori. Guvernul britanic exercită o dominație reală asupra unei părți din acest uriaș teritoriu. El are un guvernator general la Calcutta, guvernatori la Madras, Bombay și în Bengal și un locotenent-guvernator la Agra.

Însă India engleză propriu-zisă nu are decât o suprafață de șapte sute de mii de mile pătrate și o populație de o sută până la o sută zece milioane locuitori. Astfel o importantă parte a teritoriului scapă de autoritatea reginei²; și într-adevăr, la unii rajahi din interior, sălbatici și teribili, independența hindusă este încă deplină...

De la 1756 – epoca în care a luat naștere prima așezare engleză în locul unde astăzi se află orașul Madras – până anul acesta, când a izbucnit marea răscoală a spahiilor, celebra Companie a Indiilor a fost atotputernică aici. Ea și-a anexat încetul cu încetul felurite provincii, cumpărate de la rajahi în schimbul unor rente pe care le plătea prost sau chiar de loc. Compania își numea guvernatorul său

general și toți funcționarii civili sau, militari. Astăzi însă ea nu mai există, iar posesiunile engleze din India țin direct de coroană.

De asemenea, înfățișarea, obiceiurile, împărțirile etnografice ale peninsulei tind să se schimbe de la o zi la alta. Odinioară călătoreai aici folosind toate mijloacele; antice de transport, pe jos, călare, cu căruța, în roabă, în palanchin, în spinarea oamenilor, în coach și altele. Astăzi vapoarele stăbat cu mare viteză Indul, Gangele, iar un drum de fier care traversează peninsula în toată lărgimea sa, având ramificații pe parcurs, te duce de la Bombay la Calcutta în numai trei zile.

Acest drum de fier nu traversează India în linie dreaptă. Distanța măsurată astfel n-ar fi decât de o mie, o mie o sută de mile, și trenurile, mergând chiar numai cu o viteză mijlocie, n-ar avea nevoie de trei zile ca să străbată; însă ea crește cu cel puțin o treime, prin ocolul pe care calea ferată îl descrie ridicându-se până la Allahabad, în nordul peninsulei.

Iată pe scurt și în linii mari drumul urmat de „Great Indian peninsular railway”; părăsind insula Bombayului, el traversează Salcette, sare pe continent la Tannah, străbate lanțul Gatsilor Apuseni, merge spre nord-est până la Burhampur, brăzdează teritoriul aproape independent Bundelkund, ajunge până la Allahabad, de aici cotește spre răsărit, întâlnește Gangele la Benares, se îndepărtează încetîșor de el, și, coborând din nou spre sud-est prin Burdivan și orașul francez Chandernagor, ajunge la Calcutta.

Călătorii de pe Mongolia debarcaseră la Bombay la ora patru și jumătate după amiază, iar trenul de Calcutta pleca la ora opt fix.

Mr. Fogg își luă rămas bun de la partenerii de wist, coborî de pe vapor, îi dădu servitorului său amănunte cu privire la câteva târguieli pe care acesta trebuia să le facă, îi atrase atenția în mod serios să vină la gară înainte de ora opt, apoi se îndreptă spre biroul pașapoartelor, cu pasul său măsurat care bătea secunda ca pendula unui orologiu astronomic.

Așadar, nu se gândea să vadă nimic din minunile Bombay-ului, nici primăria, nici marea bibliotecă, nici forturile, nici docurile, nici târgul de bumbac, nici bazarurile, nici moscheiele, nici sinagoge, nici bisericile armenesti, nici chiar splendida pagodă din Malebar-Hill, împodobită cu cele două turnuri poligonale. N-avea să contemple nici capodoperele din Elephanta, nici misterioasele morminte subterane ascunse în sud-estul radei, nici grottele Kanheri de pe insula Salcette, aceste admirabile rămășițe ale arhitecturii budiste!

Nu, nimic din toate acestea! Ieșind de la biroul pașapoartelor, Phileas Fogg se îndreptă liniștit spre gară, în al cărei restaurant se așeză să cineze. Între alte feluri, șeful bucătăriei se socoti dator să-i recomande un anumit ostropel de iepure, din „iepure local”, pe care nu mai contenea să-l laude.

Călătorul nostru se învoi să guste conștiincios ostropelul, însă cu tot sosul lui preparat cu mirodenii constată că era scârbos.

Îndată îl chemă pe șeful bucătăriei.

Domnule, asta e iepure? îl întrebă, privindu-l fix în ochi.

Da, milord, iepure de junglă! răspunse cu îndrăzneală păcătosul.

Și iepurele asta n-a mieunat când l-ați tăiat?

Să miaune? Oh, milord! E iepure! Vă jur...

Domnule, grați cu răceală Mr. Fogg, nu jura și ține minte ce-ți spun: odinioară, în India, pisicile erau socotite drept animale sfinte. Frumoase timpuri!

Pentru pisici, milord?

Poate că și pentru călători!

După aceste cuvinte, Mr. Fogg își continuă liniștit cina.

Agentul Fix debarcase și el de pe Mongolia câteva clipe după ciudatul călător și alergase la

directorul poliției din Bombay. Acolo își arată calitatea sa de detectiv, misiunea pe care o avea și situația lui față de presupusul autor al furtului. Sosise de la Londra un mandat de arestare?... Nu sosise nimic! într-adevăr, mandatul, expediat după plecarea lui Phileas Fogg, nu avea cum să sosească înaintea lui.

Fix își pierdu cumpătul. El îi ceru directorului un ordin de arestare împotriva individului Fogg, dar acesta refuză. Chestiunea privea administrația metropolitană și numai aceasta putea să elibereze legal un mandat.

Asemenea severitate de principii, această riguroasă respectare a legalității este cu totul explicabilă, dacă ții seama de moravurile englezești care, în privința libertății individuale, nu admit nimic arbitrar.

Agentul nu mai stăruia și își dădu seama că trebuia să se resemneze să aștepte mandatul. Luă însă hotărârea să nu-l piardă din ochi pe impenetrabilul său pungaș, în timpul cât acesta rămânea la Bombay. El

socotea că Phileas Fogg va rămâne aici (după cum se știe, aceasta era și convingerea lui Passepartout), ceea ce lăsa timp ca mandatul să sosească.

Însă în ceea ce îl privește pe Passepartout, acesta, după ultimile porunci pe care stăpânul său i le dăduse la coborârea de pe Mongolia, înțeleșese limpede că Bombay avea să fie ce fusese Suezul și Parisul, că drumul nu se sfârșea aici, ci că avea să continue cel puțin până la Calcutta, dacă nu și mai departe. Ca urmare, începu să se întrebe dacă rămășagul lui Mr. Fogg nu era ceva serios și dacă nu cumva fatalitatea îl ducea să facă ocolul pământului în optzeci de zile, pe el care dorise să trăiască în tihnă.

După ce cumpără câteva cămăși și ciorapi, el porni să se plimbe pe străzile Bombay-ului, în așteptarea orei când trebuia să se ducă la gară. Era mare îngrămădire de lume și, printre europenii de toate naționalitățile, mișunau persani cu tichii ascuțite, bunhiași cu turbane rotunde, sinzi cu scufe pătrate, armeni în caftane lungi, parși cu comănace negre. Era o sărbătoare a acestor parși, numiți și ghebri, coborâtori direcți din adepții lui Zoroastru, cei mai harnici, cei mai civilizați și cei mai austeri dintre hinduși – rasa căreia îi aparțin acum bogații negustori indigeni din Bombay. În ziua aceea, ei aveau un fel de carnaval religios, cu procesiuni și petreceri, la care luau parte baiadere îmbrăcate în voaluri trandafirii brodate cu aur și argint; acestea, în sunet de viole și bubuit de tam-tam-uri, dansau fermecător și, ce-i drept, cu o totală bună-cuviință.

Nu are rost să stăruim aici cum privea Passepartout aceste ciudate ceremonii, cu ochii și cu urechile deschise peste poate, pentru a vedea și a auzi, cu aerul și cu fizionomia unui găgăuță, a unuia picat din cer.

Din nenorocire pentru el și pentru stăpânul său, căruia îi puse în primejdie călătoria, această curiozitate îl împinse mai departe decât se cuvenea.

Într-adevăr, după ce privise în treacăt carnavalul, Passepartout se îndreptă spre gară, când, trecând prin fața minunatei pagode din Malebar-Hill, avu nefericita idee să pășească înăuntru.

Dar el nu cunoștea două lucruri: întâi că intrarea creștinilor în anumite pagode hinduse era cu totul oprită, și, al doilea, că nici credincioșii nu intrau în ele înainte de a-și lăsa încălțăminte la ușă. Trebuie observat aici că guvernul englez, din motive de bună politică, respectă și cere să fie respectată până în cele mai neînsemnate amănunte religia țării, pedepsind cu asprime pe oricine îi calcă orânduiele.

Passepartout intră fără să se gândească la nimic rău, ca un simplu turist, și începu să admire interiorul pagodei, zorzoanele strălucitoare ale ornamentației brahmanice, când, deodată, se pomeni trântit de lespezile sfinte.

Trei preoți, cu privirile pline de furie, se aruncară asupra lui, îi smulseră pantofii și ciorapii din picioare și începură să-l burdușească scoțând strigăte sălbătice.

Franțuzul, voinic și iute în mișcări, sări în picioare. Cu o lovitură de pumn și cu una de picior, el trânti la pământ pe doi din adversari, încurcați în rasele lor lungi, și, repezindu-se cu toată viteza pe ușa pagodei, lăsă repede

în urmă pe al treilea hindus, care se năpustise după el, asmuțind mulțimea împotriva lui.

Bravul nostru flăcău ajunsese la gară la ora opt fără cinci, numai cu câteva minute înainte de plecarea trenului, fără pălărie, cu picioarele goale și fără pachetul cu târguieli, pe care îl pierduse în încăierare.

Fix se afla pe peron. Văzând că Fogg venise la gară, își dădu seama că pungașul se pregătea să plece din Bombay. El luă îndată hotărârea să-l urmărească până la Calcutta și chiar mai departe dacă era nevoie.

Passepartout nu-l văzu, căci agentul se ferea în umbră, dar acesta auzi pățania lui, pe care franțuzul i-o povesti stăpânului în câteva cuvinte.

— Sper că asta n-o să ți se mai întâmple! răspunse simplu Phileas Fogg, urcându-se într-un vagon.

Bietul flăcău, în picioarele goale, își urmă stăpânul, năuc, fără să spună un cuvânt.

Fix tocmai dădea să se urce în alt vagon, când o idee nouă îl făcu să se oprească și să renunțe pe neașteptate la proiectul lui de plecare.

„Nu, rămân aici! își zise el. Un delict săvârșit pe teritoriul indian... Aha! îl am în mână!”

În clipa aceea, locomotiva scoase un șuierat puternic și îndată trenul se pierdu în noapte.

Capitolul XI.

ÎN CARE PHILEAS FOGG CUMPĂRĂ UN ANIMAL DE CĂLĂRIE LA UN PREȚ DE NECREZUT.

Trenul plecase la ora fixată, ducând un oarecare număr de călători, câțiva ofițeri, apoi funcționari civili și negustori de opiu și indigo, care se duceau în răsăritul peninsulei pentru nevoile negoțului lor.

Passepartout se afla în același compartiment cu stăpânul său. Un al treilea călător ocupase colțul opus.

Acesta era generalul de brigadă sir Francis Cromarty, unul din partenerii lui Phileas Fogg din timpul călătoriei cu vaporul de la Suez la Bombay, care acum se îndrepta spre unitățile sale cantonate în apropiere de Benares.

Înalt, blond, în vârstă de vreo cincizeci de ani, sir Francis Cromarty, care se distinsese în chip deosebit cu prilejul ultimei revolte a sipahilor, ar fi meritat pe bună dreptate să fie socotit drept băștinaș. El locuia în India de la o vârstă fragedă și de atunci nu se arătase decât arareori în țara sa natală. Era un om instruit care ar fi putut să dea bucurosi informații asupra obiceiurilor, istoriei și organizării țării hinduse, dacă Phileas Fogg ar fi fost omul care să i le ceară. Însă gentlemanul nostru nu întreba nimic; el nu călătorea, ci descria o circumferință. Era un corp care parcurgea o orbită în jurul globului terestru, după legile mecanicii raționale. În clipa aceasta, el refăcea în gând socoteala orelor consumate din momentul plecării de la Londra, socoteală care l-ar fi îndreptățit să-și frece mâinile cu mulțumire, dacă firea lui ar fi îngăduit un gest inutil.

Sir Francis Cromarty remarcase originalitatea tovarășului său de drum, cu toate că nu-l studiasse decât cu cărțile în mână, între două partide de wist.

Era deci îndreptățit să se întrebe dacă sub acest înveliș rece bătea o inimă omenească, dacă Phileas Fogg era sensibil la frumusețile naturii, la aspirațiile morale. Asta îl preocupa în cea mai mare măsură. Din toți originalii pe care îi întâlneau generalul, niciunul nu putea fi asemuit cu acest produs

al științelor exacte.

Phileas Fogg nu-i ascunsese lui sir Francis Cromarty planul călătoriei sale în jurul lumii, nici împrejurările în care pornise la drum. Generalul nu vedea în acest rămășag decât o trăsneală fără scop util, căreia îi lipsea acel transire beneficiendo¹⁰ care trebuie să conducă pe orice om cu judecată.

Felul în care ciudatul gentleman făcea acest drum n-avea să însemne de bună seamă nici un câștig, nici pentru el, nici pentru alții.

O oră de la plecarea din Bombay, trenul trecuse viaductele, traversase insula Salcette și acum gonia pe continent. În gara Callyan, lăsă în dreapta ramificația care coboară spre sud-estul Indiei, prin Kandallah și Punah, apoi ajunse la Powell. De aici înainte intră în Gâtes-Apuseni, munți ramificați, alcătuiți din trapp și bazalt, ale căror piscuri înalte sunt acoperite cu păduri dese. Din când în când sir Francis Cromarty și Phileas Fogg schimbau câteva cuvinte; în clipa aceea, generalul spunea, încercând să anime o conversație care lânzezea:

Domnule Fogg, acum câțiva ani, în locul acesta ai fi suferit o întârziere, care de bună seamă ți-ar fi dat peste cap planul călătoriei.

Și de ce anume, sir Francis?

Pentru că drumul de fier se oprea la picioarele acestor munți, pe care trebuia să-i traversezi în palanchin sau călare pe ponei până la gara Kandallah, aflată pe versantul celălalt.

Această întârziere nu mi-ar fi încurcat de loc socotelile, răspunse Mr.

Fogg. Doar nu era să plec la drum fără să prevăd unele eventuale piedici.

Totuși, domnule Fogg, reluă generalul, ai fost cât pe aci să intri într-o mare încurcătură datorită pățaniei flăcăului ăstuia.

Passepartout dormea adânc, cu picioarele învelite în pătura sa de călătorie, fără să viseze că se vorbește despre el.

Guvernul englez este, pe bună dreptate, foarte sever față de asemenea delictе, continuă sir Francis Cromarty. El ține ca obiceiurile religioase ale hindușilor să fie respectate mai mult decât orice, și dacă servitorul dumatăle ar fi fost prins...

Ei bine, sir Francis, răspunse Mr. Fogg, dacă l-ar fi prins, l-ar fi condamnat, el și-ar fi ispășit pedeapsa, și pe urmă n-ar fi avut decât să se întoarcă liniștit în Europa; nu văd cum întâmplarea asta ar fi putut să-l țină în loc pe stăpânul lui.

Cu aceste cuvinte conversația se stinse din nou. În timpul nopții, trenul străbătu Munții Gatsi, trecu de Nassik, și a doua zi, 21 decembrie, se avântă într-un ținut oarecum neted, în teritoriul Khandeish. Câmpul, bine cultivat, era presărat cu tângușoare, deasupra cărora minaretele pagodelor țineau locul clopotnițelor bisericii europene. Numeroase râușoare, cele mai multe din ele afluenți sau subafluenți ai Godavery-ului, udau acest ținut fertil.

Trezit din somn, Passepartout se uita pe geam și nu-i venea să creadă că străbate țara hindușilor cu un tren al Companiei „Great peninsular railway”. Asta i se părea nemaipomenit. Și totuși nimic mai real! Locomotiva, condusă de un mecanic englez și arzând cărbuni englezești, își împrăștia fumul peste plantațiile de bumbac, de cafea, de nușoară, de cuișoare, de piper. Aburii se răsuceau în jurul pilcurilor de palmieri, printre care se zăreau case de țară pitorești, arareori câte o mănăstire părăsită și temple minunate, înfrumusețate de nepuizabilele ornamentații ale arhitecturii indiene. Pe urmă, cât vedeai cu ochii, veneau nesfârșite întinderi de pământ, jungla, din care nu lipseau nici șerpui, nici tigrii înspăimântați de zgomotul trenului, iar după ele drumul de fier tăia păduri, încă pline de elefanți, care priveau cu un ochi gânditor trecerea convoiului bezmetic.

În timpul dimineții, după ce lăsară în urmă gara Malligaum, călătorii traversară tristul ținut care

fusese de atâtea ori însângerat de adepții zeiței Kali. Nu departe se înălța Ellora, cu pagodele sale minunate, apoi vestitul Aurungabad, capitala fiorosului Aureng-Zeb, astăzi simplu oraș de reședință al uneia din provinciile dezlipite de regatul lui Nizam. Asupra ținutului își exercita dominația Feringhea, căpetenia tugiilor, regele Sugrumătorilor. Acești ucigași, uniți într-o asociație peste puțină de dibuit, sugrumau, în cinstea zeiței morții, victime de toate vârstele, fără să verse vreodată o picătură de sânge; într-o vreme era peste puțină să străbați un colț din acest ținut, fără să găsești un leș omenesc. Guvernământul englez a izbutit să stârpească

într-o măsură apreciabilă pe acești ucigași, însă înspăimântătoarea asociație există încă și astăzi și își continuă crimele.

La douăspreze și jumătate, trenul se opri în gara Burhampur, unde Passepartout izbuti să-și procure, la un preț fabulos, o pereche de papuci împodobiți cu perle false, pe care îi încălță cu o vădită îngâmfare.

Călătorii prânziră în grabă și porniră mai departe către gara Assurghur, mergând un timp pe malul micului fluviu Tapy, care se varsă în golful Cambaya, în apropiere de Siurat.

E bine să știm la ce se gândea Passepartout în acest timp. Până la sosirea lor la Bombay, crezuse, și avea dreptul să creadă, că lucrurile se vor opri aici. Însă acum, de când gonea cu toată viteza străbătând India, în mintea lui se făcuse o nouă lumină. El își recăpăta la iuțeală vechea sa fire, își regăsea ideile năstrușnice din tinerețe.

Acum lua în serios proiectele stăpânului său, credea în existența rămășagului cu privire la ocolul pământului în acel maximum de timp care nu trebuia depășit. Ba chiar începuse să fie neliniștit de întârzierile posibile, de accidente care s-ar fi putut întâmpla pe drum. Se simțea ca și interesat în această prinsoare și tremura la gândul că în ajun ar fi putut s-o compromită prin condamnabila lui nerozie. Astfel, fiind mai puțin flegmatic decât Mr.

Fogg, el se dovedea mult mai neliniștit. Socotea și răsocotea zilele scurse, blestema opririle trenului învinuindu-l că merge prea încet și îl dezaproba în petto¹¹ pe Mr. Fogg fiindcă nu făgăduise o răsplată mecanicului. Istețul flăcău nu știa că ceea ce e posibil cu un vapor nu este și la drumul de fier, unde vitezele trenurilor sunt dinainte hotărâte.

Către seară intrară în trecătorile Munților Sutpur, care despart ținutul Kandeish de Bundelkund.

A doua zi, 22 octombrie, la un moment dat, sir Francis Cromarty întrebându-l ce oră este, Passepartout își cercetă ceasornicul și răspunse că este ora trei dimineața, într-adevăr, acest faimos ceasornic, care rămânea potrivit după meridianul Greenwich, aflat la aproape șapte zeci și șapte grade mai la vest, era firesc să fie în urmă, și chiar era, cu patru ore.

Sir Francis rectifică deci ora spusă de Passepartout, făcându-i aceeași observație pe care i-o mai făcuse și Fix. El încercă să-l lămurească precum că trebuia să-și potrivească ceasul după fiecare nou meridian, și că, deoarece mergeau neconținut spre est, adică în întâmpinarea soarelui, zilele se scurtau cu câte patru minute la fiecare grad străbătut. Zadarnic! Fie că flăcăul nostru înțelegea observația generalului, fie că nu o înțelegea, el se încăpățâna să

nu-și potrivească ceasul, care rămânea neschimbat la ora Londrei. Dar de altfel această nevinovată manie nu putea să aducă nimănui nici un rău.

La ora opt dimineața, când mai aveau de străbătut cincisprezece mile până la gara Allahabad, trenul se opri în mijlocul unui mare luminiș, pe marginile căruia se vedeau câteva case de țară și barăci de muncitori.

Conducătorul trecu prin fața vagoanelor, strigând:

Toată lumea coboară!

Phileas Fogg se uită la sir Francis Cromarty, care părea să nu înțeleagă nimic din această oprire în

mijlocul unei păduri de tamarini și kajuri.

Nu mai puțin surprins, Passepartout sări jos din tren și aproape numaidecât se întoarse, strigând: Domnule, drumul de fier s-a sfârșit!

Ce vrei să spui cu asta? întrebă sir Francis Cromarty.

Vreau să spun că trenul nu merge mai departe.

Generalul coborî la iușeală din tren; Phileas Fogg îl urmă, fără grabă, și amândoi se apropiară de conductor.

Unde ne aflăm? întrebă sir Francis Cromarty.

În cătunul Kholby, răspuse conductorul.

Și ne oprim aici?

Bineînțeles. Drumul de fier nu este terminat...

Cum? Nu este terminat?

Nu! Mai e de construit o bucată de cincizeci de mile, de aici până la Allahabad, de unde drumul continuă.

Dar ziarele au anunțat deschiderea completă a liniei!

Ce să-i faci, domnule ofițer, ziarele s-au înșelat!

Iar dumneavoastră vindeți bilete de la Bombay până la Calcutta! răspuse sir Francis Cromarty, care începea să se înfierbânte.

Așa e, încuviință conductorul, însă călătorii știu că trebuie să facă transbordare între Kholby și Allahabad.

Sir Francis Cromarty era furios, Passepartout încaltea l-ar fi omorât cu plăcere pe conductor; el nici nu îndrăznea să-și privească stăpânul.

Sir Francis, făcu Mr. Fogg cu simplitate, vom găsi un mijloc pentru a putea ajunge la Allahabad.

Domnule Fogg, asta dă naștere la o întârziere absolut păgubitoare scopului dumneavoastră?

Nu, sir Francis a fost prevăzută.

Ce face? Știi că...

Câtuși de puțin, însă m-am gândit că în drumul meu, mai curând sau mai târziu, o să întâlnesc cine știe ce piedici. Astfel că nimic nu e compromis. Am două zile câștigate pe care le pot sacrifica. De la Calcutta pleacă 'un vapor către Hong Kong, în ziua de 25, la ora douăsprezece. Cum astăzi suntem abia în 22, înseamnă că o să sosim la timp ca să-l prindem.

Ce mai puteai spune în fața unui răspuns atât de sigur și neșovăitor?! Era prea adevărat că lucrările drumului de fier se opreau în acest loc.

Ziarele, semănând cu unele ceasornice care merg înainte, anunțaseră prea devreme terminarea liniei. Cea mai mare parte dintre călători cunoșteau situația și coborând din tren puseseră mâna pe toate soiurile de vehicule aflate în cătun – palkighari cu patru roți, căruțe trase de zebuși, un fel de boi cu cocoașă, harabale ca niște pagode mișcătoare, palanchine și altele. Așa că Mr. Fogg și sir Francis Cromarty, după ce căutară prin tot cătunul un mijloc de călătorie, se întoarseră fără să mai fi găsit nimic.

Voi merge pe jos, hotărî Phileas Fogg.

Passepartout, care tocmai se apropia de stăpânul său, făcu o strâmbătură plină de înțeles, uitându-se la minunații însă nefolositorii săi papuci. Din fericire făcuse și el cercetări pe socoteala sa, astfel că, după ce șovăi un timp, zise:

Domnule, cred că am găsit eu un mijloc de transport.

Ce anume?

Un elefant! E al unui indian care stă la o sută de pași de aici.

Hai să vedem elefantul! încuvință Mr. Fogg.

Cinci minute mai târziu, Phileas Fogg, sir Francis Cromarty și Passepartout soseau în fața unei colibe, lângă care se afla un fel de țarc făcut din pari înalți, în colibă se afla un indian, iar în țarc un elefant. La cererea lor, indianul îi duse pe Mr. Fogg și pe însoțitorii săi înăuntru țarcului.

Aici văzură un animal, pe jumătate domesticit, pe care proprietarul său îl creștea pentru a face din el nu o vită de povară, ci una de luptă. În acest scop, el începuse prin a modifica blândul caracter al elefantului, în așa chip ca să-l ducă treptat la acea margine a furiei numită „mutsh” în limba hindusă, și pentru asta îl hrănea timp de trei luni cu zahăr și cu unt. Acest tratament ar putea să pară nepotrivit pentru a da un asemenea rezultat, totuși el e folosit cu succes de către crescători. Din fericire pentru Mr. Fogg, elefantul cu pricina abia își începuse ciudatul regim, astfel că „mutsh”-ul nu se făcea simțit câtuși de puțin.

Kiuni, acesta era numele animalului, putea, ca toți elefanții, să străbată cu pas repede un drum destul de lung, și, în lipsă de alt animal de călărie, Phileas Fogg hotărî să se folosească de el.

Însă elefanții sunt scumpi în India, unde încep să fie din ce în ce mai rari. Masculii, singurii potriviți pentru luptele de circ, sunt foarte căutați. În

stare de domesticire, aceste animale nu se reproduc decât foarte rar, astfel că, de fapt, nu pot fi procurate decât prin vânatoare.

De aceea ele sunt ținute sub mare îngrijire – și când Mr. Fogg îl întrebă pe indian dacă n-ar vrea să-i închirieze elefantul, acesta refuză cu hotărâre.

Călătorul stărui, oferind o chirie nemaipomenită, zece lire (250 fr.) pe oră. Refuz! Douăzeci de lire? Zadarnic! Patruzeci de lire? Același refuz. La fiecare ofertă, Passepartout sărea în sus, însă indianul nu se lăsa înduplecat.

Dar suma era frumoasă. Admițând că elefantul ar fi făcut cincisprezece ore până la Allahabad, asta însemna să-i aducă stăpânului său șase sute de lire (15.000 fr.).

Fără să se piardă câtuși de puțin cu firea, Mr. Fogg îi propuse atunci indianului să-i cumpere animalul și-i oferi din capul locului o mie de lire (25.000 fr.).

Indianul nu voia să-l vândă; pesemne nemernicul mirosise că e rost de o afacere grozavă!

Sir Francis Cromarty îl luă pe Mr. Fogg deoparte și-l sfătui să se gândească înainte de a merge mai departe.

Phileas Fogg răspunse că n-avea obiceiul să întreprindă nimic fără să se gândească; la urma urmei, aici era vorba de un rămășag pe douăzeci de mii de lire, elefantul îi era trebuitor și avea să-l cumpere chiar dacă ar fi ajuns să plătească de douăzeci de ori mai mult decât valoarea lui.

Apoi se întoarse la indian, ai cărui ochi mici, aprinși de lăcomie, lăsau să se vadă limpede că la mijloc nu era decât o chestiune de preț. Phileas Fogg oferi pe rând o mie două sute de lire, pe urmă o mie cinci sute, pe urmă o mie opt sute și, în sfârșit, două mii (50.000 fr.). Passepartout, de obicei atât de îmbujorat la față, era acum palid de emoție.

La două mii de lire, indianul se lăsă înduplecat.

— Pe papucii mei, strigă Passepartout, ia te uită ce scumpă e carnea de elefant!

Târgul fiind încheiat, nu mai era nevoie decât de găsit o călăuză. Asta fu mai ușor. Un tinăr pârș, cu chipul inteligent, își oferi serviciile. Mr. Fogg le primi și îi făgădui o serioasă răsplată bănească, ceea ce pârșului nu putea decât să-i dubleze inteligența.

Elefantul fu luat în primire și echipat fără întârziere.

Pârșul cunoștea perfect meseria de „mahu” sau „cornac”, ceea ce înseamnă conducător de elefanți. El acoperi cu o învelitoare spinarea animalului și fixă de o parte și de alta câte un soi de coș, destul de neîmbietor.

Phileas Fogg îi plăti indianului în bancnote luate din faimosul sac. Cât despre Passepartout, ai fi zis că banii erau smulși din măruntaiele lui. Pe urmă, Mr. Fogg se oferă să-l ducă pe sir Francis Cromarty până la gara Allahabad, ceea ce generalul primi; un călător în plus nu putea să obosească uriașul animal.

Fură cumpărate provizii din Kholby. Sir Francis Cromarty se urcă în unul din coșuri, iar Phileas Fogg în celălalt. Passepartout se așeză călare pe spinarea elefantului, între stăpânul său și general. Pârșul se cocoță pe gâtul

animalului, și la ora nouă echipajul părăsi târgușorul, adâncindu-se pe drumul cel mai scurt în pădurea deasă de palmieri.

Capitolul XII.

ÎN CARE PHILEAS FOGG ȘI ÎNSOȚITORII SĂI SE AVENTUREAZĂ PRIN PĂDURILE INDIEI ȘI ÎN CARE SE VEDE CE VA URMA DE AICI.

Ca să scurteze drumul, călăuza lăsă în dreapta calea ferată în construcție. Această linie, căreia capricioasele ramificații ale Munților Vindhias îi puneau multe piedici, nu urma drumul cel mai scurt, așa cum i-ar fi convenit lui Phileas Fogg. Pârșul, foarte obișnuit cu drumurile și potecile ținutului, pretindea că poate să câștige douăzeci de mile tăind-o de-a dreptul prin pădure, așa încât călătorii se lăsară în seama lui.

Înfundați până la gât în coșurile lor, Phileas Fogg și sir Francis Cromarty erau serios scuturați de trapul aspru al elefantului pe care mahut-ul îl îndemna repede la drum; însă ei îndurau neplăcerea cu cea mai britanică nepăsare, schimbând rar câte un cuvânt și abia văzându-se unul pe altul.

Cât despre Passepartout, așezat pe spinarea animalului și supus direct la lovitură și zdruncinări, se ferea cu mare grijă, așa cum îl sfătuiseră stăpânul său, să-și țină limba între dinți, căci s-ar fi putut pomeni cu ea tăiată.

Bravul nostru flăcău, aci aruncat pe gâtul elefantului, aci sărind înapoi pe crupa lui, făcea salturi ca un clovn pe trambulină. Însă în mijlocul acestor sărituri de trap mai avea timp să glumească și să râdă, iar din când în când scotea din sacul său o bucată de zahăr, pe care inteligentul Kiuni o lua cu vârful trompei, fără să-și întrerupă o clipă trapul regulat.

După două ore de mers, călăuza opri elefantul și-i dădu un ceas de odihnă. După ce se adăpă într-o baltă din apropiere, animalul se apucă să devoreze ramuri de copaci și arbuști. Lui sir Francis Cromarty popasul îi convenea; căci era zdrobit. Cât despre Mr. Fogg, acesta părea la fel de bine dispus ca și când ar fi scoborât din pat.

Parc-ai fi de fier! exclamă generalul, privindu-l cu admirație.

De fier forjat! răspunse Passepartout, ocupat cu pregătirea unui prânz simplu.

La ora douăsprezece, călăuza dădu semnalul de plecare. Înfățișarea ținutului deveni numaidecât foarte sălbatică. După păduri uriașe veneau desigur de tamarini și de palmieri pitici, apoi întinse câmpii sterpe, presărate cu arbuști plăpânzi și cu stânci uriașe de sienit. Toată această parte a Bundelkundului de sus, puțin străbătută de călători, este locuită de o populație fanatică, înăsprită în practicile cele mai înspăimântătoare ale religiei hinduse. Dominația englezilor n-a putut fi stabilită pe de-a-ntregul în acest ținut aflat sub influența rajahilor, greu de supus în inaccesibilele lor adăposturi din Munții Vindhias.

De mai multe ori călătorii noștri zăriră cete de indieni fioroși, care, văzând cum trece prin fața lor patrupedul iute de picior, făceau gesturi de mânie. De altfel, socotind că e mai bine să nu-i întâlnească, pârșul îi ocolea pe cât îi stătea în putință.

În cursul acelei zile văzură puține animale, doar câteva maimuțe care o luară la fugă făcând mii de strâmbături și de schimonoseli, spre marea desfătare a lui Passepartout.

Un gând între atâtea altele îl neliniștea îndeosebi pe flăcăul nostru: ce avea să facă Mr. Fogg cu elefantul, după ce soseau la Allahabad? Avea să-l ia cu el mai departe? Peste puțină! Prețul călătoriei, adăugat la prețul de cumpărare, ar fi făcut din el un animal în stare să te ruineze. Avea să-l vândă sau să-l lase în libertate? Acest prețios animal merita să-ți dea de gândit.

Dacă, să zicem, Mr. Fogg i-ar fi dăruit elefantul lui Passepartout, el s-ar fi văzut în mare încurcătură...

Aceste gânduri îl urmăreau tot timpul.

La ora opt seara trecuseră peste ramura principală a Munților Vindhias și călătorii făcură popas pe povârnișul dinspre mieznoapte, într-o casă de țară aflată în ruină.

Distanța străbătută în această zi fusese de vreo douăzeci și cinci de mile și până la gara Allahabad mai aveau de străbătut încă pe atât.

Noaptea era friguroasă. Pârșul aprinse în casa ruinată un foc de ramuri uscate și căldura lui fu foarte prețuită.

Cina fu alcătuită din proviziile luate de la Kholby; călătorii mâncară ca niște oameni frânți de oboseală. O convorbire, care începuse prin câteva frânturi de fraze, se termină numaidecât prin sforăituri puternice. Călăuza rămase afară, veghind în preajma lui Kiuni, care dormea în picioare, sprijinit de trunchiul unui copac mare.

Peste noapte nu se întâmplă nimic deosebit. Urletele gheparzilor și ale panterelor, amestecate cu țipetele ascuțite ale maimuțelor, tulburau uneori liniștea. Însă fiarele acestea se mulțumeau cu urletele, fără să facă nici un rău drumeților din casa părăsită. Sir Francis Cromarty dormea adânc, ca un brav ostaș rupt de oboseală...

Passepartout, într-un somn agitat, reluă în vis frământările din ajun. Cât despre Mr. Fogg, acesta se odihni la fel de tihnit ca și când s-ar fi aflat în liniștita sa casă: din Saville-row.

La ora șase dimineața porniră din nou la drum. Călăuza nădăjduia să ajungă la gara Allahabad chiar în aceeași seară. În felul acesta, Mr. Fogg nu pierdea decât o parte din cele patruzeci și opt de ore economisite de la începutul călătoriei.

Coborâră ultimele coaste ale Munților Vindhias. Kiuni își reluase mersul lui grăbit. Către prânz, călăuza ocoli târgușorul Kallenger, așezat pe râul Cani, un subfluent al Gangelui. El se ferea ca de obicei de așezările omenești, socotindu-se mai în siguranță în această câmpie goală care înfățișa primele depresiuni ale bazinului marelui fluviu. Gara Allahabad se afla la numai douăsprezece mile spre nord-est. Făcură popas sub un pâlcc de bananieri, ale căror fructe, la fel de hrănitoare ca pâinea, „la fel de gustoase ca smântâna”, spun călătorii, fură foarte prețuite.

La ora două porniră mai departe, și călăuza intră la adăpostul unei păduri dese, care se întindea pe o distanță de mai multe mile; îi venea mai la îndemână să meargă așa, la adăpostul copacilor deși. Până acum nu avusese

nici o întâlnire neplăcută și călătoria făgăduia să se termine cu bine, când deodată elefantul se opri, dând semne de neliniște.

Era ora patru.

Ce s-a întâmplat? întrebă sir Francis Cromarty, scoțând capul deasupra coșului său.

Nu știu, domnule ofițer, răspunse pârșul, în timp ce trăgea cu urechea la un murmur nedeslușit, care pătrundea prin frunzișul des.

După câteva clipe, murmurul acesta se auzi mai limpede; ai fi zis că e un concert, încă foarte îndepărtat, de glasuri omenești și instrumente de alamă.

Passepartout era numai ochi și urechi. Mr. Fogg aștepta liniștit, fără să scoată un cuvânt.

Pârșul sări jos, legă elefantul de un copac și se adânci în desigurul încâlcit. După câteva minute se

întoarce, zicând:

— O procesiune de brahmani se îndreaptă spre noi. Dacă se poate, e mai bine să nu ne vadă.

Apoi dezlegă elefantul și îl trase în desiş, sfătuindu-i pe călători să nu coboare sub nici un cuvânt, iar el rămase în aşteptare, gata să se caţare la locul lui, dacă ar fi fost nevoie să fugă. Socotea însă că ceata de credincioşi avea să treacă fără să-i vadă, grosimea frunzişului oferindu-le o foarte bună ascunzătoare.

Între timp, zgomotele se apropiară... Cântări monotone se amestecau cu sunetele tobelor și țimbalelor. Îndată capul procesiunii se ivi printre copaci, la cincizeci de pași de locul unde se aflau Mr. Fogg și însoțitorii săi. Ei puteau să distingă acum cu ușurință ciudatele personaje care luau parte la această ceremonie religioasă.

În față mergeau preoții, cu tichii înalte, ascuțite la vârf, îmbrăcați în veșminte lungi, pline de podoabe și zorzoane. Ei erau înconjurați de bărbați, femei și copii care intonau un fel de litanie funebră, întreruptă la intervale egale de lovituri de tam-tam și țimbal. În urma lor, tras de două perechi de zebuși, bogat împodobit, se ivi un car cu roțile foarte mari, ale căror spițe și obezi înfățișau o împletitură de șerpi. În car se afla o statuie hâdă, cu patru brațe, cu trupul colorat într-un roșu posomorit, cu ochii rățăciți, cu părul încâlcit, cu limba atârându-i afară, printre buzele vopsite cu hene și betel.

De gât îi atârna un șirag de capete de mort, și o cingătoare făcută din mâini tăiate îi înconjura mijlocul. Ea stătea pusă în picioare, pe trupul unui uriaș care zăcea trântit cu capul tăiat.

Sir Francis Cromarty recunoscuse statuia.

Zeița Kali! murmură el. Zeița dragostei și a morții!

A morții înțeleg, dar a dragostei, mai va! observă Passepartout. A dracului muiere!

Pârșul îi făcu semn să tacă.

În jurul statuei se agitau, zvârcolindu-se în spasaturi, un număr de fachiri bătrâni, tărați de dungi făcute cu ocră, acoperiți de tăieturi în formă de cruce prin care sângele se pierdea picătură cu picătură – posedați tâmpi

care încă se mai aruncă sub roțile carului la marile ceremonii hinduse de la Djaggernat¹².

În urma lor, câțiva brahmani, în toată mărișia veșmintelor lor orientale, târau o femeie care abia se mai putea ține pe picioare.

Femeia era tânără și albă ca o europeană. Capul ei, gâtul, umerii, urechile, brațele, mâinile, degetele picioarelor erau peste măsură încărcate de giuvaieruri, coliere, brățări, agrafe și inele. O tunică țesută cu fir de aur, cu un văl subțire pe deasupra, îi contura linia taliei.

În spatele acestei tinere femei, într-un izbitor contrast, gârzi, cu paloșe fără teacă atârdate de centură și cu pistoalele încrustate, purtau într-un palanchin leșul unui om.

Era trupul unui bătrân, îmbrăcat în bogate veșminte de rajah, având, ca și în viață, turbanul brodat cu perle, haina dintr-o țesătură de mătase împodobită cu aur, cingătoarea de cașmir bătut cu diamante – și mărișele lui arme de prinț indian.

Veneau apoi, încheind cortegiul, muzicanții și o coadă de fanatici, ale căror strigăte acopereau adesea asurzitorul zgomot al instrumentelor.

Sir Francis Cromarty privea toată această ceremonie cu un aer nespas de întristat.

E un sutty! zise, întorcându-se către călăuză.

Pârșul încuviință din cap și își duse degetul la buze. Lunga procesiune se scurgea încet printre copaci; curând ultimele rânduri dispărură în adâncul pădurii. Treptat cântările se stinseră; se mai auziră câteva strigăte îndepărtate, apoi o liniște adâncă luă locul larmei de până atunci.

Phileas Fogg auzise cuvântul rostit de sir Francis Cromarty și, îndată ce procesiunea se duse, întrebă:

Ce-i acela un sutty?

E un sacrificiu omenesc, însă un sacrificiu voluntar, domnule Fogg, răspuse generalul. Femeia pe care ați văzut-o va fi arsă pe rug mâine dimineață, la ivirea zorilor.

Ah, ticăloșii! strigă Passepartout, neputându-și înfrâna indignarea.

Și mortul cine era? întrebă mai departe Mr. Fogg.

Prințul, soțul femeii, un rajah independent din Bundelkund, răspuse călăuza.

Cum, continuă Phileas Fogg, fără ca glasul lui să arate cea mai mică tulburare, mai există încă în India asemenea obiceiuri barbare și englezii n-au putut să le distrugă?

Sacrificiile acestea nu se mai fac în cea mai mare parte a Indiei, răspuse sir Francis Cromarty. Însă asupra unor ținuturi sălbatice, mai cu seamă în Bundelkund, noi nu avem nici o influență. La miazănoapte de Munții Vindhias, crimele și jafurile sunt veșnic în floare.

Nenorocita, arsă de vie! murmură Passepartout.

Da, arsă de vie! reluă generalul. Și dacă nu s-ar supune, nici nu vă închipuiți ce viață mizerabilă i-ar impune rudele sale! I-ar tunde părul, ca hrană abia i-ar da câțiva punni de orez, ar alunga-o, socotită fiind drept o ființă murdară și biata de ea ar muri în vreun ungher, ca un câine râios.

Astfel, pe cele mai multe din aceste nefericite le împinge la sacrificiu nu dragostea sau fanatismul religios, ci groaza de o asemenea viață înspăimântătoare. Câteodată totuși se întâmplă ca sacrificiul să fie într-adevăr voit și atunci este nevoie ca guvernământul să intervină energic spre a-l împiedica. De pildă, acum câțiva ani, mă aflam la Bombay, când o văduvă tânără a venit să ceară guvernatorului îngăduința de a fi arsă împreună cu soțul ei mort. Bineînțeles guvernatorul s-a împotrivit. Atunci văduva a plecat din oraș, s-a refugiat la un rajah independent și sacrificiul a fost dus până la capăt.

În timp ce generalul povestea acestea, călăuza clătina din cap, iar la sfârșit zise:

Sacrificiul de mâine dimineață nu se face cu voia femeii.

De unde știi?

E o poveste pe care o știe toată lumea în Bundelkund.

Totuși, nefericita nu părea să se împotrivescă de loc, observă sir Francis Cromarty.

Fiindcă au îmbătat-o cu fum de opiu și de hașiș.

Dar unde o duc acum?

La pagoda din Pillaji, la două mile de aici. Acolo va rămâne peste noapte, așteptând ora sacrificiului.

Și când va avea loc sacrificiul?

Mâine, în zorii zilei.

După acest răspuns, călăuza scoase elefantul din desiș și se cățără pe grumazul lui. Însă în clipa când se pregătea să-l îndemne la drum cu un șuierat anume, Mr. Fogg îl opri.

Ce-ar fi să o salvăm pe această femeie? îl întrebă pe sir Francis Cromarty.

S-o salvăm, domnule Fogg!

Mai am încă douăsprezece ore câștigate; pot să le folosesc în acest scop.

Ia te uită! Dar dumneata ești un om de inimă, domnule! exclamă generalul.

Uneori, răspuse simplu Phileas Fogg. Când am timp...

Capitolul XIII.

ÎN CARE PASSEPARTOUT NE ÎNTĂREȘTE PĂREREA CĂ NOROCUL SURÂDE CELOR CURAJOȘI.

Hotărârea era îndrăzneată, plină de greutate, poate chiar peste putință de îndeplinit. Mr. Fogg își puna în joc viața, sau cel puțin libertatea și, ca urmare, însăși reușita proiectelor sale; totuși nu

șovăi. De altminteri găsisese în sir Francis Cromarty un ajutor plin de hotărâre.

Cât despre Passepartout, acesta era gata să facă orice, te puteai bizui pe el. Ideea stăpânului său îl încânta. El simțea că sub învelișul de gheață stăpânul său avea o inimă, un suflet – și începea să-l iubească pe Phileas Fogg.

Rămânea călăuza. De partea cui avea să fie? Nu cumva a hindușilor? Dacă nu puteau să se bizuie pe sprijinul lui, trebuiau cel puțin să se asigure că va rămâne deoparte.

Sir Francis Cromarty îi puse întrebarea pe față.

Domnule ofițer, răspunse călăuza, sunt pârș și această femeie e și ea tot pârșă. Porunciți-mi ce să fac!

Bine, băietele! zise Mr. Fogg.

Dar să știți, continuă pârșul, dacă ne prind, ne așteaptă nu numai moartea, ci și chinuri groaznice. Așa că țineți seama!

Am ținut seama de tot! răspunse Phileas Fogg. Cred că pentru a trece la fapte trebuie să așteptăm noaptea.

Călăuza încuviință din cap:

Și eu socotesc la fel.

Apoi cinstitul hindus le dădu oarecare amănunte despre victimă. Era o hindusă de rasă pârșă, frumusețe vestită, fiica unui negustor bogat din Bombay. În acest oraș, ea primise o educație curat englezească și, după educația, ca și după manierele pe care le avea, ai fi luat-o drept o europeană.

Rămasă orfană, frumoasa fată al cărei nume era Audá fu măritată împotriva voinței ei cu acest rajah bătrân din Bundelkund. După trei luni de zile rămase văduvă. Știind ce soartă o așteaptă, fugi, dar fu prinsă numaidecât și rudele rajahului, având de câștigat de pe urma morții ei, o siliră să primească sacrificiul de la care acum părea că nu mai poate să scape.

Această povestire nu putea decât să-i îndârjească și mai mult pe Phileas Fogg și pe însoțitorii lui în generoasa lor hotărâre. Călăuza urma să ducă elefantul spre pagoda din Pillaji, de care să se aproprie cât mai mult cu putință.

O jumătate de oră mai târziu, se opriră într-un desiș, la cinci sute de pași de pagoda pe care nu o vedeau; în schimb urletele fanaticilor se auzeau foarte limpede.

Cei patru salvatori începură să discute despre modul în care se puteau apropia de victimă. Călăuza cunoștea această pagodă în care susținea el că se află închisă femeia. S-ar putea pătrunde oare înăuntru prin una din uși, atunci când toți vor fi căzut în somnul beției sau trebuia făcută o spărtură în zid? Asta nu se putea hotărî decât la fața locului, în momentul potrivit. Însă ceea ce rămânea neîndoios era că răpirea trebuia împlinită chiar în noaptea aceea, nicidecum mai târziu, când victima avea să fie dusă la locul supliciului; atunci nici o forță omenească n-ar mai fi putut s-o scape.

Mr. Fogg și însoțitorii săi așteptară căderea nopii. Către orele șase seara, când umbrele începuseră să se lase, hotărâră să se facă o recunoaștere în jurul pagodei. În clipa aceea, ultimele strigăte ale fachirilor se stingeau.

După obiceiul lor, hindușii trebuiau să cadă acum în greaua beție a

„hang”-ului, opiu lichid amestecat cu o fiertură de hașiș, și poate că astfel cineva ar fi izbutit să se strecoare printre ei, până la templu.

Pârșul se avântă fără zgomot prin pădure, călăuzindu-i pe ceilalți. După ce se târâră vreo zece minute pe sub ramurile copacilor, ajunseră pe malul unui mic râu și aici, la lumina torțelor de fier, în vârful cărora ardea rășină, zăriră un maldăr de lemne puse grămadă. Era rugul, făcut din prețioase trunchiuri de santal și îmbibat din vreme cu un ulei parfumat. Deasupra zăcea leșul îmbălsămat al rajahului, care urma să fie ars o dată cu văduva sa. La o sută de pași de rug se ridica pagoda, ale cărei minarete proiectate în umbră se înălțau deasupra coroanelor copacilor.

— Veniți după mine! șopti călăuza.

Și cu îndoită băgare de seamă, el alunecă ușurel printre ierburile înalte, urmat de ceilalți.

Tăcerea nu era tulburată decât de murmurul vântului printre ramuri.

Curând pârșul se opri în marginea unui luminiș unde ardeau câteva torțe rășinoase. Locul era plin de grupuri de oameni adormiți, doborâți de beție. Ai fi zis că e un câmp de bătălii acoperit cu cadavre. Bărbați, femei, copii, toți amestecați laolaltă. Câte un bețiv mai horcăia ici și colea.

În spate, între copaci, se desena nedeslușit templul, însă, spre marea dezamăgire a călăuzei, gărzile rajahului, luminate de torțe fumegânde, se plimbau prin fața ușilor cu paloșele scoase din teacă. Era de bănuț că înăuntrul templului preoții vegheau de asemenea.

Pârșul nu îndrăzni să meargă mai departe. El își dădu seama că era peste putință să pătrundă cu forța în pagodă, de aceea își trase însoțitorii înapoi.

Phileas Fogg și sir Francis Cromarty înțeleșeră și ei că aici nu era nimic de făcut.

Ceva mai încolo se opriră și vorbiră în șoaptă.

Să așteptăm! zise generalul. Nu-i decât ora opt; s-ar putea ca mai târziu gărzile să fie cuprinse și ele de somn.

Asta așa e, încuviință pârșul.

Se așezară deci cu toții la picioarele unui copac, în așteptare.

Timpul se scurgea încet. Călăuza se ducea din când în când să cerceteze marginea pădurii. Gărzile rajahului vegheau mereu la lumina torțelor; prin ferestrele pagodei se strecura o licărire slabă.

Așteptară astfel până la miezul nopții, fără ca să se întâmple ceva nou; chiar și paza la ușă rămânea aceeași.

Era limpede, nu mai puteau spera ca gărzile să adoarmă; pesemne beția cu „hang” nu le fusese permisă și lor. Trebuia deci încercat altceva, eventual să intre în pagodă, printr-o spărtură făcută în zid. Rămânea să se știe dacă și preoții vegheau în preajma victimei lor cu aceeași grijă ca soldații de la intrare.

După ce se mai sfătuiră o dată, călăuza se arătă gata să pornească. Mr. Fogg, sir Francis și Passepartout îl urmară. Ei făcuă un ocol destul de lung, ca să ajungă în spatele pagodei.

O jumătate de oră după miezul nopții atinseră zidul fără să fi întâlnit pe nimeni. În partea aceasta nu fusese pusă nici o pază, dar trebuie spus că aici nu se vedea nici o ușă și nici o fereastră.

Noaptea era întunecoasă. Luna, în ultimul pătrar, abia se ridicase la orizont, învăluită de nori grei. Copacii înalți făceau să crească și mai mult întunericul.

Însă nu era de ajuns să te afli lângă zid, mai trebuia făcută și o spărtură. Pentru această treabă, oamenii noștri nu aveau nimic altceva decât bricegele lor. Din fericire, zidurile templului erau alcătuite dintr-un amestec de cărămizi și bârne, și astfel puteau fi găurite ușor.

Prima cărămidă odată scoasă, celelalte aveau să cadă cu ușurință.

Se puseră pe lucru, făcând cât mai puțin zgomot cu putință. Pârșul într-o parte, Passepartout în alta se chinuiau să desprindă cărămizile, astfel încât să obțină o deschizătură largă de două picioare.

Lucrul mergea bine, când dinăuntrul templului se auzi un strigăt și aproape numaidecât alte strigăte îi răspunseră de afară.

Passepartout și călăuza se opriră. Îi simțiseră? Se dăduse alarma? Cea mai elementară prudență le poruncea să se îndepărteze, ceea ce făcură, în același timp cu Phileas Fogg și sir Francis Cromarty. Se pitulară din nou sub acoperișul copacilor așteptând ca alarma, dacă fusese dată, să treacă, în acest caz ei fiind gata să reia lucrul.

Însă, din nefericire, în spatele pagodei se iviră gărzi care rămaseră acolo, așa că apropierea nu mai era cu putință.

Ar fi greu de descris dezamăgirea celor patru oameni oprți la jumătatea drumului. Acum, când nu mai puteau ajunge până la victimă, cum oare să o salveze? Sir Francis Cromarty își mușca pumnii. Passepartout părea scos din fire și căluzei nu-i era tocmai ușor să-l stăpânească.

Numai netulburatul Fogg aștepta fără să-și arate simțămintele.

Adică nu ne mai rămâne decât să plecăm? întrebă generalul în șoaptă.

Nimic altceva, domnule ofițer, răspunse călăuza.

Așteptați! interveni Fogg. Pentru mine nu-i prea târziu dacă sosim la Allahabad abia mâine înaintea prânzului.

Dar ce mai speri? se auzi glasul lui sir Francis Cromarty. Peste câteva ceasuri se va lumina de ziuă, și...

Norocul pe care l-am scăpat poate să revină în ultimul moment.

Generalul ar fi vrut să poată citi în ochii lui Phileas Fogg. Pe ce se bizuia acest englez rece? Oare se gândea ca în momentul supliciului să se repeadă spre tânăra femeie și s-o smulgă în văzul tuturor din mâinile călăilor?

Asta ar fi fost o nebunie, și cum puteai admite că omul acesta era atât de nebun?

Totuși, sir Francis Cromarty încuviință să aștepte până la sfârșitul acestei înspăimântătoare scene. Călăuza însă nu-i lăsă în locul unde se refugiaseră, ci îi duse în fața luminișului. De aici, la adăpostul unui boschet de copaci, puteau să vadă grupurile de oameni adormiți.

În acest timp, Passepartout, cocoțat pe primele ramuri ale unui copac, rumega o idee, care la început îi străbătuse mintea ca un fulger și care acum i se încrustase în creier.

La început își spusese: „Curată nebunie!” Iar acum își repeta: „Dar la urma urmelor, de ce nu? E o șansă, poate singura, și cu tâmpiții ăștia...!”

În orice caz acestea sunt cuvintele cu care își formulă Passepartout gândul. Pe urmă nu întârzie să alunece cu unduiala unui șarpe pe ramurile copacului, ale căror capete se îndoiau spre pământ.

Orele se scurgeau și curând câteva nuanțe mai puțin negre anunțară apropierea zilei, deși întunericul era încă adânc.

Venise clipa. Mulțimea amorțită de oameni învie parcă; grupurile prinseră viață. Loviturile de tam-tam, strigătele și cântările reizbucniră. Venise ora când nefericita femeie trebuia să moară.

Într-adevăr, ușile pagodei se deschiseră, lăsând să scape afară o lumină mai vie. Mr. Fogg și sir Francis Cromarty putură să zărească victima, puternic luminată, pe care doi preoți o târau afară. Li se păru chiar că, scuturându-și toropeala beției printr-un suprem instinct de conservare, nenorocita încerca să scape din mâinile călăilor. Inima lui sir Francis Cromarty zvâcni; apucând cu o mișcare convulsivă mâna lui Phileas Fogg, simți în pumnul acestuia un cuțit scos din teacă.

În aceeași clipă prin mulțime trecu un freamăt. Tânăra femeie recăzuse în toropeala dată de hașiș. Ea trecu astfel printre fachirii care scoteau în urma ei strigăte rituale.

Phileas Fogg cu ai săi se amestecară în ultimele rânduri ale mulțimii și o urmară.

După două minute sosiră pe malul râului, unde se opriră la mai puțin de cincizeci de pași de rugul pe care era întins leșul rajahului. În semiîntuneric văzură victima, ca și neînsufletită, întinsă lângă trupul soțului său.

Pe urmă o torță se apropie de rug și lemnul, îmbibat de ulei, se aprinse cât ai clipi din ochi.

În clipa aceea, Phileas Fogg, într-o pornire de nebunie generoasă, se repezi spre rug, dar sir Francis Cromarty și călăuza îl opriră. El izbutise să-i împingă în lături, când scena se schimbă deodată. Un strigăt de groază se ridică din mulțimea care căzu la pământ, înspăimântată.

Bătrânul rajah nu era mort, căci, îl văzură ridicându-se deodată ca o fantomă, luând-o pe tânăra femeie în brațe și coborând de pe rug în mijlocul valurilor de fum, care îl făceau să semene cu o

vedenie.

Fachirii, gărzile, preoții, cuprinși de o groază neașteptată, încremeniseră, cu fața la pământ, neîndrăznind să ridice ochii și să privească această minune.

Victima neînsuflețită era dusă de două brațe viguroase, care parcă nu-i simțeau greutatea. Mr. Fogg și sir Francis Cromarty rămăseseră în picioare.

Pârșul își înclinase capul, iar Passepartout de bună seamă nu era mai puțin uimit decât ceilalți.

Cel reînviat, ajuns la locul unde se aflau Mr. Fogg și sir Francis Cromarty, le spuse scurt:

— S-o ștergem...

Căci Passepartout era acela care se strecurase până la rug la adăpostul fumului gros. Passepartout era cel care, profitând de întunericul încă adânc,

scoasese pe tânăra femeie din ghearele morții! Passepartout era acel care, jucându-și rolul cu îndrăzneală și noroc, trecuse prin mijlocul mulțimii înspăimântate.

O clipă după aceea, toți patru dispărură în pădure și elefantul porni cu ei într-un trap grăbit. Însă strigăte, urlete și apoi un glonț care țiu prin aer și găuri pălăria lui Phileas Fogg îi vestiră că șiretlicul fusese descoperit.

Într-adevăr, fumul risipindu-se, pe rugul în flăcări se vedea limpede trupul bătrânului rajah. Revenindu-și din spaimă, preoții își dăduseră seama că victima lor fusese răpită.

Numaidecât ei se repeziră spre pădure, urmați de gărzi. Traseră o salvă, însă răpitorii fugeau repede, și după câteva clipe se aflau dincolo de bătaia gloanțelor și a săgeților.

Capitolul XIV.

ÎN CARE PHILEAS FOGG COBOARĂ MINUNATA VALE A GANGELUI FĂRĂ SĂ-I DEA PRIN MINTE SĂ O ADMIRE.

Îndrăzneța răpire izbutise. Chiar după o oră, Passepartout încă mai râdea de isprava sa. Sir Francis Cromarty îi strânsese mâna descurecărețului flăcău. Stăpânul său îi spusese: „bine!”, ceea ce, în gura acestui gentleman, echivala cu cea mai înaltă aprobare. La aceasta, Passepartout răspunsese că toată cinstirea se cuvenea stăpânului său. Din partea lui, el nu avusese decât o idee „poznașă” și acum râdea gândindu-se că el, Passepartout, fost gimnast, fost sergent de pompieri, fusese și rajah, un rajah bătrân îmbălsămat, văduvul unei femei încântătoare.

Cât despre tânăra indiană, ea nu-și dăduse seama de cele întâmplare. Acum, învelită în pături de călătorie, se odihnea într-unui din coșurile așezate pe spinarea elefantului.

Între timp, animalul, mânat de pârș cu cea mai mare dibăcie alerga repede prin pădurea încă învăluită de întuneric. O oră după ce pornise de la pagodă, se avânta pe o nemărginită câmpie. La ora șapte făcură popas.

Tânăra femeie era mereu în nesimțire. Călăuza îi turnă pe gât câteva înghițituri de apă și de brandy, însă influența stupefiantelor avea să se mai prelungească încă o vreme.

Sir Francis Cromarty, care cunoștea efectele beției produse de aburul hașișului, nu era cătuși de puțin neliniștit în privința ei.

Însă, dacă generalul nu-și făcea griji pentru sănătatea tinerei indiene, el se arătă mai puțin încrezător în ceea ce privea viitorul ei. El nu șovăi să-i spună lui Phileas Fogg că dacă Mrs. Audá rămânea în India, avea să cadă fără doar și poate în mâinile călăilor săi. Acești fanatici sunt răspândiți prin toată peninsula și, desigur, cu toată poliția engleză, ei ar fi izbutit să pună din nou mâna pe victima lor, fie la Madras, fie la Bombay, fie la Calcutta. În sprijinul spuselor sale, sir Francis Cromarty amintea un fapt asemănător petrecut de curând.

După părerea lui, tânăra femeie nu putea fi cu adevărat în siguranță decât părăsind India.

Phileas Fogg răspunse că va ține socoteală de aceste observații și că va lua hotărârile trebuitoare.

Către ora zece sosiră în gara Allahabad. Aici reîncepea drumul de fier întrerupt, de unde trenului îi trebuia mai puțin de o zi și o noapte ca să ajungă la Calcutta.

Phileas Fogg avea să sosească deci la timp pentru a lua vaporul de Hong Kong, care nu pleca decât a doua zi, 25 octombrie, la prânz.

O duseră pe tânăra femeie într-o încăpăre a gării.

Passepartout primi sarcina să cumpere pentru ea felurite lucruri de îmbrăcăminte, rochie, șal, blănuri și altele ce ar mai găsi; pentru asta stăpânul său îi deschidea un credit nelimitat.

Flăcăul nostru plecă numaidecât și începu să bată străzile orașului.

Allahabad este orașul lui Dumnezeu, unul dintre cele maienerate orașe ale Indiei, datorită faptului că se află ridicat la confluența a două fluvii sacre, Gangele și Jumna, ale căror ape atrag pelerini din toată peninsula. Se știe că, după legendele lui Ramayana, Gangele izvorăște din cer, de unde datorită lui Brahma coboară pe pământ.

Tot umblând după târguieli, Passepartout izbuti să cunoască repede orașul, odinioară apărat de un fort măreț, care astăzi este închisoare de stat. În acest oraș, odată industrial și comercial, nu mai găseai nici industrie, nici comerț. Servitorul lui Phileas Fogg, care căuta zadarnic un magazin cu noutăți, ca și cum s-ar fi aflat pe Regent-street, la câțiva pași de Farmer et Co., nu găsi lucrurile trebuitoare decât la un telal, un bătrân evreu cusurgiu; cumpără o rochie de stofă scoțiană, o pelerină largă și o minunată haină de lutru, pe care plăti fără să șovăie șaptezeci și cinci de lire (1875 fr.).

Pe urmă se întoarse triumfător la gară.

Mrs. Audă începea să-și vină în fire. Influența stupefiantelor, pe care preoții de la Pillaji i le dăduseră, se risipea încetul cu încetul și frumoșii ei ochi își recâștigau întreaga lor blândețe specifică rasei.

Când regele poet, Ucaf Uddaul, cântă farmecele reginei din Ahmehnapara, el zice astfel: „Părul său lucios pieptănat în două părți, încadrează liniile armonioase ale obrazului ei gingaș și alb, strălucind de neted și de proaspăt ce e. Sprâncenele ei de abanos au forma și vigoarea arcului lui Kama, zeul dragostei, și sub lungile ei gene de mătase, în pupilele negre ale ochilor ei mari și limpezi, înoată, ca în lacurile sacre ale Himmalayeii, răsfrângerile cele mai curate ale luminii cerești. Gingași, egali și albi, dinții ei strălucesc între buzele surâzătoare, ca picăturile de rouă în sânul abia deschis al florii de rodie. Urechile ei micuțe, rotunjite deopotrivă, mâinile ei roze, piciorușele ei arcuite și gingașe ca mugurii lotusului strălucesc cu sclipirile celor mai frumoase perle de Ceylon, celor mai frumoase diamante de Golconda. Mijlocul ei subțire și mlădiu, pe care îl cuprinzi cu o mână, mărește în grație armonioasa arcuire a șoldurilor ei rotunde și bogăția sânului ei, unde tinerețea înflorită își întinde comorile cele mai desăvârșite, și, sub cutele mătăsoase ale tunicei sale, el pare a fi modelat în argint curat de mâna divină a lui Vicvacarma, nemuritorul sculptor!”

Însă, lăsând la o parte toată această amplificare poetică, e de ajuns să spunem că Mrs. Audă, văduva rajahului din Bundelkund, era o femeie

fermecătoare în întreaga accepțiune europeană a acestui cuvânt. Ea vorbea foarte curat limba engleză și călăuza nu exagerase câtuși de puțin spunând că tânăra parsă fusese cu totul transformată prin educație.

Între timp se apropia ora când trenul trebuia să plece din gara Allahabad. Pârșul aștepta. Mr. Fogg îi plăti dreptul lui, așa cum fusese înțelegerea, fără să adauge un ban. Asta îl miră oarecum pe Passepartout, care știa tot ce datorează stăpânul său devotamentului acestei călăuze. Într-adevăr, pârșul își pusese de bună voie viața în joc la Pillaji – și dacă mai târziu hindușii dădeau de el, bietului om i-ar fi fost greu să scape de răzbunarea lor.

Mai rămânea de asemenea chestiunea lui Kiuni. Ce aveau să facă ei acum cu un elefant cumpărat așa

de scump?

Însă în această privință, Phileas Fogg avea hotărârea gata luată.

Băiete, îi spuse el călăuzei, ai fost săritor și credincios. Ți-am plătit munca, însă nu și devotamentul.

Vrei elefantul acesta? E al tău.

Ochii călăuzei luciră.

Dar asta e o avere, înălțimea voastră! strigă el.

Primește-o, și încă îți mai rămân dator!

S-a făcut, strigă Passepartout. Ia-l, prietene! Kiuni este un animal dârz și curajos. Și apropiindu-se de elefant, îi întinse câteva bucăți de zahăr, îmbiindu-l: Ia, Kiuni, ia de aici!

Animalul scoase câteva mormăieli de mulțumire. Pe urmă, înfășurându-și trompa în jurul mijlocului lui Passepartout, îl ridică până la înălțimea capului. Cătuși de puțin speriat, flăcăul nostru mângâie cu duioșie animalul, care îl lăsă ușor pe pământ. Și la strângerea de trompă a acestui cumsecade Kiuni, cumsecadele nostru flăcău răspunse cu o viguroasă strângere de mână.

Câteva clipe mai târziu, Phileas Fogg, sir Francis Cromarty și Passepartout, instalați într-un vagon confortabil, în care Mrs. Audá avea locul cel mai bun, goneau cu toată viteza spre Benares.

Acest oraș se afla la cel mult optzeci de mile de Allahabad, distanță care fu străbătută în două ore.

În timpul drumului, tânăra femeie își veni pe deplin în fire; aburii adormitori se risipeau.

Mare fu mirarea ei să se găsească în tren, în acest compartiment, îmbrăcată în veșminte europene, în mijlocul unor călători cu totul necunoscuți.

Mai întâi, însoțitorii ei se întrecură cu îngrijirile și o însuflețiră cu câteva picături de lichior; pe urmă, generalul îi povesti toată întâmplarea. El stăruie asupra devotamentului lui Phileas Fogg, care nu șovăise să-și pună viața în joc pentru a o salva, și asupra deznodământului, datorat îndrăzneței imaginației a lui Passepartout.

Mr. Fogg îi lăsă să vorbească fără să scoată un cuvânt. Passepartout, nespus de rușinat, repeta într-una că „asta nu merită atâta osteneală”.

Mrs. Audá mulțumi salvatorilor săi cu căldură, mai mult prin lacrimi decât prin cuvinte. Frumoșii săi ochi fură mai buni interpreți ai recunoștinței decât buzele sale. Pe urmă, ajungând cu gândul la scena sacrificiului, și

revăzând pământul Indiei unde o așteptau încă atâtea pimejdii, fu cuprinsă de un tremur de groază.

Dându-și seama ce se întâmplă în mintea ei și vrând să-i dea curaj, Phileas Fogg se oferă, de altminteri în termeni foarte reci, s-o conducă la Hong Kong, unde ea să rămână până ce întâmplarea va fi uitată.

Tânăra femeie primi cu recunoștință. La Hong Kong tocmai locuia o rudă de a sa, parsă ca și ea, unul din cei mai de seamă negustori din acest oraș, care, deși se afla pe coastă chineză, era posesiune engleză.

La douăsprezece și jumătate, trenul se opri în gara Benares. După legendele brahmanice, orașul ocupă locul vechiului Cași, care odinioară stătea suspendat în spațiu, între zenit și nadir, ca mormântul lui Mahomed.

Însă în această epocă mai realistă, Benares, Athena Indiei după spusele orientaliștilor, stătea foarte prozaic pe pământ, dându-i prilejul lui Passepartout să zărească o clipă casele sale de cărămidă, colibe de nuiele, care îi dădeau o înfățișare nespus de tristă, fără nici o culoare locală.

Aici trebuia să se oprească sir Francis Cromarty.

Trupele sale se aflau în tabără la câteva mile în nordul orașului.

Generalul își luă deci rămas bun de la Phileas Fogg, dorindu-i toată izbânda și urându-i să reia această călătorie într-un fel mai puțin original, dar mai cu folos.

Mr. Fogg strânse ușor mâna tovarășului său de drum. Cuvintele de rămas bun rostite de Mrs. Audá fură mai călduroase; ea n-avea să uite niciodată ceea ce îi datora lui sir Francis Cromarty. Cât despre Passepartout, el avu cinstea unei adevărate strângeri de mână din partea generalului. Foarte mișcat, flăcăul se întreba unde și când ar putea să-i arate devotamentul lui. Pe urmă se despărțiră.

Pornind de la Benares, drumul de fier urma în parte valea Gangelui. Timpul fiind destul de frumos, pe ferestrele vagonului se vedea priveliștea variată a Beharului, apoi munții acoperiți de verdeață, lanuri de orz, de porumb și de grâu și lacuri pline cu crocodili verzui, sate bine îngrijite, păduri încă verzi. Câțiva elefanți și zebuși cu cocoașa mare se scăldau în apele fluviului sfânt; cu toate că venirea toamnei făcea să fie frig, cete de hinduși, bărbați și femei se scăldau de asemeni, îndeplinindu-și pios sfintele îndatoriri religioase. Acești credincioși, dușmani înverșunați ai budismului, sunt adepți ai religiei brahmanice, încarnată în trei persoane: Wishnu, divinitatea solară, Shiva, personificarea divină a forțelor naturii, și Brahma, stăpânul suprem al preoților și legiuitorilor. Însă cu ce ochi or fi privit Brahma, Shiva și Wishnu această Indie „britanizată”, când vreun vapor trecea nechezând și tulburând apele sfințite ale Gangelui, sperind pescărușii care zburau pe deasupra valurilor, broaștele țestoase care mișunau pe mal, și credincioșii înșirați de-a lungul țărmurilor!

Toată această priveliște aluneca prin fața ochilor ca fulgerul, adesea un nor de aburi albi ascunzându-i detaliile. Călătorii abia putură să întrezărească fortul de la Chunar, aflat la douăzeci de mile sud-est de Benares, fostă fortăreață a rajahilor din Behar, apoi Ghazepur și însemnatele lui fabrici de apă de trandafiri, mormântul lordului Cornwallis, care se ridică pe țărmul stâng al Gangelui, orașul fortificat Buxar, Patna, mare centru industrial și comercial, unde se ține cel mai însemnat târg de opiu din India, apoi Monghir, oraș mai mult decât european, englezesc ca Manchesterul sau Birminghamul, vestit prin turnătoriile lui de fier, fabricile de unelte și de arme albe, și ale cărui coșuri înalte murdăresc cu fum negru cerul lui Brahma – pată ignobilă pe această țară a visului!

Pe urmă se lăsă noaptea și trenul își continuă mersul cu toată viteza, însoțit de urletele scoase de tigrii, urșii și lupii care fugeau din fața locomotivei! Călătorii nu mai zăriră nimic din minunile Bengalului, nici Golgonda, nici Gourul în ruine, nici Murshedabad, care a fost odinioară capitală, nici Burdwan, nici Hugly, nici Chandernagor, acest colț francez pe teritoriul Indiei, unde Passepartout ar fi fost bucuros să revadă fluturând drapelul patriei sale!

În sfârșit, la ora șapte dimineața, se aflau la Calcutta.

Vaporul care pleca spre Hong Kong nu ridica ancora decât la ora douăsprezece; Phileas Fogg avea deci cinci ceasuri înaintea lui.

După planul întocmit de el, gentlemanul nostru trebuia să sosească în capitala Indiilor la 25 octombrie, douăzeci și trei de zile după plecarea de la Londra, și el sosea în ziua fixată; nu avea deci nici câștig, nici întârziere. Din nenorocire, cele două zile câștigate între Londra și Bombay fuseseră pierdute, se știe cum, în timpul traversării peninsulei indiene, însă putem bănuși că lui Phileas Fogg nu-i părea rău după ele.

Capitolul XV.

ÎN CARE SACUL CU BANCNOTE SE UȘUREAZĂ DE ALTE CÂTEVA MII DE LIRE.

Trenul se oprise în gară. Passepartout coborî primul, urmat de Mr. Fogg, care îi ajută tinerei sale însoțitoare să pună piciorul pe peron. El socotea să se îndrepte direct către vaporul de Hong Kong, ca s-o instaleze cât mai bine pe Mrs. Audá, pe care nu voia s-o lase singură,

atâta timp cât se mai afla încă în această țară așa de primejdioasă pentru ea.

În clipa când ieșea din gară, un polițai se apropie de el și-l întrebă:

Domnul Phileas Fogg?

Eu sunt.

Omul acesta este servitorul dumneavoastră? continuă polițaiul, arătând spre Passepartout.

Da.

Binevoiți să mă urmați amândoi!

Mr. Fogg nu făcu nici o mișcare care ar fi putut să arate cea mai mică surpriză. Acest agent era un reprezentant al legii, și pentru orice englez legea este sfântă.

Passepartout în schimb, cu obiceiurile lui franțuzești, vru să discute, însă polițaiul îl atinse cu bastonul, iar stăpânul său îi făcu semn să se supună.

Doamna poate să meargă cu noi? întrebă Mr. Fogg.

Poate.

Polițaiul îi conduse pe cei trei spre un „palki-ghari”, un fel de trăsură cu patru roți, cu patru locuri, trasă de doi cai. Porniră. În timpul drumului, care dură vreo douăzeci de minute, nimeni nu scoase un cuvânt.

Trăsura străbătu mai întâi „orașul negru”, cu străzi strâmte, mărginite de bordeie păcătoase, în care mișuna o populație cosmopolită, murdară și zdrențăroasă; pe urmă intră în orașul european, înveselit de case de cărămidă, umbrit de cocotieri, care, cu toată ora timpurie, era plin de călăreți eleganți și de trăsuri luxoase.

Palki-ghari-ul se opri în fața unei clădiri simple ca aparență, care însă nu făcea impresia să fie o locuință obișnuită. Polițaiul își dădu prizonierii jos – puteau fi numiți într-adevăr astfel – și-i duse într-o încăpere cu gratii la ferestre, unde le spuse:

La ora opt și jumătate veți apărea în fața judecătorului Obadiah. Pe urmă ieși și încuie ușa.

Poftim, ne-au prins! strigă Passepartout, prăbușindu-se pe un scaun.

Mrs. Audá se întoarse repede spre Mr. Fogg și-i spuse cu o voce în care încerca zadarnic să-și ascundă tulburarea:

Domnule, trebuie să mă părăsești! Din cauza mea sunteți urmăriți!

Fiindcă m-ați salvat!

Phileas Fogg se mulțumi să răspundă că asta nu era cu putință.

Urmărit, fiindcă împiedicase o nelegiuire! Inadmisibil! Cum ar fi îndrăznit reclamanții să se prezinte în fața judecătorului? Era o neînțelegere la mijloc. Apoi, Mr. Fogg adăugă că în nici un caz nu o va părăsi, ci o va conduce la Hong Kong.

Dar vaporul pleacă la ora douăsprezece! Observă Passepartout.

Vom fi pe bord înainte de ora douăsprezece, răspuse simplu netulburatul gentleman.

Această afirmație fusese făcută cu atâta hotărâre, încât Passepartout fu nevoit să-și zică în sinea lui:

„Drace, asta-i sigur! înainte de ora douăsprezece o să fim pe bord.” Totuși el nu era liniștit pe deplin.

La ora opt și jumătate ușa se deschise. Polițaiul se ivi din nou și conduse prizonierii în încăperea vecină. Aceasta era o sală de ședințe, plină de pe acum de un public destul de numeros, alcătuit din europeni și băștinași.

Mr. Fogg, Mrs. Audá și Passepartout se așezară pe o bancă, în fața jilțurilor rezervate pentru magistrați și grefier.

Magistratul, judecătorul Obadiah, intră aproape numaidecât, urmat de grefier. Era un om voluminos și rotofei. El luă o perucă atârnată într-un cui, și- o puse pe cap cu îndemânare și începu:

Prima pricină!... Însă îndată își duse mâna la cap: Hei, asta nu-i peruca mea!

Așa e, domnule Obadiah, e a mea, răspunse grefierul.

Dragă domnule Oysterpuf, cum ai vrea dumneata ca un judecător să poată da o sentință dreaptă cu peruca unui grefier?!

Perucile fură schimbate. În timpul acestor pregătiri, Passepartout fierbea de nerăbdare, căci acul marelui orologiu din sala de ședințe i se părea că merge înspăimântător de repede pe cadran.

Prima pricină! reîncepu judecătorul Obadiah.

Phileas Fogg! strigă grefierul Oysterpuf.

Aici! răspunse Mr. Fogg.

Passepartout!

Prezent!

Bine! făcu judecătorul Obadiah. Acuzați, de două zile tot sunteți așteptați, pândeți la toate trenurile de Bombay.

Dar de ce suntem acuzați? strigă Passepartout, pierzându-și răbdarea.

O să afli îndată, răspunse judecătorul.

Domnule, interveni atunci Mr. Fogg, sunt cetățean englez și am dreptul...

S-a purtat cineva necuviincios? întrebă Mr. Obadiah.

Câtuși de puțin.

Bine! Să între reclamanții!

La ordinul judecătorului, se deschise o ușă și un aprod introduse în sală trei preoți hinduși.

„Asta era! murmură Passepartout. Sunt păcătoșii ăia care voiau s-o ardă de vie pe tânăra noastră cucoană.”

Preoții rămaseră în picioare în fața judecătorului, în timp ce grefierul citea cu glas tare o plângere de sacrilegiu, îndreptată contra individului Phileas Fogg și servitorul său, acuzați de a fi violat un loc sfințit de religia brahmanică.

Ai auzit? îl întrebă judecătorul pe Phileas Fogg.

Da, domnule, și mărturisesc că așa e! răspunse acuzatul uitându-se la ceas.

Ah, mărturisești?

Mărturisesc și aștept ca acești trei preoți să mărturisească la rândul lor ce voiau să facă la pagoda din Pillaji.

Preoții se uitară unul la altul, părând că nu înțeleg nimic din cuvintele acuzatului.

Așa e! strigă năvalnic Passepartout. La pagoda din Pillaji, unde voiau să ardă victima.

Preoții căscară iar ochii, în vreme ce pe chipul judecătorului Obadiah se citea o adâncă uimire.

Ce victimă? întrebă el. Pe cine să ardă? în plin Bombay?

Bombay? strigă Passepartout.

Fără îndoială. Nu e vorba de pagoda din Pillaji, ci de pagoda Malebar- Hill, din Bombay.

Și ca dovadă, iată încălțăminte profanatorului! adăugă grefierul, punând pe biroul său o pereche de pantofi.

Pantofii mei! exclamă Passepartout, care, surprins la culme, nu putu să-și oprească acest strigăt involuntar.

E ușor de ghicit confuzia care se petrecuse în mintea stăpânului și a servitorului. Ei uitaseră întâmplarea de la Bombay, și tocmai întâmplarea aceea îi aducea acum în fața magistratului din Calcutta.

Într-adevăr, agentul Fix înțelesese tot ce avea de câștigat din această nenorocită întâmplare. Întârziindu-și plecarea cu douăsprezece ore, el se făcuse povățuitorul preoților de la Malebar-Hill, și le făgăduise însemnate despăgubiri, știind că guvernământul englez era foarte sever în cazul unor

asemenea delict: pe urmă, cu trenul următor, îi pusese pe urmele profanatorilor. Însă datorită timpului folosit cu eliberarea tinerei văduve, Fix și hindușii sosiseră la Calutta înaintea lui Phileas Fogg și a servitorului său, pe care magistrații, înștiințați prin depeșă, trebuiau să-i aresteze la coborârea din tren.

Gândiți-vă la dezamăgirea lui Fix, când află că omul său nu sosise încă în capitala Indiei! El fu nevoit să creadă că hoțul, oprindu-se într-una din garile de pe parcurs, se refugiase în provinciile de miazănoapte.

Douăzeci și patru de ore agentul pândi în gară, într-o neliniște de moarte. Mare fu deci bucuria sa când, în dimineața aceea, își văzu omul coborând din tren, în tovărășia unei tinere femei, a cărei prezență, ce-i drept, nu putea să și-o explice. Numai decît trimise un polițai să-l aresteze, și iată cum Mr. Fogg, Passepartout și văduva rajahului din Bundelkund ajunseră în fața judecătorului Obadiah.

Dacă Passepartout ar fi fost mai puțin preocupat de necazul său, ar fi putut să zărească într-un colț al sălii de ședință pe detectiv, care urmărea dezbaterile cu un interes ușor de înțeles, căci și la Calcutta, ca la Bombay și Suez, nu avea încă mandatul de arestare!

Între timp, judecătorul Obadiah luase act de mărturisirea lui Passepartout, care ar fi dat tot ce avea ca să-și poată retrage imprudentele cuvinte.

Deci faptele sunt mărturisite! zise judecătorul.

Mărturisite! răspunse rece Mr. Fogg.

Având în vedere, începu omul dreptății, că legile englezești înțeleg să protegiască egal și riguros toate – religiile populațiilor din India, delictul fiind mărturisit de individul Passepartout, care recunoaște de a fi violat cu piciorul profanator lespezile pagodei Malebar-Hill din Bombay, în ziua de 20 octombrie, condamnă pe numitul Passepartout la cincisprezece zile închisoare și la o amendă de trei sute de lire (7.500 fr.).

Trei sute de lire? strigă Passepartout, pe care nu-l impresionase cu adevărat decât amenda.

Tăcere! făcu aprodul cu un glas chelălăitor. Judecătorul Obadiah continuă:

Și având în vedere că nu există probă materială precum că servitorul și stăpânul n-ar fi fost de comun acord, că, în orice caz, cel din urmă trebuie să răspundă de faptele și de gesturile unui servitor aflat în slujba sa, reținem pe numitul Phileas Fogg și-l condamnă la opt zile închisoare și o sută cincizeci de lire amendă. Grefier, strigă pricina următoare.

În colțul său, Fix încerca o mulțumire de nedescris.

Phileas Fogg reținut opt zile la Calcutta! Asta însemna mai mult decât era nevoie ca mandatul de arestare să aibă timp să sosească.

Pasepartout era năuc; condamnarea rostită de judecător îl ruina pe stăpânul său. Un rămășag de douăzeci de mii de lire pierdut, și asta numai fiindcă el, ca un gură cască ce era, intrase în blestemata aceea de pagodă!

Phileas Fogg, la fel de stăpân pe el ca și cum această condamnare nu l-ar fi privit, nici măcar nu încruntase sprâncenele. Însă în clipa când grefierul striga o altă pricină, el se ridică și zise:

Ofer cauțiune!

E dreptul dumatăle, răspunse judecătorul.

Fix simți rece în spinare, însă își veni în fire când îl auzi pe judecător că

„având în vedere calitatea de străin a lui Phileas Fogg și a servitorului său”, fixează cauțiunea la uriașa sumă de o mie de lire pentru fiecare. Două mii de lire trebuia să-l coste pe Mr. Fogg, dacă voia să nu-și ispășească pedeapsa numai decît!

Plătesc! vesti gentlemanul.

Și scoase din sacul aflat asupra lui Passepartout un teanc de bancnote, pe care le puse pe biroul

grefierului.

Acești bani vă vor fi înapoiți la ieșirea din închisoare, zise judecătorul. Până atunci, sunteți liberi pe cauciune.

Să mergem! îi porunci Phileas Fogg servitorului său.

Dar cel puțin să-mi dea înapoi pantofii! Strigă Passepartout cu o mișcare de furie.

Dorința îi fu îndeplinită, „Da' știu că sunt scumpi! murmură el. Peste o mie de lire fiecare! Și unde mai pui că mă strâng!”

Și bravul nostru flăcău, cu o înfățișare jalnică, porni după Mr. Fogg, care oferise brațul tinerei femei. Fix mai spera că hoțul său nu se va îndura să piardă cele două mii de lire și că își va face zilele de închisoare; porni deci pe urmele lui Fogg.

Acesta chemă o trăsură în care se urcă numaidecât, cu Mrs. Audá și cu Passepartout. Detectivul o luă la fugă după ei și curând îi văzu oprindu-se pe unul din cheiurile portului.

Rangoon era ancorat în radă, la o jumătate de milă, cu pavilionul de plecare la catarg; suna ora unsprezece. Mr. Fogg era în câștig cu șaiszeci de minute. Fix se uită la el cum cobora din trăsură și se urca într-o barcă, împreună cu Mrs. Audá și servitorul său.

— Pleacă, afurisitul! strigă detectivul, bătând cu piciorul în pământ.

Două mii de lire aruncate în vânt!

Risipitor ca un hoț! Ah, dacă trebuie, am să-l urmăresc până la capătul pământului; numai că, după cum cheltuiește, toți banii furați au să se ducă dracului!

Inspectorul de politie era îndreptățit să gândească astfel.

Într-adevăr, de când părăsise Londra, Phileas Fogg semănase pe drum mai mult de cinci mii de lire (125.000 fr.), atât pentru cheltuieli de călătorie, cât și pentru prime, pentru cumpărarea elefantului, pentru cauciune și

amenzi, și astfel procentele din suma recuperată, făgăduite detectivilor, scădeau mereu.

Capitolul XVI.

ÎN CARE FIX N-ARE DE LOC AERUL SĂ CUNOASCĂ FAPTELE DESPRE CARE I SE VORBEȘTE.

Rangoon, unul din vasele de pasageri ale Companiei Peninsulare și Orientale, folosit de Serviciul mărilor Chinei și Japoniei, era un vapor de fier, cu elice, cu un deplasament brut de o mie șapte sute șaptezeci de tone și cu o forță nominală de patru sute de cai. El egala în viteză Mongolia, nu însă și în confort. Astfel Mrs. Audá nu fu instalată așa de bine pe cât ar fi dorit Phileas Fogg.

Dar, la urma urmelor, nu era vorba decât de o călătorie de trei mii cinci sute de mile, adică de unsprezece până la douăsprezece zile, și tânăra femeie nu părea pretențioasă.

În primele zile ale navigației, Mrs. Audá și Phileas Fogg se cunoscuseră mai bine. De câte ori avea prilejul, ea îi arăta cea mai vie recunoștință.

Flegmaticul gentleman o asculta cu deplină răceală, cel puțin în aparență, fără ca o intonație, un gest să arate din partea sa cea mai mică tulburare. Avea grijă ca tânăra femeie să nu ducă lipsă de nimic, o vizita regulat, la anumite ore, dacă nu să vorbească, cel puțin s-o asculte. Îndeplinea față de ea îndatoririle celei mai stricte politeți, însă cu grația ciudată a unui automat ale cărui mișcări ar fi combinate anume în acest scop. Mrs. Audá nu mai știa ce să creadă, însă Passepartout o lămurii oarecum asupra neobișnuitei firi a stăpânului său. El îi vorbi despre rămășagul care îl mâna pe acest gentleman în jurul pământului. Tânăra femeie surâse; dar la urma urmei el îi salvase viața, și ea nu putea să-l privească pe salvatorul ei decât prin prisma recunoștinței.

Mrs. Audá confirmă cele spuse de călăuza hindusă despre mișcătoarea ei poveste. Aparținea într-adevăr acelei rase socotită cea dintâi printre celelalte rase indigene. Mulți negustori parși făcuseră

mari averi în Indii, cu comerțul de bumbac. Unul dintre ei, sir James Jejeebhoy, fusese înnobilit de guvernământul englez, și Mrs. Audá era înrudită cu acest bogat personaj care locuia la Bombay. Ea nădăjduia să găsească la Hong Kong pe un văr al lui sir Jejeebhoy, onorabilul Jejeeh; dar oare avea să-i ofere el adăpost și sprijin?

Asta nu putea să știe.

Mr. Fogg îi răspunse că nu trebuie să-și facă griji, căci totul se va aranja matematic! Chiar acesta era cuvântul lui.

Oare înțelegea tânăra femeie acest oribil adverb? Nu se știe. Totuși, ochii ei mari priviră adânc în ochii lui, ochii ei mari, „limpezi ca lacurile sacre ale Himalayei”.

Însă neînduplecatul Fogg, mai țepăn ca niciodată, nu părea câtuși de puțin omul care să se arunce într-un asemenea lac.

Prima parte a călătoriei se desfășura în cele mai bune condițiuni.

Vremea era blândă. Întreagă această parte a imensului golf, pe care marinarii îl numesc „Poarta Bengalului”, fu prielnică navigației. Rangoon ajunse curând la insula Andamana-Mare, cea mai însemnată insulă din grupul Andamanelor,

al cărei pitoresc pisc muntos Saddle-Peak se arată din depărtare navigatorilor.

Trecură foarte aproape de coastă, dar sălbaticii papuași nu se arătau de fel. Aceste ființe, deși aflate pe treapta cea mai de jos a civilizației, au fost totuși pe nedrept socotite antropofage.

Priveliștea insulelor e încântătoare. În primul plan ne întind nesfârșite păduri de palmieri, de bambuși, de nucușoară, de tek, cu mimoze uriașe și cu ferigi arborescente, iar în spatele lor se înalță siluetele elegante ale munților. Pe țărmuri mișună cu miile acele prețuite rândunele de mare, ale căror cuiburi alcătuiesc un fel de mâncare foarte gustoasă în Imperiul Ceresc. Însă această priveliște cu aspecte atât de felurite, oferită de grupul Andamanelor, se pierdu repede și Rangoon se îndreptă cu viteză spre strâmtoarea Malacca, de unde urma să pătrundă în mările Chinei.

Dar ce făcea în timpul acesta inspectorul Fix, pe care o întâmplare atât de nenorocită îl silise să pornească în jurul lumii? La plecarea din Calcutta, după ce lăsase instrucțiuni ca mandatul de arestare, dacă sosea în sfârșit, să- i fie trimis la Hong Kong, el izbutise să se îmbarce pe Rangoon fără ca Passepartout să-l vadă, și spera să rămână așa nevăzut până la sfârșitul călătoriei. Într-adevăr, dacă ar fi dat nas în nas cu tânărul franțuz, iar fi fost greu să-i explice de ce se găsea pe bord, fără să trezească bănuielile acestuia, care îl știa la Bombay, însă inspectorului îi fu dat să reînnoiască vechea lui cunoștință cu flăcăul nostru, prin însăși logica împrejurărilor. Cum anume, vom vedea.

Toate speranțele, toate dorințele lui Fix erau legate acum de un singur punct din lume, Hong Kong, căci la Singapore vaporul se oprea prea puțin spre a-i da timp să opereze acolo. Deci la Hong Kong trebuia negreșit să-și aresteze hoțul, căci de nu, acesta îi scăpa fără speranța de a-l mai putea prinde vreodată.

Într-adevăr, Hong Kong era ultimul teritoriu englez pe care putea să-l mai întâlnească în drum. De acolo înainte, China, Japonia, America îi ofereau un adăpost aproape sigur individului Fogg. Dacă la Hong Kong găsea în sfârșit mandatul de arestare, care desigur venea pe urma lui, Fix avea să-și aresteze răufăcătorul și să-l dea pe mâna poliției locale, fără nici o greutate. Însă dincolo de acest oraș, un simplu mandat de arestare nu mai era de ajuns: ar fi trebuit un act de extrădare. De aici întârzieri, încetinelii, piedici de toate felurile, de care pungașul putea să se folosească pentru a scăpa definitiv, în cazul când nu izbutea să facă nimic la Hong Kong, i-ar fi fost foarte greu, dacă nu chiar imposibil, să mai întreprindă ceva cu oarecare șanse de izbândă.

„Deci, își spunea Fix în timpul lungilor ore pe care le petrecea în cabina sa, deci, sau găsesc mandatul la Hong Kong și atunci îl arestez, sau nu-l găsesc și atunci trebuie să fac totul pentru a

întârzia plecarea hoțului!

N-am izbutit la Bombay, n-am izbutit la Calcutta. Dacă nu izbutesc nici aici, îmi pierd reputația! Prin urmare trebuie să izbutesc cu orice preț! Dar ce mijloace să folosesc, la nevoie, ca să întârzii plecarea blestematului de Fogg?”

Ca ultimă soluție, Fix era hotărât să-i împărtășească totul lui Passepartout, arătându-i în slujba cui era, căci, de bună seamă, tânărul franțuz nu putea fi complicele stăpânului său. Astfel lămurit și temându-se să nu o pățească și el, nu mai încape îndoială că Passepartout ar fi trecut de partea lui Fix. Însă aceasta era o cale primejdioasă, care nu trebuia luată decât în clipa când toate celelalte ar fi fost pierdute, căci un singur cuvânt suflat de Passepartout stăpânului ar fi compromis totul, definitiv.

După cum se vede, inspectorul de poliție se afla în mare încurcătură, când, deodată, prezența tinerei Mrs. Audá pe bord, i alături pe Phileas Fogg, îi deschise noi perspective.

Cine era această femeie? Ce concurs de împrejurări o adusesse în preajma lui Fogg? Era limpede că nu putuse s-o întâlnească decât între Bombay și Calcutta. Însă în ce loc al peninsulei? Și o întâlnește numai din întâmplare, sau, dimpotrivă, el întreprinsese călătoria de-a lungul Indiei anume pentru a întâlni această ființă încântătoare?

Căci era într-adevăr încântătoare! Fix o văzuse, doar, în sala de ședințe a tribunalului din Calcutta.

E ușor de înțeles cât era de intrigat inspectorul de poliție. El se întreba dacă nu era vorba cumva de o răpire criminală. Da, asta trebuia să fie! Ideea i se înfipse în creier și el își dădu seama ce foloase putea trage din asemenea împrejurare. Fie 'că era măritată sau nu, tânăra femeie fusese răpită – și la Hong Kong faptul acesta putea să-i creeze răpitorului încurcături din care să nu mai iasă cu ajutorul banilor.

Însă nu trebuia să aștepte sosirea lor la Hong Kong.

Fogg avea prostul obicei să sară dintr-un vapor în altul, și, înainte ca lucrurile să fie puse la cale, el ar fi putut să ajungă departe.

Era important deci să vestească autoritățile engleze și să le semnaleze sosirea, ceea ce se putea face ușor, deoarece Rangoon avea oprire la Singapore, iar de aici exista o legătură telegrafică cu coasta chineză.

Totuși, pentru a putea lucra în mai multă siguranță, Fix se hotărî să-l iscodească pe Passepartout înainte de a întreprinde ceva. Știa că pe flăcăul acesta nu era prea greu să-l tragi de limbă, așa că socoti potrivit să iasă la lumină și să-i țină calea. Nu mai avea timp de pierdut; era în 31 octombrie și a doua zi Rangoon urma să sosească la Singapore.

Deci, în ziua aceea, ieșind din cabină, Fix se urcă pe punte, cu gândul să se apropie el cel dintâi de Passepartout, arătând firește cea mai mare surpriză. Tânărul franțuz se plimba la prova, când inspectorul se repezi spre el, strigând:

Dumneata pe Rangoon?

Domnul Fix pe bord! exclamă la rândul său Passepartout, nespus de uimit, recunoscând pe tovarășul său de călătorie de pe Mongolia. Ia te uită! Vă las la Bombay și vă găsesc în drum xspre Hong Kong! Ce, faceți și dumneavoastră ocolul pământului?

Nu, nu, răspuse Fix. Cred că am să mă opresc la Hong Kong, cel puțin câteva zile.

Ah!... făcu servitorul lui Phileas Fogg, cuprins de uimire. Dar cum de nu v-am văzut pe bord până acum?

Mi-a fost rău, pe cinstea mea... Un fel de rău de mare... Am stat întins în cabină. Golful Bengal nu mi-a priit la fel de bine ca Oceanul Indian. Și stăpânul dumitale, Phileas Fogg, cum se simte?

Cum nu se poate mai bine și mereu la fel de punctual cu planul lui de călătorie. Nici o zi întârziere!

Ah, domnule Fix, nici nu știți acum avem cu noi o cucoană tânără.

O cucoană tânără? se miră inspectorul, ca și când n-ar fi înțeles nimic din ce i se spunea. Firește, Passepartout nu trebuia zgândărit mai mult ca să-l pună la curent cu toată istoria. El îi povestește întâmplarea de la pagoda din Bombay, cumpărarea elefantului cu două mii de lire, istoria cu sutty, răpirea Audei, condamnarea suferită la tribunalul din Calcutta și eliberarea pe cauțiune. Fix, care cunoștea partea din urmă a acestor întâmplări, se făcea că nu știe nimic și Passepartout se lăsă furat de farmecul povestirii aventurilor sale, de vreme ce se afla în fața unui ascultător care îi arăta atâta interes.

Dar, în sfârșit, întrebă detectivul, ce are de gând stăpânul dumitale cu această doamnă? Vrea s-o ducă în Europa?

Nu, domnule Fix, nu! O vom da pur și simplu în grija unei rude a sale, negustor bogat din Hong Kong. „Nimic de făcut!” își zise următorul, ascunzându-și dezamăgirea. Apoi continuă cu glas tare:

Un pahar de gin, domnule Passepartout?

Bucuros, domnule Fix. Îmi pare bine că putem ciocni în cinstea întâlnirii noastre pe Rangoon.

Capitolul XVII.

ÎN CARE E VORBA DE UNELE ȘI DE ALTELE ÎN TIMPUL TRAVERSĂRII DE LA SINGAPORE LA HONG KONG.

Din ziua aceea, Passepartout și Fix se întâlniră foarte des, însă agentul rămânea rezervat, neîncercând câtuși de puțin să-l tragă de limbă pe celălalt. Pe Mr. Fogg îl zări numai de câteva ori în marele salon al vaporului, unde el venea cu plăcere, fie spre a-i ține tovărășie doamnei Audă, fie ca să joace wist după obiceiul său neschimbat.

Cât despre Passepartout, acesta începuse să se gândească în mod foarte serios la ciudata întâmplare care îl scotea încă o dată pe Fix în calea stăpânului său. Într-adevăr, asta ar fi putut cel puțin să te mire. Gentlemanul, foarte binevoitor și fără îndoială foarte îndatoritor, pe care îl întâlnise prima oară la Suez, care se imbarcase pe Mongolia, care debarcase la Bombay, unde urma să rămână, pe care apoi îl regăsise pe Rangoon îndreptându-se spre Hong Kong, într-un cuvânt, urmând pas cu pas drumul lui Phileas Fogg, putea să-ți dea de gândit. Era o coincidență cel puțin ciudată. Ce urmărea acest om? Passepartout ar fi făcut prinsoare pe papucii săi, păstrați cu mare grijă, că Fix va părăsi Hong Kong-ul odată cu ei, și probabil cu același vapor.

Dar flăcăul nostru ar fi putut să-și bată capul un secol și tot n-ar fi bănuit ce misiune avea agentul. El nu și-ar fi închipuit pentru nimic în lume că Phileas Fogg era „filat” în jurul globului pământesc, ca un hoț de rând.

Dar cum stă în firea omenească să dea o explicație la toate, iată în ce fel interpretează Passepartout, iluminat deodată, prezența stăruitoare a lui Fix, și, ce-i drept, interpretarea lui era foarte plauzibilă. După el, Fix nu era și nu putea fi decât un agent trimis pe urmele lui Phileas Fogg de către colegii săi de la Reform-Club, spre a constata că această călătorie se desfășura după toate regulile, în jurul lumii, urmând drumul hotărât.

„E limpede, e limpede! își zicea într-una cinstitul flăcău, mândru din cale-afară de istețimea sa. E un spion pe care gentlemanii aceia l-au pus pe urmele noastre!

Asta nu e demn! Să urmărească printr-un agent un om așa de cinstit, așa de curat ca Mr. Fogg! Ah, domnilor de la Reform-Club, asta o să vă coste scump!”

Deși încântat de descoperire, Passepartout hotărî totuși să nu-i spună nimic stăpânului, temându-se ca acesta să nu se simtă jignit de neîncrederea adversarilor săi.

Însă el își făgădui ca la primul prilej să-și bată joc de Fix, luându-l pe departe și, firește, fără să se dea de gol.

Miercuri, 30 octombrie, după amiază, Rangoon intră în strâmtoarea Malacca, care desparte peninsula

cu același nume de Sumatra. Insulițe muntoase, cu povârnișuri foarte abrupte, toate foarte pitorești, ascundeau călătorilor priveliștea mării insule.

A doua zi, la ora patru dimineața, cu un câștig de douăsprezece ore față de orariul reglementar, vaporul se oprea la Singapore, spre a-și îmbogăți provizia de cărbuni.

După ce înscrie acest câștig în coloana respectivă din carnetul său, Phileas Fogg coborî de data asta pe uscat, însoțind-o pe Mrs. Audă, care își arătase dorința de a se plimba câteva ore.

Fix, căruia orice acțiune a lui Fogg i se părea suspectă, îl urmări din umbră. Cât despre Passepartout, care râdea în petto văzând manevrele agentului, se duse să facă obișnuitele târguiești.

Insula Singapore nu este nici mare, nici de un aspect impunător. Deși nu are munți, adică profil, este totuși încântătoare în micimea ei, căci înfățișează un adevărat parc întretăiat de frumoase alei. Un echipaj arătos, tras de acei elefanți-cai aduși din Noua Olandă, transportă pe Mrs. Audă și Mr. Fogg în mijlocul desișurilor de palmieri cu frunzele strălucitoare și de arbori de cuișoare, cuișoarele luând naștere din însuși mugurul florii. Acolo tufele de piper țin locul gardurilor de măracini spinoși de pe câmpiile europene; arborii de pâine și ferigile cu ramurile lor superbe dau un aspect variat acestei regiuni tropicale, iar perii tămâioși cu frunzișul lucios umplu aerul de miresme pătrunzătoare. În păduri umblau cete de maimuțe vioaie, schimonosindu-se, și poate că în junglă nu lipseau tigrii. Celor care s-ar mira auzind că aceste teribile carnasiere n-au fost nimicite pe o insulă relativ mică, le vom răspunde că ele vin neconținut din penin – sula Malacca, trecând strămoșul înnot.

După o plimbare de două ore, Mrs. Audă și însoțitorul ei, care privea puțin, fără să vadă nimic, se întoarseră în oraș, întinsă îngrămădire de case greoaie și turtite, înconjurată de fermecătoare grădini, unde cresc mangustani, ananași și cele mai minunate fructe din lume.

La ora zece se întoarseră la vapor, fără îndoială urmăriți tot timpul de inspectorul Fix, care trebuise să ia și el o trăsură.

Passepartout îi aștepta pe punte. Istețul flăcău cumpărase câteva duzini de manguste, fruct de mărimea unui măr mijlociu, cu coaja aproape neagră în afară, iar înăuntru de un roșu strălucitor și al cărui miez alb, topindu-se în gură, dă adevăraților cunoscători o plăcere fără margini.

Passepartout se simți fericit să le ofere doamnei Audă, care îi mulțumi cu multă grație.

La ora unsprezece, Rangoon, terminând cu încărcatul cărbunilor, își desfăcu legăturile, și câteva ore mai târziu munții înalți ai peninsulei Malacca, ale căror păduri adăpostesc cei mai frumoși tigri de pe pământ, piereau din ochii călătorilor.

De la Singapore până la insula Hong Kong, mic teritoriu englez în apropierea coastei chineze, sunt aproximativ o mie trei sute de mile. Phileas Fogg avea interesul să le străbată în cel mult șase zile, spre a prinde la Hong Kong vaporul care urma să plece la 6 noiembrie către Yokohama, unul din principalele porturi ale Japoniei.

Rangoon era foarte încărcat. La Singapore se îmbarcase multă lume, hinduși, ceylonezi, chinezi, malaiezi, portughezi, dintre care cei mai mulți călătoreau pe punte.

Timpul, destul de frumos până atunci, se schimbă o dată cu intrarea lunii în ultimul pătrar. Marea era agitată. Vântul sufla uneori foarte puternic, însă din fericire de la sud-est, ceea ce ajută mersul vaporului. Când era cu puțință, căpitanul ridică și pânzele. Rangoon cu greementul¹³ lui de bric, naviga adesea cu cele două vele mari și cu trinca, și, sub dubla acțiune a aburului și a vântului, viteza lui creștea. În felul acesta trecură de-a lungul coastelor Annamului și Cochinchinei, pe o mare cu valuri scurte și adesea foarte obositoare.

Însă vina nu era atât a mării, cât a vaporului, care prilejui călătorilor mari neajunsuri, cei mai mulți dintre ei chiar îmbolnăvinduse.

Într-adevăr, vasele Companiei Peninsulare, care deservește Mările Chinei, au un serios defect de

construcție.

Raportul între pescajul lor maxim, cu încărcătură, și rezerva de flotabilitate a fost rău calculat, din care pricină ele au o slabă rezistență pe mare. Compartimentele etanșe, în care să nu pătrundă apa, sunt de asemenea neîndestulătoare. Ca să întrebuițăm un cuvânt marinăresc, vasele acestea sunt „înecate” și, ca urmare, e deajuns să ajungă pe bord câteva pachete de valuri, ca să-și modifice întreaga alură. Astfel ele se dovedesc mult mai prejos – dacă nu prin mașini și prin căldări, cel puțin prin construcția corpului – decât tipurile de vapoare franceze, ca Imperatrice și Cambodge. În timp ce acestea din urmă pot, după caluculele inginerilor, să reziste la o încărcătură de apă egală cu propria lor greutate, fără să se

scufunde, vasele Companiei Peninsulare, Golconda, Coreea și, în sfârșit Rangoon, s-ar duce la fund dac-ar îmbarca abia a șasea parte din greutatea lor.

Deci, pe timp rău, e necesar să se ia serioase măsuri de prevedere.

Uneori trebuie să se țină prova în vânt, reducând la minimum turația mașinilor. Era o pierdere de timp care părea să nu-l supere câtuși de puțin pe Phileas Fogg, dar care pe Passepartout îl scotea din fire.

El învinuia atunci pe căpitan, pe șeful mecanic, Compania – și'ai dădea dracului pe toți cei ce încurcă treaba cu transporturile de călători. Poate că becul de gaz, care continua să ardă pe socoteala lui în casa din Saville-row, contribuia destul de mult la această nerăbdare.

Deci ești foarte grăbit să ajungi la Hong Kong! Observă într-o zi detectivul.

Foarte grăbit! răspunse Passepartout.

Crezi că Mr. Fogg se grăbește să prindă vaporul de Yokohama?

Grozav se grăbește!

Prin urmare acum crezi în această neobișnuită călătorie în jurul lumii?

Bineînțeles! Dumneavoastră nu credeți, domnule Fix?

Eu? Eu nu cred!

Glumeț mai sunteți! răspunse Passepartout, făcându-i cu ochiul.

Pe agent vorba aceasta îl puse pe gânduri. Se simțea neliniștit fără să-

și dea seama de ce. Oare franțuzul îi miroșise? Nu mai știa ce să creadă. Însă cum ar fi putut Passepartout să afle calitatea lui de detectiv, care era un secret? Și totuși, vorbindu-i așa, nu mai încăpea îndoială că franțuzul avea un gând ascuns.

Ba în altă zi se întâmplă ca flăcăul nostru să meargă chiar și mai departe, împotriva voinței lui; însă acum nu mai putea să-și țină gura.

Și cum adică, domnule Fix, întrebă el pe un ton plin de șiretenie, odată ajunși la Hong Kong o să avem nefericirea să ne despărțim?

Păi de, nu știi!... răspunse Fix, foarte încurcat. Poate că...

Ah, dacă ne-ați însoți mai departe, aș fi foarte fericit! Ce naiba! Un agent al Companiei Peninsulare n-o să se oprească în drum! Spuneți că mergeți până la Bombay, și iacătă-vă ajuns în China!

America nu-i departe și din America în Europa nu mai e decât un pas.

Fix îl privi cu luare-aminte pe tânărul franțuz, care avea chipul cel mai fermecător din lume, și își dădu osteneala să râdă o dată cu el. Însă Passepartout, acum în vervă, continuă întrebându-l dacă „câștiga mult cu meseria asta”.

Da și nu, răspunse Fix fără să clipească. Când mai bine, când mai rău. Dar, înțelegeți că nu călătoresc pe cheltuiala mea!

A, de asta sunt sigur! strigă Passepartout, râzând din toată inima. După această conversație, Fix se

duse în cabina sa și căzu pe gânduri.

Fără îndoială fusese descoperit. Într-un fel sau într-altul, francezul aflase că era detectiv. Dar oare îl vestise pe stăpânul său? Ce rol juca el aici? Era complice sau nu? Oare treaba era descoperită, și deci pierdută?

Agentul petrecu câteva ore grele, aci socotind totul pierdut, aci trăgând nădejdea că Fogg nu bănuia nimic, dar și într-un caz și în altul neștiind ce hotărâre să ia.

Totuși, încetul cu încetul, creierul i se limpezi și el se hotărî să vorbească pe față cu servitorul. Dacă la Hong Kong nu avea condițiile dorite pentru a-l aresta pe Fogg, iar acesta se pregătea să părăsească, de data asta definitiv, teritoriul englez, Fix avea să-i spună totul lui Passepartout. În caz că servitorul era complicele stăpânului său, Phileas Fogg știa totul și deci treaba era pentru totdeauna compromisă; dacă însă servitorul nu avea nici un amestec în furt, atunci interesul lui îi cerea să se lepede de hoț.

Aceasta era deci situația celor doi oameni, deasupra cărora Phileas Fogg plana în maiestuoasa lui nepăsare.

El își urma după toate regulile astronomice orbita lui în jurul lumii, fără să se sinchisească de asteroizii care gravitau în jur.

Și totuși, în vecinătate se afla, după expresia astronomilor, un astru amețitor, care ar fi putut să producă oarecare tulburări în inima gentlemanului. Însă nu! Farmecul doamnei Audá nu înrâurea cu nimic această inimă, spre marea mirare a lui Passepartout, iar tulburările, dacă ele existau, ar fi fost mai greu de calculat decât cele suferite de Uranus, care au dus la descoperirea lui Neptun.

Da, Passepartout, care citea în ochii tinerei femei atâta recunoștință pentru stăpânul său, era stăpânit de o uimire continuă. Hotărât, Phileas Fogg avea o inimă de erou, însă nu de îndrăgostit. Dar nici măcar preocupările pe care ar fi putut să i le dea izbânda călătoriei nu se vedeau, pe câtă vreme bietul Passepartout trăia într-o spaimă continuă. Într-o zi, aplecat peste balustrada camerei mașinilor, el privea dihania de metal care se ambala adesea, atunci când, într-o violentă mișcare de tangaj, elicea ieșea pe valuri. Aburii scăpau prin supape, stârnind mânia cinstitului băiat.

— Supapele astea sunt prea slabe! strigă el. Asta nu-i o treabă! Ah, englezii ăștia! Ei, să fi fost un vapor american! Poate că am fi sărit în aer, dar cu siguranță n-am fi mers așa de încet!

Capitolul XVIII.

ÎN CARE PHILEAS FOGG, PASSEPARTOUT ȘI FIX ÎȘI VĂD FIE CARE DE TREBURILE LOR.

În ultimele zile ale călătoriei, timpul fu destul de prost. Vântul crescuse până ce ajunsese foarte puternic, și cum bătea de la nord-vest, împiedica simțitor mersul vaporului. Rangoon, foarte instabil, se balansa serios, și călătorii erau îndreptățiți să poarte pică lungilor valuri săcâitoare pe care vântul le ridica din larg.

În timpul zilelor de 3 și 4 noiembrie, marea a fost furtunoasă; vijelia sufla cu furie. Rangoon trebui să țină la capă o jumătate de zi, menținându-se cu elicea numai la zece ture și tăind valurile pieziș. Toate vecele fuseseră strânse, dar chiar numai greementul gol șiuiera înspăimântător în mijlocul rafalelor. Firește, viteza vaporului scăzu simțitor și se putu deduce că el va ajunge la Hong Kong cu o întârziere de douăzeci de ore sau chiar' mai mult, dacă furtuna nu înceta.

Phileas Fogg asista cu nepăsarea lui obișnuită la spectacolul acestei mări furtunoase care parcă lupta direct contra lui. Cu toate că o întârziere de douăzeci de ore putea să-i compromită călătoria, făcându-l să piardă vaporul de Yokohama, fruntea lui nu se umbri nici o clipă. Acest om fără nervi nu arăta nici nerăbdare, nici plictiseală. Ai fi zis că într-adevăr furtuna intra în programul său, că fusese prevăzută. Mrs. Audá, care vorbea cu el despre: vremea neprielnică, îl găsea la fel de calm ca și mai înainte.

Fix însă nu vedea lucrurile la fel, ba chiar dimpotrivă: această furtună îi convenea. Mulțumirea sa n-ar mai fi cunoscut margini, dacă pe deasupra Rangoon ar fi fost nevoit să fugă din fața vijeliei. Întârzierile îi veneau în ajutor, căci îl obligau pe individul Fogg să rămână câteva zile la Hong Kong. În sfârșit cerul îi venea în ajutor cu vijeliile și rafalele lui! E drept că agentul era puțin bolnav, dar ce importă! El nu ținea seama de starea sa proastă, și când răul de mare îi frângea trupul, spiritul îi era cuprins de-o mulțumire fără margini.

Cât despre Passepartout, e ușor de bănuț că această încercare îl umplea de o mânie pe care și-o ascundea prea puțin.: Până atunci totul mersese așa de bine! Pământul și apa păreau să fie devotate stăpânului său. Vapoarele și trenurile i se supuneau, vântul și aburii se uneau spre a-i ușura călătoria... Oare venise ora dezamăgirilor? Passepartout era așa de prăpădit, de parcă ar fi trebuit să dea din buzunarul său cele douăzeci de mii de lire puse rămășag. Furtuna îl scotea din fire, rafalele îl înfuriau și în această stare el ar fi biciuit cu dragă inimă marea nesupusă! Bietul băiat!

Fix îi ascundea ar grijă mulțumirea sa personală, și bine făcea, căci dacă flăcăul înfuriat ar fi bănuț secreta lui satisfacție, detectivul ar fi petrecut un neplăcut sfert de oră.

Tot timpul cât ținu vijelia, Passepartout rămase pe punte; firește, cum ar fi putut să stea la adăpost? El se cățara pe catarge cu o îndemânare de maimuță, umplând echipajul de uimire, și dădea ajutor la toate manevrele.

Interoga de o sută de ori pe căpitan cu privire la schimbarea vremii, îi interoga pe ofițeri, pe mateloți, care nu-și puteau ascunde zâmbetul văzând un om așa de nestăpănit. Passepartout voia să știe cu orice preț câtă vreme avea să țină furtuna. De fiecare dată îl trimiteau la barometru, care nu voia să urce de loc. Flăcăul nostru scutura instrumentul, însă nici scuturările, nici înjurăturile cu care copleșea nevinovata mașinărie nu ajutau la nimic.

În sfârșit vijelia slăbi. În ziua de 4 noiembrie, starea mării se schimbă, iar vântul se roti două carturi mai la sud, redevenind favorabil.

Passepartout se însenină o dată cu timpul. Velele de jos putură să fie iarăși întinse și Rangoon își reluă drumul cu o frumoasă viteză.

Însă acum nu mai putea să recâștige tot timpul pierdut; lucrurile trebuiau luate așa cum erau. Pământul nu fu semnalat decât în ziua de 6, la ora! cinci dimineața.

După socotelile lui Phileas Fogg, ar fi trebuit să sosească în ziua de 5.

Aveau deci o întârziere de douăzeci și patru de ore, ceea ce însemna cu siguranță că pierduseră vaporul de Yokohama.

La ora șase, pilotul veni pe bord și se urcă pe puntea de comandă, ca să conducă vasul până în portul Hong Kong.

Passepartout era mort să-l întrebe dacă vaporul de Yokohama plecase, însă nu îndrăznea, căci voia să păstreze puțină speranță până în ultima clipă. El îi mărturisi neliniștea sa lui Fix, care, ca o vulpe șireată, încercă să-l împace, spunându-i că paguba lui Mr. Fogg se reducea la nimica toată, de vreme ce putea să ia vaporul următor, dar această mângâiere stârni în Passepartout o mânie fără margini.

Dacă servitorul nu-și lua inima în dinți să ceară informații, în schimb Mr.

Fogg, după ce își consultă Bradshaw-ul, se apropie de pilot, care coborâse o clipă de pe puntea de comandă și îl întrebă cu un aer liniștit dacă nu știa când pleacă un vapor spre Yokohama.

Mâine dimineață la ora fluxului, domnule.

Ah! făcu Mr. Fogg, fără să arate nici o mirare.

Pentru această veste bună, Passepartout, care era de față, l-ar fi cuprins pe pilot în brațe și l-ar fi sărutat: în schimb Fix ar fi vrut să-l strângă de gât.

De ce vapor e vorba? continuă Mr. Fogg.

Carnație, răspunse pilotul.

Nu trebuia să plece ieri?

Ba da, domnule. Însă a trebuit să repare una din căldări, de aceea și- a amânat plecarea pe mâine.

Mulțumesc! răspunse Mr. Fogg.

Apoi, cu pasul său de automat, coborî înapoi în salon. Passepartout luă mâna pilotului și i-o strânse puternic, zicându-i:

Domnule pilot, ești un om cumsecade!

Fără îndoială, pilotul n-avea să afle niciodată de ce răspunsLirile lui stârniseră această izbucnire prietenoasă.

Un sunet de fluier îl chemă înapoi pe puntea de comandă, și punând mâna pe cârmă, el îndreptă vaporul printre flotile de jonci, tankasuri, vase de pescuit și nave de toate felurile, îngrămădite la intrarea portului Hong Kong.

La ora unu, Rongoon se afla la chei și călătorii debarcau.

Trebuie să admitem că în această împrejurare norocul îl ajutase pe Phileas Fogg în chip neobișnuit. Dacă n-ar fi avut nevoie de acea reparație la căldări, Carnație ar fi ridicat ancora în ajun, și călătorii pentru Japonia ar fi trebuit să aștepte opt' zile până la plecarea vaporului următor. E drept că Mr. Fogg avea o întârziere de douăzeci și patru de ore, însă această întârziere nu putea să ducă la consecințe supărătoare pentru restul călătoriei.

Într-adevăr, vaporul care traversa Pacificul de la Yokohama la San Francisco avea legătură cu cel de la Hong Kong și nu putea să plece înainte de sosirea acestuia. Cât despre întârzierea de douăzeci și patru de ore cu care pleca la Yokohama, îi era ușor să o câștige în timpul celor douăzeci și două de zile cât durează traversarea Pacificului. Deci la treizeci și cinci de zile

după plecarea sa din Londra, Phileas Fogg, se găsea, cu o diferență de numai douăzeci și patru de ore, în condițiunile programului stabilit.

Carnație urma să plece abia a doua zi la ora cinci dimineța. Mr. Fogg avea în față șaisprezece ore spre a se ocupa de treburile sale, mai bine zis de cele care o priveau pe Mrs. Audă. Coborând de pe vapor, el oferi brațul tinerei femei și-o conduse la un palanchin. Întrebându-i pe purtătorii acestui ciudat vehicul despre un hotel, ei îi indicară Hotel-Club. Palanchinul porni, urmat de Passepartout – și după douăzeci de minute sosi la destinație.

Aici fu reținut un apartament pentru tânăra femeie, căreia Phileas Fogg se îngriji să nu-i lipsească nimic.

Pe urmă o vesti că pleacă numaidecât să-l caute pe acel negustor, ruda ei, în grija căruia urma s-o lase la Hong Kong. Totodată îi porunci lui Passepartout să nu părăsească hotelul până la întoarcerea sa, ca Mrs. Audă să nu rămână singură.

Gentlemanul ceru să fie condus la Bursă, unde un personaj ca onorabilul Jejeeh, socotit printre cei mai bogați negustori din oraș, nu putea să nu fie cunoscut.

Agentul de schimb, căruia se adresă Mr. Fogg, îl cunoștea într-adevăr pe negustorul pârs, însă acesta nu mai locuia în China de doi ani; după ce făcuse avere, se stabilise în Europa – pare-se în Olanda – ca urmare a numeroaselor legături pe care le contractase acolo în timpul când era negustor.

Phileas Fogg se reîntoarce la Hotel-Club. Îndată o rugă pe Mrs. Audă să- l primească, și, fără altă introducere, o vesti că onorabilul Jejeeh nu se mai afla la Hong Kong, ci că probabil locuia în Olanda.

La început, Mrs. Audă nu răspunse nimic. Își duse mâna la frunte, se gândi câteva clipe, apoi întrebă, cu glasul ei blând:

Acum ce să fac, domnule Fogg?

Foarte simplu, răspuse gentlemanul. Vino în Europa.

Însă nu pot să abuzez...

Nu abuzezi de loc, și prezența dumitale nu-mi stânjenește câtuși de puțin programul... Passepartout!

Da, domnule.

Du-te pe Carnație și oprește trei cabine!

Îneântat să-și continue călătoria în tovărășia tinerei femei, care se purta foarte atent cu el, Passepartout părăsi în grabă hotelul.

Capitolul XIX.

ÎN CARE PASSEPARTOUT ARATĂ UN PREA VIU INTERES STĂPÂNULUI SĂU, ȘI ÎN CARE SE VEDE CE URMEAZĂ DE AICI.

Hong Kong nu este decât o insuliță, pe care tratatul de la Nanking, după războiul din 1842, a dat-o în stăpânirea Angliei. În câțiva ani, Marea Britanie a fondat aici un oraș important, și a creat un port, portul Victoria.

Această insulă se află la vărsarea fluviului Canton, numai la șazeci de mile depărtare de orașul portughez Macao, clădit pe celălalt țărm. Era de așteptat ca în lupta comercială Hong Kong să învingă Macao, și într-adevăr astăzi, cea mai mare parte din tranzitul chinez se efectuează prin orașul englez. Docuri, pontoane, antrepozite, spitale, o catedrală gotică, o casă a guvernământului, străzile pavate – totul te-ar face să crezi că unul din orașele comerciale din ținutul Kent sau Surrey, traversând miezul globului pământesc, a ieșit în acest punct al Chinei, aproape la antipod.

Passepartout, cu mâinile în buzunar, se îndrepta deci spre portul Victoria, căscând gura la palanchine, la cărucioarele cu perdele, încă folosite în Imperiul Ceresc și la toată această mulțime de chinezi, de japonezi și europeni care se îmbulzeau pe străzi. Ai fi zis că istețul flăcău regăsea în drumul său, cu mici deosebiri, orașele Bombay, Calcutta sau Singapore. Parcă un lanț de așezări englezești se întindea de jur împrejurul pământului.

Servitorul lui Phileas Fogg ajunsese în portul Victoria. Aici, la vărsarea fluviului Canton, era un furnicar de vase de toate naționalitățile – englezești, franțuzești, americane, olandeze, vase de război sau de comerț, îmbarcațiuni japoneze sau chineze, jonci, sampasuri, tankasuri și chiar vase-florării care alcătuiau adevărate grădini plutitoare. Tot plimbându-se, Passepartout văzu mai mulți indigeni îmbrăcați în galben, toți foarte vârstnici.

Înrând la un bărbier chinez ca să se radă? la chinoise, bărbierul îl lămuri, într-o englezească destul de curată, că bătrânii aceștia aveau fiecare cel puțin optzeci de ani, vârstă la care se acorda privilegiul de a se îmbrăca în galben, culoarea imperială. Tânărul franțuz găsi asta foarte caraghios, fără să știe însă de ce.

Terminând cu bărbieritul, el se îndreptă spre cheiul unde se afla Carnație și acolo îl zări pe Fix, care se plimba în sus și-n jos, ceea ce nu-l miră de loc. Însă inspectorul de poliție avea un aer foarte dezamăgit.

„Bun! își zise Passepartout. Gentlemanilor de la Reform-Club nu le merge bine.” Și se apropie de Fix cu zâmbetul său vesel, făcându-se că nu vede supărarea celuiilalt.

Agentul era foarte îndreptățit să blesteme nenorocul care îl urmărea – mandatul nu venise! Era sigur că avea să vină, dar pentru asta ar fi trebuit să mai rămână câteva zile în acest oraș. Hong Kong era ultimul teritoriu englez, și dacă nu izbutea să-l rețină pe Fogg câteva zile aici, însemna să-l scape definitiv.

Ei, domnule Fix, v-ați hotărât să mergeți cu noi până în America? întrebă Passepartout.

Da, răspuse Fix, cu dinții strânși.

Haida-de! strigă tânărul franțuz, izbucnind în râs. Știam eu că n-o să vă lase inima să vă despărțiți de

noi! Haideți să vă opriți loc pe vapor, hai!

Intrară amândoi la biroul transporturilor maritime și reținură cabine pentru patru persoane. Funcționarul îi înștiință că reparațiile de pe Carnație fiind terminate vaporul va pleca chiar în seara aceea, la ora opt – și nu a doua zi dimineața, cum se anunțase.

Foarte bine! răspuse Passepartout. Asta o să-i convină stăpânului meu. Mă duc să-i dau de veste.

În clipa aceea, Fix luă hotărârea cea mare: să-i spună totul însoțitorului său. Poate că era singurul mijloc de a-l mai întârzia pe Phileas Fogg câteva zile în Hong Kong.

Ieșind de la birou, detectivul îl pofți pe tânărul franțuz să se răcorească puțin într-o cârciumă, ceea ce acesta primi, deoarece avea încă timp.

O cârciumă cu înfățișare îmbietoare se afla chiar pe chei. Intrară amândoi și se pomeniră într-o încăpere mare, frumos împodobită, în fundul căreia se vedea un pat comun, plin de perne. Câțiva oameni dormeau pe el, unul lângă altul.

Vreo treizeci de consumatori erau așezați la măsuțele făcute din trestie împletită. Unii goleau cani de bere englezească, blondă sau neagră, alții lichioruri, gin sau brandy. Pe deasupra, cei mai mulți fumau din pipe lungi de pământ ars, umplute cu cocoloașe de opiu amestecat cu esență de trandafir. Din când în când, câte un fumător moleșit cădea sub masă, și chelnerii, luându-l de cap și de picioare, îl duceau în patul comun, lângă confrății lui.

Vreo douăzeci de inși astfel amețiți erau întinși unul lângă altul, în ultimul hal de îndobitocire.

Fix și Passepartout își dădură seama că nimeriseră într-o fumătorie vizitată de acei nenorociți aduși în stare de tâmpenie, de slăbiciune și de idiotizare, cărora mercantila Engliteră le vindea de două sute șazeci de milioane de franci pe an funestul drog numit opiu.

Triste milioane, câștigate de pe urma unuia din cele mai nefericite vicii ale naturii umane!

Guvernul chinez a încercat să împiedice prin legi aspre abuzul. Însă zadarnic. De la clasele bogate, cărora la început le era rezervat formal acest obicei, el a trecut la clasele de jos și ravajele lui n-au mai putut fi împiedicate. În Imperiul de Mijloc se fumează opiu neconținut și pretutindeni. Bărbați și femei se dedau acestei patimi ticăloase, și când se deprind cu fumatul, nu se mai pot lipsi de el, fără ca stomacul să nu le fie cuprins de spasme groaznice. Un fumător înrăit poate să pușăie până la opt pipe pe zi, dar el moare în cinci ani.

Fix și însoțitorul său, care nu voiau altceva decât să se răcorească puțin, nimeriseră tocmai într-una din aceste fumătorii de opiu, aflate la tot pasul, chiar și în Hong Kong. Passepartout nu avea bani, însă primi bucuroși

„cinstea” celuilalt, cu gândul că i-o va întoarce altă dată.

Cerură două sticle de porto, pe care franțuzul le prețui cum se cuvine, în timp ce Fix, mai reținut, îl cerceta cu cea mai mare luare-aminte. Vorbiră de una și de alta, dar mai cu seamă de minunata idee pe care o avusese domnul Fix să se imbarce pe Carnație. Și fiindcă venise vorba de vapor, a cărui plecare se apropiase între timp cu câteva ceasuri, Passepartout se ridică spre a se duce să-și vestească stăpânul, mai ales că sticlele fuseseră golite.

Fix îl opri:

O clipă, te rog!

Ce doriți, domnule Fix?

Vreau să-ți vorbesc despre chestiuni foarte serioase.

Chestiuni serioase! exclamă istețul flăcău, dând pe gât cele câteva picături de vin rămase pe fundul paharului. O să vorbim mâine; acum nu mai am timp.

său.

Stai! E vorba de stăpânul dumitale!

La aceste cuvinte, Passepartout se uită cu luare-aminte la interlocutorul

Fix avea un aer cu totul neobișnuit.

Ce aveți să-mi spuneți? întrebă francezul, așezându-se la loc. Agentul îi puse mâna pe braț și coborî glasul:

Cred că ai ghicit ce sunt!

Ba bine că nu! răspunse Passepartout, zâmbind.

Atunci am să-ți mărturisesc totul...

Aha, cumetre, acum când știi totul! Asta nu e greu. În sfârșit...

totuși... dă-i drumul. Dar mai întâi îngăduie-mi să-ți spun că gentlemanii aceia cheltuiesc banii de pomană!

De pomană?! făcu Fix. Ți-e ușor să vorbești: se vede cât de colo că nu știi de ce sumă importantă e vorba!

Ba da, știi. Douăzeci de mii de lire!

Cincizeci și cinci! rectifică detectivul strângându-i brațul.

Ce? strigă Passepartout. Domnul Fogg a avut atâta curaj?... Cincizeci și cinci de mii de lire! Ei bine, e un motiv în plus ca să nu mai pierd nici o clipă. Și zicând aceasta, tânărul francez se ridică din nou.

Cincizeci și cinci de mii de lire! reluă Fix, forțându-l pe Passepartout să se așeze la loc. Apoi ceru o sticlură de brandy și continuă:

Dacă izbutesc, câștig un premiu de două mii de lire; îți dau cinci sute din ei (12500 fr.) ca să mă ajuti.

Să te ajut? strigă Passepartout cu ochii cășcați.

Da, să mă ajuti să-l rețin pe individul Fogg câteva zile la Hong Kong.

Ce face...?! Va să zică așa, gentlemanii ăștia nu se mulțumesc să-l urmărească pe stăpânul meu, să se îndoiască de cinstea lui, mai vor să-i pună și piedici! Să le fie rușine!

Ei asta-i, ce vrei să spui? întrebă Fix.

Vreau să spun că asta-i curată măgărie. E ca și cum l-ai prăda pe Mr.

Fogg, ca și cum i-ai lua banii din buzunar!

Păi tocmai asta urmărim!

Dar asta e o cursă! strigă Passepartout, care prindea să se înfierbânte sub înrâurirea coniacului servit de detectiv și pe care-l bea fără să-și dea seama. O adevărată cursă! Gentlemani! Colegi!

Fix începu să nu mai înțeleagă.

Colegi, membri ai Reform-Club-ului! continuă să strige Passepartout. Află, domnule Fix, că stăpânul meu este un om cinstit și că atunci când face o prinsoare, înțelege s-o câștige la fel de cinstit!

Dar ce crezi dumneata că sunt eu? întrebă agentul, ațintindu-și privirea asupra francezului.

Vezi bine că ești un agent trimis de membrii Reform-Club-ului să controleze drumul stăpânului, ceea ce este din cale afară de umilitor! Atât de umilitor încât, deși e destulă vreme de când am ghicit rostul dumitale, m-am ferit să-i spun ceva lui Mr. Fogg.

El nu știe nimic? întrebă repede detectivul.

Nimic! răspunse Passepartout, golind încă o dată paharul.

Fix își duse mâna la frunte; șovăi să reînceapă vorba. Ce trebuia să facă? Passepartout părea sincer în confuzia lui, dar asta îngreua treaba și mai mult. Era limpede că băiatul se dovedea de bună credință, că nu era complicele stăpânului său, așa cum detectivul ar fi putut crede.

„Ei bine, își zise acesta, dacă nu-i este complice, o să mă ajute.”

Luase o nouă hotărâre, de altfel nici nu mai avea timp să aștepte: Fogg trebuia arestat cu orice preț la Hong Kong.

Ascultă! reîncepu Fix, scurt. Ascultă-mă bine! Eu nu sunt ceea ce crezi dumneata, adică un agent trimis de membrii Reform-Club-ului.

Aiurea! făcu Passepartout, privindu-l zeflemitor.

Sunt inspector de poliție, însărcinat cu o misiune de către administrația metropolitană.

Dumneata... inspector de poliție...?!

Da, și pot să-ți dovedesc. Iată împluternicirea.

Și agentul, scoțând o hârtie din portofel, arată împluternicirea semnată de directorul poliției centrale.

Passepartout îl privi năucit, fără să scoată un cuvânt.

Prinsoarea lui Fogg, reluă Fix, nu-i decât un pretext cu care dumneata ai fost păcălit, ca și colegii lui de la Reform-Club, căci el avea interesul să-și asigure complicitatea dumitale inconștientă.

Și de ce?... strigă franțuzul, din ce în ce mai buimac.

Ascultă! La 28 septembrie, la Banca Angliei a fost săvârșit un furt de cincizeci și cinci de mii de lire, de către un individ ale cărui semnalmente sunt cunoscute. Or semnalmentele acestea se potrivesc leit cu ale lui Mr.

Fogg.

Haida-de! izbucni Passepartout, lovind cu pumnul lui vânjos în masă.

Stăpânul meu e omul cel mai cinstit din lume!

Ce știi dumneata? Nici măcar nu-l cunoști! Ai intrat în slujba lui în ziua plecării – și el a plecat în grabă, sub un pretext nebunesc, fără bagaje, luând o mare sumă de bani în hârtii de bancă. Și mai îndrăznești să spui că e un om cinstit!

Da! Da! repetă mecanic bietul băiat.

Prin urmare vrei să fii arestat ca părtaș?

Passepartout își luă capul în mâini; sărmanul de el nu mai era de recunoscut. Acum nici nu mai îndrăznește să-l privească pe inspectorul de poliție. Phileas Fogg hoț, el, salvatorul Audei, omul inimos și brav!... Și totuși, atâtea bănuieli erau îndreptate împotriva lui! Flăcăul nostru le simțea pătrunzând și în mintea lui, dar își dădea silința să le îndepărteze; nu voia să creadă în vinovăția stăpânului său.

În sfârșit, ce vreți de la mine? întrebă, dezmeticindu-se printr-un suprem efort.

Iată ce, răspunse Fix. L-am urmărit pe Fogg până aici, însă n-am primit încă mandatul de arestare, pe care l-am cerut de la Londra. Trebuie să- mi ajuți să-l rețin la Hong Kong.

Eu?! Eu să...

Și voi împărți cu dumneata premiul de două mii de lire făgăduite de Banca Angliei.

Niciodată! răcni Passepartout, încercând să se ridice.

Dar căzu la loc, părăsit în același timp și de puteri, și de judecată – și începu să bâiguiască:

Domnule Fix... Chiar dacă tot ce mi-ați spus ar fi adevărat... chiar dacă stăpânul meu ar fi hoțul pe care îl căutați... ceea ce eu neg... nu uitați că am fost... că sunt în slujba lui... Am văzut că e un om bun și generos...

Nu pot să-l trădez... Nu... Niciodată!... Pentru tot aurul din lume!... Eu sunt dintr-un sat unde asemenea pâine nu se mănâncă!...

Refuzi?

Refuz!

Atunci să socotim că n-am spus nimic, făcu Fix, și să bem!

Să bem!

Passepartout era din ce în ce mai mult cuprins de beție. Înțelegând că trebuie să-l despartă cu orice preț de stăpânul său, Fix voia să-l dea gata. Pe masă se aflau câteva pipe umplute cu opiu. Detectivul

strecură una în mâinile franțuzului; acesta o luă, o duse la gură, o aprinse, trase câteva fumuri, și îndată căzu, cu capul îngreuiat de narcotic.

În sfârșit! zise Fix, văzându-l fără simțire. Acum n-o să mai aibă cine-l vesti pe Fogg de plecarea vaporului!

Și chiar dacă ar fi să plece, cel puțin va pleca fără acest franțuz blestemat!

Apoi plăti socoteala și ieși pe ușă.

Capitolul XX.

ÎN CARE AGENTUL FIX INTRĂ ÎN LEGĂTURĂ DIRECTĂ CU PHILEAS FOGG.

În timp ce se petreceau cele descrise mai sus, care poate aveau să compromită așa de grav viitorul lui Phileas Fogg, acesta, însoțind pe Mrs. Audă, se plimba pe străzile orașului englez. Din clipa când Mrs. Audă primise ca el s-o conducă până în Europa, Mr. Fogg trebuise să se gândească la toate amănuntele care priveau o călătorie așa de lungă. Ca un englez de felul lui să facă ocolul pământului cu un sac de mână, treacă-meargă!

O femeie însă nu putea porni la asemenea drum în aceleași condițiuni. De aici nevoia de a cumpăra îmbrăcămintea și celelalte lucruri trebuitoare în călătorie. Mr. Fogg își îndeplini această datorie cu liniștea care îl caracteriza, la toate scuzele sau împotririile tinerei femei, jenată de atâta bunăvoință, răspunzând invariabil:

— E în interesul călătoriei mele, e înscris în program!

Sfârșind cu târguielile, Mr. Fogg și Mrs. Audă se întoarseră la hotel, unde li se servi o cină împărătească.

Apoi tânăra femeie, fiind puțin obosită, urcă în camera ei după ce strânse ă Vanglaise mâna imperturbabilului salvator.

Onorabilul gentleman, la rândul lui, fu absorbit toată seara de lectura ziarului Times și a revistei Illustrated London News.

Dacă el ar fi fost omul care să se mire de ceva, s-ar fi putut mira acum că servitorul său nu se întorsese până la ora de culcare. Însă, știind că

vaporul de Yokohama nu urma să plece decât a doua zi dimineța, nu-și bătui capul de loc cu această întârziere. Totuși Passepartout nu se ivi nici a doua zi, când Mr. Fogg îl sună.

Nimeni n-ar fi putut să spună ce gândi onorabilul gentleman, aflând că servitorul său încă nu se întorsese la hotel. Mr. Fogg se mulțumi să-și ia sacul de călătorie. O vesti pe Mrs. Audă despre plecare și trimise să li se aducă un palanchin.

Era ora opt și fluxul avea să atingă limita de sus, trebuitoare vaporului spre a ieși din port, la ora nouă și jumătate.

Mr. Fogg și Mrs. Audă se urcară în palanchinul încăpător, care între timp sosise în fața hotelului, iar bagajele fură încărcate într-un cărucior.

O jumătate de oră mai târziu, călătorii coborau pe chei, unde Phileas Fogg află că vasul Carnație plecase din ajun.

Astfel, el care socotea să găsească aici și vaporul, și pe servitorul său, se pomeni și fără unul, și fără altul, însă pe chipul lui nu se arată nici un semn de dezamăgire, și cum Mrs. Audă îl privea neliniștită, se mulțumi să-i spună doar atât:

E doar un incident, doamnă, nimic mai mult!

În clipa aceea, un personaj care îl cerceta cu luare – aminte se apropie de el; era agentul Fix.

Domnule, începu acesta după ce salută, nu ați sosit cumva, ca și mine, cu Rangoon?

Ba da, domnule, răspunse rece Mr. Fogg. Dar n-am onoarea...

Iertați-mă! Credeam că am să găsesc aici pe servitorul dumneavoastră.

Știți cumva unde este? Întrebă repede tânăra femeie.

Cum adică? se miră Fix, făcând pe surprinsul. Nu-i cu dumneavoastră?

Nu, răspunse Mrs. Audă. De ieri nu s-a mai întors. Să se fi îmbarcat fără noi pe Carnație?

Fără dumneavoastră?... Dar iertați-mi întrebarea, doamnă, aveți de gând să plecați cu vaporul acesta?

Da, domnule.

Și eu la fel, doamnă, de aceea sunt așa de necăjit. Carnație și-a terminat reparațiile și a plecat cu douăsprezece ore mai devreme, fără să vestească pe nimeni; acum o să trebuiască să așteptăm opt zile plecarea vaporului următor!

Pronunțând cuvintele „opt zile”, Fix își simțea inima tresăltând de bucurie. Opt zile! Fogg reținut opt zile la Hong Kong. Era destul timp să primească mandatul. În sfârșit, norocul trecea de partea reprezentantului legii!

Judecați ce lovitură de măciucă primi detectivul când îl auzi pe Phileas Fogg zicând cu glasul lui netulburat:

Dar mi se pare că mai există și alte vapoare în port!

Și oferind brațul însoțitoarei sale, gentlemanul se îndreptă spre docuri, să caute un vapor gata de plecare.

Fix îl urmări buimac; ai fi zis că un fir nevăzut îl lega de acest om.

Totuși, de data aceasta norocul părea să-l fi părăsit cu adevărat pe cel căruia îi fusese așa de devotat până acum. Timp de trei ore, Phileas Fogg străbătu portul în lung și-n lat, hotărât ca la nevoie să închirieze pe seama sa un vas, care să-l ducă la Yokohama; dar nu găsi decât vase în curs de încărcare sau descărcare și care deci nu puteau să ridice ancora. Lui Fix începea să-i vină inima la loc.

Mr. Fogg însă nu-și pierdu cumpătul, ci își continuă cercetările, cu gândul să ajungă chiar până la Macao, când deodată în portul îmbarcațiunilor un marinar se apropie de el și-l întrebă, descoperindu-se:

Înălțimea voastră caută un vas?

Ai unul gata să pornească?

Da, înălțimea voastră, un vas-pilot, nr. 43, cel mai bun din toată flotila.

Are viteză?

Între opt și nouă mile, cu vânt strâns¹⁴. Vreți să-l vedeți?

Da.

Înălțimea voastră va fi mulțumită. E vorba de o plimbare pe mare?

Nu. De o călătorie.

O călătorie?

Poți să mă duci până la Yokohama?

La aceste cuvinte, marinarul rămase cu brațele bălăbănind pe lângă trup, cu ochii zgâiți.

Înălțimea voastră vrea să glumească?

Nu! Am pierdut vaporul Carnație și cel mai târziu la 14 ale lunii trebuie să fiu la Yokohama, ca să prind vaporul de San Francisco.

Îmi pare rău, răspunse marinarul, dar mi-e peste putință.

Îți ofer o sută de lire (2500 fr.) pe zi și o primă de două sute de lire, dacă ajungi la timp.

Vorbiți serios?

Foarte serios.

Marinarul se trase câțiva pași în lături. El privea marea, desigur luptându-se între dorința de a

câștiga o sumă uriașă și teama de a se aventura așa de departe. Fix se afla într-o stare vecină cu moartea.

În acest timp, Mr. Fogg se întoarce spre Mrs. Audă:

Îți este teamă, doamnă? o întrebă el.

Cu dumneata nu, domnule Fogg, răspunse tânăra femeie. Marinarul se apropie din nou și își învârti șapca în mâini.

Ei bine? îl întrebă Mr. Fogg.

Înălțimea voastră, nu pot să pun în primejdie nici pe oamenii mei nici pe mine, nici pe dumneavoastră într-o călătorie așa de lungă, pe un vas care abia are douăzeci de tone, și încă în acest timp al anului. De altfel nici n-am ajunge la vreme, fiindcă de la Hong Kong până la Yokohama sunt o mie șase sute cincizeci de mile.

Numai o mie șase sute, îl corectă Mr. Fogg.

E tot una.

Fix trase adânc aer în piept.

Dar, adăugă marinarul, poate ar fi un alt mijloc. Respirația lui Fix se opri.

Cum? întrebă Phileas Fogg.

Mergând la Nagasaki, în sudul Japoniei, o mie o sută de mile, sau numai până la Șanghai, opt sute de mile. În acest din urmă caz nu ne-am îndepărta de coasta chineză, ceea ce ar fi un mare avantaj, cu atât mai mult cu cât curenții duc spre nord.

Eu trebuie să iau vaporul de la Yokohama, nu de la Șanghai sau Nagasaki.

De ce nu? Vaporul de San Francisco nu pleacă de la Yokohama. El face acolo escală, ca și la Nagasaki, însă portul de plecare e Șanghai.

Ești sigur?

Absolut sigur.

Și când pleacă din Șanghai?

În ziua de 11, la ora șapte seara. Asta înseamnă că avem înaintea patru zile, adică nouăzeci și șase de ore, și cu o medie de opt mile pe oră, dacă totul merge bine, dacă vântul se menține de la sud-est, dacă marea rămâne liniștită, putem străbate cele opt sute de mile până la Șanghai.

Când poți porni...?

Peste o oră. Timpul ca să cumpăr provizii și să fac pregătirile de plecare.

Ne-am înțeles... Ești căpitanul vasului?

Da, John Bunsby, căpitan pe Tankadere.

Vrei arvună?

Dacă asta nu-i vine greu înălțimii voastre...

Iată două sute de lire! Apoi Phileas Fogg se întoarce spre Fix: Domnule, dacă vrei să te folosești de prilejul...

Ah, domnule, răspunse repede detectivul, tocmai voiam să vă cer această favoare.

Bine. Într-o jumătate de oră vom fi pe bord.

Și bietul Passepartout? zise Mrs. Audă, pe care dispariția inimosului servitor o preocupa foarte mult. Voi face pentru el tot ce-mi va sta în putință, răspunse Phileas Fogg.

Și în timp ce Fix, nervos, înfierbântat, cuprins de furie, se îndrepta spre pilotină, Mr. Fogg și Mrs. Audă se duseră la birourile poliției din Hong Kong.

Acolo gentlemanul dădu semnalmentele lui Passepartout și lăsă o sumă îndestulătoare pentru repatrierea lui. Aceeași formalitate fu îndeplinită și la consulatul francez, apoi palanchinul îi duse pe cei doi călători în portul îmbarcațiunilor.

Se făcuse ora trei. Pilotina nr. 43, cu tot echipajul la bord, cu proviziile îmbarcate, era gata să ridice ancora.

Tankadere se înfățișa ca o mică goeletă încântătoare, de 20 de tone, cu prova ascuțită, cu forme degajate, dar cu linia de plutire foarte alungită, să zici că e un iaht de cursă. Alăturile strălucitoare, piesele de fier zincuit, puntea albă ca fildeșul dovedeau că John Bunsby, căpitanul, înțelegea să-i poarte în mod serios de grijă. Cele două catarge erau ușor înclinate înapoi. Ele purtau o velă mare, o velă mică, o trincă, foc și săgeată; pentru vânt din pupa se putea ridica o velă pătrată. Pesemne că Tankadere mergea minunat, deci nu era de mirare că până acum luase mai multe premii la regatele de pilotine.

În afară de căpitan, vasul avea un echipaj de patru oameni. Erau din acei marinari îndrăzneți care se avântă pe orice vreme în căutarea vapoarelor primejdute și care cunoșteau cu desăvârșire mărilor din jur. Cât despre John Bunsby, un om de vreo patruzeci și cinci de ani, vânjos, ars de soare, cu ochii vii, cu fața energică, sigur pe el, sigur pe meseria lui, ar fi inspirat încredere și celor mai temători.

Phileas Fogg și Mrs. Audá pășiră pe bord. Fix sosise înaintea lor. Prin tambuchiul de la pupa goetei se cobora într-o cabină pătrată, cu pereții din tăblii de lemn; de jur împrejur se întindea o canapea circulară, iar în mijloc era o masă luminată de o lampă de ruliu¹⁵. Cabina era mică, dar curată.

— Îmi pare rău că nu vă pot oferi ceva mai confortabil, i se adresă Mr.

Fogg detectivului.

Acesta se înclină, fără să răspundă nimic. Simțea un fel de umilință să se folosească de bunăvoința individului pe care îl urmărea.

„E fără îndoială un pungaș foarte politicos, dar tot pungaș rămâne!” se gândi el.

La ora trei și zece minute se ridicară pânzele. Pavilionul Angliei flutura la picul goetei. Călătorii se aflau pe punte. Mr. Fogg și Mrs. Audá aruncară o ultimă privire pe chei, să vadă dacă nu cumva apare Passepartout.

Fix nu era tocmai în apele sale, căci întâmplarea ar mai fi putut încă să- l aducă înapoi pe nenorocitul de băiat cu care el se purtase așa de nedemn

– și atunci ar fi trebuit să aibă loc o explicație din care detectivul n-ar fi ieșit cu fața tocmai curată.

Dar franțuzul nu se ivi, desigur fiind încă sub stăpânirea abrutizantului narcotic.

În sfârșit, Tankadere ieși în larg și, luând vântul în pânze, se avântă săltând peste valuri.

Capitolul XXI.

ÎN CARE CĂPITANUL GOELETEI TANKADERE E ÎN MARE PRIMEJDIE DE A PIERDE O PRIMĂ DE DOUĂ SUTE DE LIRE.

Această navigație de opt sute de mile, pe un vas de douăzeci de tone și mai ales în acest timp al anului, însemna o expediție aventuroasă. Mările Chinei sunt îndeobște primejdioase, expuse la furtuni îngrozitoare, îndeosebi în timpul echinoxurilor, cum era cazul acuma, căci abia trecuseră primele zile ale lui noiembrie.

De bună seamă ar fi fost în folosul căpitanului să-și ducă mușterii până la Yokohama, deoarece era plătit cu ziua. Dar să încerce o astfel de traversare în asemenea condiții, ar fi însemnat din partea lui o mare nechibzuință; chiar și drumul până la Șanghai era un act de mare îndrăzneală, dacă nu chiar mai mult decât atât! Însă John Bunsby avea încredere în Tankadere, care se ridica pe valuri ca un fulg, și poate că încrederea lui era îndreptățită.

În timpul ultimelor ore ale zilei, goeleta naviga în strâmtoarele capricioase ale Hong Kongului, comportându-se minunat atât cu vântul strâns, cât și cu el din pupa.

Căpitane, zise Phileas Fogg în clipa când vasul ieșea în plină mare, cred că nu mai e nevoie să-ți spun să faci tot ce e cu putință ca să ajungem mai repede.

Aveți încredere în mine, înălțimea voastră! răspunse John Bunsby. În privința pânzelor, am ridicat tot ce poate ține vântul. Săgețile¹⁶ n-ar ajuta la nimic, n-ar face decât să zăpăcească vasul și să-i

stânjenească mersul.

Asta nu-i meseria mea, ci a dumatiale, căpitane, și mă încred în dumneata!

Phileas Fogg, cu corpul drept, cu picioarele îndepărtate, cu siguranța unui marinar, privea fără să clipească marea frământată. Tânăra femeie, așezată la pupa, se simțea tulburată privind imensitatea oceanului umbrat de amurg, pe care îl înfrunta pe un vas așa de firav.

Deasupra capului ei fluturau pânzele albe care o purtau în spațiu ca niște mari aripi. Goeleta, ridicată de vânt, părea că zboară prin văzduh.

Curând se lăsă noaptea. Luna, în primul pătrar, răspândea asupra apei o lumină slabă, care avea să se stingă curând în negurile de la orizont. De la răsărit veneau nori care acoperiseră de pe acum o parte din cer.

Căpitanul pusese felinarele pe poziție¹⁷ – prevedere căe luat totdeauna în aceste mări foarte umblate și mai ales în apropierea țărmurilor. Aici puteau întâlni multe vase, și, cu viteza ei, goeleta s-ar fi făcut fărâme la cea mai mică lovitură.

Fix își rumega gândurile la prova. El se ținea deoparte, deoarece îl știa pe Fogg puțin vorbăreț din fire.

De altfel îi era și silă să stea de vorbă cu acest om, de a cărui bunăvoință era nevoit să se folosească. Acum se gândea la cele ce urmau să se întâmple mai departe. Era neîndoios că omul său n-avea să se oprească la Yokohama, ci avea să ia imediat vaporul de San Francisco spre a ajunge în America a cărei întindere nemăsurată să-l pună la adăpost de pedeapsă.

Planul lui Phileas Fogg i se părea cum nu se poate mai simplu.

În loc să se îmbarce în Anglia cu destinația Statele Unite, ca un răufăcător de rând, individul luase drumul cel mai lung și ocolise trei sferturi din globul pământesc, ca să ajungă mai sigur pe continentul american, unde să-și mănânce liniștit milionul de la Bancă, după ce a derutat poliția. Dar el, Fix, ce va face, odată ajuns pe pământul Statelor Unite? îl va lăsa pe acest om în plata domnului? Nu, de o sută de ori nu, și până ce nu va obține un act de extrădare, nu se va îndepărta de el un pas. Era datoria lui și avea s-o ducă până la capăt. În orice caz e sigur că un fapt fericit se petrecuse: Passepartout nu se mai afla în preajma stăpânului său – și mai ales acum, după ce Fix îi făcuse atâtea mărturisiri, era foarte important ca stăpânul și servitorul să nu se mai vadă niciodată.

Phileas Fogg nu înceta să se gândească la servitorul său dispărut în chip așa de ciudat. După ce făcuse toate presupunerile, nu i se părea imposibil ca, în urma unei neînțelegeri, bietul băiat să se fi îmbarcat pe

Carnație, în ultimul moment. Era și părerea doamnei Audă, care regreta adânc pe acest servitor cinstit, căruia ea îi datora atât. S-ar fi putut deci să-l regăsească la Yokohama, și nu era greu de aflat dacă el călătorise într-adevăr pe Carnație.

Către ora zece, vântul se întări. Poate ar fi fost prudent să se ia o terțarolă¹⁸, însă căpitanul, după ce cercetă cu grijă cerul, lăsă velatura neschimbată. De altfel, Tankadere, având un pescaj mare, suporta foarte bine pânzele și în afară de asta totul era pregătit ca ele să fie coborâte la iuțea, în cazul unei izbucniri de vânt.

La miezul nopții, Phileas Fogg și Mrs. Audă coborâră în cabină. Fix coborâse înaintea lor și se întinsese pe un pat pliant. Cât despre căpitan și marinari, aceștia rămaseră toată noaptea pe punte.

A doua zi, 8 noiembrie, la răsăritul soarelui, goeleta făcuse mai bine de o sută de mile. Lochul, aruncat adesea, arăta că viteza mijlocie era între opt și nouă mile.

Tankadere avea vânt larg, care lucra asupra întregii velaturi și sub acest unghi obținea maximum de viteză.

Dacă vântul rămânea neschimbat, toate șansele erau de partea călătorilor.

În tot timpul acestei zile, goeleta nu se îndepărtă prea mult de coastă, ai cărei curenți îi erau prielnici. Țărnul se afla la cel mult cinci mile în babord și putea fi văzut adesea, profilându-se neregulat prin spărturile norilor.

Cum vântul bătea de la uscat, marea nu era prea agitată, împrejurare prielnică pentru Tankadere, căci mai ales vasele de mic tonaj suferă de pe urma hulei care le micșorează viteza, „le omoară” cum spun marinarii.

Către prânz, vântul se înmuie puțin și se roti la sud-est.

Căpitanul ridică săgețile, dar după două ore trebui să le coboare, căci vântul se întărea din nou.

Mr. Fogg și tânăra femeie, din fericire nepăsători în fața răului de mare, mâncară cu poftă conservele și pesmeții aflați la bord. Fix fu poftit și el la masă și nu-i rămăsese decât să primească, știind prea bine că stomacurile trebuiesc și ele lestate ca și corăbiile, însă asta îl jignea. Găsea ceva cam neloyal să călătorească pe cheltuiala acestui om și să mănânce din proviziile lui. Mâncă totuși, cam cu noduri ce-i drept, dar în sfârșit mâncă.

După masă se socoti dator să-l ia pe individul Fogg deoparte și să-i vorbească:

Domnule...

Acest „domnule” îi stâlcea limba, și trebui să se înfrâneze din răspuțeri, ca să nu-l ia de guler pe „domnul” căruia i se adresă astfel:

Domnule, ați fost foarte binevoitor primindu-mă pe bord. Însă, cu toate că posibilitățile mele nu-mi îngăduie să fiu la fel de larg ca dumneavoastră, vreau să plătesc partea mea...

Să nu vorbim de asta, domnule, răspunse Mr. Fogg.

Ba da, vreau...

Nu, domnule! repetă Mr. Fogg, pe un ton care nu mai îngăduia nici o revenire. Asta intră în cheltuielile generale.

Fix se înclină, abia mai putând să răsuflă, apoi se duse la prova și toată ziua nu mai scoase un cuvânt. În acest timp, goeleta înainta repede. John Bunsby era foarte mulțumit; el îi spuse de mai multe ori domnului Fogg că vor ajunge la Șanghai în timpul dorit, la care gentlemanul răspunse că nici nu se aștepta la altceva.

De altfel, întreg echipajul vasului își punea tot zelul pentru atingerea acestui scop; răsplata făgăduită îi momea pe toți. Astfel, nu puteai să vezi o școtă¹⁹ neîntinsă ca lumea, o pânză ridicată alene. Peste putință să pui în seama cărmaciului o singură manevră greșită! Nici chiar la o regată a Royal- Yacht-Club-ului nu s-ar fi navigat cu mai multă grijă.

Seara, pe baza măsurătorilor cu lochul, căpitanul constată că făcuseră două sute douăzeci de mile de la Hong Kong, ceea ce îl îndreptătea pe Phileas Fogg să spere că vor ajunge la Yokohama fără nici o întârziere față de programul său. Așadar, prima piedică serioasă pe care o întâlnea de la începutul călătoriei părea că va fi învinsă fără nici o pierdere.

Noaptea, către primele ore ale dimineții, Tankadere intră neșovăitor în strâmtoarea Fo-Kien, care desparte marea insulă Formosa de coasta chineză, și trecu Tropicul Racului. În strâmtoare, marea era foarte aspră, plină de vârtejuri stârnite de contra-curenți. Goeleta se lupta din greu cu valurile scurte, care îi frânau mersul. În clipele acestea numai cu mare greutate te mai puteai ține în picioare pe punte.

O dată cu venirea dimineții, vântul se întări și mai mult. Cerul părea să vestească furtună. De altfel chiar și barometrul arăta că vremea se va schimba; oscilațiile mercurului erau neregulate și capricioase. De asemenea, pe mare, spre sud-est se vedeau ridicându-se valuri lungi care „miroseau a furtună”. Seara, în ajun, soarele apusese într-o pâclă roșie, în mijlocul scânteierilor fosforescente ale oceanului.

Căpitanul cercetă îndelung înfățișarea rău prevestitoare a cerului, mormăind ceva greu de înțeles, apoi se apropie de călătorul său și-l întrebă cu glasul scăzut:

Pot să spun totul înălțimii voastre?

Totul! răspuse Phileas Fogg.

Ei bine, o să avem furtună!

De la nord, sau de la sud? întrebă simplu Mr. Fogg.

De la sud. Asta e! Ne așteaptă un taifun.

Bravo! Taifunul de la sud o să ne împingă pe drumul nostru!

Dacă socotiți așa, nu mai am nimic de spus, încheie căpitanul vasului.

Presimțirile lui John Bunsby nu erau înșelătoare. La o epocă mai puțin înaintată a anului, taifunul, după expresia unui vestit meteorolog, s-ar fi împrăștiat și ar fi pierit ca o cascadă luminoasă de flăcări electrice, dar acum, după echinoxul de toamnă, te puteai teme că se va dezlănțui cu toată furia. Căpitanul luă din vreme toate măsurile ca să-l întâmpine. Pânzele fură coborâte, catargele săgeților fură scoase, de asemenea se scoaseră tangoanele²⁰, iar tambuchiurile se închiseră cu grijă. De acum înainte nici o picătură de apă nu mai putea pătrunde sub punte. Rămase o singură velă de furtună, triunghiulară, făcută din pânză foarte groasă, care fu ridicată în locul trincăi, astfel ca goeleta să poată ține drumul cu vântul din pupa. Acum nu mai aveau altceva de făcut decât să aștepte.

John Bunsby își sfătuiseră oaspeții să coboare în cabină, însă acest spațiu îngust, aproape fără aer, se înfățișa ca o închisoare foarte neplăcută, dacă mai țineai seama și de zgâlțâielile hulei. Nici Mr. Fogg, nici Mrs. Audá și nici Fix nu se învoiră să coboare sub punte.

Către ora opt, vijelia, însoțită de ploaie și de răbufniri neregulate, se năpusti asupra vasului. Cu unica lui pânză, Tankadere fu luat pe sus de acest vânt furtunos, a cărui dezlănțuire e greu de închipuit. Comparați-i viteza cu de patru ori viteza maximă a unei locomotive, și încă nu va fi de ajuns!

Goeleta goni astfel toată ziua către nord, dusă de valurile monstruoase și izbutind din fericire să atingă aceeași viteză ca și ele. De douăzeci de ori fu în primejdie ca unul din acești munți de apă care veneau din urmă s-o acopere, însă cu o dibace mișcare de cârmă căpitanul înlătură nenorocirea.

Călătorii erau uneori acoperiți de sus până jos de apa spulberată – baie pe care ei o primeau cu resemnare filosofică. Bineînțeles, Fix înjura printre dinți, însă curajoasa doamna Audá, cu ochii ațintiți asupra tovarășului ei de drum, al cărui sânge rece nu putea decât să i-l admire, se vădea demnă de el și înfrunta uneori furtuna după exemplul lui. Cât despre Phileas Fogg, ai fi spus că taifunul făcea parte din programul său.

Până acum Tankadere înaintase neconținut spre nord; înspre seară, vântul se roti trei carturi²¹ și începu să sufle de la nord-vest, așa cum era de așteptat. Primind valurile dintr-un bord, goeleta începu să se balanseze îngrozitor. Loviturile mării ar fi putut să înspăimânte pe oricine n-ar fi știut cât de zdravăn sunt legate între ele toate părțile unei nave.

O dată cu căderea nopții, furtuna creșcu încă mai mult. Văzând că se face întuneric și că o dată cu întunericul vântul se întărește, John Bunsby fu cuprins de o adâncă îngrijorare. El se întrebă dacă nu era timpul s-o lase mai domol, și se sfătui în această privință cu oamenii din echipaj.

După ce află părerea acestora, căpitanul se apropie de Mr. Fogg.

Înălțimea voastră, cred că ar fi mai bine să intrăm în vreun port.

Sunt de aceeași părere! răspuse călătorul.

Ah! făcu căpitanul. Dar ce port? Phileas Fogg răspuse liniștit:

Nu cunosc decât unul.

Care?

Șanhai!

Câteva clipe, căpitanul nu înțelese ce însemna acest răspuns, câtă încăpățănare și tărie cuprindea în el. Pe urmă strigă:

Așa e! Înălțimea voastră are dreptate! Să mergem la Șanghai! Și Tankadere își urmă drumul spre nord. Însăpăimântătoare noapte! Numai printr-o minune goeleta nu se răsturnă. De două ori fu aplecată peste valuri, gata să fie dată peste cap, și totul ar fi fost smuls de pe punte, dacă n-ar fi fost amarat²² cu grijă. Mrs.

Audă era zdrobită, dar nu se plânse nici măcar o singură dată.

Mr. Fogg trebui în repetate rânduri să se repeadă spre ea, ca s-o apere de violența valurilor.

O nouă zi veni. Furtuna bătea încă, dezlănțuindu-și toată furia. Totuși vântul se roti din nou spre sud-est.

Era o schimbare prielnică și Tankadere se așternu iarăși la drum, pe o mare răscolită, ale cărei valuri se izbeau în cele ce luau naștere acum, din altă direcție, sub acțiunea vântului nou. Această contrahulă desigur că ar fi zdrobit un vas construit cu mai puțină grijă.

Din când în când, prin cețurile destrămate se zărea coasta, în schimb nu se vedea nicăieri nici un vas; numai Tankadere înfrunta marea în aceste clipe.

La prânz se arătară oarecare semne de liniștire, care, o dată cu apropierea serii, deveniră vădite.

Într-adevăr, furtuna fusese atât de violentă, încât nu putea ține prea mult timp. Călătorii, zdrobiți cu desăvârșire, putură în sfârșit să îmbuce câte ceva și să se odihnească puțin.

Noaptea fu relativ liniștită. Căpitanul porunci să se ridice pânzele, dar reduse până la ultima terțarolă. Viteza vasului crescă simțitor. A doua zi, în 11 ale lunii, la răsăritul soarelui, după ce observă coasta, John Bunsby își vesti călătorii că se aflau la numai o sută de mile de Șanghai.

O sută de mile! Și nu mai aveau decât ziua care începea, pentru a le străbate! Dacă Mr. Fogg voia să nu piardă vaporul de Yokohama, trebuia să sosească la Șanghai până seara. Să nu fi fost furtuna, din pricina căreia pierduse destule ore, acum s-ar fi aflat numai la treizeci de mile de portul dorit.

Vântul scădea simțitor, dar, din fericire, totdeodată se linișteau și valurile. Fură ridicate toate pânzele, săgeți, velastraiuri, zburător – toate primind vântul în plin – și sub etrava goetei începură să se ridice volburi înspumate.

La prânz, Tankadere nu mai avea de făcut până la Șanghai decât patruzeci și cinci de mile. Îi mai rămâneau șase ore ca să ajungă în port înainte de plecarea vaporului de Yokohama.

La bord era mare neliniște: trebuiau să ajungă cu orice preț! Toți, bineînțelese afară de Phileas Fogg, își simțeau inima bătând cu nerăbdare. Trebuia ca goeleta să păstreze o viteză medie de nouă mile pe oră – și vântul slăbea din ce în ce mai mult! Era o briză neregulată, cu răbufniri capricioase venind dinspre coastă, îndată după trecerea lor, marea amorțea iarăși.

Totuși vasul era așa de ușor, velele de sus, dintr-o țesătură foarte fină, prindeau așa de bine capricioasele adieri ale vântului, încât, la toate acestea adăugându-se și curentul prielnic, pe la ora șase seara John Bunsby stabili că nu mai aveau decât cel mult zece mile până la gura fluviului Șanghai, căci orașul se află la cel puțin douăsprezece mile mai sus de vărsare.

La ora șapte mai rămăseseră încă trei mile până la Șanghai. Căpitanul scoase o înjurătură groaznică... Era limpede că n-avea să mai pună mâna pe prima de doraș sute de lire. Se uită la călătorul său; pe chipul acestuia tiu se vedea nici o tulburare. Și totuși, în clipa aceea, întreaga lui avere era în joc...

Deodată în față se ivi o formă neagră, alungită ca un fus, deasupra căreia plutea o coamă de fum: era vaporul american, care pleca la ora prevăzută.

Blestem! strigă John Bunsby, lăsând cârma cu un gest de disperare. Glasul lui Phileas Fogg se auzi netulburat:

Dați semnale!

La prova goletei se afla un mic tun de bronz, care folosea la dat semnale pe timp de ceață. Țeava tunului fu încărcată până la gură, însă în clipa când căpitanul se pregătea să pună un tăciune roșu în fereastra de aprindere, Mr. Fogg porunci:

Pavilionul în bernă!

Pavilionul fu coborât la jumătatea catargului. Acesta era semnal de primejdie – și astfel puteau nădăjdui că vaporul american, văzându-l, își va schimba pentru câteva clipe drumul, ca să le vină în ajutor.

Foc! porunci Phileas Fogg.

Și bubuitul micului tun de bronz se răspândi în aer.

Capitolul XXII.

ÎN CARE PASSEPARTOUT CONSTATĂ CĂ E BINE SĂ AI TOTDEAUNA CEVA BANI ÎN BUZUNAR, CHIAR ȘI LA CAPĂTUL CELĂLALT AL PĂMÂNTULUI.

Carnație, care plecase din Hong Kong la 7 noiembrie, la ora șase și jumătate seara, se îndrepta acum cu toată viteza spre coastele Japoniei, complet încărcat și ducând numărul maxim de călători. Numai două cabine, la pupa, rămaseră neocupate – cele reținute pentru Mr. Fogg.

A doua zi dimineața, oamenii de la prova văzură, nu fără oarecare surpriză, un călător, cu ochii pe jumătate rătăciți, cu mersul clătinat, cu părul răvășit, ieșind pe tambuchiul de la cabinele de clasa a doua și așezându-se șovăitor pe un butuc.

Acest călător nu era altul decât Passepartout în persoană, căruia iată ce i se întâmplase:

Câteva clipe după ce Fix ieșise din fumătoria de opiu, doi chelneri se apropiară de tânărul franțuz, căzut într-un somn adânc, îl ridicară și-l întinseră pe patul rezervat fumătorilor. Însă după vreo trei ore, Passepartout, care până și în coșmarurile sale era urmărit de o idee fixă, începu să se trezească, luptându-se cu acțiunea stupefiantă a narcoticului. Gândul datoriei neîmplinite îl scoase din toropeală. El se ridică de pe patul bețivilor și, bâjbâind, sprijinindu-se de ziduri, căzând și ridicându-se, dar împins neconținut și stăruitor de un fel de instinct, ieși din blestemata casă, strigând ca prin vis:

— Carnație! Carnație!

Vaporul se afla pe chei, scoțând fum pe coș, gata de plecare.

Passepartout nu avea de făcut decât câțiva pași până acolo. El se avântă pe schelă, ajuns pe punte și se prăbuși fără simțire undeva la prova, exact în clipa când se desfăceau legăturile vaporului.

Câțiva marinari, ca oameni deprinși cu asemenea întâmplări, îl luară pe bietul nostru flăcău și-l duseră jos, într-o cabină de clasa a doua.

Passepartout nu se trezi decât a doua zi dimineața, la o sută cincizeci de mile depărtare de coastele Chinei.

Iată de ce. În dimineața aceea, el se afla pe puntea pachebotului Carnație, trăgând cu nesaț în piept aerul proaspăt al mării. Acest aer curat îi alungă ultimele urme ale beției. El începu să-și limpezească gândurile, ceea ce nu era lucru ușor. Dar, în sfârșit, izbuti să-și reamintească întâmplările din ajun, mărturisirile lui Fix, fumătoria de opium și celelalte.

„E limpede că am fost grozav de beat!” se gândi ei. „Ce-o să spună acum Mr. Fogg?... În orice caz, principalul e că nu am scăpat vaporul!”

Pe urmă amintindu-și de Fix, se gândi: „Nădăjduiesc că de data asta am scăpat de el! Doar n-o avea atâta îndrăzneală, ca după toate câte mi-a spus, să vină după noi, pe Carnație! Un inspector de poliție, un detectiv pe urmele stăpânului meu, învinuit că ar fi prădat Banca Angliei! Pe naiba! Mr. Fogg e hoț tot atât cât sunt eu ucigaș!”

Dar oare trebuia să-i istorisească toate acestea stăpânului său? Era potrivit să-i spună ce rol juca Fix

în preajma lor? N-ar fi fost mai bine să aștepte întoarcerea la Londra, ca acolo să-i povestească cum un agent al poliției metropolitane îl urmărise în jurul pământului – și să râdă împreună de această năzdrăvănie? Da, fără îndoială, așa ar fi fost mai bine. În orice caz, în privința asta mai avea timp de gândit. Mai grabnic era să-l caute pe Mr. Fogg și să-i ceară iertare pentru incalificabila lui purtare. Deci Passepartout se ridică. Marea era răscolită și vaporul se balansa tare. Bravul flăcău, cu picioarele încă moi, ajunse de bine, de rău la pupă. Pe punte nu văzu pe nimeni care să semene, nici cu stăpânul său, nici cu Mrs.

Audă. „Aha, își zise el. La ora asta Mrs. Audă încă doarme, iar Mr. Fogg și-a găsit desigur vreun jucător de wist și, după obiceiul lui...”

Cu acest gând, Passepartout coborî în solan. Mr. Fogg nu era acolo.

Flăcăului nostru nu-i mai rămânea de făcut altceva decât să întrebe pe comisarul de bord care era cabina domnului Fogg. Dar comisarul de bord îi răspunse că nu cunoștea nici un călător cu acest nume.

Ba să am iertare! stăruie Passepartout. E un gentleman înalt, rece, destul de retras, însoțit de o doamnă tmara...

Nu avem nici o doamnă tânără pe bord, răspunse comisarul. De altfel, iată lista călătorilor. Nu ai decât să te uiți în ea.

Servitorul cercetă lista: într-adevăr numele stăpânului său nu era trecut în ea. Câteva clipe rămase năuc, cu capul gol de orice gând.

Ei asta-i! strigă el apoi. Nu mă aflu pe Carnație?

Ba da!

În drum spre Yokohama?

Exact!

O clipă, Passepartout se temuse că nimerise pe alt vapor. Dar dacă acum era sigur că se află pe Carnație, tot așa de sigur era că stăpânul său nu se afla aici.

Asta venea ca o lovitură de trăsnet... și bietul băiat se prăbuși într-un fotoliu. Deodată simți că i se face lumină în cap. Își aminti că vaporul plecase

mai devreme, că el trebuia să-și vestească stăpânul despre aceasta, ceea ce nu făcuse! Deci Mr. Fogg și Mrs. Audă rămăseseră la Hong Kong din vina sa!

Vina sa, da, dar mai cu seamă a aceluia trădător care, spre a-l despărți de stăpânul său, pentru a-l face pe acesta să piardă vaporul, îl îmbătase!

Căci, în sfârșit, acum înțelegea lucrătura inspectorului de poliție. Iar în clipa aceasta, Mr. Fogg, ruinat la sigur, cu rămășagul pierdut, era arestat, poate chiar băgat la închisoare...!

La acest gând, Passepartout începu să-și smulgă părul din cap. Ah, n-avea să-i cadă o dată în mâini ticălosul de Fix, să vadă el atunci răfuială!

În sfârșit, după primele clipe de descurajare, Passepartout își recăpătă sângele rece și începu să mediteze asupra soartei sale. Se afla într-o situație, pe care n-ar fi invidiat-o nimeni. Iată-l în drum spre Japonia... Că avea să ajungă acolo era sigur, dar cum să se întoarcă, fără nici un ban în buzunar? Nici un șiling, nici măcar un peni! Noroc că prețul călătoriei și al meselor fusese plătit dinainte! Avea deci un răgaz de cinci sau șase zile ca să ia o hotărâre.

Ar fi greu de descris cât mănă și cât bău Passepartout în timpul acestei călătorii. Mănă și bău atât partea lui, cât și pe a lui Mr. Fogg și pe a doamnei Audă. Mănă de parcă Japonia, unde trebuia să coboare, ar fi fost o țară pustie, lipsită cu desăvârșire de ale gurii.

În ziua de 13, o dată cu fluxul de dimineață, Carnație intră în portul Yokohama. Aceasta este o escală foarte importantă a Pacificului, unde se opresc toate vapoarele poștale și de călători care leagă

America de Nord cu China, cu Japonia și cu insulele Malaeze.

Yokohama se află în golful din fața orașului Yeddo²³ de altfel foarte aproape de această mare așezare omenească, a doua capitală a imperiului japonez, odinioară reședința taikunului (pe vremea când exista încă acest împărat civil) și rivală a marelui oraș Meako, unde locuiește mikadoul, împăratul divin, descendentul zeilor.

Carnație trase la unul din cheiurile Yokohamei, în apropierea digurilor de la intrarea portului și lângă magaziile vămii, în mijlocul unei puzderii de vase aparținând tuturor națiunilor.

Passepartout păși fără nici un fel de tragere de inimă pe acest pământ plin de mistere al Fiilor Soarelui. Nu avea nimic mai bun de făcut decât să se lase la voia întâmplării, pornind pe străzile Yokohamei. La început văzu în fața sa un oraș cu totul european.

Casele cu fațade scunde erau împodobite de verande susținute de coloane elegante. Cu străzile lui, cu piețele, cu acurile, cu antrepozitele, orașul acoperea tot spațiul cuprins între țarm și Promontoriul Tratatului. Aici, ca și la Hong Kong, ca și la Calcutta, mișuna un amestec omenesc de toate rasele: americani, englezi, chinezi, olandezi, negustori gata să vândă și să cumpere orice, în mijlocul cărora franțuzul nostru se simțea tot așa de străin ca și când ar fi nimerit în țara hotenților.

Passepartout avea o cale sigură să iasă din încurcătură, aceea de a se înfățișa agentului consular francez sau englez de la Yokohama; însă nu-i venea la îndemână să le povestească acestora pățania sa, atât de strâns

legată de aceea a stăpânului său. Deci, înainte de a recurge la ajutorul lor, voia să încerce alt mijloc de scăpare.

După ce străbătu partea europeană a orașului, fără ca norocul să-i scoată ceva în cale, Passepartout pătrunse în cartierele japoneze, hotărât să ajungă, dacă ar fi fost nevoie, până la Yeddo.

Partea indigenă a Yokohamei se numește Benten, după numele unei zeițe a mării adorată de locuitorii insulelor din vecinătate. Aici se pot vedea minunate alei de brazi și cedri, porți sacre cu o arhitectură ciudată, podețe pierdute printre bambuși și trestie, temple adăpostite sub acoperișul uriaș și melancolic al cedrilor seculari > mănăstiri în fundul cărora lăncezesc preoți budiști și credincioși ai religiei lui Confucius, străzi nesfârșite de pe care ai putea strânge o recoltă întreagă de copii cu obrazul trandafiriu și cu pomeții roșii, pui de om desprinși parcă de pe un paravan indigen, jucându-se printre câini cu picioare scurte și pisici cu blana gălbuie, foarte leneșe și foarte blânde.

Străzile sunt un furnicar neastâmpărat de oameni: bonzi, budiști pășind în procesiuni, bătând monoton în tamburine, yakunini, ofițeri de vamă sau de poliție, cu chipie ascuțite la vârf și cu încrustații de lac, cu câte două săbii la centiron, soldați îmbrăcați în uniforme de pânză albastră cu dungi albe și înarmați cu puști, ostași de-ai mikadoului, strânși ca într-un sac în tunicile lor de mătase peste care poartă platoșă și cămașă de zale – apoi nenumărați militari de toate felurile, căci în Japonia meseria de soldat este tot atât de stimată pe cât este de disprețuită în China. Se văd de asemenea, strângători de oboluri, pelerini în veșminte lungi și simpli civili, cu părul lins, negru ca abanosul, cu capul mare, cu torsul lung, cu picioarele pipernicite, toți scunzi, cu pielea colorată în toate nuanțele, de la aceea închisă a aramei, până la albul mat, dar nicidecum galbenă ca a chinezilor, caracteristică prin care japonezii se deosebesc fundamental de aceștia. În sfârșit, printre trăsuri, cai, purtători de palanchine, printre cărucioare cu perdeluțe, printre „norimes” cu pereții de lac și „cangos”-uri cu perne moi, adevărate litiere de bambus, trec ici, colo, pășind mărunț cu picioarele lor micuțe în papuci de pânză, în sandale de pai împletit sau în saboți de lemn cioplit, femei, nu prea frumoase, cu ochii trași spre tâmpole, cu sânii căzuți, cu dinții înnegriți după cerința modei, purtând însă cu eleganță veșmântul național, „kimonou”, un fel de capot încins cu o eșarfă de mătase, care se termină la spate printr-un nod năstrușnic – veșmânt cunoscut și la Paris și pe care pariziențele din zilele noastre pare-se că l-au

împrumutat din Japonia.

Passepartout se plimbă preț de câteva ore prin această mulțime pestriță, privind totodată și la ciudatele prăvălii îmbelșugat asortate, la bazarile pline de înzorzonata argintărie japoneză, la birturile împodobite cu banderole și cu stegulețe, dar unde el nu avea voie să intre, la ceainăriile unde se bea cu ceașca plină apă caldă parfumată cu „saki”, lichior scos din orez fermentat, la îmbietoarele fumătorii unde se fumează un tutun foarte fin, dar nicidecum opiu, aproape de loc cunoscut în Japonia.

Tot mergând așa, Passepartout se pomeni la marginea orașului, în plin câmp, în mijlocul orezăriilor. Aici înfloreau, risipindu-și ultimele culori și ultimele miresme, camelii strălucitoare, dezvoltate ca niște adevărați copaci; iar în grădini împrejmuite cu garduri vii de bambus creșteau cireși, pruni, meri, pe care băștinașii îi cultivă mai mult pentru florile lor decât pentru fructe, și pe care sperietori schimonosite, moriști gălăgioase îi apărau contra vrăbiilor, porumbeilor, ciorilor și altor zburătoare nesățioase. Nu era cedru care să nu adăpostească un vultur sub ramurile sale majestoase; nu era salcie plângătoare să nu ascundă în frunzișul său un bâțlan, stând trist într-un picior; în sfârșit pretutindeni mișunau stâncuțe, rațe, ulii, găște sălbatice și puzderie de cocori, pe care japonezii îi țin în mare cinste, fiind la ei simbol de viață lungă și fericire.

Tot rătăcind așa, Passepartout zări prin iarbă câteva micșunele.

„Bun! își zise el. Iată cina mea de astă seară!”

Însă mirosindu-le, văzu că nu aveau nici un parfum.

„Ce nenoroc!” gândi bietul băiat.

E drept că înainte de a coborî de pe Carnație mâncase cât îl ținuse pântecul, ca și cum ar fi avut o presimțire; însă acum, după o zi întreagă de hoinăreală, își simțea stomacul foarte gol. Băgase de seamă că la măcelăriile din partea locului oile, caprele și porcii lipseau cu desăvârșire și cum, pe de altă parte, știa că e o nelegiuire să tai boii, singura rezervă pentru nevoile agriculturii, ajunsese la concluzia că în Japonia carnea eră foarte rară. Într-adevăr, nu se înșela; însă în lipsa cărnii de vită stomacul său s-ar fi mulțumit chiar și cu o halcă de mistreț sau de cerb, sau cu vreo potârniche, sau cu vreo prepeliță, în sfârșit cu orice carne de pasăre, sau cu pește – alimente care împreună cu produsele orezăriilor alcătuiesc la japonezi hrana aproape exclusivă, însă trebuia să se supună soartei și să lase pe a doua zi grija mâncării.

Între timp se făcuse noapte. Passepartout se întoarse în orașul japonez și porni la întâmplare pe străzile luminate de felinare multicolore, privind grupurile de saltimbanci care își făceau exercițiile uimitoare, căscând gura la astrologii ambulanti, cu lunetele lor în jurul cărora se îmbulzea mulțimea. Pe urmă se duse în radă, unde țărnul seânteia de torțe făcute din ramuri rășinoase, la lumina cărora pescarii momeau peștii.

În sfârșit străzile începură să se golească. După ce mulțimea dispăru, își făcură apariția patrulă de yakunini. Acești ofițeri, în uniforme lor mărețe și cu marea lor suită, păreau niște ambasadori, ceea ce pe Passepartout îl făcea să spună aceeași glumă, ori de câte ori apărea o asemenea strălucitoare patrulă:

— Ia te uită! încă o ambasadă japoneză pleacă în Europa.

Capitolul XXIII.

ÎN CARE NASUL LUI PASSEPARTOUT SE LUNGEȘTE PESTE MĂSURĂ.

A doua zi, Passepartout, înfometat și zdrobit de oboseală, își spuse că trebuie să mănânce cu orice preț, și cu cât mai repede, cu atât mai bine. E drept că pentru asta ar fi putut să-și vândă ceasul, dar mai bine ar fi murit de foame, decât să se despartă de el. Acum ori niciodată bravul nostru flăcău

trebuia să se folosească de glasul cu care îl înzestraseră natura, glas destul de puternic, dacă nu și melodios.

Passepartout știa câteva cântece franțuzești și englezești și se hotărî să-și încerce norocul cu ele. Cu siguranță că japonezii erau iubitori de muzică, pentru că la ei totul se făcea în sunetele țambalelor, tam-tam-urilor și tamburinelor și ca urmare ar fi fost peste puțină să nu prețuiască talentele unui virtuos european.

Poate însă că ora era prea timpurie pentru asemenea concert și ascultătorii, treziți pe neașteptate, nu l-ar fi răsplătit pe cântăreț aruncându-i monede cu chipul mikadoului.

Tânărul franțuz se hotărî să mai aștepte câteva ore; însă tot hoinărind se gândi că va părea prea bine îmbrăcat pentru un artist ambulant și atunci luă hotărârea să-și schimbe hainele cu niște vechituri mai potrivite cu situația sa. Unde mai pui că de pe urma acestui schimb putea să-i rămână și un rest cu care și-ar fi potolit foamea numaidecât.

Hotărârea odată luată, mai rămânea doar să fie pusă în aplicare. Însă bietul Passepartout trebui să umble mult până să găsească un negustor de haine vechi, căruia să-și spună păsul. Negustorului îi plăcură hainele europene, astfel că puțin mai târziu, Passepartout ieși de la el caraghios înveșmântat într-un vechi chimono japonez și având în cap un fel de turban strâmb, decolorat de timp. În schimb, în buzunarul său sunau câteva monede de argint.

„Bun, se gândi el, să-mi închipui că suntem în carnaval!”

Prima grijă a lui Passepartout, astfel „japonizat”, fu să intre într-o ceainărie cu înfățișare modestă, unde se ospătă cu ceva resturi de carne de pasăre și cu câțiva pumni de orez, ca omul pentru care masa de prânz rămăsese încă o problemă de rezolvat.

„Acum chestia este să nu-mi pierd capul, își zise el, după ce se văzu bine aranjat din partea pântecului. Nu pot să-mi închipui că aș avea cum să schimb zdrențele astea pe altele și mai japoneze. Trebuie deci să găsesc un inijloc de a părăsi cât mai repede cu puțină această Țară a Soarelui, despre care voi păstra numai amintiri amarnice!”

Passepartout se gândi atunci să cerceteze vapoarele care plecau spre America. Socotea că ar putea să-și ofere serviciile ca bucătar sau servitor, necerând drept plată decât călătoria și hrana. Odată ajuns la San Francisco ar fi văzut el cum putea să iasă din încurcătură. Important era să traverseze cele patru mii șapte sute de mile ale Pacificului, care se întindeau între Japonia și Lumea Nouă.

Bravul nostru flăcău nu era cătuși de puțin omul care să lase să lânzezească o idee. Astfel încât se îndreptă fără pierdere de vreme spre portul Yokohama. Însă pe măsură ce se apropia de docuri, planul său, care i se păruse așa de simplu în clipa când îi venise în minte, i se părea din ce în ce mai irealizabil. De ce ar fi fost nevoie de un bucătar sau de un servitor pe un vapor american, și ce încredere putea să inspire el, așa caraghios cum era îmbrăcat? Ce recomandării să prezinte? Ce referințe să indice?

Tocmai cum stătea așa pe gânduri, privirile îi căzură asupra unui afiș uriaș, pe care un fel de clovn îl purta pe străzile Yokohamei. Pe afiș scria cele de mai jos, în englezește:

TRUPA JAPONEZĂ DE ACROBAȚI. ONORABILULUI WILLIAM BATULCAR. ULTIMELE REPRESENTAȚII.

Înainte de plecarea lor în Statele Unite ale Americii. NASURI LUNGI – NASURI LUNGI.

SUB PROTECȚIA DIRECTĂ A ZEULUI TINGU. MARE ATRACȚIUNE MARE

— Statele Unite ale Americii! strigă Passepartout. Tocmai ce-mi trebuie mie...!

El se luă după omul-afiș, și urmărindu-l ajunse curând înapoi în orașul japonez. După un sfert de oră se oprea în fața unei mari barăci împodobite cu numeroase stegulețe; pe pereții ei exteriori se vedea pictată, fără nici o perspectivă, însă în culori țipătoare, o trupă întregă de jongleri.

Aici era circul onorabilului Batulcar, un fel de Barnum american, directorul unei trupe de saltimbanci, jongleri, clovni, acrobați, echilibriști, gimnaști, care după cum spunea afișul dădea ultimele sale reprezentații înainte de a părăsi Imperiul Soarelui, pentru a se întoarce în Statele Unite. Passepartout intră sub un fel de șopron aflat în fața barăcii, și întrebă de Mr. Batulcar. Acesta apărură în persoană.

Ce dorești? îl întrebă pe noul venit, luându-l în prima clipă drept un băștinaș.

N-aveți cumva nevoie de vreun servitor?

Un servitor, strigă directorul circului, mângâindu-și bărbuța deasă și cenușie, care îi năpădea pielea de sub bărbie. Un servitor! Am doi, ascultători, credincioși, care nu m-au părăsit niciodată și care fac treabă pe degeaba, numai să le dau de mâncare... Iată-i!

Zi când acestea, Mr. Batulcar își arată amândouă brațele vânjoase, brăzdate de vine groase ca niște coarde de contrabas.

Care va să zică, n-aveți nevoie de mine!

De loc.

Drace! Mi-ar fi priit grozav să plec cu dumneavoastră.

Ia te uită, zise onorabilul Batulcar, dumneata ești japonez cum sunt eu maimuță! De ce te-ai îmbrăcat așa?

Se îmbracă omul cum poate!

Asta-i adevărat. Ești francez?

Da, parizian, de la Paris.

Atunci cu siguranță că trebuie să știi să faci strâmbături!

Pe legea mea, răspuse Passepartout, jignit, văzând că naționalitatea lui provoacă o astfel de întrebare, noi francezii știm să facem strâmbături, e drept, dar tot așa de bine știu să le facă și americanii!

Adevărat. Ei bine, dacă nu te iau ca servitor, pot să te angajez drept clovn. Înțelege, dragul meu: în Franța se aduc comedianți străini, iar în străinătate comedianți francezi.

Ah!

Ești destul de voinic?

Mai ales când mă scol de la masă!

Și știi să cânti?

Da, răspuse Passepartout, care odinioară luase parte la câteva concerte de stradă.

Dar știi să cânti cu capul în jos, cu un titirez care se învârtește pe talpa piciorului stâng și cu o sabie în echilibru pe talpa piciorului drept?

Vezi bine! se repezi viitorul saltimbanc, amintindu-și de cele dintâi exerciții din copilărie.

Apoi atunci să știi că asta-i principalul! încheie onorabilul Batulcar. Angajamentul fu semnat *hic et nunc*.²⁴

În sfârșit, Passepartout își găsisse o situație. Era angajat „la toate” în celebra trupă japoneză, lucru nu prea măgulitor, însă peste opt zile avea să fie în drum spre San Francisco.

Reprezentăția, anunțată cu mare tâmbălău de onorabilul Batulcar, trebuia să înceapă la ora trei și deodată formidabilele instrumente ale unei orchestre japoneze, tambururi și tam-tam-uri, începură să bubuie la intrare. Se înțelege că Passepartout nu putuse studia vreun rol oarecare, dar avea să sprijine, pe umerii săi puternici marele exercițiu numit „strugurele omenesc”, executat de Nasuri Lungi ale zeului Tingu. Acest „great attraction”²⁵ al reprezentației trebuia să încheie seria exercițiilor.

Încă înainte de, ora trei spectatorii năvăliseră în baracă. Europeanii și indigenii, chinezi și japonezi,

bărbați, femeii și copiii se îngrămădeau pe banchetele înguste și în lojele din fața scenei. Muzicanții intraseră în sală și orchestra întregă – gonguri, tam-tam-uri, flaute, tamburine și tobe mari – își făcea treaba cu furie.

Această reprezentație se asemena cu toate exhibițiile de acrobați. Dar trebuie să mărturisim că japonezii sunt cei dintâi echilibriști din lume. Unul, purtând un evantai și mici bucăți de hârtie, executa exercițiul așa de grațios al fluturilor și al florilor. Altul scria repede în aer, cu fumul parfumat al pipei sale, o serie de cuvinte albăstrui, care formau un compliment la adresa spectatorilor. Unul jongla cu niște lumânări aprinse, pe care le stingea pe rând când îi treceau prin fața gurii și le aprindea din nou, una câte una, fără să întrerupă o singură clipă uimitoarea sa scamatorie. Altul prezenta cele mai neverosimile combinații cu niște sfârleze care se învârteau; în mâna lui, aceste mașini zbârnâitoare păreau animate de o viață proprie în învârtirea lor nesfârșită; ele alergau pe țevi de pipă, pe tășuri de sabie, pe fire de sârmă – adevărate fire de păr întinse de la un capăt la altul al scenei – înconjurau vase mari de cristal, se urcau pe scări de bambus, se împrăștiau în toate colțurile, producând ciudate și armonioase efecte, prin combinarea diferitelor lor tonalități. Scamatorii jonglau cu ele și sfârlezele se învârteau în aer; le aruncau ca pe niște rachete și ele se învârteau într-una; le vârău în buzunare și când le scoteau, tot se mai învârteau, până în clipa când un -resort țlestins le făcea să se deschidă ca niște jerbe de artificii!

De prisos să descriem aici minunatele exerciții ale acrobaților și gimnaștilor trupei. Numerele cu scara, cu prăjina, cu ghiuleaua, cu butoaiele, și altele fură executate cu o precizie remarcabilă. Dar cea mai de seamă

atracție a reprezentației era jocul acestor „Nasuri Lungi”, uimitori echilibriști, pe care Europa nu-i cunoaște încă.

Nasuri Lungi formează o corporație cu totul neobișnuită, aflată sub invocația directă a zeului Tingu. Îmbrăcați ca niște eroi din Evul Mediu, ei poartă o splendidă pereche de aripi pe umeri. Dar ceea ce-i caracterizează îndeosebi e un nas lung cu care își împodobesc chipul – și mai ales întrebuințarea ce i-o dau. Aceste nasuri nu sunt altceva decât niște bețe de bambus, lungi de cinci, de șase, sau chiar de zece picioare, unele drepte, altele curbe, unele netede, altele noduroase. Și tocmai pe aceste apendice, fixate foarte solid, își desfășoară ei exercițiile de echilibru.

O duzină din acești sectanți ai zeului Tingu se culcară pe spate, iar ceilalți se apucară să joace pe nasurile lor, ridicate ca niște paratrăsnete, sărind, zburând de la unul la altul, executând mișcările cele mai neverosimile.

Pentru sfârșit se anunțase publicului în mod special piramida umană, în care vreo cincizeci de Nasuri Lungi urmau să figureze „Carul lui Jaggernaut”. Dar în loc să se aprijine unii pe umerii celorlalți, artiștii onorabilului Batulcar trebuiau să se ajute numai cu nasul Ori, unul din cei care formau baza carului părăsise trupa, și cum era destul să fii voinic și îndemnatic, Passepartout fusese ales să-l înlocuiască.

Desigur că cinstitul flăcău se simți vrednic de milă când – tristă amintire a tinereții sale – își puse costumul din Evul Mediu, împodobit cu aripi multicolore, și i se aplică pe față un nas de șase picioare! Dar, în sfârșit, acest nas era mijlocul lui de trai, așa că se hotărî să meargă înainte.

Passepartout intră în scenă și se așeză lângă tovarășii săi, care trebuiau să alcătuiască baza „Carului lui Jaggernaut”. Toți se întinseră jos, cu nasul în tavan. A doua serie de echilibriști se așezară pe aceste lungi apendice, o a treia se cățăară deasupra, apoi o a patra – și pe aceste nasuri, care nu erau atinse decât în vârf se ridică îndată un monument omenesc până la frizele teatrului.

Aplauzele începură să răsună și instrumentele orchestrei izbucniră ca niște tunete, când deodată piramida se clătina, echilibrul se rupse, unul din nasurile de la bază dispăru și monumentul-se

prăbuși ca un castel alcătuit din cărți de joc...

Era vina lui Passepartout care își părăsise postul, sărise peste rampă fără ajutorul aripilor sale și, agățându-se de galeria lojilor din dreapta, căzuse la picioarele unui spectator, strigând:

Ah, stăpânul meu! Stăpânul meu!

Dumneata?

Eu!

Ei, atunci, repede la vapor, băiete!

Mr. Fogg, Mrs. Audă, care-l întovărășise, și Passepartout străbătură în goanăv coridoarele și se repeziră afară din baracă. Dar la ieșire dădură de onorabilul Batulcar, furios, care reclama daune pentru „stricăciuni”. Phileas Fogg îi potoli furia aruncându-i o mână de bancnote. Și, la ora șase și jumătate, în clipa când vaporul american se pregătea să plece, Mr. Fogg și Mrs. Audă puneau piciorul pe punte urmați de Passepartout, cu aripile în spinare și pe chip cu nasul de șase picioare, pe care încă nu apucase să și-l smulgă!

Capitolul XXIV.

ÎN CURSUL CĂRUIA SE TRAVERSEAZĂ OCEANUL PACIFIC.

Se înțelege de la sineș ce se întâmplase în fața Șanghaiului. Semnalele făcute de Tankadere fuseseră zărite de pe vaporul de Yokohama. Căpitanul, văzând pavilionul în bernă, își îndreptase vasul spre mica goeletă. Câteva clipe după aceea, Phileas Fogg, plătindu-și călătoria cu prețul convenit, punea în mâna căpitanului John Bunsby cinci sute cincizeci de livre (14.750 fr.).

Apoi, onorabilul gentleman, Mrs. Audă și Fix se urcaseră pe bordul steamerului, care îndată porni spre Nagasaki și Yokohama.

Sosit la Yokohama dimineața, 14 noiembrie, la ora reglementară, Phileas Fogg îl lăsase pe Fix să-și vadă de treburile sale și se urcase pe bordul vasului Carnație.

Aici află spre marea bucurie a doamnei Audă – și poate și a sa, deși nu lăsa să se observe prin nimic – că francezul Passepartout sosise în adevăr în ajun la Yokohama.

Phileas Fogg, care trebuia să se imbarce chiar în aceeași seară pentru San Francisco, porni Humaidecât în căutarea servitorului său. El se adresă, dar zadarnic, agenților consulari francez și englez; apoi, după ce străbătuse fără nici: un rezultat străzile Yokohamei și își pierduse nădejdea de a-l mai găsi pe Passepartout, întâmplarea, sau poate un fel de presimțire îl făcu să intre în baraca onorabilului Batulcar. Desigur că Mr. Fogg nu și-ar fi recunoscut servitorul sub caraghioasa lui îmbrăcăminte de clown, dar acesta, cum stătea cu fața-n sus, își zări stăpânul într-o lojă. El nu putu să-și stăpânească o mișcare a nasului. De aici stricarea echilibrului și tot ceea ce urmasse.

Iată ce află Passepartout chiar din gura doamnei Audă, care îi povesti cum călătorise pe goeleta Tankadere de la Hong Kong la Yokohama, în tovărășia unui oarecare Fix.

Auzind numele lui Fix, Passepartout nici măcar nu clipi. Se gândea că nu venise momentul să-i spună stăpânului său ceea ce se întâmplase între el și inspectorul de poliție. Așa încât, povestindu-și la rândul său pățania, tânărul franțuz se învinui și își ceru iertare numai pentru că se îmbătase cu opiu într-o fumătorie din Hong Kong.

Mr. Fogg ascultă cu răceală această povestire și nu răspunse nimic, apoi deschise servitorului său un credit îndestulător ca el să-și procure pe bord niște haine mai potrivite. Și, în adevăr, nu trecuse nici o oră, și cinstitul nostru flăcău, care-și tăiase nasul și aruncase aripile, nu mai avea nimic pe el care să amintească de sectantul zeului Tingu.

Vaporul care mergea de la Yokohama la San Francisco aparținea Companiei „Pacific Mail Steam” și se numea General Grant. Era un vapor mare, cu zbatouri, de două mii cinci sute de tone, bine amenajat și putând atinge o mare viteză. O cumpănă uriașă montată pe punte se balansa necontenit; la unul din

capetele ei era articulată pistonul mașinii, la celălalt o bielă care transforma mișcarea lineară în mișcare circulară și acționa direct

asupra axului zburătorilor. General Grant avea greementul unei goelete cu trei catarge, cu o mare suprafață de velatură, care îi sporea în chip simțitor viteza. Mergând cu douăsprezece mile pe oră, nu-i trebuiau mai mult de douăzeci și una de zile spre a traversa Pacificul. Phileas Fogg era deci îndreptățit să creadă că ajuns în ziua de 2 decembrie la San Francisco, la 11 ar fi putut fi la New York, iar la 20 la Londra, cu câteva ore mai devreme decât cea dată fatală de 21 decembrie.

Pe bordul vasului erau numeroși călători, englezi, mulți americani, apoi o adevărată emigrare de cooliși spre America și un oarecare număr de ofițeri din armata Indiilor, care-și foloseau concediul făcând înconjurul lumii.

În timpul acestei traversări nu se produse nici un accident nautic. Vaporul, susținut de zburătorii lui mari, echilibrat de velatură, se balansa puțin. Oceanul Pacific își îndreptătea destul de bine numele. Mr. Fogg era tot așa de calm, tot așa de puțin comunicativ ca de obicei. Tânăra sa tovarășă se simțea din ce în ce mai legată de acest om, dar prin altfel de legături decât acele ale recunoștinței. Această natură liniștită, în fond așa de generoasă, o impresiona mai mult decât ar fi crezut, și aproape fără voie se lăsa dusă de sentimente, care parcă nu aveau nici o înrâurire asupra enigmaticului Fogg.

De altfel, Mrs. Audá se interesa foarte mult de planurile gentlemanului, arătându-se îngrijorată de piedicile care ar fi putut zădărnici reușita călătoriei. Tânăra femeie discuta adeseori cu Passepartout, care citea printre cuvintele în inima ei. Acest flăcău cinstit; avea acum o încredere oarbă în stăpânul său; el nu mai contenea cu laudele în ceea ce privea cinstea, generozitatea, devotamentul lui Phileas Fogg; apoi o asigură pe Mrs.

Audá de sfârșitul fericit al călătoriei, repetând că partea cea mai grea se terminase, că ieșiseră din ținuturile fantastice ale Chinei și Japoniei, că se reîntorceau în regiuni civilizate și că, în sfârșit, un tren de la San Francisco la New York, iar de la New York la Londra un transatlantic ar fi, fără îndoială, de ajuns spre a termina acest imposibil ocol al pământului în termenul prevăzut.

După nouă zile de la părăsirea Yokohamei, Phileas Fogg străbătuse exact jumătatea globului pământesc.

În adevăr, la 23 noiembrie, General Grant trecea meridianul o sută optzeci, acela pe care se află, în emisfera australă, antipodul Londrei. E drept că din cele optzeci de zile avute la dispoziție, Phileas Fogg întrebuințase cincizeci și două și de aici înainte nu-i mai rămâneau decât douăzeci și opt.

Dar trebuie spus că dacă gentlemanul nostru se afla la jumătatea drumului

„numai prin diferența meridianelor”, în realitate el străbătuse mai mult de două treimi din drum. În adevăr, ce ocoluri forțate, de la Londra la Aden, de la Aden la Bombay, de la Calcutta la Singapore, de la Singapore la Yokohama!

Dacă ar fi mers circular pe paralela a cincizecea, pe care se află Londra, distanța n-ar fi fost decât de aproape douăsprezece mii de mile, în vreme ce, din cauza mijloacelor de locomoție, Phileas Fogg era silit să parcurgă douăzeci și șase de mii, din care până la data de 23 noiembrie făcuse aproape șaptesprezece mii cinci sute. Dar acum drumul era drept, și Fix nu se mai ținea după ei ca să le tot pună bețe-n roate!

În această zi de 23 noiembrie, lui Passepartout îi fu dat să încerce o mare bucurie. Ne amintim că încăpățânatul nostru flăcău își ținea faimosul său ceas de familie neschimbat după ora Londrei, socotind ca greșite toate orele țărilor pe care le străbătuse. Ori, în acea zi, cu toate că nu-l dăduse nici înainte, nici înapoi, ceasul său arăta la fel cu cronometrul de pe bord.

Se înțelege de la sine că Passepartout triumfă. Tare ar fi vrut să știe ce ar mai fi putut spune acum Fix, dacă s-ar fi aflat acolo!

Al naibii ticălos, ce de povești îmi spunea despre meridiane, despre soare, despre lună! repeta în sinea sa Passepartout. Hm! Ce soi de oameni! Dacă te-ai lua după ei, s-ar duce dracului ceasornicele! Eram sigur că, mai curând sau mai târziu, soarele se va hotărî s-o ia după ceasul meu...!”

Dar el nu știa un lucru: că dacă cadranul ceasornicului său ar fi fost divizat în douăzeci și patru de ore, cum sunt ceasornicele italiene, n-ar fi avut nici un motiv să se laude, căci la nouă dimineața, după ora bordului, arătătoarele instrumentului său ar fi arătat nouă seara, adică douăzeci și una de ore după miezul nopții – exact diferența care există între Londra și al o sută optzecelea meridian.

Dar dacă Fix ar fi fost în stare să-i explice acest rezultat pur fizic, Passepartout, chiar dacă l-ar fi înțeles, ar fi fost cu siguranță incapabil să-l admită. Și, în orice caz, dacă, prin absurd, inspectorul de poliție s-ar fi arătat pe neașteptate în fața lui, este probabil că Passepartout, care avea de ce să-i poarte pică, ar fi discutat cu el cu totul alt subiect și cu totul în alte condițiuni.

Dar unde se afla Fix în acel moment...?

Fix era chiar pe bordul vaporului General Grant.

În adevăr, sosind la Yokohama, agentul îl părăsise pe Mr. Fogg, pe care spera să-l întâlnească din nou în timpul zilei, și se dusese numai decît la consulatul englez.

Acolo, găsisese în sfârșit mandatul, care, venind pe urma lui de la Bombay, avea patruzeci de zile de când era emis – și venise de la Hong Kong cu același Carnație, pe bordul căruia credeau că se află detectivul. Închipuiți* vă deceptia lui Fix! Mandatul nu mai folosea la nimic, căci Mr. Fogg părăsise posesiunile engleze! Spre a-l putea aresta acum era nevoie de un act de extrădare!

„Fie! își zise detectivul, după primul moment de mînie. Mandatul meu nu mai este bun aici, dar va fi în Anglia. Ticălosul acesta face impresia că vrea să se întoarcă în patrie, crezând că poliția i-a pierdut urma.

Bine! îl voi urma pînă acolo. Cât despre bani, să dea Dumnezeu să mai rămîna ceva din ei! Dar cu călătoria asta, cu bacșișurile, cu procesul, cu amenzile, cu elefanții, cu tot felul de cheltuieli, omul meu a și lăsat mai mult de cinci mii de lire în drumul lui. Eh, la urma urmelor, Banca e bogată!”

Luând deci hotărârea să-l urmărească mai departe pe răufăcător, el se îmbarcă pe General Grant. Era pe bord, când sosiră Mr. Fogg și Mrs. Audă.

Spre inarea lui surprindere, îl recunosc și pe Passepartout, sub costumul său de clown, de aceea se „ascunse repede în cabina sa, spre a evita o explicație care putea compromite totul. Mulțumită numărului mare de călători, socotea

să nu fie zărit de dușmanul său, când, chiar în aceeași zi, se găsi față-n față cu el pe puntea de la prova.

Passepartout sări asupra lui, fără altă explicație, și, spre marea plăcere a unor americani care pariară imediat pentru el, administră nenorocitului inspector o bătaie zdravănă, care demonstra marea superioritate a boxului francez asupra boxului englez.

După ce isprăvi, franțuzul se simți mai liniștit și mai ușurat. Fix se ridică, într-o stare destul de proastă și, privindu-și adversarul, îl întrebă cu răceală:

Ai terminat?

Da, pentru moment.

Atunci, vino să stăm de vorbă.

Să...

În interesul stăpînului dumitale!

Impresionat de acest sânge rece, Passepartout îl urmă pe inspectorul de poliție și se așezară amîndoi într-un ungher, la prova.

M-ai burdușit! începu Fix. Bine. Acum, ascultă-mă. Pînă azi am fost adversarul domnului Fogg, dar

acum sunt de partea lui.

În sfârșit! strigă Passepartout. Te-ai convins că e un om cinstit?

Nu! răspunde rece Fix. Îl cred un ticălos... St! stai liniștit și lasă-mă să vorbesc. Atâta vreme cât domnul Fogg se afla în posesiunile engleze, am avut interesul să-l întârzi, fiindcă așteptam un mandat de arestare.

Am făcut totul pentru asta: am ridicat împotriva lui pe preoții din Bombay, te-am îmbătat la Hong Kong, te-am despărțit de stăpânul dumitale, l-am făcut să piardă vaporul de Yokohama...

Passepartout asculta, cu pumnii strânși.

Acum, reluă detectivul, s-ar părea că domnul Fogg se întoarce în Anglia. Fie, îl voi urma! Dar de azi înainte voi pime tot atâta grijă și zel să înlătur piedicile din drumul lui, cât am pus mai înainte ca să le ridic. Vezi, prin urmare, că jocul meu s-a schimbat – și s-a schimbat pentru că acesta este interesul meu.

Adaug că interesul dumitale este același cu al meu, căci numai în Anglia vei ști dacă ai fost în serviciul unui tâlhar sau al unui om de treabă!

Passepartout asculta foarte atent, și la urmă ajunse la convingerea că Fix vorbea cu bună credință. Suntem prieteni? întrebă detectivul.

Prieteni? Nu! Aliați, da, până la dovada contrarie, căci la cel mai mic semn de trădare îți sucesc gâtul.

De acord! încheie liniștit inspectorul de poliție.

Unsprezece zile după aceea, la 3 decembrie, General Grant intra în golful Porții de Aur și sosea la San Francisco.

Mr. Fogg nu era nici în pierdere, nici în câștig cu vreo zi.

Capitolul XXV.

ÎN CARE SE FACE O SCURTĂ DESCRIERE A ORAȘULUI SAN FRANCISCO ÎNTR-O ZI DE MITING.

Era ora șapte dimineța, când Phileas Fogg, Mrs. Audă și Passepartout puseră piciorul pe continentul american – dacă se poate da acest nume cheiului plutitor pe care debarcaseră. Aceste cheiuri, urcând și coborând o dată cu marea, ușurează încărcatul și descărcatul vapoarelor. În lungul lor se îngrămădesc clipere de toate mărimile, vapoare de toate naționalitățile și acele vase numite steamboats, cu mai multe punți, etajate, care fac curse pe Sacramento și pe afluenții săi. Se îngrămădesc de asemenea pe aceste cheiuri produsele unui comerț care se întinde până în Mexic, în Peru, în Chile, în Brazilia, în Europa, în Asia, în toate insulele Oceanului Pacific.

În bucuria lui de a pune în sfârșit piciorul pe pământ american, Passepartout crezu de cuviință să debarce, executând cu măiestrie un salt periculos. Dar aterizând pe chei, ale cărui scânduri erau putrede, fu cât pe ce să treacă prin ele. Foarte zăpăcit de felul cum „pusese piciorul” pe noul continent, flăcăul nostru scoase un strigăt din adâncul răunchilor, care făcu să-și ia zborul un cârd de cormorani și pelicani, oaspeți obișnuiți ai acestor cheiuri plutitoare.

Îndată ce debarcă, Mr. Fogg se interesă când pleca primul tren spre New York, și află că la ora șase seara; avea deci o zi întreagă de petrecut în San Francisco.

Gentlemanul chemă o trăsură, în care se urcă împreună cu Mrs. Audă, și Passepartout se cățăără pe capră; vehiculul, care se plătea trei dolari cursa, se îndreptă spre International-Hotel.

Din locul înalt unde se afla, Passepartout cerceta cu viu interes marele oraș american; străzi largi, case joase bine aliniate, biserici și temple în stil gotic anglo-saxon, docuri imense, antrepozite ca niște palate, unele de lemn, altele de cărămidă; pe străzi, trăsuri numeroase, omnibuze, tramvaie, iar pe trotuare, puzderie de oameni, nu numai americani și europeni, ci și chinezi și indieni, care puteau

să însemne o populație de peste două sute de mii de suflete.

Passepartout fu destul de surprins de ceea ce vedea în fața ochilor. El crezuse că debarcă tot în așezarea legendară de la 1849, în orașul bandiților, incendiatorilor și asasinilor veniți aici în grabă în căutarea pepitelor de aur – imens balamuc al tuturor declasaților, unde oamenii jucau la noroc pulberea de aur, cu revolverul într-o mână și cu cuțitul în alta. Dar aceste „frumoase timpuri” trecuseră. San Francisco se înfățișa acum ca un mare oraș comercial. Turnul înalt al primăriei, unde vegheau paznicii, domina toată această îngemănare de străzi și de bulevarde, care se întretaiau în unghiuri drepte, și între care se întindeau mici grădini verzi, apoi cartierul chinez, care părea a fi importat din Imperiul Ceresc într-o cutie cu jucării. Nu se mai vedeau vestitele sombreros, nici cămășile roșii după moda căutătorilor de aur, nici indienii cu capul împodobit cu pene, ci pălării de mătase și haine negre, pe care le purtau un mare număr de gentlemen dedați unei activități febrile. Unele străzi, între altele Montgomery-street amintind Regent Street de la Londra, sau Bulevardul Italianilor de la Paris, ca și Broadway-ul New York-uz – erau mărginite de magazine strălucitoare, care expuneau în vitrinele lor produsele lumii întregi.

Când Passepartout sosi la International-Hotel, avea impresia că se află încă în Anglia.

Parterul hotelului era ocupat de un imens „bar”, un fel de bufet, unde oricine putea să mănânce pe gratis.

Se servea carne rece, supă de stridii, biscuiți și cester, fără ca mușterii să-și deschidă punga. El nu plătea decât băutura, bere blondă, porto sau Xeres, dacă voia să se răcorească. Lui Passepartout asta i se păru „foarte american”.

Restaurantul hotelului era confortabil. Mr. Fogg și Mrs. Audă se instalară la o masă, unde fură serviți din belșug în farfurii foarte mici, de către niște chelneri negri, având cea mai neagră culoare cu puțință.

După masă, gentlemanul nostru, împreună cu tovarășa sa, părăsi hotelul, spre a se duce la birourile consulului englez, ca să-și vizeze pașaportul. Pe trotuar își găsi servitorul, care-l întrebă dacă, înainte de a lua trenul Pacificului, n-ar fi cuminte să cumpere câteva duzini de carabine Enfield și de revolvere Colt. Passepartout auzise vorbindu-se despre șiuși și pawnieși care opresc trenurile întocmai ca niște tâlhari spanioli. Mr. Fogg răspunse că ar fi o precauție inutilă, dar îi dădu mână liberă să facă după cum voia. Apoi se îndreptă spre birourile agentului consular.

Nu făcuse nici două sute de pași, când „printr-o nemaipomenită întâmplare” dădu nas în nas cu Fix. Inspectorul se arătă foarte surprins. Cum? Traversaseră Pacificul împreună fără să se întâlnească pe bord?... În orice caz, Fix nu putea fi decât onorat de a revedea pe gentlemanul căruia îi datora atâta, și, interesele sale chemându-l în Europa, va fi încântat să-și continue călătoria într-o tovărășie atât de plăcută.

Mr. Fogg răspunse că dânsul va fi cel onorat și Fix – care ținea să nu-l piardă de loc din vedere – îi ceru voie să viziteze împreună acest ciudat oraș San Francisco. Gentlemanul încuviință.

Iată-i deci pe Mrs. Audă, Phileas Fogg și Fix hoinărind pe străzi. Ei se pomeniră îndată în Montgomerystreet, unde mulțimea nu mai avea număr. Oamenii se îmbulzeau pe trotuare, în mijlocul drumului, pe liniile de tramvaie, cu toată trecerea neconținută a vehiculelor, în pragul prăvăliilor, la ferestrele tuturor caselor și chiar pe acoperișuri... Prin mijlocul mulțimii se strecurau oameni-afișe, steaguri și banderole fluturau în vânt, de pretutindeni izbucneau strigăte:

Ura pentru Kamerfield!

Ura pentru Mandiboy!

Era un miting. Cel puțin așa gândea Fix și el împărtăși părerea sa domnului Fogg, adăugând:

Poate am face bine să nu ne amestecăm în gloata asta: să nu ne pomenim cu vreun pumn.

În adevăr! răspunse Phileas Fogg. Și pumnii, oricât ar fi ei de politici, tot pumni rămân!

Auzind această observație, Fix se socoti dator să zâmbească. Apoi, spre a nu fi prinși în învâlmășeală, se urcară câteșitrei pe platforma unei scări care ducea pe o terasă, aflată deasupra străzii Montgomery. În fața lor, de partea cealaltă a străzii, între taraba unui negustor de cărbuni și magazinul unui vânzător de petrol, era organizat un birou în aer liber, către care păreau că se îndreaptă diferitele curente ale mulțimii.

Și acum, ce era cu acest miting? Ce anume îl prilejuise? Phileas Fogg habar n-avea. Era vorba de numirea unui înalt funcționar militar sau civil, a unui guvernator de stat, sau a unui membru al Congresului? Așa s-ar fi putut crede, având în vedere nemaipomenita animație care stăpânea orașul.

În clipa aceea în mulțime se stârni o mișcare largă. Toate brațele erau în sus. Unele, cu pumnii strânși, parcă se agitau ridicându-se și lăsându-se repede în jos, în mijlocul strigătelor – fără îndoială un mod energic de a formula iun vot. Masa de oameni, împinsă înapoi, se frământa, străbătută de vârtejuri. Steagurile se clătinau, dispăreau o clipă și reapăreau în zdrențe.

Mișcarea mulțimii se propaga până la scară, în timp ce capetele se mișcau la suprafață, ca o mare răscolită brusc de vijelie.

Numărul pălăriilor negre se micșora văzând cu ochii, și cea mai mare parte dintre ele părea că și-au pierdut din înălțimea lor normală.

Evident, e un miting, observă Fix, și cauza care l-a provocat trebuie să fie pasionantă. Nu m-aș mira de loc să fie iarăși vorba de chestiunea „Alabama”, deși aceasta a fost rezolvată.

Poate, răspunse simplu Mr. Fogg.

În orice caz, doi campioni sunt față-n față, onorabilul Kamerfield și onorabilul Mandiboy.

Mrs. Audă, la brațul lui Phileas Fogg, privea surprinsă această scenă furtunoasă, iar Fix se pregătea să întrebe pe unul din vecini din ce pricină se frământă astfel poporul, când deodată se stârni o mișcare și mai puternică. Uralele, însoțite de injurii, se dublară. Nu se mai vedea nici o mână, ci numai pumni, pretutindeni.

Cei din trăsurile oprite, din omnibuzele care nu mai puteau înainta schimbau cu ceilalți ghionturi îndesate.

Toate obiectele serveau drept proiectile. Cizme și pantofi descriau în aer traiectorii lungi și în vociferările mulțimii părea chiar că se amestecă detunăturile naționale ale unor revolve.

Gloata ajunsese la scară și se îmbulzi pe primele trepte.

Unul din partide era desigur respins, fără ca spectatorii neinformați să-și poată da seama dacă victoria era de partea onorabilului Mandiboy sau a lui Kamerfield.

Cred că e mai bine să ne retragem, zise Fix, care nu ținea ca „omul său” să primească vreo lovitură sau să i se întâmple cine știe ce. Dacă aici e cumva vorba de Anglia și dacă își dau seama că suntem englezi, putem să ieșim prost de tot în învâlmășeala asta!

Un cetățean englez... dădu să răspundă Phileas Fogg.

Dar gentlemanul nu-și putu sfârși fraza. În spatele lui, de pe terasa din partea de sus a scării, porniră urlete înspăimântătoare. Lumea striga:

Ura!... Hip-hip ura pentru Mandiboy!

Era un grup de alegători care soseau în ajutor, luând prin flanc pe partizanii lui Kamerfield.

Mr. Fogg, Mrs. Audă și Fix se găsiră între două focuri.

Era prea târziu ca să mai fugă – și era peste putință să țină piept acestui torent de oameni înarmați cu bastoane plumbuite și cu măciuci. Cei doi bărbați, care se străduiau s-o apere pe tânăra femeie, se pomeniră îmbrânciți cu brutalitate. Flegmatic ca de obicei, Mr. Fogg încercă să se apere cu pumnii,

aceste arme naturale pe care natura le-a dăruit oricărui englez, dar zadarnic.

Un vlăjgan cât toate zilele, cu un barbișon roșu, cu fața sângerie, cu umerii largi, care părea a fi șeful bandei, ridică un pumn uriaș asupra lui – și desigur că l-ar fi strivit cu sete, dacă Fix, din devotament, nu l-ar fi împins în lături pe gentleman, primind lovitura în locul său. Sub pălăria de mătase a detectivului, transformată în simplă tocă, crescuseră pe loc un enorm cucui.

Yancheule! exclamă Mr. Fogg, aruncând adversarului său o privire de profund dispreț.

Englezule! răspuse celălalt.

Ne vom mai întâlni!

Când ți-o plăcea! Numele dumitale?

Phileas Fogg. Al dumitale?

Colonel Stamp W. Proctor.

Cu aceste cuvinte vijelia trecu. Fix, care fusese trântit pe jos, se ridică anevoie, cu îmbrăcămintea ferfeniță, dar fără răni serioase. Haina sa de călătorie se sfâșiase în două părți inegale, iar pantalonii semănau cu acei chiloți pe care unii indieni – chestie de modă – nu-i pun decât după ce mai întâi i-au tăiat în fund. Dar, într-un cuvânt, Mrs. Audá fusese cruțată, și numai detectivul se alesese cu o lovitură de pumn.

Mulțumesc! i se adresă Mr. Fogg acestuia, îndată ce ieșiră din mulțime.

N-aveți pentru ce! răspuse Fix. Dar acum haideți repede.

Unde?

La un negustor de confecții.

În adevăr această vizită era necesară. Hainele lui Phileas Fogg și ale lui Fix atârnavă în zdrențe, ca și cum cei doi gentlemen s-ar fi bătut în numele onorabililor Kamerfield și Mandiboy.

O oră mai târziu, îmbrăcați și pieptănați cuviincios, se întoarseră la International-Hotel.

Aici Passepartout își aștepta stăpânul, înarmat cu o jumătate de duzină de revolvere-pumnal, cu șase focuri și cu aprindere centrală. Văzându-l pe Fix în tovărășia domnului Fogg, fruntea lui Passepartout se încreți, dar după ce Mrs. Audá îi povesti în câteva cuvinte cele întâmplate, flăcăul se însenină. Era limpede, Fix nu se mai purta ca un dușman ci ca un aliat – deci își ținea cu vântul.

După ce prânziră, fu adus un coach, cu care călătorii să se ducă la gară, împreună cu bagajele lor.

Când să se urce în trăsură, Mr. Fogg întrebă pe Fix:

L-ați mai văzut pe acel colonel Proctor?

Nu, răspuse detectivul.

Mă voi întoarce în America pentru a-l găsi, continuă Phileas Fogg cu răceală. Nu se poate ca un cetățean englez să se lase tratat în felul acesta.

Inspectorul zâmbi fără să răspundă. Dar, după cum se vede, Mr. Fogg făcea parte din acea rasă de englezi care, dacă nu admit duelurile în țara lor, se bat în străinătate, când e vorba să-și apere onoarea.

La ora șase fără un sfert, călătorii ajunseră la gară, unde găsiră trenul gata de plecare.

În clipa când Mr. Fogg voia să se urce în vagon, văzu un funcționar, de care se apropie și-l întrebă:

Dragul meu, n-au fost astăzi ceva tulburări în San Francisco?

A fost un miting, domnule, răspuse funcționarul.

Totuși, am observat oarecare mișcare pe străzi.

A fost vorba numai de un miting organizat pentru o alegere.

Alegerea unui general comandant, desigur! continuă Mr. Fogg.

Nu, domnule, a unui judecător.

Auzind acest răspuns, gentlemanul nostru se urcă în vagon și trenul porni cu toată viteza.

Capitolul XXVI.

ÎN CARE SE CĂLĂTOREȘTE CU TRENUL EXPRES PE CALEA FERATĂ A PACIFICULUI

„Ocean to Ocean” – astfel zic americanii și aceste trei cuvinte ar trebui să fie numele generic al aceluși „grand trunk” care traversează Statele Unite ale Americii în partea lor cea mai largă. Dar, în realitate, „Pacific rail-road” e alcătuit din două părți distincte: „Central Pacific”, între San Francisco și Ogden și „Union Pacific” între Ogden și Omaha. Aici se întâlnesc cinci linii, care asigură orașului Omaha legături foarte dese cu New York-ul.

New York și San Francisco sunt deci unite acum printr-o panglică de metal neîntreruptă, care nu măsoară mai puțin de trei mii șapte sute optzeci și șase de mile. Între Omaha și Pacific drumul de fier străbate o regiune încă plină de indieni și de fiare sălbatice – ținut întins pe care mormonii au început să-l colonizeze către 1845, după ce fuseseră alungați din Illinois.

Odinioară, chiar în împrejurările cele mai prielnice, trebuiau șase luni spre a merge de la New York la San Francisco. Acum sunt de ajuns șapte zile.

În 1862, cu toată opoziția deputaților din sud, care voiau o cale ferată mai apropiată de ținuturile lor, traseul rail-road-ului fu stabilit între paralelele a patruzeci și una și a patruzeci și doua. Mult regretatul președinte Lincoln hotărî el însuși ca noua linie să pornească din orașul Omaha, statul Nebraska. Lucrările fură începute îndată și conduse în acel stil american, care nu se încurcă în hârtoage și birocrație. Rapiditatea lucrului nu trebuia să păgubească cu nimic buna lui execuție. În prerie se înainta cu o milă și jumătate pe zi. O locomotivă, mergând pe șinele așezate în ajun, aducea șinele pentru a doua zi și își continua drumul pe măsură ce ele erau fixate.

Pe parcursul său „Pacific Railroad” are mai multe ramificații, în statele Iowa, Kansas, Colorado și Oregon.

Pornind de la Omaha, el urmează Platte-river de-a lungul malului stâng, până la vărsarea brațului de nord, își continuă drumul de-a lungul brațului de sud, traversează terenurile Laramiei și Munții Wahsatch, înconjoară Lacul Sărat, ajunge la Lake-Salt-City, capitala mormonilor, se înfundă în valea Tullei, străbate pustiul american, Munții Cedar și Humboldt, Humboldt-river, Sierra Nevada și coboară pe lingă Sacramento până în Pacific, fără ca pe tot acest traseu să întâlnești o pantă care să urce mai mult de o sută douăzeci de picioare la milă, chiar în traversarea Munților Stâncoși.

Astfel se prezenta această lungă arteră pe care trenurile o străbăteau în șapte zile, și care avea să permită onorabilului Phileas Fogg – cel puțin după cum spera el – ca la 11 ale lunii să ajungă la New York, de unde să ia vaporul de Liverpool.

Vagonul în care se urcase gentlemanul nostru era un fel de omnibus lung, pus pe două boghiuri cu câte patru roate fiecare, putând astfel să circule chiar și în curbele cu raza mică. În interior nu se aflau compartimente, ci două rânduri de canapele, puse de o parte și de alta, în lung, lăsând la mijloc un loc de trecere spre cabinetele de toaletă, cu care era prevăzut fiecare vagon. Vagoanele la rândul lor comunicau între ele prin pasarele și călătorii puteau să circule de la un capăt la altul al trenului. Ei aveau astfel la dispoziție vagoane-salon, vagoane-terasă, vagoane restaurant și vagoane- cafenea. Nu lipseau decât vagoanele-teatru, dar aveau să fie și acelea într-o zi.

Între vagoane se vânturau neîncetat strigându-și marfa vânzători de cărți și de jurnale, de lichioruri, de comestibile și de țigări, cărora nu le lipseau de loc mușteriii.

Plecaseră din Oakland la ora șase seara. Se lăsase noaptea – o noapte rece, întunecoasă, cu cerul acoperit de nori care amenințau a ninsoare. Trenul nu mergea prea repede; ținând seama de opriri, nu făcea mai mult de douăzeci de mile pe oră, viteză care îi îngăduia totuși să străbată Statele Unite în timpul prevăzut.

Călătorii vorbeau puțin, de altfel somnul avea să-i cuprindă îndată pe toți. Passepartout ședea lângă inspectorul de poliție, dar nu schimba un cuvânt cu el. De la ultimele întâmplări, relațiile lor se răciseră foarte mult.

Nici simpatie, nici intimitate. Fix nu se schimbase de loc în felul său de a fi, în schimb Passepartout păstra cea mai mare rezervă față de vechiul său prieten, gata la prima bănuială să-l strângă de gât.

O oră după plecarea trenului începu să ningă, ninsoare ușoară, care, din fericire, nu putea să întârzie mersul trenului. Pe ferestre nu se mai zărea decât o uriașă pânză albă, pe fondul căreia, desfășurându-se în rotocoale, fumul locomotivei părea cenușiu.

La ora opt, un steward intră în vagon și anunță călătorii că se făcuse ora de culcare. Acest vagon era un „sleeping-car”, care în câteva minute fu transformat în dormitor. Spătarele canapelelor se lăsară pe spate, cușete pliate cu grijă se desfăcură printr-un sistem ingenios, în câteva clipe fură improvizate cabine și fiecare călător avu îndată la dispoziția sa un pat confortabil, pe care perdele groase îl apărau de orice privire curioasă.

Cearșafurile erau albe, pernele moi – n-aveai decât să te culci și să dormi, ceea ce făcu fiecare, ca și cum s-ar fi aflat în cabina confortabilă a unui vapor, în vreme ce trenul gonea cu toată viteza prin statul Californiei.

În ținutul care se întinde între San Francisco și Sacramento, pământul este puțin frământat. Drumul de fier care îl străbate, sub numele de „Central Pacific-road” pleacă de la Sacramento și înaintează spre est, ca să întâlnească pe cel care vine de la Omaha. De la San Francisco până la Sacramento, linia merge direct spre nord-est, de-a lungul lui American-river, care se varsă în golful San Pablo.

Cele o sută douăzeci de mile cuprinse între aceste două orașe însemnate fură străbătute în șase ore, și către miezul nopții, pe când dormeau primul lor somn, călătorii trecură prin Sacramento. Deci ei nu văzură nimic din acest oraș demn de luat în seamă, capitala Californiei, nici frumoasele sale cheiuri, nici străzile largi, nici hotelurile splendide, nici scuarurile, nici templele sale.

Ieșind din oraș, trenul lăasă în urmă gările Junction, Roclin, Auburn și Colfax, și intră în masivul Sierra Nevada. La ora șapte dimineața trecu și prin gara Cisco.

După o oră, dormitorul devenise iar un vagon obișnuit, și călătorii puteau să vadă prin ferestre priveliștile pitorești ale acestei țări muntoase.

Traseul căii ferate trebuia să țină seama de capriciile Sierrei, ici agățându-se de povârnișurile muntelui, colo trecând pe deasupra prăpăstiilor, ocolind colțurile de stâncă prin curbe îndrăznețe, avântându-se prin strâmtoni înguste, pe care le-ai fi crezut fără ieșire. Locomotiva, sclipitoare ca o raclă aurită, cu felinarul ei mare care arunca lumini roșcate, cu clopotul său argintat, cu grătarul de protecție care se întindea în față ca un pinten, își amesteca șuierăturile și mugetele cu acelea ale torenților și ale cascadelor și își împletea fumul printre ramurile negre ale brazilor.

Pe acest parcurs erau prea puține tuneluri și poduri.

Rail-road-ul încingea povârnișurile munților, necăutând o linie dreaptă – drumul cel mai scurt de la un punct la altul – și neluptându-se cu natura.

Către ora nouă, trenul trecu în statul Nevada, prin valea Carson, urmând mereu direcția nord-est. La prânz plecă din Reno, unde se oprise douăzeci de minute, pentru prânzul călătorilor.

De aici înainte, calea ferată merge câteva mile spre nord, urmând cursul râului Humboldt, apoi cotește spre est, o dată cu această apă pe care nu o mai părăsește până la izvoarele ei, aproape de hotarul oriental al statului Nevada.

După ce prânziră, Mr. Fogg, Mrs. Audá și tovarășii lor își reluară locurile în vagon. Așezați confortabil, ei urmăreau priveliștea variată care trecea pe sub ochii lor – preri întinse, munți profilându-se la orizont, „creek”-uri rostogolindu-și apele înspumate. Uneori, o turmă mare de bizoni,

îngrămădită departe în zare, părea un dig mișcător. Aceste cirezi fără număr de rumegătoare devin adeseori obstacole de neînving în calea trenului. S-au văzut mii de asemenea animale defilând timp de mai multe ore, în rânduri strânse, peste rail-road. Locomotiva este atunci silită să se oprească și să aștepte trecerea lor.

Așa se întâmplă și de data aceasta. Pe la ora trei după amiază o turmă de bizoni, numărând zecedouăsprezece mii de capete, bară drumul de fier. Locomotiva își încetini viteza și încercă să-și înfigă pintenul în flancul imensei coloane, dar trebui să se oprească în fața masei de neștrăbătut.

Aceste rumegătoare – buf fălos, cum le numesc greșit americanii – puteau fi văzute cum mergeau cu pasul lor liniștit, scoțând câteodată mugete înspăimântătoare.

Erau mai mari decât taurii din Europa, aveau picioarele și coada scurtă, greabănul ieșit în afară, formând o cocoasă musculoasă, coarnele depărtate la bază, capul, grumazul și ceafa acoperite de o coamă lungă. Nu se putea gândi nimeni să oprească această migrație. Când bizonii au ales o direcție, nimic nu va putea împiedica sau modifica mersul lor. E un torent de carne vie, pe care nici o piedică n-ar putea să-l oprească.

Călătorii, înghesuiți pe platformele vagoanelor, priveau curioși ciudatul spectacol. Dar cel care s-ar fi convenit să pară mai grăbit decât toți, Phileas Fogg, rămăsese la locul său și aștepta filosofic ca bivoli să binevoiască să elibereze trecerea. Passepartout era furios de întârzierea pe care o pricinuia această îmbulzeală de animale, asupra cărora ar fi vrut să descarce întreg arsenalul său de revolvere.

— Ce țară! strigă el. Niște boi opresc trenurile și merg ca la procesiune, fără să se grăbească, de parcă n-ar împiedica circulația! Pe dumnezeul meu, aș vrea să știu dacă Mr. Fogg a prevăzut această întâmplare în program! Și mecanicul, uite la el, nu îndrăznește să dea drumul mașinii peste vitele astea ticăloase!

Mecanicul nu încercase câtuși de puțin să treacă peste obstacol și bine făcuse. Fără îndoială că ar fi strivit primii bivoli cu grătarul locomotivei; dar, oricât ar fi fost ea de puternică, locomotiva s-ar fi oprit curând, scoasă de pe șine și astfel trenul ar fi fost în primejdie.

Deci, cel mai bun lucru era să aștepte cu răbdare și apoi să câștige timpul pierdut mărinv viteza trenului.

Defilarea bizonilor dură trei ore lungi – și drumul nu fu liber decât la căderea nopții. În clipa când ultimele rânduri ale turmei traversau linia, primele se pierdeau departe, sub linia orizontului către sud.

La ora opt, trenul străbătea cheile râului Humboldt, iar la ora nouă și jumătate trecea pe teritoriul Utahului, regiunea marelui Lac Sărat, ciudata țară a mormonilor.

Capitolul XXVII.

ÎN CARE PASSEPARTOUT ASCULTĂ CU O VITEZĂ DE DOUĂZECI DE MILE PE ORĂ UN CURS DE ISTORIE MORMONĂ.

În timpul nopții de 5 spre 6 decembrie, trenul goni spre sud-est, străbătând un spațiu de aproape cincizeci de mile, apoi merse tot atâtea mile spre nord-est, apropiindu-se de marele Lac Sărat.

Către ora nouă dimineața, Passepartout ieși la aer, pe platforma vagonului. Vremea era rece, cerul cenușiu, dar ninsoarea contenise. Talgerul soarelui, mărit de ceață, părea o uriașă monedă de aur, și flăcăul nostru își

trecea timpul calculându-i valoarea în lire sterline, când apariția unui personaj destul de ciudat îl întrerupse din această ocupație utilă.

Personalul cu pricina, care luase trenul din gara Elko, era un om înalt, foarte negricios, cu mustăți negre, ciorapi negri, pălărie de mătase neagră, vestă neagră, pantaloni negri – numai cu cravată albă; în plus, mai avea mănuși din piele de câine. Ai fi zis că e o față bisericească. El mergea de la un

capăt la celălalt al trenului și pe ușa fiecărui vagon lipea cu ceară de pecetluit o notiță scrisă cu mâna.

Passepartout se apropie, și pe una din aceste notițe citi că onorabilul „elder” William Hitsch, misionar mormon, profitând de prezența sa în trenul nr. 48, va ține de la ora 11 la miezul nopții, în vagonul nr. 117, o conferință despre mormonism, invitând să fie ascultat de către toți gentlemenii care țin să se instruiască asupra misterelor religiei „Sfinților din Ultimele Zile”.

„Fără îndoială, o să mă duc”, își zise Passepartout, care nu știa despre mormonism decât ceva în legătură cu obiceiurile sale poligame, baza societății mormone.

Vestea se răspândi repede printre cei vreo sută de călători aflați în tren.

Dintre aceștia, un număr de cel mult treizeci de inși, atrași de farmecul conferinței, ocupau la ora 11 canapelele din vagonul indicat. Passepartout se afla în primul rând al credincioșilor. În schimb, nici stăpânul său, nici Fix nu crezuseră că merită să se ostenească pentru asemenea lucru.

La ora anunțată, elderul William Hitsch se ridică, și cu o voce mâniată, ca și cum ar fi fost contrazis dinainte, începu să răcnească:

— Vă spun eu că Joe Smith e un martir, că fratele său Hiram e un martir, și că persecuțiile guvernului împotriva profeților vor face un martir și din Brigham Young! Cine îndrăznește să susțină contrariul? Nimeni nu încercă să contrazică pe misionar, a cărui exaltare contrasta cu fizionomia sa altminteri calmă. Dar fără îndoială că mânia sa se explica prin aceea că mormonismul era în prezent supus la grele încercări. În adevăr, guvernul Statelor Unite înfrânsese, nu fără greutate, pe acești fanatici independenți. Înfrânsese Utahul și îl supusese legilor Uniunii, după ce arestase pe Brigham Young acuzat de rebeliune și de poligamie. De atunci, discipolii profetului își dublaseră eforturile și, așteptând să treacă la fapte, rezistau cu vorba pretențiilor Congresului.

După cum se vede, elderul William Hitsch își căuta adepții până și pe drumul de fier.

Făcându-și expunerea pasionantă prin izbucnirile glasului și prin violența gesturilor, el începu să povestească istoria mormonismului, din timpurile biblice: Cum, în Israel, un profet mormon din tribul lui Iosef publică analele religiei noi și le lasă moștenire fiului său, Mormon; cum multe secole mai târziu, această prețioasă carte, scrisă cu caractere egiptene, fu tălmăcită de Joseph Smith junior, fermier din statul Vermont, care se relevă ca profet mistic în 1825; cum, în sfârșit, un trimis ceresc apără într-o pădure luminoasă și îi dădu analele domnului.

La acest punct, câțiva auditori, prea puțin interesați de expunerea retrospectivă a misionarului, părăsiră vagonul; dar William Hitsch își continuă povestirea arătând cum Smith junior, adunând pe tatăl său, pe frații săi și câțiva discipoli, fondă religia „Sfinților din Ultimele Zile” – religie care, adoptată nu numai în America, dar și în Anglia, Scandinavia, Germania, are printre credincioșii ei numeroși meseriași și oameni cu profesii libere; cum a fost fondată o colonie în Ohio; cum a fost ridicat un templu cu prețul de două sute de mii de dolari și cum a fost zidit un oraș la Kirkland; cum Smith a ajuns un bancher îndrăzneț și a primit de la un simplu păzitor de mumii un papirus cuprinzând o povestire scrisă de mâna lui Abraham și a altor egipteni vestiți.

Această povestire arătându-se a fi cam prea lungă, rândurile auditorilor se răriră și mai mult; acum nu mai rămăseseră de față decât vreo douăzeci de inși.

Dar elderul, fără să-i pese de această dezertare, își continuă povestirea, arătând cu amănunte cum Joe Smith dădu, faliment în 1837; cum acționarii săi ruinați îl unseră cu păcură și-l tăvăliră prin fulgi; cum câțiva ani mai târziu fu regăsit, mai onorabil și mai onorat ca oricând la Independența în Missouri, acolo fiind el șef al unei comunități înfloritoare, care nu număra mai puțin de trei mii de

discipoli, și că atunci, urmărit de ura păgânilor, trebui să fugă în Far-West-ul american.

În vagon mai rămăseseră zece auditori și printre ei onestul Passepartout, care asculta cu urechile ciulite.

Astfel află el cum, după lungi persecuții, Smith apăru din nou în Illinois și în 1839 întemeie pe malurile Mississippi-ului orașul Nauvoo-la-Belle, a cărui populație ajunse la douăzeci și cinci de mii de suflete; cum Smith deveni primarul, judecătorul suprem și generalul comandant; cum în 1843 își puse candidatura la prezidenția Statelor Unite, și cum, în sfârșit, atras într-o cursă, la Cartagina, fu aruncat în închisoare și asasinat de o bandă de oameni mascați.

La acest punct al expunerii, Passepartout rămăsese cu desăvârșire singur în vagon, și elderul, privindu-l în față, fascinându-l cu vorbele sale, îi arată că doi ani după asasinarea lui Smith, succesorul său, profetul inspirat.

Brigham Young, părăsind Nauvoo, se statornici pe malurile Lacului Sărat, și acolo, în acel ținut minunat, în mijlocul acelei regiuni fertile, pe drumul emigranților care traversau Utah spre a se duce în California, noua colonie, mulțumită principiilor poligame ale mormonismului, ajunse la o dezvoltare nemaipomenită.

Și, iată, adăugă William Hitsch, iată de ce gelozia Congresului s-a ridicat împotriva noastră! Iată de ce soldații Uniunii au călcat în picioare pământul Utahului!

Iată de ce șeful nostru, profetul Brigham Young, a fost închis împotriva oricărei legi! Dar oare vom ceda noi în fața forței? Niciodată! Alungați din Vermont, alungați din Illinois, din Ohio, din Missouri, din Utah, o să mai găsim totuși un ținut liber unde să ne punem cortul...

Și elderul, fixând asupra unicului său ascultător privirile-i mânioase, îl întrebă:

Fiul meu, vei pune și dumneata cortul dumatăle la umbra steagului nostru?

Nu! răspunse curajos Passepartout, luând-o și el la fugă și lăsându-l pe energumen să predice în pustiu.

Dar în timpul acestei conferințe trenul mersese repede, așa că spre ora douăsprezece și jumătate ajungea pe țărmul de nord-vest al Marelui Lac Sărat. De acolo se putea cuprinde larg cu privirea aspectul acestei mări interioare, care mai poartă și numele de Marea Moartă și în care se varsă chiar și un Iordan american. Lacul acesta minunat, înconjurat de pitorești stânci sălbatice, de lespezi albite de sare, e o superbă pânză de apă care acoperea odinioară un spațiu mult mai întins; dar cu timpul, țărmurile sale, ridicându-se puțin câte puțin, i-au redus suprafața, mărindu-i adâncimea.

Lacul Sărat, lung de aproape șaptezeci de mile, larg de treizeci și cinci, se află la trei mii opt sute de picioare deasupra nivelului mării. Cu totul deosebit de lacul Asfaltit, a cărui depresiune măsoară o mie două sute de picioare sub nivelul mării, salinitatea lui este foarte mare, apa păstrând în soluție materii solide care ating un sfert din greutatea ei. Greutatea ei specifică este de 1170 față de 1000 a apei distilate. Astfel, peștii nu pot să trăiască aici. Cei pe care îi aduc Iordanul, Weberul și alte creek-uri pier imediat. Totuși nu e adevărat că densitatea apei este așa de mare, încât un om să nu se poată scufunda în ea.

Împrejurul lacului, pământul este admirabil cultivat, căci mormonii se pricep la muncile câmpului. Pretutindeni sunt risipite ferme, acele vestite

„ranch”-uri unde se cresc animale domestice, apoi se văd ogoare de grâu și de porumb, mei, finețe luxuriante, și peste tot se întind garduri de trandafiri sălbatici, boschete de salcâmi și de euphorbi... Acesta ar fi fost aspectul regiunii șase luni mai târziu; acum însă pământul era ascuns sub un strat subțire de zăpadă, ca o pudră fină.

La ora două, călătorii coborau în gara Ogden. Trenul plecând mai departe abia la ora șase, Mr. Fogg, Mrs. Audá și tovarășii lor aveau timp să se ducă în Cetatea Sfinților, aflată pe o cale ferată

secundară, care pornește din gara Ogden. Două ore era de ajuns spre a vizita acest oraș cu totul și cu totul american, zidit după tiparul tuturor orașelor din Statele Unite, vastă tablă de șah, cu linii lungi și reci, cu „tristețea lugubră a unghiurilor drepte”, după cum spunea Victor Hugo. Fondatorul Cetății Sfinților nu putea scăpa de nevoia de simetrie care îi caracterizează pe anglo-saxoni. În această țară ciudată, unde oamenii nu sunt, cu siguranță, la înălțimea instituțiilor, totul se face „pătrat”, orașele, casele și prostiile.

La ora trei, călătorii se plimbau deci pe străzile cetății, zidită între malul Iordanului și poalele Munților Wahsatch. Ei văzură foarte puține biserici, iar ca monumente casa profetului, Court-house și arsenalul; apoi case de cărămidă albăstrie, cu verande și galerii înconjurată de grădini, mărginite de salcâmi, de palmieri și de roșcovi. Orașul era înconjurat de un zid de pământ și de piatră, construit în 1853. Pe strada principală, unde se ținea târgul, se ridicau câteva hoteluri împodobite cu pavilioane, și între altele Lake-Salt-House.

Călătorii noștri nu găsiră orașul prea populat. Străzile erau aproape goale, în afară de cele aflate în preajma templului, unde ajunseră după ce traversară mai multe cartiere înconjurată cu garduri. Femeile puteau fi socotite destul de numeroase, ceea ce se explica prin alcătuirea ciudată a căsnicilor mormone. Nu trebuie totuși să se creadă că toți mormonii sunt poligami. Fiecare este liber să-și ia câte neveste vrea, totuși e bine să se știe că nu atât cetățenii, cât cetățenele din Utah țin să se căsătorească, deoarece, după cum prevede religia țării, cerul mormon nu-și revarsă fericirea asupra celibatelor.

Aceste sărmăne creaturi nu păreau nici înstărite, nici fericite cu viața lor. Unele, desigur cele mai bogate, purtau o jachetă de mătase neagră, deschisă în talie, iar pe deasupra o pelerină sau un șal foarte modest.

Celelalte erau îmbrăcate la fel ca indienele.

Passepartout, în calitatea lui de flăcău convins, nu se uita fără oarecare spaimă la aceste mormone destinate să facă în grup fericirea unui singur mormon. Cu bunul lui simț, el îl căina mai ales pe bărbat. I se părea îngrozitor să ai de îndrumat atâtea femei prin greutățile vieții, să le conduci astfel, în grup, până în paradisul mormon, cu perspectiva să le regăsești acolo pentru vecie în tovărășia gloriosului Smith, care desigur că era podoaba aceluia loc încântător. Hotărât, nu simțea nici o vocație pentru asemenea viață și i se părea – fiind poate prea încrezut – că cetățencele din Great-Lake-City îi aruncau priviri cam îngrijorătoare.

Din fericire, șederea sa în Cetatea Sfinților nu trebuia să se prelungească. La ora patru fără câteva minute, călătorii se aflau în gară și-și reluau locurile în vagoane.

Locomotiva fluieră, vestind plecarea; dar în momentul când roțile ei, patinând pe linii, urneau trenul din loc, izbucni un strigăt:

— Oprește! Oprește!

Un tren odată pornit nu se mai oprește. Gentlemanul care scotea aceste strigăte era desigur un mormon întârziat. El alerga cu sufletul la gură. Din fericire pentru el, gara n-avea nici uși, nici bariere. Întârziatul se repezi deci pe peron, sări pe scara ultimului vagon și ajungând înăuntru se prăbuși gâfiind pe o canapea.

Passepartout, care urmărise cu emoție toate fazele acestei gimnastici, se apropie să-l vadă pe cel întârziat.

Aflând că bietul cetățean din Utah o luase la fugă în urma unei scene casnice, simți pentru el un viu interes.

După ce mormonul răsuflă, îndrăzni să-l întrebe politicos câte neveste avea, căci, după felul cum o ștersese, presupunea să aibă cel puțin vreo douăzeci.

— Una, domnule! răspunse fugarul, ridicând brațele spre cer. Una și mi- a fost de ajuns!

Capitolul XXVIII.

ÎN CARE PASSEPARTOUT NU IZBUTEȘTE SĂ FACĂ ÎNȚELES LIMBAJUL RAȚIUNII.

Părăsind Great-Salt-Lake și gara Ogden, trenul merse timp de o oră spre nord, până la Veber-river; până aici străbătuse cam nouă sute de mile de la San Francisco.

După aceea se îndreptă din nou spre est, prin masivul frământat al Munților Wahsatch. În ținutul acesta, cuprins între Munții Wahstach și Munții Stâncoși propriu-ziși, inginerii americani întâmpinaseră cele mai serioase greutăți în construirea căii ferate. Astfel, pe acest parcurs, subvenția guvernului Uniunii Statelor Americane se ridicase la patruzeci și opt de mii de dolari de milă, pe câtă vreme în câmpie nu fusese decât șaisprezece mii; dar inginerii, după cum s-a mai spus, nu căutaseră să înfrângă natura, ci recurseseră la un șiretlic, ocolind piedicile; așa, pe toată lungimea rail-road-ului nu se săpase decât un singur tunel, lung de paisprezece mii de picioare.

Până acum traseul atinsese cea mai mare înălțime la Lacul Sărat. De aici înainte, el cobora într-o pantă foarte lină până în valea Bitter-creek-ului, de unde începea iar să urce, ca să ajungă la cumpăna apelor între Atlantic și Pacific. În această regiune muntoasă erau torenți numeroși, ca Muddy, Green și alții, care fură trecuți pe podețe.

Pe măsură ce se apropia de capătul drumului, Passepartout devenea mai nervos. Fix, la rândul său, ar fi vrut să scape cât mai repede de această regiune plină de primejdii; el se temea de întârzieri, de accidente și era mai grăbit chiar decât Phileas Fogg să pună piciorul pe pământul englez.

La ora zece seara, trenul se opri în gara Fort-Bridger, de unde porni numaidecât mai departe. După douăzeci de mile intra în statul Wyoming – vechea Dakota – urmând întreaga vale a Bitter-creek-ului, unde se adună o parte din apele care formează sistemul hidrografic al Colorado-ului.

A doua zi, 7 decembrie, se opri un sfert de oră în gara Green-river.

Peste noapte zăpada căzuse destul de abundentă, dar, înmuiată de ploaie, nu putea să stânjenească mersul trenului. Totuși vremea rea îl îngrijora pe Passepartout, căci o înzăpezire ar fi compromis desigur călătoria.

„Ce idee a mai avut și stăpânul meu să călătorească în timpul iernii”, își zicea el. Nu putea să aștepte anotimpul frumos, ca să aibă mai mulți sorți de izbândă?”

Dar, în timp ce flăcăul nostru nu se gândea decât la starea cerului și la scăderea temperaturii, Mrs. Audá încerca temeri mai mari, pornite din cu totul altă pricină.

Într-adevăr, câțiva călători coborâseră din vagoane și se plimbau pe peronul gării Green-river, așteptând plecarea trenului. Uitându-se pe geam, tânăra femeie recunoscuse printre ei pe colonelul Stamp W. Proctor americanul acela care se purtase așa de grosolan cu Phileas Fogg în timpul mitingului de la San Francisco. Temându-se să nu fie văzută, Mrs. Audá se retrase de la geam – dar întâmplarea o tulbura foarte mult. Ea se atașase de salvatorul ei, care, oricât ar fi fost de nepăsător, îi dădea în fiecare zi dovezile celui mai deplin devotament. Fără îndoială, nu înțelegea încă toată adâncimea simțămintelor pe care i le inspira el și acestor simțăminte nu le dădea decât numele de recunoștință, dar, fără voia ei, era mai mult decât atât. Astfel, inima i se strânse, când recunoscuse pe grosolanul personaj, căruia, mai curând

sau mai târziu, Mr. Fogg voia să-i ceară socoteală de purtarea lui. Desigur, numai întâmplarea îl adusese în acest tren pe colonelul Proctor, dar, oricum, el se afla aici și ea trebuia să facă totul ca Phileas Fogg să nu-l zărească.

Îndată ce trenul porni, Mrs. Audá se folosi de o clipă când Mr. Fogg ațipise, pentru a pune pe Fix și pe Passepartout la curent cu situația.

Cum, acel Proctor este în tren? strigă Fix. Ei bine, liniștiți-vă, doamnă; înainte de a avea de-a face cu

seniorul... cu Mr. Fogg, va avea de-a face cu mine! Mi se pare că în întâmplarea aceea eu am primit cele mai grave insulte!

Ba să-l lăsați pe seama mea! interveni Passepartout. O să am eu grijă de el, cât o fi el de colonel! Doamnă Fix, reluă Mrs. Audă, Mr. Fogg nu va lăsa nimănui grija de a-l răzbuna. El este omul, după cum a și spus, gata să se întoarcă în America numai ca să-l caute pe cel ce l-a insultat. Deci, dacă îl zărește pe colonelul Proctor, nu vom putea împiedica un duel care poate avea rezultate nenorocite. Trebuie, deci, să nu-l vadă.

Aveți dreptate, doamnă, răspuse Fix. Un duel ar putea compromite totul. Învingător sau învins, Mr. Fogg ar întârzia și...

Și, adăugă Passepartout, asta ar fi pe placul gentlemanilor de la Reform-Club!... Ascultați-mă: în patru zile vom fi la New York! Ei bine, dacă timp de patru zile stăpânul meu nu părăsește vagonul, putem spera ca întâmplarea să nu-l pună față în față cu acest blestemat de american, bată-l Dumnezeu! Or, o să știm noi cum să-l împiedicăm...

Conversația se opri aici, căci Mr. Fogg se trezise și privea peisajul prin geamul pătat de zăpadă. Dar, mai târziu, Passepartout îl întrebă pe inspectorul de poliție, fără să fie auzit de stăpânul său și nici de Mrs. Audă:

Ia spune, te-ai bate în adevăr pentru el?

Voi face totul ca să-l aduc viu în Europa! Răspuse Fix, cu un ton care arăta o voință de nezdruccinat. Passepartout simți un fior alergându-i prin corp, dar convingerile lui în privința stăpânului nu slăbiră. Și acum, exista oare vreun mijloc de a-l reține pe Mr. Fogg în compartiment pentru a înlătua orice întâlnire între el și colonel? Lucrul nu era greu, gentlemanul fiind de felul său puțin plimbăreț și puțin curios. În orice caz, inspectorul de poliție socoti că găsisese un mijloc sigur, căci puțin mai târziu i se adresă lui Phileas Fogg:

Ce lungi și apăsătoare sunt orele petrecute în tren, domnule!

Într-adevăr, dar trec, răspuse gentlemanul.

Pe bordul vapoarelor, continuă inspectorul, aveți obiceiul să jucați wist.

Da, însă aici ar fi greu. N-am nici cărți, nici parteneri.

Oh, cât despre cărți, putem să le cumpărăm; în trenurile americane se vinde tot ce vrei. Iar parteneri, dacă din întâmplare doamna...

Sigur, domnule, răspuse cu vioiciune tânăra femeie. Cunosco wistul; face parte din educația engleză.

Iar eu, adăugă Fix, am pretenția că-l joc destul de bine. Deci vom fi trei și un „mort”.

Cum vreți, domnule! răspuse Phileas Fogg, încântat să reia chiar și în tren jocul său preferat.

Servitorul se duse să-l caute pe Stewart, și în curând se întoarse cu două jocuri complete, cu fișe, jetoane și o planșetă acoperită cu pânză. Nimic nu mai lipsea ca jocul să înceapă. Mrs. Audă știa destul de bine wistul, astfel că de câteva ori severul Phileas Fogg îi arătă chiar admirația sa. Cât despre inspector, acesta era un jucător de prima forță demn să țină tovărășie gentlemanului.

„Acum e în mâna noastră! își zise Passepartout. N-o să se mai miște de aici!”

La ora unsprezece dimineața, trenul atinsese cumpăna apelor între cele două oceane. Erau la Passe-Bridger, la o altitudine de 7524 picioare engleze deasupra nivelului mării, una din înălțimile cele mai mari peste care trecea drumul de fier străbătând Munții Stâncoși. După vreo două sute de mile, călătorii urmau să ajungă în sfârșit în acele lungi câmpii care se întind până la Atlantic și pe care natura le-a făcut așa de potrivite pentru așezarea unei căi ferate.

Pe povârnișul dinspre Atlantic se și iviseră primele râuri, afluenți sau subafluenți ai lui North-Platte-

river.

Tot orizontul spre nord și spre est era acoperit de acea imensă cortină semi-circulară, care formează porțiunea septentrională a munților Stâncoși, dominată de piscul Laramie. Între aceste înălțimi și calea ferată se întindeau câmpii nemărginite, bogate în ape. În dreapta rail-roadului se etajau primele povârnișuri ale masivului muntos care se rotunjește spre sud până la izvoarele râului Arkansas, unul din marii afluenți ai lui Missouri.

La douăsprezece și jumătate, călătorii zăriră o clipă fortul Halleck, care domină regiunea. Mai rămâneau numai câteva ore ca traversarea Munților Stâncoși să se termine. Puteau deci spera că nici un accident nu va împiedica trecerea trenului prin această regiune greu de străbătut. Ninsoarea încetase și se lăsase ger. Păsări mari, speriate de locomotivă, își luau zborul și fugeau departe. Pe câmpie nu se arăta nici un animal sălbatic, nici un urs sau lup: jur împrejur pustiul, în imensa lui goliciune.

După un prânz destul de îmbelșugat, servit chiar în vagon, Mr. Fogg și partenerii săi își reluară nesfârșitul lor wist, când deodată se auziră fluierături repezi și trenul se opri.

Passepartout își scoase capul pe ușă, dar nu descoperi nimic care ar fi putut motiva această oprire; nu se vedea nici o gară. Mrs. Audá și Fix se temură o clipă că domnului Fogg i-ar putea da prin gând să coboare. Dar gentlemanul se mulțumi să spună servitorului său:

— Vezi ce s-a întâmplat!

Istețul flăcău se repezi afară din vagon. Vreo patruzeci de călători, printre care și colonelul Stamp W. Proctor, coborâseră pe linie.

Locomotiva se oprise în fața unui semnal roșu care închidea calea.

Mecanicul și conductorul discutau aprins cu un cantonier, pe care șeful gării

următoare – Medicine-Bow – îl trimisese înaintea trenului. Unii călători se apropiaseră și luau parte la discuție, între ei și susnumitul colonel Proctor, cu vorba lui ascuțită și gesturile imperioase.

Apropiindu-se de grupul lor, Passepartout îl auzi pe cantonier spunând:

— Nu! Nu se poate trece! Podul de la MedicineBow se clatină și n-ar suporta greutatea trenului.

Era vorba de un pod suspendat peste un torent, la o milă de locul unde se oprise trenul. După spusele cantonierului, podul era amenințat să se prăbușească; avea mai multe grinzi rupte, ceea ce făcea trecerea imposibilă.

Omul nu exagera deci în nici un fel, afirmând că nu se putea merge mai departe. De altfel, având în vedere nepăsarea cunoscută a americanilor, se poate spune că atunci când ei socotesc în sfârșit că trebuie să fie prudenți, ar fi o nebunie să nu fie.

Neîndrăznind să-i ducă stăpânului său această veste, Passepartout asculta cu dinții strânși, nemișcat ca o statuie.

Pe naiba! strigă colonelul Proctor. Îmi închipui că n-o să stăm aici până om prinde rădăcini în zăpadă!

Domnule colonel, interveni conductorul, s-a telegrafiat la Omaha să vină un tren, dar nu este probabil să sosească la Medicine-Bow înainte de ora șase.

Ora șase! exclamă servitorul lui Phileas Fogg.

Fără îndoială, răspunse conductorul. De altfel, mergând pe jos, nici n-am ajunge mai devreme în gară.

Pe jos? strigară călătorii într-un glas.

Dar la ce distanță este această gară? întrebă unul din ei pe conductor.

Douăsprezece mile, de pe malul celălalt al râului.

Douăsprezece mile prin zăpadă! exclamă Stamp W. Proctor.

Și colonelul trase o serie de înjurături la adresa Companiei și a conductorului. În furia lui, Passepartout nu era departe de a-i ține isonul. De data asta se ivise o piedică materială, pe care stăpânul său nu o mai putea învinge cu toate bancnotele lui.

Dezamăgirea cuprinsese pe toți călătorii, care, fără să mai socotim întârzierea, se vedeau siliți să facă vreo cincisprezece mile prin câmpia acoperită de zăpadă. Întâmplarea stârni învălmășeală, exclamații, vociferări, și acestea desigur că ar fi atras atenția lui Phileas Fogg, dacă gentlemanul n-ar fi fost absorbit de jocul său.

Passepartout se vedea nevoit să-l înștiințeze, și tocmai se îndrepta spre vagon cu capul în pământ, când mecanicul trenului – un adevărat yankeu, pe nume Forster, zise cu o voce sigură:

Domnilor, poate că ar fi un mijloc să trecem.

Pe pod? întrebă un călător.

Pe pod!

Cu trenul nostru? adăugă colonelul.

Cu trenul nostru!

Servitorul lui Phileas Fogg se oprise și asculta cu sufletul la gură vorbele mecanicului.

Dar podul amenință să se prăbușească! observă conductorul.

N-are importanță! răspuse Forster. Cred că, dând trenului maximum de viteză, ar fi unele șanse să trecem.

Drace! făcu Passepartout.

Dar o parte din călători fuseseră numaidecât atrași de propunere, care era mai ales pe placul colonelului Proctor. Acest zănatic socotea că lucrul e foarte realizabil.

El aminti celor de față că unii ingineri chiar avuseseră ideea să se treacă peste râuri „fără pod”, cu trenuri rigide, lansate cu toată viteza... Până la urmă, toți cei interesați în această pricină se alăturară părerii mecanicului.

Avem cincizeci la sută șanse să trecem! spunea unul.

Șaizeci! susținea altul.

Optzeci... nouăzeci la sută!

Passepartout îi asculta buimac. Cu toate că ar fi fost gata să facă orice pentru a trece peste Medicine-creek, încercarea i se părea cam prea „americană”.

„Și totuși, își zise el, există ceva mult mai simplu de făcut, la care oamenii aceștia nici nu se gândesc! ...”

Apoi se adresă unuia din călători:

— Domnule, mijlocul propus de mecanic mi se pare puțin cam riscant, dar...

Optzeci la sută șanse! răspuse călătorul, întorcându-i spatele. Flăcăul se apropie de alt gentleman: Știu prea bine... dar... aș avea de făcut numai o propunere, domnule...

Nici o propunere, e inutil, de vreme ce mecanicul ne asigură că vom trece! răspuse americanul ridicând din umeri.

Fără îndoială, vom trece, adăugă Passepartout, dar poate ar fi mai prudent...

Cum? Prudent? strigă colonelul Proctor, pe care acest cuvânt, auzit din întâmplare, îl făcu să sară în sus. Cu mare viteză, îți spun! înțelegi? Cu mare viteză!

Știu... Înțeleg... repeta Passepartout pe care nimeni nu-l lăsa să-și termine fraza. Dar ar fi, dacă nu mai prudent, deoarece cuvântul vă supără, cel puțin mai natural...

Ce-i aia? Cum? Ce l-a apucat pe ăsta cu naturalul lui? Începură să strige cu toții.

Bietul băiat nu mai știa de cine să se facă auzit.

Ți-e frică? îl întrebă colonelul Proctor.

Mie, frică...?! strigă Passepartout.

Și fiindcă era inutil să mai vorbească, își zise: „Ei bine, fie! Am să le arăt oamenilor ăstora că un francez poate fi tot așa de «american» ca și ei!”

Poftiți în vagoane! Poftiți în vagoane! striga conductorul.

„Da! în vagoane! în vagoane – și numaidecât! repeta Passepartout, dar nimeni nu mă va putea împiedica să gândesc că era mai natural să trecem întâi noi, călătorii, și după aceea să treacă trenul...!”

Numai că nimeni nu auzi această reflecție înțeleaptă și chiar dacă ar fi auzit-o, nimeni n-ar fi vrut să recunoască justețea ei.

Călătorii se urcaseră în vagoane. Passepartout se așeză la locul lui fără să spună nimic din ce se întâmplase.

Jucătorii erau absorbiți cu totul de wistul lor.

Locomotiva fluieră prelung. Mecanicul duse trenul înapoi, aproape o milă, ca un săritor care se retrage să-și ia a vânt.

Apoi, după un alt fluier, porni înainte, la început încet, pe urmă mai repede, din ce în ce mai repede, până ee viteza ajunse înspăimântătoare; nu se mai auzea decât urlatul locomotivei ca un nechezat metalic; pistoanele făceau douăzeci de curse pe secundă, osiile roților fumegau în lagăre. Se simțea, pentru a spune astfel, că trenul întreg, mergând cu o sută de mile pe oră, nu mai apăsa pe șine; viteza făcea să-și piardă greutatea.

Și trecură! Trecură cu iuțea unui fulger, fără să se vadă nimic din pod.

Sau mai degrabă se poate spune că trenul sărise de pe un mal pe altul... Viteza era așa de mare, încât mecanicul nu izbuti să oprească locomotiva decât la cinci mile dincolo de gară.

Dar abia trecuse trenul peste râu, că podul, cu ultimele legături slăbite de zdruncinătură, se prăbuși huruind în torentul Medicine-Bow.

Capitolul XXIX.

ÎN CARE SE VOR POVESTI ÎNTÂMPLĂRI DIVERSE, POSIBILE NUMAI PE RAIL-ROAD-URILE AMERICANE.

În aceeași seară, trenul își urma drumul fără piedici, trecea de fortul Sauders, străbătea trecătoarea Sheyene și ajungea la trecătoarea Evans. În acest loc, rail-road-ul atingea punctul cel mai înalt de pe parcurs, adică 8091 picioare deasupra nivelului mării. Călătorii nu mai aveau decât să coboare până la Atlantic pe câmpiile fără margini, nivelate de natură.

De aici pornea, desprinzându-se din marele „trunk”, ramificația spre Denver-City, orașul cel mai important din Colorado. Acest ținut este bogat în mine de aur și de argint, ceea ce a făcut să aibă de pe acum cincizeci de mii de locuitori.

Până acum călătorii noștri străbătuseră, de la San Francisco, o mie trei sute opt zeci și două de mile, în trei zile și trei nopți. După orice socoteală, spre a ajunge la New York, erau de ajuns patru zile și patru nopți.

Phileas Fogg se menținea deci în termenele dinainte hotărâte.

În timpul nopții lăsară în stânga câmpul Walbah. Lodge-pole-creek curgea paralel cu calea ferată, urmând frontiera dreaptă ca trasă cu sfoara dintre statele Wyoming și Colorado. La ora unsprezece intrau în Nebraska, apoi, trecând prin apropiere de Sedgwick, ajungeau la Julesburgh, oraș așezat pe brațul de sud al lui Platteriver.

Aici, la 23 octombrie 1867, se făcuse inaugurarea căii ferate „Union Pacific Road”, al cărei inginer șef fusese generalul J. M. Dodge. Aici se opriseră locomotivele puternice, ducând cele nouă vagoane cu invitați,

printre care se afla vicepreședintele Mr. Thomas C. Durând; aici răsunaseră aclamațiile mulțimii, iar siuxii și pawnsii oferiseră spectacolul unui mic război indian, urmat de festivele focuri de artificii. În sfârșit, aici se publicase, cu ajutorul unei imprimării portative, primul număr din jurnalul Railway-Pioneer. Așa fusese sărbătorită inaugurarea acestui mare drum de fier, instrument de progres și de civilizație, construit de-a lungul pustiului și destinat să lege între ele orașele și cetățile încă inexistente în acel timp. Dar fluierul locomotivei, mai puternic decât lira lui Amphion, avea să le facă să răsară în curând din pământul american.

La ora opt dimineața, fortul Mac-Pherson rămase în urmă. De aici până la Omaha erau trei sute cincizeci și șapte mile. Linia ferată urma, pe malul stâng, sinuozitățile capricioase ale brațului sudic al lui Platte-river.

La ora nouă, călătorii soseau în importantul oraș NorthPlatte, zidit între cele două brațe ale marelui curs de apă; acestea, după ce înconjoară orașul, se unesc ca să formeze o singură arteră – afluent însemnat al lui Missouri, în care se varsă ceva mai sus de Omaha.

Meridianul o sută unu era depășit.

Mr. Fogg și partenerii săi își reluaseră jocul. Niciunul din ei nu se plângea de lungimea drumului, nici chiar „mortul”. Fix începuse prin a câștiga câteva guinee, pe care acum era gata să le piardă, dar nu se arăta mai puțin pasionat de joc decât Mr. Fogg. În acea dimineață, norocul îi surâsesese în chip deosebit acestui gentleman; atu-urile plouau în mâinile sale. La un moment dat, după ce combinase o lovitură îndrăzneată, se pregătea să joace pica, netulburat ca de obicei, când deodată, în spatele său se auzi un glas, zicând:

Eu aș juca mai bine caro...!

Mr. Fogg, Mrs. Audá și Fix ridicară capul. Colonelul Proctor era lângă ei.

Cei doi vechi adversari se recunoscuseră imediat.

Ah! dumneata ești, domnule englez! exclamă colonelul. Dumneata vrei să joci pică!

Ba chiar joc! răspunse rece Phileas Fogg, dând jos un zece de pică.

Ei bine, eu vreau caro! continuă colonelul cu vocea mâniată. Și dădu să apuce cartea jucată, adăugând: Nu te pricepi de loc la acest joc!

Phileas Fogg se ridică, netulburat.

Poate voi fi mai îndemânatic cu altul!

N-ai decât să încerci, fiu al lui John Bull! răspunse grosolanul personaj.

Mrs. Audá pălise; tot sângele i se strânsese la inimă.

Ea apucă brațul lui Phileas Fogg, dar acesta o dădu ușor la o parte. Passepartout era gata să se arunce asupra americanului, care își privea adversarul cu un aer insultător, când Fix se ridică, și, apropiindu-se de colonelul Proctor, îi strigă în obraz:

Uیți că ai de-a face cu mine, domnule, cu mine, pe care nu numai că m-ai insultat, dar m-ai și lovit!

Domnule Fix, interveni calm Mr. Fogg, vă cer iertare, dar aceasta mă privește numai pe mine. Pretinzând că, jucând pică, nu am jucat bine, colonelul m-a insultat din nou – și o să-mi dea socoteală.

Când vrei, unde vrei și cu arma care-ți place! răspunse americanul.

Mrs. Audá încercă în zadar să-l oprească pe Mr. Fogg. Inspectorul încercă și el, tot degeaba, să reia cearta pe socoteala sa. Passepartout era gata să se repeadă asupra colonelului și să-l arunce pe fereastră, dar un semn al stăpânului său îl opri. Gentlemanul nostru ieși din vagon, iar americanul îl

urmă pe platformă.

Domnule, se adresă Mr. Fogg adversarului său, sunt foarte grăbit să mă întorc în Europa și orice întârziere ar prejudicia grav interesele mele.

Ei, și? Ce mă interesează asta pe mine? răspunse colonelul Proctor.

Domnule, reluă foarte politicoș Mr. Fogg, după întâlnirea noastră de la San Francisco mă hotărâsem să revin în America spre a vă regăsi, îndată ce mi-aș fi terminat treburile care mă cheamă pe vechiul continent.

Serios?!

Vreți să-mi dați întâlnire peste șase luni?

De ce nu peste șase ani?

Spun șase luni, stăruie Mr. Fogg, și voi fi exact la întâlnire.

Pretexte! strigă Stamp W. Proctor. Acum sau niciodată!

Fie! încuviință Mr. Fogg. Mergeți la New York?

Nu.

La Chicago?

NU.

La Omaha?

Nu te interesează! Cunoști Plum-creek?

Nu.

Este prima gară; vom fi acolo peste o oră. Trenul are zece minute oprire. În zece minute se pot schimba câteva focuri de revolver.

Fie! se hotărî Mr. Fogg. Voi coborî la Plum-creek.

Și cred chiar că vei rămâne acolo! adăugă americanul cu o obrăznicie fără pereche.

Cine știe, domnule? răspunse gentlemanul nostru.

Și după aceste cuvinte se întoarse în vagon tot așa de nepăsător ca întotdeauna.

Acolo, mai întâi o liniști pe Mrs. Audă, spunându-i că fanfaronii nu sunt niciodată de temut. Apoi îl rugă pe Fix să-i servească de martor la duelul care urma să aibă loc, ceea ce detectivul nu putea să refuze. În sfârșit, Phileas Fogg își reluă liniștit wistul, jucând pică, sub stăpânirea calmului celui mai deplin.

La ora unsprezece, fluieratul locomotivei anunța apropierea gării Plum-creek. Gentlemanul se ridică și, urmat de Fix, ieși pe platformă. Passepartout îi întovărășea, ducând o pereche de revolvere. Mrs. Audă rămase în vagon, palidă ca o moartă.

Îndată ușa vagonului se deschise și colonelul Proctor apăru pe platformă urmat de martorul său, un yankeu de aceeași teapă cu el. Trenul se opri, dar în clipa când amândoi adversarii voiau să pună piciorul pe peron, conductorul alergă la ei și îi opri:

Nu coboară nimeni, domnilor!

Și de ce? întrebă colonelul.

Avem douăzeci de minute întârziere și trenul pleacă numai decît.

Dar trebuie să mă bat cu domnul.

Regret, răspunse conductorul, dar plecăm imediat. Iată că sună clopotul!

Clopotul sună, într-adevăr, și trenul se puse în mișcare.

Sunt sincer mîhnit, domnilor! reluă slujbașul căilor ferate. În orice altă împrejurare aș fi putut să vă fiu de folos. Dar, la urma urmei, dacă n-ați avut timp să vă bateți în gară, cine vă împiedică să vă bateți pe drum?

Asta poate nu i-ar conveni domnului! zise colonelul Proctor, cu un aer zeflemitor.

Îmi convine pe deplin! răspunse Phileas Fogg.

„Hotărât, suntem în America! gândi Passepartout. Și conductorul trenului este un gentleman din lumea cea mai bună!”

Apoi îl urmă pe stăpânul său.

Cei doi adversari, împreună cu martorii, precedați de conductor, se îndreptară, trecând dintr-un vagon în altul, spre coada trenului. În ultimul vagon nu erau decât vreo zece călători. Conductorul îi întrebă dacă binevoiau să lase câteva clipe locul liber celor doi gentlemen, care aveau de lichidat o afacere de onoare.

Cum de nu? Dar călătorii erau prea fericiți să poată fi de folos celor doi gentlemen – deci ieșiră pe platforme.

Vagonul, lung de vreo cincizeci de picioare, era foarte potrivit pentru cele puse la cale. Adversarii puteau să se repeedă unul la altul printre bănci și să se împuște în voie.

Niciodată nu fusese mai ușor de stabilit regulile unui duel. Mr. Fogg și colonelul Proctor, înarmați fiecare cu câte două revolve cu șase focuri, intrară în vagon. Cei rămași afară închiseră ușa după ei. La primul șuierat al locomotivei, combatanții trebuiau să înceapă focul.

Apoi, după un răgaz de două minute, martorii aveau să scoată din vagon ceea ce ar mai fi rămas din cei doi gentlemen.

Nimic mai simplu, într-adevăr! Era chiar așa de simplu, încât Passepartout și Fix își simțeau inimile bătând să se spargă.

Așteptau deci cu toții fluieratul, așa cum fusese înțelegerea, când deodată izbucniră strigăte sălbatice, însoțite de împușcături. Dar detunăturile nu veneau din vagonul rezervat dueliștilor; ele se auzeau de pretutindeni, pe toată lungimea trenului. Din vagoane se ridicară strigăte de groază.

Colonelul Proctor și Mr. Fogg ieșiră repede, cu revolvele în mâini, și se năpustiră înainte, unde detunăturile și strigătele se întesiseră. Își dăduseră seama amândoi, în aceeași clipă, că trenul era atacat de o bandă de indieni, probabil siuxi.

Acești indieni îndrăzneți nu erau la prima lor lovitură, căci multe trenuri fuseseră atacate de ei. De data asta o bandă de vreo sută de inși se aruncaseră pe scări, din mers, după obiceiul lor, și săriseră în vagoane, ca niște cowboi care se agață de spinarea cailor în galop.

Fiecare din ei avea o pușcă – și nu zăboviră să deschidă focul, la care călătorii, aproape toți înarmați, răspundeau cu focuri de revolver. Mai întâi indienii se repeziră la locomotivă; mecanicul și fochistul fură pe jumătate omorâți cu lovituri de măciucă. Un șef siux vru să oprească trenul, dar neștiind să manevreze pârghia regulatorului, o deschise mai mult în loc s-o închidă, și locomotiva, luându-și vânt, gonia acum cu o viteză înspăimântătoare.

În același timp, siuxii năvăliseră în vagoane, alergau ca niște maimuțe înfuriate pe platforme, spărgeau ușile și se luptau corp la corp cu călătorii.

Din vagonul de bagaje, spart și jefuit, geamantanele erau aruncate jos, în timp ce strigătele și focurile de revolver nu mai conteneau.

Dar călătorii se apărau cu vitejie. Unele vagoane, baricadate, susțineau adevărate asedii, ca niște forturi ambulante gonind cu o viteză de o sută de mile pe oră.

Mrs. Audá se purtase foarte curajos de la începutul atacului. Se apăra eroic, cu revolverul în mână, trăgând pe ferestrele sparte în sălbaticii care voiau să se apropie de ea. Vreo douăzeci de siuxi, loviți de moarte, căzuseră pe terasament; alții, alunecând de pe platforme, nimereau pe linii și roțile vagoanelor îi striveau ca pe niște viermi.

Mai mulți călători, grav atinși de gloanțe sau doborâți sub loviturile de măciucă, zăceau pe bănci.

Totuși, încăierarea trebuia să aibă un sfârșit; ea dura de peste zece minute, și dacă trenul nu se oprea,

nu putea să se termine decât în favoarea siuxilor. În adevăr, gara și Fortul Kearney se aflau la două mile distanță.

Acolo se găsea un post american, dar dacă trenul nu se oprea la timp, între Kearney și gara următoare, siuxii ar fi fost învingători.

Conducătorul se bătea alături de Mr. Fogg, când un glonte îl doborî.

Căzând, bietul om mai apucă să strige:

Dacă trenul nu se oprește în cinci minute, suntem pierduți!

Se va opri! răspunse Phileas Fogg.

Și dădu să se repeadă pe ușa vagonului.

Rămâneți aici, domnule! îi strigă Passepartout. Asta mă privește pe mine!

Gentlemanul n-avu timp să-l oprească; viteazul flăcău deschise o ușă, fără să fie zărit de indieni, ieși pe platformă, se agăță de tampoane și izbuti să se strecoare sub vagon. Și astfel, în timp ce lupta continua, în timp ce gloanțele se încrucișau pe deasupra capului său, Passepartout, regăsindu-și îndemânarea și sprinteneala lui de fost clovn, strecurându-se pe sub tren, ținându-se de lanțuri, ajutându-se de pârghiile frânelor, de grinzi și de lonjeroane, sărind de la un vagon la altul cu nemaipomenită dibăcie, ajunse la locomotivă. Nimeni nu-l văzuse și nici n-ar fi putut să-l vadă.

Acolo, agățat cu o mână de tampon, între vagonul de bagaje și tenderul locomotivei, desfăcu cu cealaltă mână lanțul de siguranță; dar n-ar fi izbutit niciodată să desfacă și lanțul de tracțiune, întins prin toată greutatea trenului, dacă o smucitură a tenderului nu l-ar fi făcut să sară singur din cârlig...

Și astfel, trenul, decuplat, își micșoră viteza, rămânând puțin câte puțin în urmă, în vreme ce locomotiva, ușurată, își mărea și mai mult viteza-i înspăimântătoare.

Trenul mai merse câteva minute datorită inerției, dar frânele fură manevrate din interiorul vagoanelor și convoiul de vagoane se opri, în sfârșit, la mai puțin de o sută de pași de gara Kearney.

Atrași de împușcături, soldații din fort alergară în ajutor. Siuxii nu-i așteptaseră; încă înainte de oprirea trenului, întreaga lor bandă o ștersese.

Dar când călătorii se numărară pe peronul gării, văzură că mai mulți dintre ei lipseau la apel, și printre aceștia curajosul francez, al cărui devotament îi scăpase de la pieire.

Capitolul XXX.

ÎN CARE PHILEAS FOGG NU-ȘI FACE DECÂT DATORIA.

Trei călători, printre care și Passepartout, dispăruseră...

Fuseseră omorâți în luptă? Erau luați prizonieri de siuxi? Nu se putea ști încă.

Răniții erau destul de numeroși, dar niciunul nu fusese atins mortal.

Unul din cei mai grav loviți era colonelul Proctor, care se bătuse vitejește, și pe care un glonț în pânțele îl doborâse. El fu transportat în gară, împreună cu alți răniți, a căror stare cerea îngrijiri imediate.

Mrs. Audă era nevătămată. Phileas Fogg n-avea o zgârietură, deși nu se cruțase. Fix era rănit ușor la braț.

Dar Passepartout lipsea, și lipsa lui făcea să curgă lacrimi din ochii tinerei femei.

Între timp, toți călătorii coborâseră din tren. Roțile vagoanelor erau pătate de sânge, iar între spițe atârnau fâșii de carne omenească. Atât cât vedeai cu ochii, pe câmpia albă se zăreau lungi dâre roșii.

Ultimii indieni se pierdeau în sud înspre Republican-river.

Mr. Fogg stătea nemișcat, cu brațele încrucișate. Avea de luat o mare hotărâre. Mrs. Audă, lângă el, îl

privea fără să scoată un cuvânt... Și gentlemanul îi înțelese primirea. Dacă servitorul său era prizonier, nu trebuia el să riște orice pentru a-l smulge din mâna indienilor...?

O să-l găsec, mort sau viu! spuse simplu Phileas Fogg.

Ah! domnule... Domnule Fogg! strigă tânăra femeie, apucându-i mâinile și udându-i-le cu lacrimi.

Viu, dacă nu pierdem nici un minut, adăugă el.

Prin această hotărâre, Phileas Fogg se sacrifica în întregime. Își pronunțase ruina. O singură zi de întârziere îl făcea să scape vaporul la New York. Rămășagul lui era pierdut definitiv. Dar în fața gândului: „asta-i datoria mea!” nu șovăise.

Căpitanul comandant al Fortului Kearney se afla acolo. Soldații săi – aproape vreo sută de oameni – se pregătiseră de apărare în cazul când siuxii ar fi pornit un atac direct asupra gării.

Domnule, se adresă Mr. Fogg căpitanului, trei călători au dispărut.

Morți?

Morți sau prizonieri; trebuie să verificăm. Aveți de gând să-i urmăriți pe siuxi?

Ar fi greu, domnule. Acești indieni pot fugi până dincolo de Arkansas, iar mie nu-mi e îngăduit să părăsesc fortul care-mi este încredințat.

Domnule, reluă Phileas Fogg, este vorba de viața a trei oameni.

Fără îndoială... Pot eu însă pune în joc viața a cincizeci, pentru a salva trei?

Nu știu dacă puteți, dar trebuie!

Domnule, răspuse căpitanul, nimeni n-are să mă învețe care-mi este datoria.

Fie! încheie rece Phileas Fogg. Mă voi duce singur!

Dumneavoastră?! strigă Fix, care se apropiase de ei. Să vă duceți singur în urmărirea indienilor?

Vreți oare să las pieirii pe acest nefericit, căruia toți cei vii de aici îi datorează viața? Mă voi duce!

Ei bine, nu! Nu vă veți duce singur! strigă căpitanul, mișcat fără voia lui. Nu! Sunteți o inimă vitează!

... Apoi se întoarse spre soldații săi: Treizeci de voluntari!

Toată compania făcu un pas înainte. Căpitanul nu avu decât să aleagă treizeci dintre acești viteji, pe care îi puse sub comanda unui bătrân sergent.

Mulțumesc, domnule căpitan! zise Mr. Fogg.

Îmi dați voie să vă întovărășesc? întrebă Fix, adresându-se gentlemanului.

Cum doriți, domnule, îi răspuse Phileas Fogg. Dar dacă vreți să-mi faceți un serviciu, vă rog rămâneți lângă Mrs. Audă. În cazul când mi s-ar întâmpla vreo nenorocire...

Inspectorul de poliție păli brusc. Să se despartă de omul pe care-l urmărise pas cu pas și cu atâta stăruință!

Să-l lase să se aventureze în acest deșert!... Fix se uită atent în ochii gentlemanului și, în ciuda bănuielilor lui, în ciuda luptei ce se da în el, își lăsă capul în jos înaintea privirii liniștite și sincere pe care o întâlni.

Voi rămâne! zise hotărât.

Câteva clipe după aceea, Mr. Fogg strângea mâna doamnei Audă... Apoi, după ce îi încredință prețiosul său geamantan, porni la drum, cu sergentul și cu cei treizeci de soldați, cărora, înainte de plecare le făgăduise, generos:

Prieteni, dacă îl salvăm pe prizonier, aveți o mie de lire! Era ora douăsprezece și câteva minute.

Mrs. Audă se retrase într-o încăpere din gară și acolo, singură, începu să aștepte, gândindu-se la Phileas Fogg, la generozitatea lui simplă și mare, la curajul lui netulburat. Mr. Fogg își sacrificase averea și acum își punea în joc viața, toate acestea fără să șovăie, fără cuvinte mari, socotind că nu-și face decât datoria. În ochii ei, Phileas Fogg era un erou.

Inspectorul Fix însă nu gândea la fel și nu putea să-și potolească neliniștea și nerăbdarea, de aceea se

plimba înfrigurat pe peronul gării. Un moment subjugat, acum își venea în fire. După plecarea lui Fogg își dăduse seama ce prostie făcuse lăsându-l să se ducă singur. Cum asta?! Consimțise să se despartă de acest om, pe care-l urmărise în jurul lumii? Natura sa biruia din nou și el se învinovăța, se batjocorea, ca și când ar fi fost directorul poliției metropolitane cerând pe un agent prins în flagrant delict de naivitate.

„Am fost neghiob! se gândea. Desigur că franțuzul i-a spus cine sunt! A plecat – și nu se va mai întoarce! De unde să-l iau acum? Dar cum de m-am putut lăsa fermecat astfel eu, Fix, eu care am în buzunar mandatul lui de arestare?! Hotărât, nu sunt decât un dobitoc!”

Așa gândea inspectorul de poliție, în timp ce orele se scurgeau atât de încet. Nu știa ce să facă. Uneori îi venea să-i spună totul doamnei Audă, dar știa dinainte cum ar fi primit tânăra femeie mărturisirea sa. Ce altă hotărâre să ia? Era ispitit să pornească peste întinsele câmpii albe, în urmărirea lui Fogg; n-ar fi fost imposibil să-l găsească! Pașii detașamentului se mai vedeau încă pe zăpadă!... Dar curând, sub un strat nou de ninsoare, orice urmă se șterse.

Atunci, cuprins de descurajare, detectivul simți o teribilă nevoie să lase totul baltă... Or, iată că tocmai i se oferea prilejul să părăsească gara Kearney, și în același timp această urmărire așa de bogată în nenorociri.

Într-adevăr, către ora două după amiază, în vreme ce zăpada cădea cu fulgi mari, se auziră fluierături lungi venind dinspre est. O umbră uriașă, precedată de o lumină roșcată, înainta încet, mărită de ceața care-i dădea o înfățișare fantastică.

Totuși nu se aștepta venirea nici unui tren dinspre est; ajutoarele cerute prin telegraf nu puteau sosi așa de curând, iar trenul de la Omaha spre San Francisco urma să treacă abia a doua zi.

În curând totul se lămurii.

Locomotiva care se apropia încet era tocmai aceea a trenului atacat.

După ce rămăsese fără vagoane, ea își continuase drumul cu o viteză înspăimântătoare, ducându-i pe fochist și pe mecanic neînsuflețiți – și gonise așa multe mile; apoi focul se micșorase, din lipsă de combustibil, viteza scăzuse și după o oră, încetinindu-și treptat mersul, locomotiva se oprise, în sfârșit, la douăzeci de mile dincolo de gara Kearney.

Nici mecanicul, nici fochistul nu muriseră, și după un leșin destul de prelungit își veniseră în fire, tocmai când mașina se oprea. Văzându-se în câmpul pustiu, fără vagoane în urmă, mecanicul își dăduse seama ce se întâmplase. Firește, el nu putea să bănuiască în ce chip fusese desfăcută locomotiva de tren, dar era limpede că trenul rămas în urmă se găsea în primejdie.

Omul nu stătu la îndoială asupra lucrului pe care-l avea de făcut. A continua drumul spre Omaha era prudent; a se întoarce la trenul pe care indienii poate continuaseră să-l jefuiască era primejdios... Dar ce-are a face! în cuptorul cazanului fură îngrămădite lemne și lopeți de cărbuni, focul se aprinse din nou, presiunea crescuse și către ora două după prânz locomotiva se apropia de gara Kearney, fluierând în ceață.

Călătorii simțiră o mare mulțumire când o văzură așezându-se în fața trenului. Acum puteau să-și continue drumul întrerupt în chip așa de nefericit.

La sosirea locomotivei, Mrs. Audă ieși pe peron și, apropiindu-se de conductor, îl întreba:

Plecați?

Numaidecât, doamnă.

Dar prizonierii... nenorociții noștri tovarăși...?

Nu mai putem aștepta, răspunse conductorul. Și așa avem trei ore întârziere.

Și când va trece trenul următor de la San Francisco?

Măine seară, doamnă.

Mâine seară?! Dar atunci va fi prea târziu! Trebuie să aștepți!

Imposibil! Dacă vrei să mergeți, urcați-vă în vagon.

Rămân aici! răspunse tânăra femeie.

Fix auzise această conversație. Câteva minute mai înainte, când orice mijloc de locomoție îi lipsea, era hotărât să plece din Kearney, iar acum, când trenul se afla acolo gata de pornire, când n-avea decât să-și reia locul în vagon, o forță de neînvinș îl ținea locului. Peronul gării îi ardea picioarele – și nu putea să se despartă de el. Frământarea lui lăuntrică reîncepea, mânia înfrângerii îl gâtuia. Voia să ducă lupta până la capăt.

Între timp călătorii și cei câțiva răniți – între ei și colonelul Proctor, a cărui stare era gravă – se urcaseră în vagoane. Se auzea vuietul cazanului supraîncălzit, și aburii țâșneau prin supape. Mecanicul trase de fluier, trenul se puse în mișcare și în curând dispăru, amestecându-și fumul alb în vârtejurile zăpezii.

Inspectorul Fix rămăsese...

Se scurseră câteva ore. Era o vreme foarte rea, cu ger ascuțit. Fix stătea nemișcat pe o bancă din gară, încât ai fi putut crede că doarme. Cu tot viscolul, Mrs. Audá ieșea în fiecare clipă din camera pusă la dispoziția sa, venea până la capătul peronului, de unde încerca să vadă prin trâmbele de zăpadă, să străbată cu privirea perdeaua albă care reducea orizontul în jurul ei, ascultând dacă nu se aude vreun zgomot; dar nu se simțea nimic.

Atunci se întorcea înghețată până în măduva oaselor, ca peste câteva minute să vină din nou – tot atât de zadarnic.

Se lăsă seara. Micul detașament nu se întorsese. Unde se afla în acel moment? Putuse să-i ajungă pe indieni?

Se dăduse vreo luptă, sau bieții soldați rătăceau la întâmplare prin viscol? Căpitanul fortului era foarte îngrijorat, cu toate că nu lăsa să se vadă nimic din tulburarea sa.

O dată cu căderea nopții, ninsoarea slăbi, în schimb gerul începu să crească. Privirea cea mai îndrăzneată n-ar fi privit fără groază această imensitate întunecoasă.

Peste câmpie domnea o liniște deplină, fără margini, pe care n-o iturbura nici zbor de pasăre, nici mers de sălbătăciune.

Mrs. Audá rătăci toată noaptea pe marginea câmpiei, cu gândul plin de presimțiri rele, cu inima cuprinsă de neliniște. Închipuirea o ducea departe, arătându-i mii de primejdii. Ar fi greu să se spună cât suferi ea în timpul acestor ore.

Fix rămăsese nemișcat în același loc, dar nici el nu dormea. La un moment dat, un om se apropie de el, ba chiar îi spuse ceva, la care agentul răspunse printr-un semn negativ, făcându-l să se îndepărteze.

Noaptea se scurse astfel. În zori, discul soarelui, pe jumătate șters, se ridică deasupra unui orizont încețoșat. Privirea putea să răzbată acum până la două mile.

Phileas Fogg și detașamentul se îndreptaseră spre sud...

Dar într-acolo câmpul era cu desăvârșire pustiu... Se făcuse ora șapte dimineața.

Căpitanul, nespun de îngrijorat, nu știa ce hotărâre să ia. Să trimită alt detașament în ajutorul celor plecați?

Să pună în primejdie alți oameni, cu așa de puține șanse de a salva pe Cei care fuseseră puși în primejdie întâi?

Dar nehotărârea lui nu ținu mult timp. Căpitanul făcu un semn chemând pe unul din locotenenții săi, căruia îi dădu ordin să întreprindă o recunoaștere spre sud – când deodată răsunară focuri de armă. Era un semnal. Soldații ieșiră afară din fort – și la o jumătate de milă zăriră o mică trupă care se

întorcea în ordine.

În frunte mergea Mr. Fogg, iar lângă el Passepartout și ceilalți doi călători smulși din mâinile siuxilor.

Se dăduse o luptă, la zece mile spre sud de Kearney.

Cu puțin timp înainte de sosirea detașamentului, Passepartout și cei doi tovarăși ai săi se mai luptau încă împotriva răpitorilor. Vânjosul și viteazul flăcău doborâse trei din aceștia, cu zdravene lovituri de pumni, când stăpânul său și soldații se repezică în ajutorul lor.

Toți – și salvatorii și cei salvați – fură primiți cu strigăte de bucurie.

Phileas Fogg împărți soldaților răsplata făgăduită, în vreme ce Passepartout își zicea, pe bună dreptate: „Hotărât, trebuie să recunosc că-l cost tare scump pe stăpânul meu!”

Fix îl privea pe Mr. Fogg, fără să spună o vorbă; ar fi fost greu de analizat simțămintele care se luptau acum în el. Cât despre Mrs. Audă, ea apucase mâna gentlemanului și o strângea, fără să poată pronunța un cuvânt.

În acest timp, Passepartout căuta trenul în gară. Credea c-o să-l găsească la peron, gata să plece spre Omaha – și spera că s-ar mai putea câștiga timpul pierdut.

Trenul, unde e trenul? striga el.

A plecat! răspuse detectivul Fix.

Și când trece trenul următor? întrebă Phileas Fogg.

Abia diseară.

Ah, răspuse simplu netulburatul gentleman.

Capitolul XXXI.

ÎN CARE INSPECTORUL FIX IA FOARTE ÎN SERIOS PREOCUPĂRILE LUI PHILEAS FOGG.

Phileas Fogg se afla în întârziere cu douăzeci de ore.

Passepartout, cauza involuntară a acestei întârzieri, era disperat; hotărât, el îl ruinase pe stăpânul său!

În acest moment, inspectorul se apropie de Mr. Fogg, și, privindu-l drept în față, îl întrebă:

Domnule, sunteți într-adevăr foarte grăbit?

Foarte! răspuse Phileas Fogg.

Insist, reluă Fix. Aveți într-adevăr interesul să fiți la New-York în ziua de 11, înainte de ora nouă seara, când pleacă vaporul spre Liverpool?

Un mare interes!

Dacă această călătorie n-ar fi fost întreruptă de atacul indienilor, ați fi sosit la New York în ziua de 11 dimineața?

Da, cu douăsprezece ore înainte de plecarea vaporului.

Bine, aveți deci douăzeci de ore întârziere, dar dacă scădeți douăsprezece din ele, rămân numai opt.

Vreți să încercați să câștigați aceste opt ore?

Pe jos? întrebă Mr. Fogg.

Nu, în sanie! răspuse Fix. Într-o sanie cu pânze. Cineva mi-a oferit acest mijloc de transport.

Era omul care vorbea cu inspectorul de poliție în timpul nopții și a cărui ofertă fusese respinsă.

Phileas Fogg nu răspuse, dar Fix, arătându-i pe omul în cauză, un american pe nume Mudge care se plimba în fața gării, gentlemanul se îndreptă spre el.

O clipă după aceea intrau amândoi într-o baracă aflată lângă Fortul Kearney.

Acolo, Mr. Fogg descoperi un vehicul ciudat, un fel de platformă pusă pe două grinzi lungi, puțin arcuite în față, ca tălpicile unei sănii și pe care încăpeau cinci sau șase oameni. În față, cam la o treime din lungimea platformei, se afla un catarg foarte înalt, pe care se putea ridica o pânză uriașă. Catargul, fixat în părți cu cabluri metalice, avea în față un strai de sârmă, pe care se întindea un foc

de mari dimensiuni. În spate, un fel de cârmă-lopată permitea diriguirea vehiculului. Era, după cum se vede, un fel de sanie cu greement de cuter. Iarna, pe câmpia înghețată, când trenurile nu pot merge din pricina zăpezilor, aceste sănii călătoresc cu mare repeziciune de la o gară la alta. Ele au de altfel o foarte mare suprafață velică, mai mare chiar decât un cuter de cursă, expus să se răstoarne, și, cu vânt în spate, alunecă pe câmp cu o viteză egală, dacă nu superioară, aceleia a expreselor.

În câteva clipe, târgul fu încheiat între Mr. Fogg și stăpânul acestei corăbii de uscat. Vântul fiind bun, căci sufla puternic dinspre vest, și zăpada fiind întărită, Mudge se angajă ca în câteva ore să-l ducă pe Mr. Fogg la gara Omaha. De acolo plecau linii numeroase și trenuri dese spre Chicago și New York. N-ar fi fost peste putință ca întârzierea să fie câștigată – deci nu era de stat la îndoială spre a încerca această aventură.

Nevrând s-o expună pe Mrs. Audá suferințelor unei călătorii în aer liber, pe un ger pe care viteza îl făcea și mai greu de suportat, Mr. Fogg o sfătui să rămână în gara Kearney, sub paza lui Passepartout. Viteazul flăcău avea s-o aducă în Europa pe un drum mai ușor și în condițiuni mai bune.

Mrs. Audá refuză să se despartă de Mr. Fogg, ceea ce pe Passepartout îl umplu de fericire. Într-adevăr, el n-ar fi vrut pentru nimic în lume să-și părăsească stăpânul, lăsându-l în tovărășia lui Fix. Cât despre inspectorul de poliție, ar fi greu de spus ce gândea acum.

Oare convingerea lui fusese zdruncinată de întoarcerea lui Phileas Fogg, sau îl lua drept un mare pungaș care, făcând ocolul pământului, socotea că va fi în deplină siguranță la întoarcerea lui în Anglia? Poate că părerea detectivului în privința lui Phileas Fogg se schimbase într-adevăr, dar el nu era acum mai puțin hotărât decât înainte să-și facă datoria până la capăt, fiind mai nerăbdător decât toți să grăbească prin tot ce-i sta în putință întoarcerea în Anglia.

La ora opt sania era gata de plecare. Călătorii se urcară în ea și se înfășurară strâns în păturile lor de călătorie. Cele două pânze uriașe fură ridicate, și împins de vânt, ciudatul vehicul se avântă pe zăpada întărită, cu o viteză de patruzeci de mile pe oră.

De la Fortul Kearney la Omaha, în linie dreaptă – zborul albinei, cum spun americanii – sunt cel mult două sute de mile. Dacă vântul rămânea neschimbat și nu se întâmpla nimic neprevăzut, această distanță putea fi străbătută în cinci ore, deci la ora unu după prânz, sania trebuia să ajungă la Omaha. Ce drum! Călătorii, strânși unul în altul, nu puteau scoate un cuvânt; gerul mărit de viteză le-ar fi tăiat răsuflarea. Sania aluneca tot așa de ușor pe suprafața câmpiei ca o corabie pe apă – și nici măcar nu avea de întâmpinat valurile. Vântul, venind în rasul pământului, umfla pânzele uriașe ca niște aripi întinse, vrând parcă să ia sania pe sus. Mudge, la cârmă, ținea linia dreaptă, împotriviindu-se cu o mișcare de lopată oricărei încercări a vehiculului de a o lua razna. Toate pânzele primeau vântul în plin. Focul, pus în bordul celălalt, în „fluture” cum spun marinarii, nu putea fi „mascat” de vela mare. Deasupra acesteia fusese ridicată și săgeata, mărinind suprafața velaturii. Nu se putea preciza matematic, dar desigur că viteza saniei nu putea fi mai mică de patruzeci de mile pe oră.

— Dacă nu se rupe nimic, vom ajunge la timp, zise Mudge.

Avea și el tot interesul să ajungă în timpul prevăzut, căci Mr. Fogg, credincios sistemului său, îi făgăduise o frumoasă răsplată.

Câmpia, pe care sania o tăia în linie dreaptă, era netedă ca marea. Ai fi putut s-o asemuești cu un uriaș lac înghețat. Rail-road-ul o străbătea de la sud-vest spre nord-vest, trecând prin Grand-Island, Columbus, oraș important din Nebraska, apoi prin Schuyler, Fremont, până la Omaha. El urma tot timpul malul drept al fluviului Platte-river. Sania, scurtând distanța, mergea pe coarda arcului descris de drumul de fier. Mudge nu se temea că va fi oprit de Platte-river, la cotul pe care râul îl face la

Fremont, deoarece apele sale erau înghețate.

Drumul n-avea deci nici un fel de obstacole, și lui Phileas Fogg nu-i rămânea să se teamă decât de o stricăciune a saniei sau de o slăbire a vântului.

Dar vântul nu slăbea; dimpotrivă, sufla puternic, arcuind catargul prins în puternice cabluri de oțel. Aceste cabluri, asemănătoare cu coardele unui instrument, vibrau ca și cum ar fi fost atinse de un arcuș. Sania zbura în mijlocul unei armonii triste, de o intensitate cu totul neobișnuită.

— Cablurile astea dau chinta și octava, observă Mr. Fogg.

Fură singurele cuvinte pe care le rosti gentlemanul în timpul drumului.

Mrs. Audă, învelită cu grijă în blănuri și în păturile de călătorie, era, pe cât posibil, apărată de frig.

Cât despre Passepartout, flăcăul nostru, roșu la față ca discul soarelui când apune în ceață, trăgea în piept aerul înțepător. Cu firea lui optimistă, pe care nimic nu o zdruncina, el începuse să spere din nou. În loc să ajungă dimineața la New York, avea să fie acolo seara, cu destule șanse de a mai prinde vaporul de Liverpool.

Inimosul franțuz simțea chiar un puternic îndemn de a strânge mâna aliatului său Fix. El nu uita că inspectorul era acela care găsisese această sanie cu pânze, adică singurul mijloc de a fi în gara Omaha la timpul potrivit. Dar, prin cine știe ce presimțire, Passepartout rămânea rezervat ca de obicei.

În orice caz, ceea ce el n-avea să uite vreodată, era sacrificiul pe care Mr. Fogg îl făcuse fără să ezite, spre a-l scăpa din mâinile siuxilor. Pentru asta, Mr. Fogg își riscase averea și viața... Nu! Servitorul său n-avea să uite!

În vreme ce fiecare dintre călători se lăsa dus de gânduri așa de diferite, sania zbura pe întinsul covor de zăpadă. Nimeni nu simțea când treceau peste vreun creek, afluent sau subafluent al lui Litter-Blue-river.

Câmpul și albiile apelor se contopeau sub aceeași pânză albă, uniformă. Ținutul era cu desăvârșire pustiu. Cuprins între „Union-Pacific-road” și ramificația care unea Kearney cu Saint Joseph, el forma o mare insulă nelocuită. Nici un sat, nici o gară, nici măcar un fort. Din timp în timp aluneca pe de lături, cu iuțeala fulgerului, câte un arbore strâmb, al cărui schelet alb se îndoia sub rafalele vântului. Alteori, cârduri de păsări sălbatice își luau zborul speriate, țâșnind din zăpadă. Lupi de câmpie, în haite numeroase, slabi, înfomețați, împinși de o nevoie feroasă, se luau la întrecere cu sania.

Passepartout, cu revolverul în mână, se aținea gata să tragă asupra fiarei celei mai apropiate. Dacă vreun accident ar fi oprit atunci sania, călătorii, atacați de aceste carnivore hămesite, s-ar fi aflat în mare primejdie. Dar sania își continua vijelios drumul și îndată întreaga haită rămânea în urmă, umplând văzduhul de urlete.

La prânz, Mudge își dădu seama după unele semne că trecea peste cursul înghețat al lui Platte-river. El nu spuse nimic, dar acum era sigur că după douăzeci de mile vor fi în gara Omaha.

Într-adevăr, nu se făcuse ora unu, când îndemânaticul conducător părăsi cârma și se repezi la pânze să le strângă. Sania mai merse încă o jumătate de milă până ce, fantastica viteză căpătată scăzând încetul cu

încetul, se opri în sfârșit. Mudge arătă o îngrămădire de acoperișuri albe de zăpadă:

— Am ajuns!

Ajunși! Ajunși într-adevăr în această gară, care prin trenuri numeroase are legături dese cu estul Statelor Unite!

Passepartout și Fix săriseră jos și își mișcau membrele înțepenite. Apoi ajutară pe Mr. Fogg și pe Mrs. Audă să coboare din sanie. Phileas Fogg îi plăti generos lui Mudge, căruia Passepartout îi strânse mâna ca unui prieten – și toți patru călătorii se repeziră în gară.

În acest însemnat oraș din Nebraska se termină Calea ferată a Pacificului propriu-zisă, care leagă

bazinul fluviului Mississippi cu marele Ocean. Pentru a ajunge de la Omaha la Chicago, drumul de fier, sub numele de „Chicago-Rock-Island-Road”, merge direct spre est, deserving cincizeci de gări. Un tren direct era gata de plecare. Phileas Fogg și tovarășii săi nu avură decât timpul să se arunce într-un vagon. Ei nu văzuseră nimic din Omaha, dar Passepartout își mărturisi lui însuși că nu era cazul să-i pară rău, căci acum nu mai putea fi vorba de a vedea ceva.

Trenul porni cu cea mai mare viteză și curând trecu în Iowa prin Council-Bluffs, Moines, Iowa-Citty. În timpul nopții traversă Mississippi la Davenport, apoi intră în Illinois prin Rock-Island. A doua zi, în 10 ale lunii, la ora patru după-amiază, sosea la Chicago, deja ridicat din ruinele sale și așezat cu mai multă mândrie ca niciodată pe malurile frumosului lac Michigan.

De aici până la New York mai erau nouă sute de mile și trenurile nu lipseau. Mr. Fogg trecu numaidecât din unul în altul. Locomotiva sprintenă a lui „PittsburgFort-Wavne-Chicago-rail-road” porni cu toată viteza, ca și cum ar fi înțeles că onorabilul gentleman n-avea timp de pierdut. Ea traversă ca un fulger Indiana, Ohio, Pensylvania, New Jersey trecând prin orașe cu nume vechi, din care unele aveau străzi și tramvaie, deși casele încă lipseau. În sfârșit, apele Hudsonului se iviră și, în ziua de 11 decembrie, la ora unsprezece și un sfert seara, trenul se oprea în gară, pe malul drept al fluviului, chiar în fața debarcaderului Companiei de vapoare Cunard, altfel zis

„British and north American royal mail steam packet Co.”

Dar China, pachebotul de Liverpool, plecase de patruzeci și cinci de minute.

Capitolul XXXII.

ÎN CARE PHILEAS FOGG PORNEȘTE LUPTA DIRECTA ÎMPOTRIVA NENOROCULUI.

Plecând, China părea că a luat cu sine ultima speranță a lui Phileas

Fogg.

Într-adevăr, niciunul din celelalte vapoare care fac serviciul direct între

America și Europa, nici transatlanticele franceze, nici vasele Companiei

„White-Star-line”, nici ale Companiei Imman, nici acele ale liniei hamburgice nu puteau fi de folos gentlemanului nostru.

Pereire – unul din vapoarele Companiei transatlantice franceze, ale cărei admirabile vase egalează în viteză și întrec în confort pe ale tuturor celorlalte linii, fără excepție – nu pleca decât a treia zi, 14 decembrie. Și de altfel, ca și vasele Companiei hamburgice, nu mergea direct la Liverpool sau la Londra, ci la Havre. Or, acest drum în plus, de la Havre la Southampton, l- ar fi făcut pe Phileas Fogg să întârzie, zădărniciind ultimele sale eforturi.

Cât despre vapoarele Companiei Imman, din care unul, City-of-Paris, pleca a doua zi, nu merita să te gândești la ele.

Aceste vapoare sunt destinate îndeosebi transporturilor de emigranți, au mașini slabe, de aceea trebuie să se bizuie nu numai pe ele, ci și pe pânze, și astfel viteza lor este mediocră. Pentru călătoria de la New York în Anglia, vaporului City-of-Paris îi trebuia mai mult timp decât îi rămânea lui Mr. Fogg spre a câștiga rămășagul.

Consultând Rradshaw-ul său, care-i dădea, zi cu zi, mișcarea navigației transoceanice, gentlemanul nostru înțelese limpede cum stăteau lucrurile.

Passepartout era prăpădit. Gândul că scăpaseră vaporul pentru o întârziere de patruzeci și cinci de minute îl sugruma. Era vina lui, căci, în loc să-și ajute stăpânul, îi semăna numai piedici în cale! Și când revedea în minte toate neplăcerile drumului, când făcea socoteala banilor cheltuiți de pomană, numai datorită neghiobiilor sale, când se gândea că suma uriașă a rămășagului la care se adăugau sumele însemnate cerute de o călătorie devenită inutilă îl ruina de tot pe stăpânul său, bietul flăcău se blestema cu înverșunare.

Totuși, Mr. Fogg nu-i aduse nici o învinuire și, plecând de pe cheiul portului, nu zise decât aceste cuvinte:

— O să chibzuim până mâine. Haide!

Cei patru călători trecură Hudsonul în ferry-boat și se urcară într-o trăsură, care-i duse la Hotelul SaintNicholas, pe Broadway, unde se instalară. Noaptea trecu, scurtă pentru Phileas Fogg, care dormi adânc, dar lungă pentru Mrs. Audá și pentru ceilalți, prea chinuiți de neliniște ca să poată închide ochii.

A doua zi era 12 decembrie. Din această zi, ora șapte dimineața, până la 21 ale lunii, ora opt și patruzeci și cinci de minute seara, rămâneau nouă zile, treisprezece ore și patruzeci și cinci de minute. Deci, dacă Phileas Fogg ar fi plecat în ajun cu China, unul dintre cele mai bune vapoare ale Companiei Cunard, ar fi sosit la Liverpool, apoi la Londra, în termenul dorit!

Gentlemanul nostru plecă de la hotel singur, după ce porunci servitorului său să-l aștepte și să vestească pe Mrs. Audá că trebuie să fie gata în orice clipă. El se duse pe malurile Hudsonului și cercetă vasele legate la țărm sau ancorate pe fluviu, căutând cu grijă pe cele care erau gata de drum. Mai multe nave aveau ridicate pavilioanele de plecare și se pregăteau să ridice ancora o dată cu refluxul de dimineață, căci în acest uriaș și admirabil port al New York-ului nu e zi în care sute de vase să nu plece spre toate colțurile lumii; dar cea mai mare parte din ele fiind corăbii cu pânze, nu puteau să-l mulțumească pe Phileas Fogg.

Părea că gentlemanul se va poticni tocmai la ultima lui încercare, când deodată zări, ancorat în fața Bateriei, la o distanță de cel mult două sute de metri, un vas de comerț, cu elice, cu forme fine, al cărui coș scotea fum gros, arătând că se pregătea să plece la drum.

Phileas Fogg strigă un bargagi și după câteva mișcări de vâslă se afla pe scara Henriettei, vapor cu corpul de fier și cu suprastructurile de lemn.

Phileas Fogg se urcă pe punte și întrebă de căpitan. Acesta, fiind pe bord, se prezentă numaidecât.

Era un om de cincizeci de ani, un fel de lup de mare, destul de morocănos ca să nu te poți înțelege cu el cu una, cu două. Avea ochii mari, obrazul ca de aramă coclită, părul roșu, grumazul vânjos, adică nimic din înfățișarea unui om de lume.

Dumneata ești căpitanul? întrebă Phileas Fogg.

Eu!

Eu sunt Phileas Fogg, din Londra.

Iar eu, Andrew Speedy, din Cardiff.

Ești gata de plecare?

Peste o oră.

Cu ce destinație?

Bordeaux.

Și ce încurcătură?

Pietre în pânțe. Fără încercătură; plec cu leșt.

Ai călători?

Fără călători; n-am nevoie de ei. Marfă care cugetă și te încurcă.

Vasul dunitale merge bine?

Între unsprezece și douăsprezece noduri. Pe Henrietta o știe toată lumea.

Vrei să mă duci la Liverpool, împreună cu alte trei persoane?

La Liverpool! De ce nu în China?

Am spus Liverpool.

Nu!

Nu?

Nu. Sunt gata să plec la Bordeaux și la Bordeaux mă duc.

Cu nici un preț?

Cu nici un preț.

Căpitanul vorbise pe un ton care nu mai îngăduia discuție. Totuși, Phileas Fogg stăruia:

Dar armatorii Henriettei...

Armatorii sunt eu! Eu sunt stăpânul vasului.

Îl închiriez.

Nu.

Îl cumpăr.

Nu.

În fața acestei încăpățănări, Phileas Fogg nici măcar nu tresări. Totuși, situația devenea gravă. Socoteala era alta la New York decât la Hong Kong, și nici stăpânul Henriettei nu semăna eu căpitanul de pe Tankadere.

Până aici banii gentlemanului învinseseră toate piedicile; de data asta nu mai puteau face nimic.

Totuși, gentlemanul trebuia să găsească mijlocul de a traversa Atlanticul cu vaporul – afară numai dacă l-ar fi putut traversa în balon – ceea ce ar fi fost foarte aventuros, în același timp însă și irealizabil.

Dar pare-se că lui Phileas Fogg îi veni o idee, căci reîncepu:

Ei bine, vrei să mă duci la Bordeaux?

Nu, chiar dacă mi-ați plăti două sute de dolari!

Îți ofer două mii (10 000 fr.).

De persoană?

De persoană.

Și sunteți patru?

Patru.

Căpitanul Speedy începu să se scarpine pe frunte, ca și când ar fi vrut să-și ia pielea. Să câștige opt mii de dolari fără să-și schimbe drumul, făcea să lase la o parte antipatia pronunțată pe care o avea pentru orice fel de călători. De altfel călătorii cu două mii de dolari nu mai sunt călători, ci marfă prețioasă.

Plec la ora nouă, zise simplu căpitanul Speedy. Dacă dumneavoastră cu ceilalți sunteți aici...

La ora nouă vom fi pe bord! răspuse nu mai puțin simplu Mr. Fogg.

Era ora opt și jumătate. A debarca de pe Henrietta, a se urca într-o trăsură, a se duce la Hotelul Saint-Nicholas, a o lua pe Mrs. Audă, pe Passepartout și chiar pe nedespărțitul Fix, căruia îi oferea călătorie gratuită, fură fapte îndeplinite de gentlemanul nostru cu calmul care nu-l părăsea în nici o împrejurare.

În momentul în care Henrietta făcea ultimele pregătiri de plecare, toți patru erau pe bord.

Când Passepartout află cât va costa această ultimă călătorie, scoase unul din acele „oh”-uri prelungite, care parcurg toate intervalele gamei cromatice descendente.

Cât despre Fix, el își zise că, hotărât lucru, Banca Angliei nu va ieși fără pagubă din această afacere.

Într-adevăr, admitând chiar că domnul Fogg n-avea să mai arunce câțiva pumni de bani în mare în clipa sosirii, din faimosul sac cu bancnote avea să lipsească mai mult de șapte mii de livre (175.000 fr.)!

Capitolul XXXIII.

ÎN CARE PHILEAS FOGG SE DOVEDEȘTE A FI LA ÎNĂLȚIMEA ÎMPREJURĂRILOR.

După o oră, vaporul Henrietta trecea dincolo de farul plutitor de la intrarea Hudsonului, ocolea capul SandyHook și ieșea în mare. În timpul zilei navigă de-a lungul lui Long-Island, în largul farului de pe Fire-Island, și se îndreptă repede spre est.

A doua zi, 13 decembrie, la prânz, un om se urcă pe puntea de comandă, pentru a determina longitudinea și latitudinea. Desigur, s-ar putea

crede că acest om era căpitanul Speedy. Cătuși de puțin! Era Phileas Fogg, esq.!

Cât despre căpitanul Speedy, acesta se afla, pur și simplu, închis cu cheia în cabina sa, și scotea niște urlete care arătau o mânie, de altfel îndreptățită, dusă până la pierderea judecății.

Ceea ce se întâmplase era foarte simplu. Phileas Fogg voia să meargă la Liverpool, iar căpitanul se împotriva să-l ducă acolo. Atunci gentlemanul se resemnase în aparență să ia drumul spre Bordeaux, dar, în cele treizeci de ore de când se afla pe bord, manevrase așa de bine cu ajutorul bancnotelor sale, încât echipajul, marinari, mecanici și fochiști – echipaj ce-i drept cam suspect, care era în termeni destui de răi cu căpitanul

— trecuse de partea lui. Și iată de ce Phileas Fogg comandă în locul căpitanului Speedy, de ce căpitanul era închis în cabina sa și de ce, în sfârșit, Henrietta se îndrepta spre Liverpool. Atât că, văzându-l pe Mr. Fogg conducând vasul, nu te mai puteai îndoi că Mr. Fogg fusese marinar.

Acum, în ce fel avea să se sfârșească aventura, ne va fi dat să aflăm mai târziu. Dar deocamdată Mrs. Audá era îngrijorată, deși nu spunea nimic. Fix fusese uluit de la început. Cât despre Passepartout, el găsea întâmplarea pur și simplu minunată.

„Între unsprezece și douăsprezece noduri”, spusese căpitanul Speedy, și într-adevăr Henrietta păstra în medie această viteză.

Dacă – ce de „dacă” mai rămâneau! – dacă marea nu se înrăutățea, dacă vântul nu se rotea spre est, dacă nu se întâmpla nici o stricăciune pe vas, nici un accident la mașini, Henrietta putea, în nouă zile, adică de la 12 decembrie la 21, să străbată cele trei mii de mile câte sunt de la New York la Liverpool. E adevărat că, odată ajunși în Anglia, chestiunea Henriettei, adunată cu afacerea de la Bancă, putea să-l ducă pe gentleman puțin mai departe decât ar fi voit el.

În primele zile, navigația decurse în cele mai bune condițiuni. Marea nu era prea rea, iar vântul bătea statornic de la nord-est; fură ridicate pânzele și, cu velatura ei de goeletă, Henrietta mergea ca un adevărat transatlantic.

Passepartout era încântat. Ultima ispravă a stăpânului său, la ale cărei urmări nu voia să se gândească, îl umpluse de înflăcărare. Echipajul nu văzuse niciodată un flăcău mai vesel și mai îndemnatic. El îi copleșea pe mateloți cu mii de gesturi de prietenie și-i uimea cum se cățara în arboradă, ca un adevărat saltimbac. Hazliul franțuz le găsea porecle pline de drăgălășenie și le îndulcea viața cu cele mai grozave băuturi.

De dragul lui mateloții executau manevrele ca niște gentlemen, iar fochiștii aruncau cărbunii în cuptoare ca niște eroi. Buna lui dispoziție, foarte molipsitoare, se transmitea tuturor. El uitase trecutul, necazurile, primejdiile. Nu se gândea decât la ultima țintă, așa de aproape de a fi atinsă, și câteodată fierbea de nerăbdare, ca și când ar fi fost încălzit în cuptoarele Henriettei. Câteodată, bravul flăcău se învârtea pe lângă Fix, privindu-l cu un ochi „care spunea multe!” dar nu-i vorbea, căci între ei nu mai rămăsese nimic din vechea lor prietenie.

Cât despre Fix, trebuie să spunem că el era acum pe de-a-ntregul zăpăcit. Capturarea Henriettei, cumpărarea echipajului, Fogg conducând vasul ca un marinar încercat, toate la un loc îl buimăceau. Bietul om nu mai știa ce să gândească! Dar, la urma urmei, un gentleman, care începea prin a fura cincizeci și cinci de mii de livre, putea prea bine să sfârșească prin a fura un vapor! Și astfel, la un moment dat, Fix fu în chip firesc ispitit să creadă că Henrietta, condusă de Fogg, nu se îndrepta cătuși

de puțin spre Liverpool, ci spre cine știe ce parte a lumii, unde hoțul, devenit pirat, se va simți în afara oricărei primejdii! Presupunerea lui era, ce-i drept, cât se poate de îndreptățită, și detectivul începea să se căiască foarte serios că se amestecase în această treabă.

Între timp, căpitanul Speedy continua să urle în cabină, și Passepartout, însărcinat să-i ducă de mâncare, nu se apropia de ușa lui decât după ce lua cele mai mari precauțiuni, oricât era el de voinic. Cât despre Mr. Fogg, acesta părea că nu-și mai amintește de prezența unui căpitan pe bord.

În ziua de 13 trecură de bancurile din dreptul insulei Terra Nova, locuri primejdioase, prea bine cunoscute de navigatori. Mai ales în timpul iernii, cețurile isânt aici obișnuite, iar vântul păcătos. Încă din ajun, barometrul, scăzând brusc, prevestea o schimbare apropiată a vremii. Într-adevăr, în timpul nopții temperatura scăzu, se făcu foarte frig și-n același timp vântul se roti spre sud-est.

Vremea devenea potrivnică. Spre a nu se abate din drum, Mr. Fogg trebui să strângă pânzele și să se folosească numai de mașini. Viteza vasului scăzu, din cauza valurilor lungi ale mării, care se sfârâmau de etravă; tangajul violent, la rândul lui, nu putea fi decât tot păgubitor. Vântul se întărea treptat, amenințând să se prefacă în uragan, ceea ce te obliga să te gândești de pe acum la clipa când Henrietta n-ar mai fi putut să țină piept valurilor. Or, ca să fugă din fața lor, însemna să se avânte în necunoscut, necunoscutul cu toate neplăcerile lui.

Passepartout se posomorî în același timp cu cerul, și, timp de două zile, bietul băiat trecu printr-o neliniște de moarte. Dar Phileas Fogg era un marinar îndrăzneț, care știa să țină piept mării; el merse înainte, fără măcar să reducă turația mașinii. Când nu putea să se ridice deasupra valurilor, Henrietta trecea printre ele luând neconținut apă pe punte, dar neoprindu-se din cale.

Uneori, un val cât un munte sălta pupa afară și atunci elicea bătea aerul cu palele ei înnebunite, fără însă ca vasul să se dea învins în fața furtunii.

Cu toate astea, vântul nu se întări atât cât ar fi fost de așteptat; nu era unul din acele uragane care ating viteza de nouăzeci de mile pe oră. Dar din nenorocire sufla cu încăpățănare de la sud-est, neîngăduind să se ridice pânzele. Și totuși, așa cum se va vedea, ar fi fost foarte nimerit ca ele să vină în ajutorul mașinii!

La 16 decembrie se împlineau șaptezeci și cinci de zile de la data plecării din Londra. La urma urmei, Henrietta n-avea încă o întârziere îngrijorătoare. Ea străbătuse aproape jumătate din drum și locurile cele mai

primejdioase rămăseseră în urmă. Vara, nimeni nu s-ar fi putut îndoi de reușită; iarna însă erai la bunul plac al vremii. Passepartout nu știa deocamdată ce să creadă, în fond însă, era încrezător, și dacă vântul își făcea de cap, cel puțin se bizuia pe mașini.

Numai că în ziua aceea, mecanicul se urcă pe punte, îl căută pe Mr.

Fogg și stătu destul de mult de vorbă cu el.

Fără să știe de ce, desigur datorită unei presimțiri, Passepartout încercă o neliniște confuză. Și-ar fi dat una din urechi ca să Audá cu cealaltă ce vorbeau cei doi.

Totuși, prinse câteva cuvinte; de pildă, între altele, îl auzi pe stăpânul său întrebând:

Ești sigur de ceea ce spui?

Sigur, domnule! răspuse mecanicul. Nu uitați că de la plecare ținem toate căldările sub presiune și dacă aveam destui cărbuni pentru a merge cu viteză redusă până la Bordeaux n-avem destui pentru a merge cu mare viteză de la New York la Liverpool!

Voi chibzui! încheie Mr. Fogg.

Înțelegând despre ce e vorba, pe Passepartout îl cuprinse o neliniște de moarte. Aveau să rămână fără cărbuni!

„Ah! dacă stăpânul meu va ști să iasă și din încurcătura asta, își zise el, hotărât lucru, e un om

grozav!”

Și, întâlnindu-l pe Fix, nu-l răbdă inima să-i ascundă situația:

Deci, crezi că mergem într-adevăr la Liverpool? Îl întrebă agentul, cu dinții strânși.

Vezi bine!

Imbecilule! exclamă Fix. Și plecă, ridicând din umeri.

Passepartout fu cât pe ce să-i întoarcă injuriosul calificativ, al cărui adevărat sens nu-l putea de altfel înțelege; dar își spuse că nenorocitul Fix trebuia să fie foarte dezamăgit, foarte umilit în amorul lui propriu, după ce făcuse ocolul pământului, urmând o cale greșită, așa că îl iertă.

Și acum, ce hotărâre avea să ia Phileas Fogg? Era greu de închipuit. Totuși, se pare că flegmaticul gentleman luă una, căci în aceeași seară îl chemă pe mecanic și îi porunci:

Mărește focurile și ține căldările sub presiune până la ultima lopată de cărbuni!

Câteva clipe după aceea, coșul Henriettei scotea nori groși de fum.

Vasul își continuă deci drumul cu toată viteza; dar așa cum spusese din timp, după două zile, la 18 decembrie, mecanicul îl înștiință pe Mr. Fogg că în cursul zilei cărbunii se vor sfârși.

Nu micșorați focurile! răspuse gentlemanul. Dimpotrivă, măriți presiunea!

În ziua aceea, către prânz, după ce luă înălțimea soarelui și calculă poziția vasului, Phileas Fogg îl chemă pe Passepartout și îi porunci să-l aducă pe căpitanul Speedy.

Era ca și cum l-ar fi trimis să scoată un tigru din cușcă, de aceea, coborând sub dune, curajosul flăcău își zise: „Cu siguranță că o fi turbat!”

Într-adevăr câteva minute mai târziu, pe dune țâșnea o bombă, în strigăte și înjurături. Bomba cu pricina era însuși căpitanul Speedy – și fără îndoială avea să explodeze numaidecât.

Unde suntem? fură primele cuvinte pe care le rosti căpitanul, înăbușindu-se de mânie.

Desigur că dacă omul ar fi stat prost cu inima, în clipa asta l-ar fi lovit damblaua și nu și-ar mai fi revenit niciodată.

Unde suntem? repetă el, sângeriu la față.

La șapte sute șaptezeci mii de Liverpool! răspuse Mr. Fogg cu liniștea lui netulburată.

Piratul! răcni Andrew Speedy.

Domnule, te-am chemat...

Hoț de mare!

Te-am chemat, reluă Phileas Fogg, ca să te rog să-mi vinzi vasul.

Nu-l vând! Pe toți dracii, nu!

Pentru că voi fi nevoit să-l pun pe foc!

Să pui pe foc vasul meu?

Da, cel puțin puntea și suprastructurile, fiindcă nu mai avem cărbuni.

Să pui pe foc vasul meu?! răcni căpitanul Speedy, abia mai putând rosti silabele. Un vas care face cincizeci de mii de dolari (250.000 fr.).

Iată șaiszeci de mii (300.000 fr.)! răspuse Phileas Fogg, întinzându-i un teanc de bancnote.

Gestul avu o înrăurire miraculoasă asupra lui Andrew Speedy. Înseamnă că nu ești american dacă rămâi netulburat când vezi șaiszeci de mii de dolari. Căpitanul uită într-o clipă supărarea, popreală – toate pornirile împotriva călătorului său. Vasul avea douăzeci de ani: ocolul pământului în optzeci de zile putea să facă din el o afacere de aur!... Bomba nu mai avea cum să explodeze: Mr. Fogg îi scosese fitilul!

Și corpul de fier îmi va rămâne! zise căpitanul, cu un ton ciudat de îmblânzit.

Corpul și mașinile, domnule. Am încheiat târgul?

Încheiat!

Așa zicând, Andrew Speedy înhăță bancnotele, le numără și le vâri repede în buzunar. În timpul acestei scene, Passepartout pălise. Pe Fix, încaltea, era gata să-l lovească damblaua. Aproape douăzeci de mii de lire cheltuite – și, pe deasupra, tâlharul de Fogg lăsa vânzătorului corpul de fier și mașinile, adică aproape valoarea totală a vasului!... E drept însă că suma furată de la Bancă se ridica la cinczeci și cinci de mii de lire!

După ce Andrew Speedy băgă banii în buzunar, Phileas Fogg se hotărî să-i dea unele lămuriri. Domnule, să nu te mire toate acestea. Află că dacă nu sosesc la Londra în ziua de 21 decembrie, ora opt și patruzeci și cinci de minute seara, pierd douăzeci de mii de lire. Or, scăpasem vaporul la New York, și cum dumneata nu voiai să mă duci la Liverpool...

Și bine am făcut, pe cei cincizeci de mii de diavoli din Infern! strigă Andrew Speedy. Fiindcă așa câștig cel puțin patruzeci de mii de dolari! Apoi, adăugă mai încet: Știi ceva, căpitane...? Fogg.

Căpitane Fogg. Ei bine, parcă ai fi yankeu!

Și după ce-i adresă călătorului acest cuvânt, pe care el îl socotea de laudă, dădu să plece, când Phileas Fogg îl opri:

Deci, acum vasul e al meu!

Desigur, de la chilă până la vârful catargelor, dar, bineînțeles, ceea ce este de lemn!

Bine! Să se desfacă lemnăria interioară și să fie pusă pe foc!

E lesne de înțeles cât trebuie să consume din acest lemn uscat pentru a menține căldările la presiunea trebuitoare. În acea zi, duneta, cabinele de pe punte, cele de jos, mobila, panourile din fundul calei, totul trecu la foc.

A doua zi, 19 decembrie, arseră catargele, ghiurile, scândurăria.

Catargele fură date jos și tăiate cu topoarele. Echipajul punea în asta o râvnă nemaipomenită.

Passepartout mânuia trudnic barda și ferăstrăul, muncind cât zece oameni. Asupra vasului domnea parcă furia distrugerii.

În ziua următoare, 20 decembrie, lăzile de materiale aflate pe punte, pereții, restul de suprastructuri și chiar pânta în cea mai mare parte fură înghițite de foc.

Henrietta nu mai era decât un vapor ras, ca un ponton.

Dar în ziua aceea zăriră coastele Irlandei și farul de la Fastenet. Totuși, la ora zece seara, vasul nu se găsea decât în fața Queenstown-

ului. Phileas Fogg mai avea numai douăzeci și patru de ore spre a ajunge la Londra! Or, în acest timp, Henrietta abia ar fi putut să sosească la Liverpool, chiar dacă ar fi mers cu toată viteza. Și viteza avea să se micșoreze în curând.

Căpitanul Speedy, care sfârșise prin a arăta un viu interes planurilor lui Phileas Fogg, se apropie de acesta și îi spuse mâhnit:

Vă plâng din toată inima, domnule! Totul este împotriva dumneavoastră! Abia suntem în fața Queenstown-ului.

Ah! făcu Mr. Fogg. Luminile care se văd sunt din Queenstown?

Da.

Putem intra în port?

Abia la ora trei, o dată cu fluxul.

Să așteptăm! răspunse liniștit gentlemanul.

Chipul lui nu lăsă să se vadă nimic, dar, printr-o supremă inspirație, Phileas Fogg găsi o ultimă cale de a-și învinge încă o dată soarta potrivnică.

Într-adevăr, Queenstown este un port pe coasta Irlandei, unde transatlanticele care vin din Statele Unite aruncă, în trecere, sacii cu scrisori. Această corespondență e expediată la Dublin cu trenuri exprese, totdeauna

gata de plecare. De la Dublin, ea ajunge la Liverpool cu vase de mare viteză, și astfel întrece cu douăsprezece ore vapoarele cele mai rapide ale companiilor maritime.

Gentlemanul nostru voia să câștige și el în același chip cele douăsprezece ore pe care le câștiga corespondența din America. În loc să ajungă la Liverpool, cu Henrietta, a doua zi seara, avea să fie acolo la prânz. Astfel îi rămânea timp să sosească la Londra înainte de ora opt și patruzeci și cinci de minute seara.

Către unu noaptea, ora fluxului, Henrietta intră în portul Queenstown și Mr. Fogg, după ce căpitanul Speedy îi strânse mâna viguros, îl lăsă pe acesta pe coca vasului său, care valora încă jumătatea prețului de vânzare.

Călătorii debarcară numaidecât. În clipa aceea, Fix simți o dorință arzătoare să-l aresteze pe domnul Fogg, dar se stăpâni. De ce? Oare ce luptă se dădea în el? își schimbase părerea în privința lui Phileas Fogg? își dăduse seama, în sfârșit, că se înșelase?... Totuși, detectivul nu-l părăsi pe gentlemanul nostru, ci se luă după el – și la ora unu și jumătate se urcă în tren împreună cu Mrs. Audá și cu Passepartout, care n-avea timp nici să respire. În zorii zilei sosiră la Dublin, unde se îmbarcară numaidecât pe unul din acele vapoare rapide, adevărate fusuri de oțel – totul numai mașină, care, refuzând să se ridice pe valuri, trec prin ele, urmându-și drumul, vijelios.

Și astfel în ziua de 21 decembrie, la oreie unsprezece și patruzeci, Phileas Fogg debarcă în sfârșit pe cheiul Liverpoolului. Până la Londra nu mai avea de făcut decât șase ore.

Dar în clipa aceea, Fix se apropie, îi puse mâna pe umăr și, arătându-i mandatul, îl întrebă:

Dumneata ești numitul Phileas Fogg?

Da, domnule.

În numele reginei, te arestez!

Capitolul XXXIV.

CARE ÎI DĂ LUI PASSEPARTOUT PRILEJUL SĂ FACĂ UN JOC DE CUVINTE TERIBIL, DAR POATE INEDIT.

Phileas Fogg era arestat, închis în arestul vămii din Liverpool, Custom-house, unde urma să-și petreacă noaptea, așteptând să fie dus la Londra.

În momentul arestării, Passepartout voise să se repeadă asupra detectivului, însă polițiștii îl opriseră. Mrs. Audá era înspăimântată de brutalitatea întâmplării, dar, neștiind despre ce-i vorba, nu putea înțelege nimic.

Passepartout îi explică situația. Mr. Fogg, acest gentleman cinstit și curajos, căruia ea îi datora viața, era arestat ca hoț. Tânăra femeie protestă revoltată împotriva unei asemenea însinuări. Văzând însă că nu putea face nimic spre a-l ajuta pe salvatorul ei, o podidiră lacrimile.

Cât despre Fix, el îl arestase pe gentleman, fiindcă, vinovat sau nu, datoria lui îi porunca să-l aresteze. Justiția avea să hotărască.

Dar atunci bietului Passepartout îi veni un gând, gândul înspăimântător că numai el purta vina întregii nenorociri! într-adevăr, de ce ascunsese această întâmplare stăpânului său? Când Fix îi arătase calitatea lui de

inspector de poliție și misiunea cu care era însărcinat, de ce nu-l înștiințase pe Mr. Fogg? Acesta, prevenit, desigur i-ar fi dat lui Fix probe de nevinovăția sa, i-ar fi dovedit că se înșală și, în orice caz, nemernicul agent n-ar fi călătorit pe socoteala sa, ținându-se scai de el, neavând altă grijă decât să-l aresteze, în momentul când punea piciorul pe pământul Regatului Unit.

Gândindu-se la greșelile lui, la neprevăderea lui, bietul băiat era cuprins de cumplite remușcări. Cu tot frigul, Mrs. Audă și devotatul servitor rămăseră afară, sub porticul vămii. Niciunul, nici altul nu voiau să plece de aici, dornici să-l vadă încă o dată pe Mr. Fogg.

Cât despre gentlemanul nostru, el era cu desăvârșire ruinat, și asta în clipa când mai avea un pas să-și atingă țelul. Arestarea lui îl făcea să piardă totul, fără putință de scăpare. Sosit la Liverpool, în ziua de 21 decembrie, la douăsprezece fără douăzeci, el mai avea, până la opt și patruzeci și cinci de minute seara, când trebuia să se prezinte la Reform-Club, nouă ore și cincisprezece minute, iar pentru a ajunge la Londra nu-i trebuiau decât șase.

În acel moment, cine ar fi pătruns în arestul vămii, l-ar fi găsit pe Mr.

Fogg stând nemișcat pe o bancă de lemn, calm, neclintit în liniștea lui. Nu s-ar putea spune că era resemnat, dar această ultimă lovitură pare-se nu-l emoționase câtuși de puțin. Oare se strânsese în el una din acele furii ascunse, înspăimântătoare fiindcă sunt reținute și care nu izbucnesc decât în ultima clipă cu o forță de neînving? Nu se știe! Phileas Fogg stătea acolo, liniștit, și aștepta... Ce anume? Păstra oare vreo speranță? Oare credea el încă în succes, acum când se afla în spatele unei uși de închisoare?

Oricum ar fi fost, Mr. Fogg își pusese cu grijă ceasornicul pe masă și urmărea mișcarea arătătoarelor. Nu scotea nici un cuvânt, dar privirea lui avea o fixitate ciudată.

În orice caz, situația era groaznică, și, pentru cine nu putea citi mai adânc în conștiința prizonierului, ea se rezuma astfel:

Dacă era necinstit, rămânea închis.

Dacă era cinstit, Phileas Fogg se vedea în orice caz ruinat! Îi venise cumva în aceste clipe gândul să evadeze?

Se gândise să caute pe unde s-ar putea fugi din arestul vămii? Am fi ispitiți să credem că da, deoarece la un moment dat gentlemanul se ridică și făcu ocolul încăperii. Dar ușa era bine închisă, iar fereastra avea gratii de fier. El se așază deci din nou, scoase din portofel itinerarul călătoriei și se uită la ultimul rând, care cuprindea următoarele cuvinte: „Sâmbătă, 21 decembrie, Liverpool.”

După o clipă de gândire adăugă, întregind fraza întreruptă în momentul arestării: „A optzecea zi, ora unsprezece și patruzeci dimineța.”

Și rămase nemișcat, în așteptare.

Orologiul vămii sună ora unu. Mr. Fogg băgă de seamă că ceasornicul sau era cu două minute înainte. Ora două! Admițând că în acel moment se urca într-un tren expres, mai putea încă să ajungă la Londra și la Reform-Club înainte de ora opt și patruzeci și cinci de minute seara. Fruntea gentlemanului se încreți ușor...

La ora două și treizeci și trei de minute desluși un zgomot afară, scârțâitul unor uși care se deschideau... Se auzea glasul lui Passepartout, se auzea glasul lui Fix.

Privirea lui Phileas Fogg se aprinse o clipă.

Ușa camerei sări în lături și el văzu pe Mrs. Audă, pe Passepartout, pe Fix care se repezeau spre el.

Fix găfia, cu părul răvășit... Abia putea vorbi.

Domnule, bolborosi detectivul, domnule, iertați... O asemănare nefericită... Hoțul arestat de trei zile... dumneavoastră... liber!

Phileas Fogg era liber! Gentlemanul se apropie de nefericitul detectiv, îl privi bine în față și, făcând prima și ultima mișcare repezită din viața lui, își duse brațele înapoi, pe urmă, cu preciziunea unui automat, îl lovi îndesat cu amândoi pumnii.

Bine atins! strigă Passepartout. Apoi adăugă, permițându-și un crud joc de cuvinte, demn de un adevărat francez: Pe toți dracii! Asta s-ar putea numi o „frumoasă aplicare a pumnilor Engliterei!”²⁶

Fix rămase lungit la pământ fără să scoată un cuvânt. La urma urmelor nu căpătase decât ceea ce merita.

Mr. Fogg, Mrs. Audá și Passepartout ieșiră în fugă din clădirea vămii, se aruncară într-o trăsură și peste câteva minute soseau la gara din Liverpool.

Gentlemanul întrebă dacă era vreun expres gata de plecare spre Londra...

Se făcuse ora două și patruzeci... Expresul plecase de treizeci și cinci de minute.

Phileas Fogg nu-și pierdu curajul și comandă un tren special.

În gară se aflau mai multe locomotive de mare viteză, sub presiune; dar, având în vedere nevoile serviciului, trenul special nu putu să plece înainte de ora trei.

La ora trei, Phileas Fogg, după ce spusese câteva cuvinte mecanicului, despre o răsplată pe care putea să o câștige, gonia spre Londra, în tovărășia tinerei femei și a credinciosului său servitor.

Ca să ajungă la timp, trebuiau să străbată în cinci ore și jumătate distanța de la Liverpool la Londra, lucru foarte posibil, când drumul este liber pe tot parcursul său. Dar se iviră întârzieri de neînălțurat și, când trenul sosi în gară, toate orologiile Londrei arătau ora nouă fără zece.

După ce săvârșise călătoria sa în jurul lumii, Phileas Fogg sosea cu o întârziere de cinci minute...!

Rămășagul era pierdut.

Capitolul XXXV.

ÎN CARE PASSEPARTOUT NU AȘTEAPTĂ SĂ I SE REPETE UN ORDIN AL STĂPÂNULUI SĂU.

A doua zi locuitorii de pe Saville-row ar fi fost foarte mirați dacă li s-ar fi spus că Mr. Fogg se întorsese acasă. Ușile și ferestrele faimoasei case erau închise; de afară nu se vedea nimic schimbat. Plecând de la gară, Phileas Fogg îi poruncise lui Passepartout să cumpere unele provizii, apoi se dusese acasă.

Gentlemanul primise cu nepăsarea sa obișnuită groaznică lovitură.

Ruinat, și numai din vina acestui neghiob inspector de poliție! După ce mersese cu pasul sigur în această lungă călătorie, după ce înlăturase mii de piedici, înfruntase mii de primejdii, găsind și timpul de a face uneori bine în drumul său, era îngrozitor să se înece la mal, să fie învins de un fapt brutal, pe care nu-l putea prevedea și împotriva căruia n-avea cum să lupte. Din suma uriașă luată la plecare, se întorcea cu un rest neînsemnat. Avera lui era alcătuită numai din cele douăzeci de mii de lire depuse la frații Baring, și aceste douăzeci de mii de lire le datora acum colegilor săi de la Reform-Club. Desigur, după atâtea cheltuieli, rămășagul câștigat n-ar fi putut să-l îmbogățească – și probabil că el nici nu urmărise așa ceva, fiind unul dintre acei oameni care pariază numai pentru onoare. Dar acum, fiindcă era pierdut, rămășagul îl ruina cu desăvârșire. Așa stând faptele, hotărârea gentlemanului era luată; el știa ce-i rămânea de făcut.

Doamnei Audá i se rezervase o cameră în casa de pe Saville-row. Tânăra femeie era disperată. După unele cuvinte ale lui Phileas Fogg, ea înțelesese că salvatorul ei se gândea la un plan îngrozitor.

Se știe, într-adevăr, la ce extreme nenorocite ajung acești englezi stăpâniți de idei fixe. De aceea, Passepartout își supraveghea stăpânul pe furiș.

Dar, mai întâi bietul băiat se urcase în camera sa și stinsese becul de gaz care ardea de optzeci de zile. În cutia de scrisori găsisese o notă a Societății de gaz – și se gândise că era vremea să pună capăt unei risipe a cărei răspundere o purta numai el.

Noaptea trecu. Mr. Fogg se culcase, dar dormise oare?

Cât o privește pe Mrs. Audá, ea nu se putuse odihni nici o clipă. Iar Passepartout stătuse de pază, ca un câine, la ușa stăpânului său.

A doua zi, Mr. Fogg îl chemă și-i porunci, foarte scurt, să se îngrijească de masa doamnei Audá. El

se va mulțumi cu o ceașcă de ceai și o friptură.

Mrs. Audá va fi bună să-l ierte că nu va coborî la dejun și la cină, fiind ocupat tot timpul să pună ordine în lucruri. Numai seara va ruga pe Mrs. Audá să-l primească pentru a-i vorbi câteva clipe.

Luând cunoștință de programul zilei, lui Passepartout nu-i rămânea altceva de făcut decât să se supună. Dav nu se putea hotărî să iasă din odaie, ci se uita într-una la stăpânul său, netulburat ca totdeauna. Își simțea inima grea, conștiința îi era chinuită de remușcări, căci se învinuia mai mult decât oricând de acest dezastru ireparabil. Da! Dacă l-ar fi vestit pe Mr. Fogg, dacă i-ar fi dezvăluit planurile lui Fix, desigur că stăpânul său nu l-ar fi luat cu el pe detectiv până la Liverpool, și atunci...

Bietul băiat nu mai putu îndura.

Stăpâne! Domnule Fogg! strigă el. Blestemați-mă! E vina mea...

Nu învinuiesc pe nimeni! răspunse Phileas Fogg, cu tonul cel mai liniștit. Du-te!

Passepartout părăsi camera și se duse s-o caute pe tânăra doamnă, căreia îi aduse la cunoștință intențiile stăpânului său.

Doamnă, adăugă el, singur nu pot face nimic, nimic! N-am nici o înrâurire asupra gândurilor stăpânului meu. Dumneavoastră, poate...

Ce înrâurire aș putea să am eu? răspunse Mrs. Audá. Mr. Fogg nu suferă niciuna! A înțeles el vreodată că recunoștința mea pentru el este fără margini? A citit vreodată în inima mea?... Dragul meu, n-ar trebui să-l părăsești nici o clipă. Spui că dorește să mă vadă astă seară?

Da, doamnă. Desigur vrea să discute despre situația dumneavoastră în Anglia.

Să așteptăm! răspunse tânăra femeie, căzând pe gânduri.

Astfel în duminica aceea, casa de pe Saviile-row rămase ca și cum ar fi fost pustie; pentru prima oară de când locuia aici, Phileas Fogg nu ieși să se ducă la club când sunară orele unsprezece și jumătate în turnul Parlamentului.

Și de ce s-ar fi dus? Colegii săi nu-l mai așteptau.

Deoarece în ajun, acea dată fatală de sâmbătă 21 decembrie, la ora opt și patruzeci și cinci de minute seara, Phileas Fogg nu apăruse în salonul Reform-Club-ului, rămășagul era pierdut. Nici măcar nu mai trebuia să se ducă la bancher ca să ridice suma pusă în joc. Adversarii săi aveau în mână un cec semnat de el – și era nevoie numai de o simplă înștiințare, ca frații Baring să treacă la contul lor cele douăzeci de mii de lire.

Mr. Fogg n-avea deci de ce să iasă – și nu ieși. El rămase în camera sa ca să-și pună rânduială în lucruri și-n hârtii. Passepartout urca și cobora neîncetat scările casei; orele treceau încet pentru el. Adesea bietul băiat zăbovea la ușa stăpânului său și trăgea cu urechea înăuntru, convins că nu săvârșește cea mai mică indiscreție; se uita pe gaura cheii, încredințat că are acest drept, îi era teamă că în orice clipă se putea întâmpla vreo nenorocire. Uneori își amintea de Fix; acum gândurile lui cu privire la detectiv se schimbaseră cu desăvârșire; el nu-i mai purta pică inspectorului de poliție. Fix se înșelase, ca toată lumea, cu privire la Phileas Fogg, și, urmărindu-l, arestându-l, nu-și făcuse decât datoria, în vreme ce el, Passepartout... Acest gând îl copleșea, făcându-l să se socotească ultimul dintre nemernici.

În sfârșit, când bietul băiat se simțea prea nenorocit singur, bătea la ușa doamnei Audá, intra în camera ei, se așeza într-un colț fără să spună un cuvânt, și privea la tânăra femeie, mereu îngândurată. Către ora șapte și jumătate seara, Mr. Fogg îl chemă și îi porunci să întrebe pe Mrs. Audá dacă poate să-l primească; după câteva clipe, tânăra doamnă și stăpânul casei erau singuri în cameră.

Gentlemanul luă un scaun și se așeză lângă sobă, în fața doamnei Audá. Pe chipul lui nu se citea nici o emoție. Fogg, care se întorsese, semăna întocmai cu Fogg care plecase: aceeași liniște, aceeași

nepăsare.

El rămase tăcut timp de cinci minute, apoi, ridicând ochii spre Mrs.

Audă, zise:

Doamnă, mă veți ierta oare că v-am adus în Anglia?

Eu, domnule Fogg?! murmură ea, abia stăpânindu-și bătăile inimii.

Dați-mi voie să termin, reluă Mr. Fogg. Gând m-am gândit să vă duc departe de acele locuri, așa de primejdioase pentru dumneavoastră, eram

bogat și socoteam să vă pun la dispoziție o parte din averea mea. Existența dumneavoastră ar fi fost fericită și nestânjenită de nimic. Acum, sunt ruinat.

Știu, domnule Fogg! răspuse tânăra femeie. Dar vă întreb și eu, la rândul meu: mă veți ierta că v-am urmat, și cine știe? – poate că, făcându-vă să întârziati, am contribuit la ruina dumneavoastră?

Doamnă, nu puteați rămâne în India; viața dumneavoastră nu era în siguranță decât dacă vă îndepărtați destul, pentru ca fanaticii aceia să nu vă mai poată găsi.

Deci, domnule Fogg, nu vă era de ajuns că m-ați scăpat de la o moarte îngrozitoare! Vă socoteați dator să-mi asigurați și o situație?

Da, doamnă, răspuse gentlemanul, numai că întâmplările s-au întors împotriva mea. Totuși, îngăduiți-mi ca puținul care îmi rămâne să-l pun la dispoziția dumneavoastră.

Dar dumneavoastră, ce veți face, domnule Fogg? întrebă Mrs. Audă.

Eu, doamnă, răspuse cu răceală gentlemanul, n-am nevoie de nimic.

Dar cum priviți dumneavoastră soarta care vă așteaptă?

Așa cum trebuie! răspuse Mr. Fogg.

În orice caz, reluă Mrs. Audă, un om ca dumneavoastră nu poate ajunge în mizerie. Prietenii dumneavoastră...

N-am nici un prieten, doamnă.

Rudele dumneavoastră...

Nu mai am rude.

Atunci, vă plâng, domnule Fogg, căci singurătatea este un lucru trist. Cum? Să n-aveți nici o inimă căreia să-i împărtășiți durerile dumneavoastră?! Se spune totuși că în doi chiar și mizeria se îndură mai ușor!

Se spune, doamnă.

Mrs. Audă se ridică și-i întinse mâna bărbatului din fața sa.

Domnule Fogg, vreți să aveți în mine o rudă și o prietenă? Vreți să fiu soția dumneavoastră?

La aceste cuvinte, Mr. Fogg se ridică și el. În ochii săi se vedea parcă o sclipire neobișnuită, buzele parcă îi tremurau. Mrs. Audă îl privea.

Sinceritatea, hotărârea și blândețea acestei încântătoare priviri, privirea unei femei nobile care îndrăznește orice pentru a-l salva pe cel căruia îi datorează totul, la început îl miră, pe urmă îi pătrunse în suflet. El închise ochii o clipă, parcă pentru a se feri ca privirea ei să pătrundă mai departe... Apoi îi deschise și rosti, simplu:

Te iubesc! Da, pe tot ce e mai sfânt pe lume, te iubesc și sunt cu totul al dumatăle!

Ah!... exclamă Mrs. Audă, ducându-și mâna la inimă.

Gentlemanul îl sună pe Passepartout, care veni numaidecât. Mr. Fogg ținea încă mâna doamnei Audă. Credinciosul servitor înțelese ce se întâmplase și pe fața lui largă se ivi o strălucire ca a soarelui tropical ajuns la zenit.

Mr. Fogg îl întrebă dacă n-ar fi prea târziu să se ducă la reverendul Samuel Wilson.

Passepartout zâmbi cu cel mai frumos zâmbet al lui.

Niciodată nu-i prea târziu, domnule! Nu era decât ora opt fără cinci.

Să fie pe mâine, luni? întrebă înainte de a ieși.

Pe mâine, luni? întrebă la rândul său Mr. Fogg, privind-o pe tânăra femeie.

Pe mâine luni! încuviință Mrs. Audă.

Passepartout ieși în goană, fără să aștepte repetarea acestei porunci.

Capitolul XXXVI.

ÎN CARE PHILEAS FOGG ESTE DIN NOU FOARTE COTAT LA BURSĂ.

Este timpul să arătăm ce schimbare se produsese în opinia publică din Regatul Unit, când se aflase despre arestarea adevăratului hoț de la Bancă, un oarecare James Strand, fapt petrecut în ziua de 17 decembrie, la Edinburg.

Trei zile mai înainte, Phileas Fogg era un criminal urmărit cu înverșunare de poliție; acum devenise cel mai cinstit gentleman, care săvârșea în mod matematic ciudata lui călătorie în jurul lumii.

Ce urmări, ce tărăboi în ziare! Toți cei care pariaseră, pentru sau contra, și uitaseră de mult întâmplarea, se trezeau ca prin farmec. Vechile tranzacții își recăpătau valabilitatea, vechile angajamente se reînnoiau, și pariuri noi începeau să se încheie, cu mai multă furie.

Numele lui Phileas Fogg era din nou cotate la bursa londoneză.

Cei cinci colegi ai gentlemanului, de la Reform-Club, încercară în aceste trei zile oarecare îngrijorare. Phileas Fogg, pe care-l uitaseră, apărea din nou în ochii lor!

Unde se afla el acum? La 17 decembrie, când fusese arestat James Strand, se împlineau șaptezeci și șase de zile de la plecarea lui Phileas Fogg, și până acum nu venise nici o veste de la el! Murise? Renunțase la luptă sau își continua drumul, după itinerariul convenit – și sâmbătă 21 decembrie, la ora opt și patruzeci și cinci de minute seara avea să apară, ca zeul exactității, în pragul marelui salon al Reform-Club-ului?

Să nu mai descriem îngrijorarea în care trăiră timp de trei zile acești membri ai societății engleze. Se trimiseră telegrame în America, în Asia, pretutindeni, cerându-se vești despre Phileas Fogg. Fură puși oameni care să observe dimineața și seara casa din Saville-row...

Nimic! Poliția la rândul ei nu mai știa ce se întâmplase cu detectivul Fix, care se aruncase în chip așa de nefericit pe o urmă greșită. Dar toate acestea nu împiedicară ca pariurile să reînceapă, pe o scară mai largă. Phileas Fogg, ca un cal de curse, trebuia să apară la ultima turnantă a pistei. Nu mai era cotate cu o sută la unu, ci cu douăzeci, cu zece, cu șase, cu cinci, iar bătrânul paralytic, lordul Albermale, îl lua chiar la egalitate.

Așa se face că sâmbătă seara, pe Pall-Mall și pe străzile vecine, se adunase o mare mulțime de oameni. Ai fi zis că era o uriașă gloată de samsari, stabiliți în preajma Reform-Club-ului. Vehiculele nu mai puteau să circule.

Oamenii discutau, se certau, se striga cursul „Phileas Fogg”, ca al acțiunilor engleze. Cu greu izbuteau polițiștii să țină în frâu mulțimea; pe măsură ce se apropia ora la care trebuia să sosească eroul zilei, tulburarea lua proporții tot mai mari, nebănuite.

În seara aceea, la ora opt, cei cinci colegi ai gentlemanului se adunaseră în marele salon al Reform-Clubului. Erau, după cum vă reamintiți, bancherii John Sullivan și Samuel Fallentin, inginerul Andrew Stuart, apoi Gauthier Ralph, viceguvernatorul Băncii Angliei, și fabricantul de bere Thomas Flanagan; toți aceștia așteptau neliniștiți. În clipa când ceasul din salon arăta ora opt și douăzeci și cinci, Andrew Stuart se ridică și spuse:

Domnilor, după douăzeci de minute, termenul hotărât între Mr.

Phileas Fogg și noi va fi împlinit!

La ce oră a sosit ultimul tren de la Liverpool? întrebă Thomas Flanagan.

La ora șapte și douăzeci și trei, răspunse Gauthier Ralph, iar trenul următor nu sosește decât la douăsprezece și zece.

Ei bine, domnilor, reluă Andrew Stuart, dacă Phileas Fogg ar fi sosit cu trenul de șapte și douăzeci și trei, acum s-ar afla aici. Deci putem socoti rămășagul câștigat!

Să așteptăm, să nu luăm hotărâri pripite! Răspunse Samuel Fallentin.

După cum știți, colegul nostru este un om nespus de ciudat. Punctualitatea lui în tot ce face este prea bine cunoscută. El nu sosește niciodată nici prea târziu, nici prea devreme, și eu, unul, nu m-aș mira de loc dacă ar apărea aici în ultimul minut.

Ba eu, bombăni Andrew Stuart, care era, ca întotdeauna, foarte nervos, chiar dacă l-aș vedea, n-aș crede.

Într-adevăr, îl susținu Thomas Flanagan, planul lui Phileas Fogg era smintit. Oricare ar fi punctualitatea lui, el nu putea să înlăture întârzierile inevitabile – și ar fi fost de ajuns o întârziere de numai două sau trei zile, spre a da peste cap întreg planul călătoriei.

De altfel, țineți seama, adăugă John Sullivan, că n-am primit nici o veste de la colegul nostru, deși firele telegrafice nu lipseau în drumul lui.

A pierdut, domnilor! reluă Andrew Stuart. De o sută de ori a pierdut! Nu uitați că pachebotul China, singurul vapor pe care ar fi putut să-l ia de la New York spre a sosi la timp, a intrat ieri în portul Liverpool. Or, iată lista călătorilor, publicată de Shipping-Gazette; numele lui Phileas Fogg nu figurează printre ei. În cazul cel mai bun pentru el, colegul nostru se află abia în America! Socotesc că întârzierea lui va fi de cel puțin douăzeci de zile peste data convenită. A pierdut, domnilor – și bătrânul lord Albermale a pierdut de asemenea cele cinci mii de lire ale sale!

Este limpede! încuviință Gauthier Ralph. Mâine n-avem decât să prezentăm fraților Baring cecul lui Phileas Fogg.

În acea clipă, ceasornicul din salon arăta ora opt și patruzeci.

Încă cinci minute! observă Andrew Stuart.

Cei cinci colegi se priviră. E de bănuț că inimile lor băteau acum ceva mai repede, căci, oricum, chiar pentru niște jucători încercați, partida era serioasă. Dar niciunul din ei n-ar fi vrut să se vadă ceva; de aceea, la

propunerea lui Samuel Fallentin, se așezară cu toții, în aparență nepăsători, în jurul unei mese de joc. N-aș renunța la partea mea din rămășag chiar dacă în loc de patru mii de lire mi s-ar oferi trei mii nouă sute nouăzeci și nouă! zise Andrew Stuart, așezându-se.

În clipa aceea, ceasornicul arăta ora opt și patruzeci și două de minute. Jucătorii luaseră cărțile, dar, în fiecare clipă, întorceau ochii spre ceas.

Oricare ar fi fost siguranța lor, se poate spune că niciodată nu li se păruseră minutele mai lungi!

Ora opt și patruzeci și trei! observă Thomas Flanagan, tăind cărțile prezentate de Gauthier Ralph.

O clipă se făcu tăcere. În marele salon al clubului domnea o liniște apăsătoare. Dar afară se auzea vuietul mulțimii, peste care uneori răzbea câte un strigăt. Limba pendulei bătea secundele cu o regularitate matematică.

Fiecare jucător putea număra țăcănitul acestor diviziuni sexagesimale care îi lovea urechea.

Ora opt și patruzeci și patru! zise John Sullivan, neputând să-și stăpânească tulburarea glasului.

Numai un minut – și rămășagul era câștigat! Gentlemanii încetaseră jocul și lăsaseră cărțile pe masă.

Numărau secundele!

La a patruzecă secundă, nimic – nimic la a cincizecă!...

La a cincizecă și cincea, afară izbucni ceva ca un tunet, se auziră aplauze, urale, ba chiar și

înjurături, care se pierdură într-un singur vuiet.

Jucătorii se ridicară.

La a cincizeci și șaptea secundă, ușa salonului se deschise – și... pendula nu bătuse încă a șazecea secundă, când Phileas Fogg se ivi în prag, urmat de o mulțime în delir, care dăduse năvală în club.

Gentlemanul nostru făcu un pas înainte și zise simplu, cu glasul lui netulburat de nimic:

— Iată-mă, domnilor, am sosit!

Capitolul XXXVII.

ÎN CARE SE DOVEDEȘTE CĂ, FĂCÂND OCOLUL PĂMÂNTULUI, PHILEAS FOGG N-A CÂȘTIGAT ALTCEVA DECÂT FERICIREA.

Da! Phileas Fogg și nu altul!

Ne amintim că la ora opt și cinci seara, aproape douăzeci și cinci de ore după sosirea călătorilor la Londra, Passepartout fusese însărcinat de stăpânul său să vestească pe reverendul Samuel Wilson despre o anumită căsătorie care trebuia să se officieze chiar a doua zi.

Passepartout plecase, deci, încântat. El se îndreptă repede spre locuința reverendului Samuel Wilson, care însă nu era acasă. Firește, flăcăul așteptă, și așteptă cel puțin douăzeci de minute. Pe scurt, când ieși din casa preotului, ora era opt și treizeci și cinci. Dar în ce stare ieși! Fără pălărie, cu părul răvășit, alergând, alergând cum nu fusese văzut niciodată un om alergând, dând peste trecători, măturând ca o trombă trotuarele!

În trei minute era înapoi în casa de pe Saville-row, și se prăbușea, găfîind, în camera stăpânului său, fără să poată scoate un cuvânt.

Ce s-a întâmplat? îl întrebă Mr. Fogg.

Stăpâne! bolborosi Passepartout. Căsătoria... nu se poate...

Ce spui?

Nu se poate... mâine.

De ce?

Pentru că mâine... este duminică!

Luni! răspunse Mr. Fogg.

Nu!... Azi... e sâmbătă.

Sâmbătă? Imposibil!

Ba da, ba da, ba da, ba da! strigă Passepartout. V-ați înșelat cu o zi! Am sosit cu douăzeci și patru de ore mai devreme... Dar acum nu mai aveam decât zece minute...!

Spunând acestea, credinciosul servitor se ridică de jos, îl apucă pe stăpânul său de guler și-l trase cu o putere căreia nu te puteai împotrivi.

Phileas Fogg, luat astfel pe sus, ieși din cameră fără să aibă timp de gândire, ieși din casă, sări într-un cab, făgădui o sută de lire vizitiului dacă mâna repede – și după ce strivi doi câini și răsturnă cinci trăsură în calea sa, sosi la Reform-Club.

Când intră în salonul cel mare, pendula arăta, după cum știm, ora opt și patruzeci și cinci...

Phileas Fogg făcuse ocolul pământului în optzeci de zile...!

Phileas Fogg câștigase rămășagul de douăzeci de mii de lire sterline! Și acum, să vedem cum putuse un om așa de exact, așa de meticulos,

să săvârșească o eroare de o zi? Cum de credea el, în seara când coborâse din tren la Londra, că e sâmbătă, 21 decembrie, când nu era decât vineri, 20 decembrie, abia a șaptezeci și noua zi de la plecarea sa?

Iată cauza acestei greșeli; ea e foarte simplă: Phileas Fogg câștigase, fără să bănuiască, o zi în programul său, și asta numai fiindcă făcuse ocolul pământului mergând către est; dacă, dimpotrivă, ar

fi mers în sens invers, adică spre vest, ar fi pierdut o zi.

Într-adevăr, călătorind spre est, Phileas Fogg mergea în întâmpinarea soarelui, și astfel zilele scădeau pentru el cu patru minute la fiecare grad de longitudine străbătut. Or, cum circumferința pământului numără trei sute șaiszeci de grade, e de ajuns să înmulțim aceste trei sute șaiszeci de grade cu patru minute, ca să obținem matematic douăzeci și patru de ore – adică acea zi câștigată fără știință. Cu alte cuvinte, în timp ce Phileas Fogg, mergând spre est, văzuse soarele trecând la meridian de optzeci de ori, colegii săi de la Londra nu-l văzuseră decât de șaptezeci și nouă de ori. Așa se explică de ce, în ziua aceea, care era sâmbătă și nu duminică, cum credea Mr. Fogg, ei îl așteptau în salonul Reform-Club-ului.

Faimosul ceasornic al lui Passepartout, care păstrase tot timpul ora Londrei, ar fi putut să înregistreze această diferență, dacă ar fi arătat nu numai minutele și orele, ci și zilele!

Phileas Fogg câștigase deci cele douăzeci de mii de lire. Dar cum pe drum cheltuisese aproape nouăsprezece mii, rezultatul bănesc era neînsemnat. Numai că, așa cum s-a mai spus, în acest rămășag, ciudatul gentleman nu urmărise averea, ci numai lupta. De altfel, chiar cele o mie de lire rămase, el le împărți între cinstitul Passepartout și nenorocitul Fix, pe care era incapabil să-l urască. Numai că, pentru corectitudinea socotelilor, el reținu servitorului său costul celor o mie nouă sute douăzeci de ore de gaz consumat din vina acestuia.

În aceeași seară, Mr. Fogg, tot așa de netulburat, tot așa de flegmatic cum îi era firea, o întrebă pe Mrs. Audă:

Doamnă, acum vă mai convine căsătoria?

Domnule Fogg, răspunse Mrs. Audă, ar trebui să vă pun eu această întrebare. Erați ruinat, iată-vă bogat...

Iertați-mă, doamnă, averea mea vă aparține. Dacă nu v-ați fi gândit la căsătorie, servitorul meu nu s-ar fi dus la reverendul Samuel Wilson, eu n-aș fi aflat de greșeala mea, și...

Iubite domnule Fogg!... exclamă tânăra femeie.

Scumpă Audă!... răspunse gentlemanul.

Se înțelege că slujba căsătoriei nu se putu face decât după patruzeci și opt de ore, și că Passepartout, mândru nevoie mare, strălucind de fericire, fu martorul tinerei femei. Oare nu merita această cinste el, care o salvase de la moarte?

Numai că a doua zi, în zori, flăcăul bătea grăbit la ușa stăpânului său. Ușa se deschise și gentlemanul se arătă, liniștit ca întotdeauna.

Ce este, Passepartout?

Ce să fie, domnule? Am aflat chiar adineauri...

Ce?

Că puteam face ocolul pământului numai în șaptezeci și opt de zile.

Fără îndoială! răspunse Mr. Fogg. Dacă nu traversam India. Dar dacă nu traversam India n-aș fi salvat pe Mrs. Audă, ea n-ar fi soția mea, și...

Și Mr. Fogg închise liniștit ușa.

Așadar Phileas Fogg câștigase rămășagul. El făcuse ocolul pământului în optzeci de zile! Pentru asta folosise toate mijloacele de transport existente, pacheboturi, trenuri, trăsurile, iahturi, vase de comerț, sănii, elefanți,.

Ciudatul gentleman avusese prilejul să-și arate minunatele sale calități, sângele rece și punctualitatea. Dar mai departe? Ce câștigase de pe urma acestei călătorii?

Ce adusese cu el?

S-ar putea spune că nimic. Nimic? Fie! dacă nimic se poate numi o femeie minunată care – oricât ar

părea de curios – făcu din el cel mai fericit dintre oameni!

Păi dacă-i așa, cine n-ar face ocolul pământului chiar pentru mai puțin...?

SFÂRȘIT

- ¹. Esquire – titlu de politețe folosit în Anglia, atribuit oricărui om de cultură și cu rang social.
- ². Aluzie la infirmitatea lui Byron, care se știe că era șchiop.
- ³. Plantă originară din Tibet, ale cărei tulpini sunt întrebuințate la prepararea dulciurilor.
- ⁴. Rămășag la curse (în limba engleză în text).
- ⁵. Ferdinand de Lesseps, inginer și diplomat francez, constructorul canalului Suez (1859-1869).
- ⁶. Stephenson – inventatorul locomotivei cu aburi.
- ⁷. Sipahi – soldați băștinași din armata britanică a Indiilor.
- ⁸. Salarizarea funcționarilor civili este și mai bună. Simpli asistenți, primul grad ierarhic, au 12.000 franci; judecătorii, 60.000 fr.; președinții de curte, 250.000 fr.; guvernatorii, 300.000 fr. iar guvernatorul general, peste 600.000 fr. (n.a.)
- ⁹. Pe vremea aceea domnea regina Victoria (1819-1901).
- ¹⁰. A trece profitând (în limba latină în text).
- ¹¹. în sinea lui (în limba italiană în text).
- ¹². Djaggernat – oraș aflat pe țărmul Golfului Bengal, cel mai important centru religios din India.
- ¹³. Greement – ansamblul catargelor, vergilor, cablurilor și celorlalte accesorii care susțin velatura unei corăbii.
- ¹⁴. Vânt strâns – vântul care bate dintr-o direcție mai mult sau mai puțin apropiată de direcția vasului (în jurul a 45°) și este deci cel mai neprielnic.
- ¹⁵. Lampă de ruluiu – lampă suspendată pe articulații speciale și prevăzută cu greutate la bază, ca să-și păstreze poziția verticală când vasul se balansează.
- ¹⁶. Săgeată – velă care pe vânt moderat se ridică în vârful catargelor, deasupra celorlalte vele.
- ¹⁷. Felinare de poziție – un felinar roșu și unul verde, care se pun noaptea: primul în bordul stâng (babord) al vasului, celălalt în bordul drept (tribord), pentru ca vasele celelalte, întâlnite în drum, să-și stabilească direcția de mers și să evite astfel ciocnirile.
- ¹⁸. A lua o terțarolă – a micșora vela, strângând o parte din ea pe ghiu, adică pe vergeaua care o susține la bază.
- ¹⁹. Școta – parâmă cu care se sta bilește orientarea velei față de direcția vântului.
- ²⁰. Tangon – un fel de baston lung, care se întinde uneori în afara bordului, pentru a susține o velă sub un unghi mai convenabil.
- ²¹. Cart – măsură unghiulară, folosită odinioară de marinari, echivalând cu aproximativ 11 grade.
- ²². A amara – a lega, a fixa încărcătura și obiectele mobile de pe punte și din interiorul unui vas.
- ²³. Tokio.
- ²⁴. Aici și acum (în limba latină în text).
- ²⁵. Great attraction – mare atracție (în limba engleză în text).
- ²⁶. Fonetic, „poings d'Angleterre” (pumnii Angliei) se poate confunda cu „points d'Angleterre” (broderie englezească), în cazul de față cu sens figurat de „lucrătură”, „urzeală”.